

ƏDÜNYA ƏDƏBİYYATI

SKANDĪNAV DASTANLARI

413(4)
562

242200

SKANDİNAV DASTANLARI

M.F. Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

"ŞƏRQ-QƏRB"
BAKİ-2006

*Bu kitab "Skandinav dastanları" (Bakı, Şirvan nəşr, 2001)
nəşri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır*

Rus dilindən tərcümə edəni:

Yusif Əzimzadə

398.2/0948-dc22

AZE

Skandinav dastanları. Bakı, "Şərq-Qərb", 2006, 248 səh.

Skandinav əsatiri, Skandinav allahları haqqında dastanlar təkcə Avropada deyil, eyni zamanda bütün dünyada tanınmış, daha diqqətəlayiq və qədim döv-
rün mənzərələrini özünəməxsus şəkildə əks etdirən xalq ədəbiyyatı nümunə-
ləridir.

Bu topluya xeyirxah kral Qulli, müdrik Odin, Yer allahının oğlu Tor, dənizçi
Völund, qüvvətli və mərd Siqmund, ucaboylu, pəhləvan cüssəli Siqurd və digər
əfsanəvi personajlar haqqında dastanlar daxil edilmişdir.

ISBN10 9952-34-013-3

ISBN13 978-9952-34-013-6

© "ŞƏRQ-QƏRB", 2006

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İLHAM ƏLİYEVİN

"Azərbaycan dilində latın qrafikası

ilə kütləvi nəşrlərin həyata

keçirilməsi haqqında"

12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı

ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına

hədiyyə edilir

ÖN SÖZ

Çox sayda dar körfəzlərlə doğranmış sıldırım qayalı sahillər, zirvəsi daim buzlarla örtülü dağlar, cürbəcür ağaclar bitirən sıx meşələr, ara-sıra da xırda əkin sahələri... – cəlbədicə gözəlliyi olan Skandinaviyanın mənzərəsi bir zamanlar beləydi. Bu ölkə orta əsrlər Avropasının ən diqqətəsayan və özünəməxsus poeziya abidələrindən biri sayılan gözəl mifoloji dastanların vətənidir.

Qədim skandinaviyalının bütün yaşayışı təbiətlə gərgin, inadlı mübarizədə keçirdi. İsveçin və Norveçin daşlı-kəsəkli, azməhsuldar torpağı cüt-cünün xıscına və toxasına pis təslim olur, bəzən soyuq ruzigarlar və erkən düşən şaxtalar isə məhsulu büsbütün məhv eləyirdi ki, bu da özüylə çətin, məşəqqətli qış gətirirdi. Şimal dənizinin fırtınaları və şiddətli küləkləri ilə mübarizə aparmağa məcbur olan balıqçılar üçün qış ayları daha ağır keçirdi.

Odur ki, insanlar baharı səbirsizliklə gözləyir, gəlişiyə bütün çətinliklərə son qoyan günəşli günləri arzulayırdılar. Onlar günəşin üfüqdə yavaş-yavaş batmağını həyəcanla seyr edir, "kim bilir, bəlkə də elə gün gələcək ki, günəş tamamilə batacaqdır, – deyər düşünsüzdülər. – Axı uzaq şimalda daimi gecələr ölkəsi vardır. Günəş olmazsa, həyat da olmayacaqdır".

Bu qorxu hissi cütçünü də, balıqçını da, ovçunu da qayalarda nişanlar cızmağa məcbur edirdi. Bunlar həmin nişanlardı ki, günəşin hansı hündürlükdə olmağını onlarla ölçürdülər.

İnsanların nəzərində onlara düşmən olanlarla xeyirxah olan təbiət qüvvələri arasında əzəli mübarizə gedir ki, bu mövzu Skandinav xalqlarının dini əfsanələrinin əksəriyyətinin əsasını təşkil etmişdir.

Bir çox qədim xalqlar kimi ibtidai skandinavlər da onları əhatə edən dünyanı ilahiləşdirir, hər bir təbiət hadisəsində onlara ziyan və fayda gətirməyindən asılı olaraq qeyri-adi, hər şeyə qadir, qəzəbli, yaxud da xeyirxah varlıqların əli olduğunu düşünsüzdülər. Ayrı-ayrı təbii hadisələr arasında mübarizəni də həmin varlıqların toqquşması kimi qəbul edirdilər. Bu mübarizədə bir tərəf insanların müdafiəçisi, digər tərəfsə onların düşməni olurdu. Lakin yunan dastanlarında təbiət qüvvələri üzərində bütün hakimiyyət Olimp allahlarının əlindəydi. Onlar kafirləri hər cür fəlakətə düşür edir, sevdikləri adamlara da xeyirxahlıqla yanaşırdılar.

Skandinav əsəirlərində isə bədbəxtlik təmsali iki qorxunc təbiət hadisəsinin – şaxta ilə odun rəmzi Qrimtursen nəhəngləridir ki, onlara da qarşı istiliyin və işığın təcəssümü, günəşin və digər səma cisimlərinin yaradıcıları olan As allahları qoyulmuşdur. Allahlarla nəhənglər arasında torpaq üstə, hakimiyyət uğrunda aralıqsız müharibə gedir ki, həmin müharibə də bu və ya o biri tərəfin məvhiylə qurtarmalıdır. Skandinav əfsanələri də bu müharibənin əsas qəhrəmanı – şimşək allahı, sarısaqqal pəhləvan Tora həsr olunmuşdur. Tor – insan təcəyyülünün qədim, eyni zamanda gözəl məhsullarından biridir. Şübhəsiz ki, vaxtilə Odin deyil, məhz Tor Skandinaviyanın baş allahı olmuşdur.

Yer allahı Yordun oğlu olan Tor tipik kəndli allahıdır. Buna görə də əkinçilərin, cütçülərin qəzəbli düşməni Qrimtursen nəhəngləri ilə barışmazdır. O, insanlar arasındakı müharibələrə nifrət edir və heç vaxt belə müharibələrin iştirakçısı olmur. Şimşək allahı digər Aslar kimi at belində deyil, adi keçilər qoşulmuş arabada gəzir. Torun hər şeyə qalib, nəhəng qüvvəsində onu yaratmış sadə xalqın əzəməti duyulur. Rus eposlarındakı Mikul Selyaninoviç də belə obrazlardandır. Ancaq Tor bir qədər sadədir. Bununla belə, onda sadə xalq kələkbazlığı vardır. Məsələn, onun güclə kürəkəni olmaq istəyən müdrik cırdan Alvisi məharətlə aldatmasını yada salaq.

Skandinaviyada Tora elə böyük məhəbbət var idi ki, başqa ölkələrə gedən İsveç və Norveç mühacirləri yeni yaşayış yerlərində onun şəklini asmaq üçün özləriylə götürürdilər. Norveçdə bu günlərədək yaşayan belə bir məsəl var ki, əgər Tor olmasaydı, trollilər (yəni şər qüvvələr) bütün dünyanı məhv edərdilər.

Skandinav əsəirlərində qədim qəbilə başçısının bütün xarakterik xüsusiyyətlərinin daşıyıcısı, ilk kralların təmsali kimi Odin meydana çıxır. Odin təbiətin heç bir qüvvəsini təcəssüm etdirmir. Təsədüfi deyil ki, bəziləri onun simasında tarixi şəxsiyyətin – Skandinav tayfalarından birinin başçısının sonralar ilahiləşdirilməsi surətini görmüşlər. Əgər Tor (indi o, artıq Odinin oğlu rolunda çıxış edir) kəndli allahdırsa, Odin, hərbi biliklərin allahıdır. Odin insanlar arasında mübarizənin taleyini həll edir, bəzən də özü mübarizələrə qoşularaq ən yaxşı döyüşçüləri özüylə Valqallaya aparır. Tor qeyri-adi gücə malikdir, Odin isə uğrunda sağ gözünü qurban verədiyi müdrikliyi ilə şöhrətlənibdir.

Bu gözəl və dərin mənalı əfsanədə dövrün ruhu aydın hiss olunur. Həmin dövr ki, zorakılıq öz yerini ağıla, şüura verməyə başlayır. Maraqlıdır

ki, ayrı-ayrı epizodlarda Tor ilə Odin bir-birinə qarşı qoyulur, onlar hətta biri-biriylə düşmənçilik də edirlər.

Skandinav əsətilərində son dərəcə orijinal daha bir surət vardır. Bənzər surətə başqa xalqlardan heç birinin əsətilərində rast gəlinmir. Söhbət allahlar ölkəsi Asqardların sakinləri arasında yeganə mənfi surət olan od allahı Lokiden gedir.

Loki – As deyil, Qrimtursen nəhəngləri nəslindəndir (sonralar Odinə və onun oğlanlarına qarşı birgə mübarizə aparmaq üçün Loki Qrimtursenlərlə birləşəcək). Lakin qeyri-adi zəkasına və hiyləgər olduğuna görə, allahlar onu öz ailələrinə qəbul edirlər. Loki tam təzadlı varlıqdır; o bəzən kinli, bəzən məzəli, ancaq həmişə də ağıllıdır. Öz də nadinçlik və dəcəllik etməsə sakit yaşaya bilmir. Bu cür hərəkətləri ona əslində heç xeyir vermir. Əksinə, buna görə tez-tez fəlakət düşər olur, amma heç bir vəchlə öz əməllərindən də əl çəkmir. Doğrudur, axırıncı əfsanələrdə od allahı özünün komik mövqeyini itirərək əvvəlcə paxıllıq və nifrət (“Baldrın ölümü” və “Loki necə cəzalandırıldı”), sonra isə amansız intiqam (“Allahların tənəzzülü”) təcəssümünə çevrilir.

Skandinav dastanlarındakı allahların hər biri haqda geniş danışmağa gərək yoxdur. Bu kitabın beşinci fəslində (“Asqard və Aslar”) onlar barədə ətraflı bəhs olunur. Bundan başqa bütün əfsanələrdə hadisələr birinci üç əsas surət ətrafında baş verir. Digər Aslar isə bu hadisələrdə ikinci dərəcəli, necə deyirlər, köməkçi rolunu oynayır. Hətta hamının sevdiyi bahar allahı Baldrın varlığı kölgədə qalır. Yay allahı Freyr də çox sönük təsvir edilir. Lakin məhz bu iki allahın nümunəsində xalqların yaşadığı təbii şəraitin dini surətlərdə necə öz əksini tapdığını görmək mümkündür. Belə ki, günəşin təsirindən çox əziyyətlər çəkən qızmar cənub ölkələrinin sakinləri – qədim misirlilər, assurlar, babillər arasında o, öz təbəələrinə qarşı çox kobud, amansız və qaniçən əjdaha şəklində təsəvvür edilirdi. Hətta nisbətən mülayim iqlim zolağında yaşayan yunanlar özlərinin Feb – Apollonunu ölümsəçən oxlarla “silahləndirmişdilər”. Bu oxlardan qaçıb qurtarmaq mümkün deyildi. Şimallılar – skandinaviyalılar isə günəşə daim sevinc, bolluq və həyat mənbəyi kimi baxmışlar.

Tanınmış alim V.M.Jirmunski “Qərbi Avropa ədəbiyyatı tarixi”ndə Skandinav əsətilərinin daha bir cəhətini də qeyd edərək yazır ki, “bütün antropomorfik dinlər kimi Skandinav büt-pərəstliyi də allahları insanın ilə-hiləşdirdiyi bir şəkildə təsəvvür etmişdir. Allahlar adi insanlara nisbətən daha güclü, daha kamil təsvir olunurlar. Lakin onlar heç də hər şeyə qadir

və ölməz, yaxud insani ehtiraslarından və əzablarından məhrum deyillər. Əsətilər allahların yaranmasından bəhs edir və onların mütləq həlak olacaqlarını göstərirdilər”.

Doğrudan da Odin, oğulları və nəvələrindən ibarət Skandinav allahları ailəsi qəbilə quruluşu dövründə Skandinaviyada yaşamış qəbilələrdən birinin tipik nümunəsidir. Asların məişəti, onların qarşılıqlı münasibətləri, dili, xarakteri, geyimi, silah və mənzili – bütün bunlar İslandiya və ya Norveç sakinlərinin gündəlik həyatda gördüklərinin obrazlı əksidir.

Dünyanın mütləq süqutu haqda fəlcilərin söylədikləri qorxunc xəbər gecə-gündüz Damokl qılıncı kimi allahların başı üstədir. Aslar bilirlər ki, onlar elədikləri cinayətlərə görə gec-tez həlak olacaqlar.

Vaxtilə alman bəstəkarı R.Vaqneri məşhur opera yazmağa ruhlandıran “Allahların tənəzzülü” əfsanəsinin bir qədər qəmli, amma dərin şəriyyəyə malik süjeti, təəssüf ki, bir çox tarixçi və ədəbiyyatşünası bu tragizmi bütün alman xalqlarının labüd taleyi kimi göstərməyə sövq etmişdi.

Dünyanın təzələnməsi və bütün köhnəliyin məhvi yolu ilə yeni dünya yaranması ideyasına xristianlıqla əlaqəsi olmayan bir sıra xalqlarda da rast gəlmək mümkündür. Bu cəhətdən skandinaviyalılar da istisna təşkil etmirlər. Onlar da daha işıqlı və ədalətli cəmiyyət, kin-küdurət və insanın insan üzərində istismarının olmadığı bir cəmiyyət arzulanmışlar.

Skandinav dastanlarında allahlarla yanaşı digər dini varlıqlar – valkirilər, bəyaz və qara elflər, eləcə də nəhənglər vardır. Birincilər haqda kitabda ətraflı danışılır. İkincilər xüsusən uşaq ədəbiyyatında geniş şöhrət qazanmışlar. Nəhəng obrazlarına gəldikdə isə sehrkarlar ölkəsi Utqardan kralı Utqardalogiden başqa onlardan dərin təhlilə ehtiyacı olan yoxdur.

Şərq əfsanələrində cinləri, sehrbazları xatırladan bu əsrarəngiz nağıl surətinin şimal dastanına necə gəlib düşməyi bəlli deyil. Utqardalogiyə heç bir digər Skandinav dastanında rast gəlinmir. Lakin “Torun Utqarda səyahəti” xalq müdrikiyinin əsil parlaq nümunəsi kimi dərin mənalıdır.

Qəhrəmanlar haqda Skandinav dastanları dini dastanlar olmaq etibarilə orijinal və cəzbedici deyil. Görünür, onların bir çoxunun süjeti Norveçə Almaniyaadan gəlmişdir. Sonralar bu süjetlər öz yeni vətənlərində Skandiaviya şəraitinə uyğunlaşdırılmışdır. “Volsunqların dastanı” (və ya Niflunglar) məşhur “Niberlunglar haqqında mahnı”-nı xatırladır. Skandinav Siquurdu ilə alman Ziqfrid isə az qala bir-birinin oxşarıdır. Lakin bu əfsanənin İslandiya (Norveç) şərhli alman şərhindən tam fərqlənir. Onun qəhrəmanları almanlar kimi deyil, məhz tipik skandinavlar kimi yaşayır, düşünür,

danışırılar. “Niberlunqlar”da rast gəlinməyən vikinqlərə (dəniz quldurlarına), onların adət-ənənələrinə “Volsunqların dastanı”nda rast gəlinir.

Dini əfsanələrdən fərqli olaraq, qəhrəmanlıq dastanlarında Skandinav cəmiyyətinin ayrı-ayrı cəhətləri, xüsusilə ailədə qadının əsas mövqə tutduğunu göstərən mədəşahlığın izləri aydın hiss olunur. Belə ki, qardaşlar həmişə ərə nisbətən daha yaxın və əzizdir, dayı isə ataya nisbətən daha çox sayğı görür. Skandinaviyalının həyatında verilən sözə və ya anda əməl etməyin böyük əhəmiyyəti var. Vədi pozmaq həmişə faciə ilə nəticələnir (yalnız insanlar üçün deyil, elə allahlar üçün də). Qorxaqlıq və cəsarətsizlik qəhrəmanı o anda fəlakətə uğradır. Bununla yanaşı, qəzəb, intiqam və ya tamahkarlıq nəticəsində qətl, demək olar, cəzasız qalır. Volsunqlar nəslinin banisi Sigi ondan daha yaxşı ovçu olan birini vurub öldürür. O, ölkədən qovulur, lakin atası Odin həmin an ona köməyə gəlir və xeyirxahlıq göstərir. Qunna və Xoqni Siquddun ölümündə özlərini təkə buna görə təqsirkar bilirlər ki, ona sadıq qalacaqlarına and içmişdilər. Ancaq onlar yalnız dostluq əhd-peymanını pozduqları üçün yox, cin Andvarinin üzüyünü götürdüləri üstündə onun qarğaması nəticəsində həlak olurlar.

Ən qədim əfsanələrdən biri olan çox maraqlı “Dəmirçi Völundun dastanı”na həm anqlosakslarda, həm Almanyanın bir çox vilayətində, həm də skandinavlarda rast gəlinir. Ehtimal olunur ki, Völund – Torun (və ya alman Donarın) əvvəlki çoxsaylı adlarından biridir.

Saray əyanlarının mənafeyinə uyğun olaraq vikinqlərin döyüşünə, yürüş və qələbələrinə məhnlər qoşan qədim Skandinav şair və müğənniləri – skaldlar Völundü fin kralının oğluna çevirməyə çalışmışlar. Onlar Volsunqlar nəslilə ilk Norveç kralları sülaləsi arasında da bu yolla əlaqə yaratmışlar.

Eramızın X əsrinin sonlarında xristianlıq Avropa qitəsinin bütün ölkələrində hakim dinə çevrilmişdi. O, bütperəstliyin axırıncı dayağı olan Skandinaviyaya da gəlib çıxmışdı. Katolik kilsəsi əski dinlər və etiqadlar haqqında kiçik xatirələr belə yer üzündən silirdi. Çox qədim abidələr, xalq yaradıcılığının bir çox gözəl epik nümunələri məhv edilir, alman tayfalarının əsatirlərinə aid bütün əlyazmalar ruhanilərin qaladıqları tonqallarda yandırılırdı.

Lakin Avropada bir neçə əsr xristianlığın bütperəstliklə dinc yanaşı yaşamağı olduğu bir guşə də var idi. Burada din xadimləri nə günahkarları, nə onların kitablarını yandırmırdılar. Bu ölkədə vicdan azadlığı müəy-

yən dərəcədə qorunurdu. Orta əsrlərin dumanlı dövrlərində bu işıqlı guşə İslandiya idi.

Təxminən 870-ci illərdə Norveçin ilk mühacirləri bu boş, qayalıq adaya köçərkən haylı-küylü, mənasız həyatdan, eyş-işrətdən yaxa qurtarmaq üçün bura gəlmiş əslən irlandiyalı bir neçə rahiblə qarşılaşmışdılar. Norveçlər hələ bütperəst idilər, irlandiyalılar isə artıq xristianlığı qəbul etmişdilər. Bütperəstlər bütün dinlərə həmişə soyuqqanlı baxmışlar. Xristianlar isə Skandinavianın döyüşkən, qədd-qamətli pəhləvanlarına öz etiqadını zor gücünə qəbul etdirmək üçün sayca çox az idilər. Tərəflər arasında bir-biri ilə hesablaşmaq haqda qanun da qəbul olunmuşdu. Bu qanun 1000-ci ildə İslandiyanın bütün ərazisində xristianlığın rəsmi din elan edildiyi vaxtlarda hökm sürmüşdür. Yalnız əvvəlki bütperəst kahinlər (qodlar) yüksək dini rütbəyə qəbul olunmuşdular. Sadə əhali isə özünün əski inam və etiqadını yaşadırdı.

Avropada kilsə qanunlarına uyğun gəlməyən hər şeyin küfr elan olunub yandırıldığı bir vaxtda İslandiya gözəl dastanlar yaranırdı. Bu dastanlar Qədim Skandinavianın orijinal dili, məişəti və adətlərini yarandığı dövrdəki kimi təmiz və tərəvətli şəkildə bizim günlərdə də gəlib çıxarmışdır.

Məşhur İslandiya tarixçisi, şair və siyasi xadim Snorri Sturluson (1178-1241) məhz burada, 1222/23-cü ildə öz məşhur “Edda”sını – skaldların poetikası haqqında traktat yazmışdır.

Əfsanəvi İsveç kralı Qyulfi ilə qocaman allah Odin arasında söhbət şəklində qurulmuş “Edda”nın birinci hissəsində bütün Skandinav mifologiyasının qısa xülasəsi nağıl edilir (yeri gəlmişkən, bu əfsanəni ilk dəfə Snorri aydın və tamamlanmış sistem üzərində qurmuşdur). “Edda”nın ikinci hissəsi skaldlar poeziyasında qəbul olunan mühüm obrazlı ifadələrin (geninqlərin) şərhinə həsr edilmişdi ki, bunlar da allahların sərgüzeştləri haqda şairlər allahı Bragi tərəfindən söylənilən zəngin təsviri əfsanələrdir. Nəhayət, üçüncü hissədə şair və müğənnilərin – skaldların işlətdikləri ölçü vahidləri və misralar təsvir olunurdu.

1643-cü ildə İslandiyanın baş keşişi Brinyolf Sveynson XIII əsrə aid daha bir əlyazma tapmışdır. Bu, Skandinav xalqlarının dini və qəhrəmanlıq əfsanələrinin mətnindən ibarət məcmuə idi. Snorriinin “Edda”sı kimi məcmuəni də “Edda”, amma “Böyük Edda”, yaxud “Semund Eddası” adlandırmışlar. Çünki uzun müddət həmin əsərin tərtib olunması səhnəyə gəlməli İslandiya rahibi və alimi Müdrık Semunda (1056-1133) aid edilmişdir.

Dəqiq ili hələlik müəyyən olunmayan “Böyük Edda”nın əsatir məh-nıları qədim abidələr, xalq dastanı və nəsihətçilik janrının nümunəsi olmaq

etibarilə dərın maraq doğurur. Lakin dünyanın yaranmasını və süqutunu təsvir edən “Volyusplər” (“Valanın öncəgörməsi peyğəmbərliyi”) istisna olmaqla onların heç biri Snorinin “Edda”sındakı (“Böyük Edda” tapıldıqdan sonra onu “Kiçik Edda” adlandırmağa başlamışlar) kimi Skandinav əsatinin məzmunu haqqında geniş təsəvvür vermir. Volsunqlar nəslindən olan pəhləvanlar, gözəl dəmirçi Völünd və Qədim Skandinaviyanın bir sıra digər qəhrəmanları haqqında bəhs edən “Böyük Edda”nın qəhrəmanlıq mahnıları məzmun etibarilə daha zəngindir.

Əsas etibarilə “Edda”lara – “Böyük Edda” və ya “Kiçik Edda”ya əsaslanan, habelə bir sıra digər ədəbi mənbələrdən (XIII əsrin “Volsunqlar haqqında dastan”ından, skaldların mahnılarından və dəmirçi Vilan haqqında şimali alman dastanından) istifadə edən bu kitabın müəllifi Skandinav allahları və qəhrəmanları haqqında daha diqqətəlayiq hekayələri ilə oxucuları tanış edir. Bu hekayələr qədim dövrün mənzərəsini yaxşı canlandırır. Şəriyyətlə zəngin bu kitabın səhifələrində cazibədar gözəlliyini bizim günlərdə itirməmiş qədim xalq dastanlarının nəhəng qəhrəmanları canlanır.

B. Purişev
(ruscadan tərcümə edən)
İsmayıl Kərimov

KRAL QÜLFİNİN ASQARDA SƏYAHƏTİ

Müdrük və xeyirxah kral Qülfinin İsveçdə hökmranlıq etdiyi qədim zamanlarda yad ölkədən onun yanına heç kəsin tanımadığı bir səyyah qadın gəldi. O öz qəribə mahnıları ilə Qülfini elə məftun etdi ki, kral, bu qadına, dörd öküzün bir gün bir gecəyə şumlaya biləcəyi torpaq sahəsini hədiyyə kimi təklif elədi. Qifeonun (səyyah qadının adı belə idi) böyük allahlar nəslindən, Aslardan olduğundan, onların ecazkar gücündən Qülfinin xəbəri yox idi. Qadın, Qülfinin yanına gəlməmişdən əvvəl, uzun müddət nəhənglər ölkəsində, Yotunxeymdə yaşamış, nəhəng öküzlər cildinə girən dörd qüdrətli oğul doğmuşdu. Qifeon, onları Yotunxeymdən gətirib, kotana qoşanda oğlanlar İsveçdən iri bir torpaq parçasını qoparmış və dənizə aparmışdılar. Bu torpaqdan ada əmələ gəlmişdi ki, indi də ordadır və ona Selund (Zelandiya) deyirlər.

Təəccüblənmiş Qülf Qifeondan onun əsil-nəcəbini soruşmağa başladı; Aslar nəslinə mənsub olduğunu biləndə dərin fikrə getdi.

Qülf öz-özünə dedi: "Bir gör bu Aslar necə ağıllı və güclüdürlər ki, dünyada hər şey onların arzusu ilə yaranır! Ancaq kim mənə deyə bilər ki, bu gücü onlar hardan alırlar? Bəlkə onlardan da böyük

və daha ağıllı allahlar var, Aslar bu allahlara xidmət göstərir və onlar da bunun əvəzində Aslara öz qüvvələrini verirlər”.

Qülf belə düşündü və düşündükcə də həqiqəti öyrənmək arzusu şiddətlənirdi. Nəhayət, o öz sarayını tərk etmək və Asları tapıb, suallarına cavab tapanacan dünyanı seyrə çıxmaq qərarına gəldi. Başqa müdrik adamlar kimi sehrbazlığın sirlərinə yiyələnmiş Qülf, heç kəs onu tanımasın deyər, qoca cildinə girdi, əyninə dilənçi paltarını geydi, əlinə əsa götürüb, yoxsul səyyah adı ilə yola çıxdı. İsveç kralı uzun müddət dünyanı gəzdirdi, müxtəlif xalqlarla tanış oldu, cənubu da, şimalı da, qərbi də, şərqini də gördü, lakin kimə müraciət edərsə, heç kəs ona Asqardın – Aslara məxsus gözəl ölkənin yerini nişan verə bilmədi, yolunu göstərmədi. Qülf heç bir şey öyrənməyib, kor-peşman evə dönməyə hazırlaşanda, həmişə hər şeyi bilən allahlar onun səyahətindən xəbər tutdular və sirri açmağı qətdilərdi. Bir dəfə allahları tapmaqdan ümidini üzmüş Qülf yorğun halda, tək-tənha çöldən keçəndə birdən-birə onun qarşısında, yerdən çıxmış kimi, qeyri-adi əzəmətə və gözəlliyə malik bir qəs ucaldı. Bu qəsrin damı lap göyəcən qalxmışdı və gün işığında par-par parıldayırdı. Qülf baxıb gördü ki, dama kirəmit əvəzinə saf qızıldan qayrılmış girdə lövhələr döşənib.

“Görünür, Asqarda gəlib çatmışam, – deyər Qülf fikirləşdi. – Yer üzünün heç bir kralı bu cür varlı ola bilməz. Burda allahlar yaşayır, deməli, sərgərdanlığım qurtardı”.

Qülf qəsre yaxınlaşdı və qapının ağzında bir adam gördü: bu adam doqquz bıçağı bir əlindən o biri əlinə elə ustalıqla atırdı ki, bıçaqların yeddisi həmişə havada olurdu. O, Qülfni görüb, bıçaqları bir tərəfə qoydu və İsveç kralından onun kim olduğunu, bura nə üçün gəldiyini soruşdu.

Kral ikiqat əylilib dedi:

– Mən kasıb səyyaham, adım da Qanqleridir. Budur, bir neçə gündür ki, yolu azmışam... İndi harda olduğumu, öz ölkəmə necə qayıdacağımı özüm də bilmirəm. Aclıqdan, susuzluqdan yorulub öldən düşmüşəm.

Bıçaq oynadan adam dedi:

– Yaxşı, Qanqleri, bu qəsre buyur, burda qonaq qal. Mən səni bizim kralların yanına apararam. Onlar mehribandırlar, sən onlardan istədiyin şeyi ala bilərsən.

O ayağa qalxıb, Qülfyə ardınca gəlməyi təklif etdi.

“İçəri girməyinə girərəm, ancaq burdan çıxıb biləcəyəmmi?” – deyər yalançı səyyah həyəcanla ətrafa baxa-baxa, qorxu ilə fikirləşdi.

Onlar bir çox bərbəzəkli salondan keçdilər. Bu salonların hər biri şəhər meydanı boyda idi və hər salonda uzun stollar qoyulmuşdu, stolların ətrafında müxtəlif qəbilə və xalqların nümayəndələri əyləşmişdilər. Onlar yeyir, içir və zər atırdılar, başları oyuna elə qarışmışdı ki, İsveç kralını və onun bələdçisini belə görmədilər. Nəhayət, Qülfnin gözləri bu tamaşadan yorulanda hər ikisi əvvəlkilərdən daha geniş və daha gözəl bir salona gəldi. Salonun ortasında üç taxt-tac görünürdü, bu taxtlarda şahənə görkəmli üç kişi oturmuşdu.

Bıçaqlı adam Qülfyə dedi:

– Budur bizim üç kralımız. Ən alçaq taxtda oturanın adı Xar, ortadakı taxtda oturanın adı Yafnax, ən hündür taxtda oturanın adı isə Trididir.

Bu vaxt Xar əlinin işarəsi ilə Qülfyə əmr etdi ki, yaxınlaşsın, sonra ondan kim olduğunu, bura nə üçün gəldiyini soruşdu. Qülf yoxsul səyyah və adının Qanqleri olduğunu, yol azdığını titrək səslə təkrar etdi.

Onun özünü itirdiyini görən Xar şəfqətlə dedi:

– Bizdən qorxma, qərbi! İstədiyin salona gir, istədiyin süfrənin yanında əyləş, istədiyin yeməyi, iç, sonra da uzanıb yat. Şəhər səni yola salarlar, öz ölkəni tapmaq üçün sənə kömək eləyərler.

Xarın mehriban danışığı yalançı Qanqlerini ürəkləndirdi və o, cürətlənib dedi:

– Mən bir neçə gündür ki, ac-susuzam, uzun yol keçib gəlmişəm, ancaq məndə oyanan maraqlı hissi aclıqdan, susuzluqdan, yorğunluqdan da güclüdür, əziyyətlidir. İcazənizlə, hər şeydən əvvəl, sənə bir neçə sual verim.

– Soruş, qərbi, – deyər Xar cavab verdi, – əgər sənin bircə sualın cavabsız qalsa, qoy oturduğum yerdən diri qalxmayım.

O biri iki kral da təkrar etdi:

– Soruş, qərbi! Soruş və sən bilmək istədiyin hər şeyi öyrənərsən.

Qülf də soruşmağa başladı. Saatlar keçir, günəş qərbə doğru enir, Qülf isə suallarını bir-birinin dalınca verir və onların hər birinə cavab alırdı. Beləliklə o, dünyanın necə qurulduğunu, nəhənglərin,

allahların və insanların necə yarandıqlarını, Ayın və Günəşin göydə necə hərəkət etdiyini öyrəndi, Asların şanlı işlərindən və igidliklərindən xəbərdar oldu, nəhəng Qrimtursenlərə qarşı apardıqları amansız mübarizə haqqında söhbətə qulaq asdı; Allah Lokinin dəhşətli uşaqları, canavar Fenris, Valanın peyğəmbərliyi, nəhayət, dünyanın son günü, allahların qara aqibəti barədə deyilənləri eşitdi. Elə bunu eşidən kimi göy vahimə ilə guruldadı və Qülfı gördü ki, yenə səhrada tək-tənha qalıb.

Qülfı başa düşdü ki, indicə söhbət elədiyi krallar əslində allahlar imişlər və o, evə qayıtmağı, Aslar ölkəsinə səyahəti zamanı öyrəndiklərinin hamısını insanlara danışmağı qət etdi. Onun hekayəti atadan oğula, babadan nəvəyə keçdi və nəhayət, gəlib bizim günlərə çatdı.

Qülfının öyrəndikləri isə bunlar idi...

DÜNYANIN YARANMASI

Lap əvvəldə heç nə yox imiş: nə yer, nə göy, nə qum, nə də soyuq dalğalar. Təkcə Qinnunqaq adlı nəhəng və dipsiz bir uçurum varmış. Ondən şimalda dumanlar səltənəti Niflxeym, cənubda isə odlar səltənəti Muspelxeym mövcud imiş. Muspelxeym sakit, işıqlı və isti imiş, elə isti imiş ki, həmin ölkənin övladları olan odlu nəhənglərdən başqa orda heç kəs yaşaya bilmirmiş; Niflxeymdə isə əksinə, əbədi soyuq və zülmət hökm sürürmüş.

Bir gün dumanlar səltənətində Görgəlmir çeşməsinin başı açıldı. On iki güclü səldən ibarət Elivaqar, axarını bu çeşmədən alıb sürətlə cənuba cumdu və Qinnunqaq uçurumuna töküldü. Dumanlar səltənətinin amansız saxtası selləri buza döndərdi, ancaq Görgəlmir çeşməsi aramsız axdığı üçün iri buzlaqlar getdikcə artdı və Muspelxeymə yaxınlaşdı. Nəhayət, buzlar odlar səltənətinə o qədər yaxınlaşdı ki, eriməyə başladı. Muspelxeymdən qalxan qığılcımlar əriyən buza qarışıb, ona həyat verdi. Bu zaman birdən Qinnunqaq uçurumunun dibindən boylanən bir nəhəng ucsuz-bucaqsız buz səhrası üzərində ucaldı. Bu yer üzündə ilk canlı xilqət – nəhəng İmir idi. Elə həmin gün İmirin sol əlinin altından dünyaya bir oğlan və bir qız gəldi, ayaqlarından isə altıbaşı nəhəng Trudgelmir doğuldu. Belə-

liklə, onları yaratmış buz və od kimi amansız və qəddar olan nəhənglər – Qrimtursenlər nəslinin əsası qoyuldu.

Nəhənglərlə eyni bir vaxtda əriyən buzdan nəhəng inək Audumbla yarandı. Onun əmcəklərindən axan dörd süd çayı İmiri və onun uşaqlarını qidalandırdı. O zamanlar hələ yaşıl otlaqlar yox idi. Audumbla duzlu buz dağlarını yalayıb yemləniirdi. Birinci günün axırında həmin dağlardan birinin zirvəsində tükler göründü, ikinci gün bütöv bir baş aşkara çıxdı, üçüncü gün qurtaranda isə buzlaqdan güclü nəhəng Buri çıxdı. Onun oğlu Byör nəhəng Beslay ilə evləndi, o da Odin, Vili və Ve adlı üç oğul – Allah doğdu.

Yaşadıqları dünya, qardaş allahların xoşuna gəlmədi, onlar amansız İmirin hökmanlığına da dözmək istəmədilər. Qardaşlar ilk nəhəngə qarşı üsyan etdilər və uzun müddət davam edən şiddətli vuruşdan sonra onu öldürdülər.

İmir o qədər yekə idi ki, o biri nəhənglərin hamısı onun yaralarından fəvvarə vuran qanda boğuldular, inək Audumbla da bu qanda qorq oldu. Yalnız İmirin nəvələrindən biri – Bergelmir qayıq düzəldib, arvadı ilə birlikdə aradan çıxmağa müvəffəq oldu.

Artıq heç kəs allahlara dünyanı öz istədikləri kimi qurmağa mane ola bilməzdi. Onlar İmirin bədənindən yastı dairə şəklində torpaq yaratdılar, bu torpağı İmirin qanından əmələ gəlmiş dəryanın ortasına qoydular. Allahlar torpağa "Mitqard" adını verdilər ki, bunun da mənası "orta ölkə" demək idi. Sonra qardaşlar İmirin kəlləsini göy qübbəsinə çevirdilər, sümüklərindən dağlar, saçlarından ağaclar, dişlərindən daşlar, beynindən buludlar düzəldilər. Allahlar göy qübbəsinin dörd küncünün hər birini buynuz şəklində burdular və hər buynuzu da külək istiqamətində yerə basdırdılar: şimal tərəfə Nordri, cənub tərəfə Sudri, qərb tərəfə Vestri və şərq tərəfə Austri adı verdilər. Muspelxeymdən çıxan qığılcımlardan allahlar ulduz düzəldilər və göy qübbəsinə bu ulduzlarla bəzədilər. Onların bir hissəsini tərpenməsin deyər, qübbəyə bərkitdilər, qalanlarını isə vaxtı öyrənmək üçün qübbədə elə yerləşdirdilər ki, dairə üzrə hərəkət etsinlər və bir ildə onu başa vursunlar.

Odin və qardaşları dünyanı yaradandan sonra onu məskunlaşdırmaq qərarına gəldilər. Bir dəfə dənizin sahilində göyrüş ağacına və qızılağaca rast gəldilər. Allahlar bu ağacları yondular, göyrüşdən kişi, qızılağacdən qadın düzəldilər. Sonra allahlardan biri onlara

həyat, o biri ağır, üçüncüsü qan və alyanaq verdi. Beləliklə, Yer üzündə ilk insanlar meydana çıxdılar və allahlar onlara ad qoydular: kişiye Ask, qadına isə Embla dedilər.

Allahlar nəhəngləri də yaddan çıxarmadılar. Dənizin o tayında, Mitqardın şərqi Yotunxeym ölkəsini yaratdılar, onu Görgelmirə və onun nəsilələrinin ixtiyarına verdilər.

Zaman keçdikcə allahların sayı artdı: qardaşlardan böyüyünün, – Odinin çoxlu uşağı oldu; onlar yerden yüksəkdə özləri üçün ölkə yaratdılar, bu ölkəni Asqard, özlərini isə As adlandırdılar. Asqard və Aslar haqqında sizə sonra danışacağıq. İndi isə Ayın və Günəşin necə yarandığı barədə söhbətimizə qulaq asın.

MUNDILFYÖRİ VƏ ONUN UŞAQLARI

İlk insanların həyatı ağır idi. Bütün dünyada əbədi zülmət hökm sürürdü, yalnız ulduzların solğun, titrək işığı qaranlığı bir az aydınlaşdırırdı. Günəş və Ay hələ yox idi, onlarsız isə çöllərdə toxumlar cücərmir, bağlarda ağaclar çiçəkləməirdi. Odin və onun qardaşları, yer üzünü işıqlandırmaq üçün Muspelxeymdən od götürdülər, Ay və Günəş düzəldilər. Bu, onların indiyədək yaratdıqlarının ən yaxşısı və ən gözəli idi. Allahlar, öz zəhmətlərinin bəhrəsindən razı qalmışdılar, lakin nə qədər fikirləşsələr, Günəşi və Ayı göydə hərəkət etdirmək üçün bir yol tapa bilmədilər.

Həmin dövrdə yer üzündə Mundilfyöri adlı bir adam yaşayırdı, onun qeyri-adi gözəlliyə malik bir qızı və bir oğlu vardı. Mundilfyöri uşaqları ilə elə öyünürdü ki, allahların yaratdıqlarından xəbər tutan kimi qızına Sul, yəni Günəş, oğluna isə Mani, yəni Ay adını verdi.

“Qoy hamı bilsin ki, allahlar özləri də mənim uşaqlarımdan gözəl heç nə yarada bilməzlər” deyərək, lovğalıqla fikirləşirdi. Ancaq tezliklə bu da ona az göründü. Yaxın kəndlərdən birində ən parlaq ulduz kimi şəfəq saçan, buna görə də Qlen, yəni “şəfəq” çağırılan çox gözəl bir oğlanın yaşadığını eşidəndə Mundilfyöri qızını həmin oğlana əvə vermək qərarına gəldi, fikirləşdi ki, qoy Qlenin və Sulun övladları öz ata-anasından da qəşəng olsunlar, yer üzündəki başqa adamlar onlara pərəstiş etsinlər. Lovğa Mundilfyörinin fikrindən

allahlar xəbər tutdular və o öz qızını əvə verməyə hazırlaşdığı gün Odin birdən onun qarşısında dikəldi.

– Sən çox tələbbürlüsən, Mundilfyöri, – dedi, – elə tələbbürlüsən ki, özünü allahlara tay tutmaq istəyirsən. İstəyirsən ki, insanlar bizə yox, sənə övladlarına və övladlarının uşaqlarına pərəstiş eləsinlər. Buna görə də sənə cəzalandırmağı qərara almışıq, bundan sonra Sul və Mani özləri adamlara qulluq eləyəcəklər, adlarını onlara verdiyin Ayı və Günəşi göydə daşıyaçaqlar. O zaman hamı görər ki, onların gözəlliyi allahların yaratdıqlarının gözəlliyindən üstündür, ya yox.

Dəhşətdən və dərddən donub qalmış Mundilfyöri bir kəlmə də danışa bilmədi. Odin isə Sulu və Manini götürüb göyə qalxdı. Allahlar orda Sulu qabaq oturacağına günəşin bərkidildiyi, bir cüt ağ atın qoşulduğu arabaya öyləşdirdilər və ömrə elədilər ki, bütün günü arabanı göydə sürsün, ancaq gecələr dayansın. Qızı Günəş yandırma-sın deyərək, qardaş allahlar onun qabağını iri girdə qalxanla tutdular, atları istidən qorumaq üçün isə onların boyunlarından soyuq külək-lə dolu dəmirçi görükləri asdılar, bu körüklərdən həmişə sərin yel gəlirdi. Maniyə də araba verdilər, o, Ayı gecələr bu arabada gəzdirməli idi. O vaxtdan qardaş və bacı insanlara sədaqətlə xidmət eləyib, yeri işıqlandırılar: bacı – gündüz, qardaş – gecə. Çöllərdə taxıl zəmiləri şən-şən dalğalanır, bağlarda meyvələr şirələnir və yer üzündə bir zaman zülmətin hökm sürdüyü, bütün bunların olmadığı barədə heç kəs fikirləşmir.

ELFLƏR VƏ CIRT DANLAR

Göydə ilk dəfə Günəşin yandığı gündən Yer üzündə həyat şən və fərəhli oldu. İnsanların hamısı öz tarlalarında rahat işləyirdi, hamı öz vəziyyətindən razı idi, heç kəs öz qonşusundan şöhrətli və varlı olmaq istəmirdi. O zamanlar allahlar tez-tez Asqardı tərk edir və dünyanı seyrə çıxırdılar. Onlar torpağı qazmağı və ordan filiz çıxarmağı insanlara öyrətdilər, insanlar üçün ilk zindan, ilk çəkic və ilk kəlbətin də düzəldilər ki, bunların köməyi ilə sonralar başqa alətlər hazırlandı. Elə bir zaman idi ki, nə müharibə, nə soyğunçuluq, nə oğurluq, nə də cinayət vardı. Dağlarda çoxlu qızıl çıxarırdılar, ancaq onu yığıb

saxlamırdılar, qızıldan qab-qacaq və ev şeyləri düzəldirdilər; elə buna görə də o dövrə “qızıl dövrü” adı verilmişdir.

Bir dəfə Odin, Vili və Ve dəmir filizi tapmaq məqsədilə torpağı eşləyəndə İmirin ötindən törəmiş xırdaca qurdlara rast gəldilər. Allahlar bu yöndəmsiz canlılara baxıb, qeyri-ixtiyari fikrə getdilər.

– Onları neyləyək, qardaşlar? – nəhayət, Ve dilləndi. – Biz artıq bütün dünyanı canlılarla doldurmuşuq, bu qurdlar heç kəsə lazım deyil. Bəlkə onları məhv eləyək?

Odin etiraz etdi:

– Sən yanılsan. Canlılar ancaq yerin üstündədir, biz torpağın dərinliklərini unutmuşuq. Yaxşısı budur ki, onlardan balaca adamlar – cırtanlar, ya da qara elflər düzəldək, yeraltı səltənəti onların ixtiyarına verək, adını da qoyaq Svartalfaxeym, yəni Qara elflər ölkəsi.

– Əgər onlar yer altında yaşamaqdan bezib, yuxarıya, – işığa və Günəşə can atmaq istəsələr, onda nə olsun? – deyə Vili soruşdu.

Odin dedi:

– Qorxma, qardaş. Mən elə eləyəyəm ki, Günəş şüaları onları daşı döndərər. Onlar da ancaq yer altında yaşamağa olarlar.

– Mən sənə razıyam, – deyə Ve cavab verdi. – Lakin biz yalnız yerin dərinliklərini yox, havanı da yaddan çıxarmışıq. Gəlin, qurdların bir hissəsini, Odin deyən kimi, qara elflərə, ya da cırtanlara çevirək, qalanlarını isə bəyaz elflərə və onları yerlə Asqard arasındakı havada, – Lyösalfaxeymdə, yaxud Bəyaz elflər ölkəsində yerləşdirək.

Qalan allahlar onunla razılaşıdılar. Beləliklə, dünyada elflər və cırtanlar, bir də iki ölkə yarandı: Svartalfaxeym və Lyösalfaxeym.

Adətən cırtan adlandırılan qara elflər tezliklə məharətli ustalara çevrildilər. Qiymətli daşları və metalları heç kəs onlar kimi emal eləyə bilmir və gələcəkdə görəcəyiniz kimi, allahların özləri tez-tez onlardan kömək istəyirdilər.

Arqadaşları yerin dərin qatlarında işləyən bəyaz elflər yerin üstündə zəhmət çəkirdilər. Onlar ən gözəl və ən ətirli çiçəklər ekib- becərməyi öyrənmişdilər. O zamandan bəri bəyaz elflər hər il yer üzünü çiçəklərlə örtürdülər ki, dünya daha yaxşı və daha qəşəng olsun.

FALÇILAR

İnsanlar qızıl əsrində qayğısız və xoşbəxt yaşayırdılar, lakin bu, çox uzun sürmədi. Bir dəfə şərqdən, nəhənglər ölkəsindən Mitqarda üç qadın gəldi. Onlardan biri çox qoca və qartımsı idi, ona Urd, yəni Keçmiş deyirdilər; o biri orta yaşlarındaydı, adı da Verdandi, yəni İndiki idi; üçüncüsü isə lap cavan idi, onu Skuld, yəni Gələcək çağırırdılar. Bu üç qadın dünyanın, adamların və hətta allahların taleyindən xəbər vermək kimi gözəl qabiliyyətə malik falçılar idi.

Yaşlı falçı dedi:

– Qızıl hərisliyi, acgözlük tezliklə, lap tezliklə adamların ürəyi-nə girecək və onda qızıl əsrin sonu çatacaq.

Ortancıl falçı dedi:

– Adamlar qızıl xatirinə bir-birini öldürəcək və aldadacaq. Qızıl öz parlıtısı ilə bir çox şanlı qəhrəmanın gözünü kor eləyəcək və onlar qızıl uğrunda mübarizədə həlak olacaqlar.

Kiçik falçı deyilənləri təsdiq etdi:

– Hə, hər şey siz deyən kimi olacaq. Ancaq elə bir vaxt gələcək ki, qızıl, insan üzərindəki hökmranlığını itirəcək və o zaman adamlar təzədən xoşbəxt olacaqlar.

– Qızıl hərisliyi nəinki insanlara, allahlara da hökm eləyəcək, onlar da qan tökəcək və öz andlarını pozacaqlar, – deyə qoca falçı yenidən dilləndi.

Ortancıl falçı dedi:

– Nəhənglər allahlara qarşı müharibəyə başlayacaqlar. Bu müharibə çox uzun çəkəcək, axırda allahlar da, nəhənglər də məhv olacaqlar.

– Bəli, siz deyən kimi olacaq, ancaq allahların hamısı ölməyəcək. Qətlə və andı pozmaqda günahı olmayanlar və onların uşaqları sağ qalacaqlar, köhnə dünyanın məhvindən sonra yaranan yeni dünyanı idarə eləyəcəklər, – deyə kiçik falçı öz fikrini bildirdi.

Beləliklə, yer üzündə hər şey falçıların əvvəlcədən söylədikləri kimi oldu. Acgözlük, varlanmaq ehtirası yavaş-yavaş insanların ürəyinə

hakim kəsildi. Onlardan bir çoxu öz dinc zəhmətindən əl çəkib, bir-birilə vuruşmaq üçün xışları və belləri qılınclarla və nizələrlə əvəz etdilər; müharibə ilə bir yerdə yer üzünə məhrumiyyətlər və cəza-yətlər gəldi. Günəş göydə əvvəlki kimi işıq saçırdı, ancaq onun şüaları altında heç kəs daha xoşbəxt deyildi. Falçıların başqa bir fəaliyyəti də düz çıxdı: allahlar və nəhənglər arasında amansız müharibə başlandı, o indi də davam edir. Asqarda

çatmağa və Asları məğlub etməyə gücü çatmayan Qrimtursenlər – əgər yadınızdadırsa, nəhənglər özlərini belə adlandırmışdılar – bütün qəzəblərini insanların üstündə tökdülər. İnsana qənim kəsilən təbii fəlakətlər buzdan və oddan yaranmış İmirin nəsilələrinə tabedir.

Nəhənglər yer üzünə şaxta və quraqlıq, boran və dolu göndərirlər, bəzən isə dağlardan elə güclü sellər axıdılar ki, bütöv kəndlər onların altında qalır. Allahlar, Mitqardı nəhənglərin basqınından qorumaq məqsədi ilə İmirin qaslarından düzəltmələri uca dağlarla dövrəyə aldılar, lakin nəhənglər tez-tez bu dağları aşmağa bilir və bu zaman yollarda onların ayaqları altında qalanların vəziyyətini! Qrimtursenlər dünyanı məhv etmək üçün iki nəhəng

canavarı – Skeli və Getini Ayla Günəşin üstünə qışkırtıdılar. Həmin vaxtdan Skel Günəşi, Qeti isə Ayı qovur; Sul da, Mani də onlardan canlarını qurtarmaq üçün dağların arxasında gizlənənəndək qaçmağa məcburdurlar. Nəhənglər yalnız bircə Asdan qorxurlar, bu As şimşək allahı Tordur. İndi də sizə Asqard və Aslar haqqında danışmaq vaxtı gəlib çatıb.

ASQARD VƏ ASLAR

Buludlardan çox-çox yuxarıda, hətta, ən iti insan gözünün görə bilmədiyi yüksəklikdə allahlara məxsus Asqard adlı gözəl bir ölkə var. Nazik, lakin möhkəm Bifryöst körpüsü (adamlar ona göyqurşağı deyirlər) Asqardı yerlə birləşdirir, ancaq onun üstü ilə göyə qalxmağa cürət edənləri fəlakət gözləyir. Bifryöst boyu uzanan qırmızı zolaq heç bir zaman sönməyən əbədi alovdur. Allahlara qətiyyənlər zərər verməyən bu alov, ona toxunmağa cəsarət göstərən hər kəsi yandırır.

Asqardın ortasından İqdrazil adlı nəhəng göyrüş ağacının tənəsi ucalıb. İqdrazilin budaqları bütün dünyanın üzərində çətirlənib, kökləri isə üç ölkənin – Niflxeimin, Yotunxeimin və Mitqardın dərin qatlarına işləyib. Həmin köklərin altından gözəl çeşmələr fəvvarə vurur. Onlardan biri, – Görgelmir Niflxeimdədir, onun haqqında artıq eşitmisiniz, ikincisi Yotunxeimdə axır. Bu, müdriklik çeşməsidir. Nəhənglərin ən böyüyü, qəzəbli Mimir bu çeşməni gözəbəbəyi kimi qoruyur və heç kəsi ondan içməyə qoymur. Buna görədir ki, müdriklik çeşməsinə həm də Mimir çeşməsi deyirlər.

Üçüncü çeşmə Urd Mitqarddadır. Bu çeşmə elə şəffaf və təmizdir ki, suyunda çimən hər kəs qar kimi ağappaq olur. Axşamlar bal şəhi Urdun üstünü qəliz dumanətk bürüyür. Bu şəh yerdəki çiçəklərin hamısına səpələnir, sonra da arılar onu yığıb bal düzəldirlər.

Gələcəkdən xəbər verən falçılar Urd çeşməsinin yanında məskən salmışdılar. Onların bəz bəzəkli sarayları burda idi və falçılar bu sarayda adamların – doğulan günlərindən öldükləri günədək – talelərini xəbər verirdilər.

İqdrazil ağacının tənəsi Lerad adlanır. Onun üstündə nəhəng bir qartal əyləşib, budaqlarında isə dəcəl dələ Rotatyosk o yan-bu yana tullandır. Leradın yaxınlığında, Asqardın ən uca yerində dünyanın hökmdarı və allahların ən qocası olan Odinin taxtı qoyulub, o bu taxtdan baxanda Asqardda da, Mitqardda da, hətta uzaq Yotunxeimdə də baş verən hadisələri görür.

Odin Asların atası və onların ən müdridir. O, cavan vaxtlarında bir dəfə nəhəng Mimirin yanına gəlib, onun çeşməsindən su içməyə icazə istəmişdi.

– Heç bir şey havayı verilmir, xüsusən ağıl, – deyər nəhəng cavab vermişdi. – De görüm, bunun əvəzində səndən nə alacağam?

Odin demişdi:

– Nə istəsən. Heç bir şeyə heyifsilənmərəm, ona görə ki, ağıl hər şeydən qiymətlidir.

– Onda sağ gözünü mənə ver, – deyə Mimir tələb etmişdi.

Odin fikrə getmiş, sonra demişdi:

– Yaxşı, Mimir, razıyam. Ağıllı bir gözlə iki gözlü axmağın gör-düyündən də çox şey görür.

O zamandan Odinin bir gözü qalıb, sol gözü; lakin o, bunun əvə-zində müdriklik çəsməsindən su içib və indi onun üçün nə hazırda, nə keçmişdə, nə də gələcəkdə heç bir sırr yoxdur.

Dünya hökmdarının çiyinlərində iki qarğa əyləşib: Quqin və Mumin, ayaqlarının yanında da Qeri və Freki adlı canavarlar uzanıb. Quqin və Mumin hər gün uçub yerin başına dolanırlar. Qeri və Freki isə hər gecə yer üzünü başdan-başa gəzib, gördükləri və eşitdiklə-rini gəlib sahiblərinə danışırırlar.

Odinin başında qanadlı qızıl dəbilqə var, sağ əlində isə Qunqnir nizəsini tutub, bu nizə heç vaxt hədəfin yanından keçmir və deydiyi hər kəsi dərhal öldürür. Allahlar atasının atı, səkkizayaqlı boz aygır Sleypnir nəinki yerdə, göydə də çapa bilir. Dünya hökmdarı bu aygırla tez-tez yeri gəzir, yaxud insanların gözlərinə görünmədən onların döyüşlərində iştirak edir, ləyaqətliyə qələbə çalmaqda kömək göstərir.

Odin piyada gəzməyi də xoşlayır. Yoxsul səyyah cildində, başında köhnə enli şlyapa, əynində də əynilə köhnə göy plaş dünyanı seyrə çıxır və vay o adamın halına ki, qonaqpərvərlik qanunlarını unudub, Odini öz qapısından içəri qoymaya!

Odinin sarayı Valqalla, Asqardda ən böyük və ən yaraşqlı saray-dır. Burda, düşməne qarşı çarpışmalarda həlak olmuş igid döyüş-çülərin yaşadığı beş yüz qırx geniş salon var. Onlar burda nəhəng Serimnir qabanının ətinə yeyirlər; bu qabanı hər gün kəsib bişirirlər və ertəsi günü qaban yenə dirilib, əvvəlki görkəmini alır. Döyüşçülər, İqdrazil göyrüş ağacının təpəsində otlayan, budaqları və yarpaqları yeyən və Asqardın bütün sakinlərini doyuracaq qədər süd verən Qeydrun keçisinin neçə illik bal kimi qəliz südünü içirlər.

Yalnız Asların ən qocası Odinin qidaya ehtiyacı yoxdur: o, heç vaxt yemir, təkcə bal, ya da braqa içməklə yaşayır.

Odindən başqa Asqardda on iki Allah – As var.

Odinin böyük oğlu, şimşək allahı Tor, kürənsaqqallı güclü pəh-ləvan haqlı olaraq onların ən birincisi sayılır. O, atası kimi müdrik olmasa da, bütün dünyada qüvvətdə ona tay tapılmaz; onun rəşadət-lərini saya biləcək adam da dünyaya gəlməyib. Tor torpaq ilahəsi Yordun oğludur. O, taxıl əkib-becərən kəndlilərə hamilik edir və onların evlərini, tarlalarını kinli nəhənglərdən, Qrimtursenlərdən gözbəbəyi kimi qoruyur. Adamlar nahaq yerə demirlər ki, əgər Tor olmasaydı, nəhənglər bütün dünyanı məhv edərdilər.

Şimşək allahı nataraz və ağırdır, onun ağırlığına heç bir at davam gətirməz, buna görə də o, ya piyada gəzir, ya da Tangiost və Tangriznir adlı iki keçiye qoşulmuş təkərlərinə dəmir vurulmuş arabasına minib, göydə uçur. Onlar küləkdən də, hətta Odinin səkkizayaqlı aygırın-dan da iti qaçır, öz sahiblərini dənizlərdən, meşələrdən və dağların üstündən keçirirlər.

Torun şəhrlə kəməri var, bu kəmərin gücünü ikiqat artırır, əllərinə qalın dəmirdən təkbarmaq əlcəklər taxıb, nizə, qılınc, yaxud ox-kaman əvəzinə Myolnir deyilən ağır dəmir çəlik gəzdirir ki, onun bircə zərbəsi ilə ən qalın və möhkəm qayaları dağıtmaq olur.

Tor, Asqardda nadir hallarda görünür: şərqdə gecə-gündüz nəhənglərə qarşı vuruşur. Lakin Aslara bir təhlükə üz verəndə onlar yalnız bircə dəfə Torun adını çəkirlər və şimşək allahı dərhal köməyə gəlir.

Torun kiçik qardaşının, Odinin ilahə Friqdən olan oğlunun adı Baldrdır. O, elə gözəl və təmiz ürəklidir ki, ətrafa işıq saçır. Baldr – bahar allahıdır və Asların ən xeyirxahıdır. O gələndə Yer üzündə həyat oyanır, hər şey işıqlanır və daha da gözəlləşir.

Müharibə allahı Tir, dünya hökmdarının oğlu və dəniz nəhəngi Qimirin bacısıdır. Odindən sonra Asların üçüncüsü və onların ara-sında ən rəşadətlişidir. Onun yalnız sol qolu salamatdır; sağ qolunu, allahları dəhşətli bir nəhəngdən (bunun hansı nəhəng olduğunu sonra biləcəksiniz) xilas edərkən itirmişdir; lakin bu, Tirə məharətli bir döyüşçü kimi vuruşlarda iştirak etməyə heç də mane olmur.

Keymdal (ona Müdrik As da deyirlər), göyqurşağı körpüsünün sədaqətli qoruqçusudur. O, gecə də, gündüz də yüz millik məsafə-dən çöllərdə otların və qoyunlarda yunun necə bitdiyini eşidir. Müdrik As quşlardan da az yatır, yuxusu da onların kimi həssasdır. Dişləri

xalis qızıldandır, kəmərindən qızıl şeypur asılıb ki, onun səsi dünyanın bütün ölkələrində eşidilir.

Braqi, şairlər və aşıqlar allahıdır. Heç kəs onun kimi yaxşı şeir və mahnı qoşa bilmir və şair olmaq istəyən hər kəs ondan kömək xahiş etməlidir.

Qod yaxud kor As, Tir, Xeymdal və Braqi kimi Odinin oğludur. Böyük güc sahibidir, ancaq heç vaxt Asqardı tərk etmir və öz sara-yından nadir hallarda çıxır.

Vidar adlı allaha Qaradinməz As deyirlər, çox ağıllı və igid olmağına baxmayaraq, danışmağı xoşlamır. Qaradinməz As (Odinin nəhəng Qriddən olan oğlu) demək olar ki, şimşək allahı Tor kimi qüvvətlidir.

Vali silaha hamıdan yaxşı yiyələnib və vuruşlarda Tirin özündən də geri qalmır, ancaq o, pis məsləhətçidir və o qədər də ağıllı deyil.

Torun ögey oğlu Ull, kamandan ox atmaqda böyük ustadır. Hədəf nə qədər uzaq və xırda olsa da, Ullun oxları ona deyir. Ull xizəklə də hamıdan sürətli qaçır. Adamlar da bu ustalığı ondan öyrənilər.

Allah Nyodr As deyil. O, bir az sonra haqqında danışacağımız Van ruhları nəslinə mənsubdur. Nyodr, dəniz səfərlərinə hamilik edir və küləklər, dənizlər onun hökmranlığına tabedir. O, Asların hamısından varlıdır və bütün Vanlar kimi çox xeyirxahdır.

Nyodrun oğlu Freyr yay allahıdır, gözəllikdə Baldırın özündən də seçilmir və o da atası kimi xeyirxahdır. Freyr adamlara bol məhsul göndərir. O, müharibələrə və küsüşmələrə nifrət edir, yer üzündə istər ayrı-ayrı adamlar və istərsə xalqlar arasında sülhü qoruyub saxlayır.

Allahların axırıncısı, od allahı Loki nə Asdır, nə də Van. O, nəhənglər nəslinin nümayəndəsidir, lakin qeyri-adi ağıla və hiyləyə malik olduğu üçün Aslar ona Asqardda yaşamağa çoxdan icazə veriblər. Loki hündürboylu, gözəl və cəsarətlidir, ancaq çox qəddar və məkrlidir. Öz dəcəlliyi və şıltaqlığı ilə o, tez-tez Asları təhlükəyə salmış, sonra da onları öz fəndgirliyi və zirəkliyi ilə təhlükədən qurtarmışdır. Od allahından həmişə pis hərəkət də, yaxşı hərəkət də gözləmək olar və buna görə ki, heç kəs ona etibar edə bilmir.

Asqardda yaşayan ilahələrə, qanun üzrə Odinin arvadı ilahə Friqq hökmranlıq edir. O da dünyanın hökmdarı kimi müdrikdir, amma heç vaxt bildiyini danışmır. Friqq də, ərinin etdiyi kimi, tez-tez yerə enir

və paltarını dəyişib, insanların arasında gəzir, onların dərdlərini və qayğılarını öyrənir.

Nyodrun qızı və Freyerin bacısı, məhəbbət ilahəsi Freyya (ona Vanadis də deyirlər, çünki o, Vanlar nəslinə mənsubdur) Friqqdən sonra Asqardda birinci yeri tutur. Bütün dünyada nə allahlar, nə də insanlar arasında gözəllikdə ona tay olmayıb və yoxdur; ürəyi isə elə yumşaq və zərifdir ki, hər kəsin əzabına acıyır. Freyyanın səhrli şahin lələyi var, bu lələyi taxanda buludlardan yüksəkdə uçur; bir də boynundan Brizinqamen deyilən gözəl qızıl boyunbağı asıb; ağlayanda isə gözlərindən qızıl damcılar düşür.

Braqinin arvadı incə və həlim İdun əbədi gənclik ilahəsidir. O, təvazökar və sakitdir, ancaq o olmasaydı, Asların heç birisi sağ qalmazdı. İdunun zənbili, allahlara verdiyi əbədi gənclik almaları ilə doludur. Bu zənbil səhrlidir; heç vaxt boşalmır, ona görə ki, ordan götürülən hər bir almanın yerini dərhal təzəsi tutur.

Eyr ilahəsi həkimlərin hamisidir. O, bütün xəstəlikləri və yaraları sağaldır.

Torun anası Yord torpaq ilahəsi, arvadı Sif isə məhsul ilahəsidir. Sif gözəllikdə yalnız Freyyaya çata bilmir, lakin dünyada heç kəsin onun saçına oxşar saç yoxdur.

İlahə Lyofn, insanlar arasındakı nikahlara xeyir-dua verir; ilahə Sin onların evlərini oğrulardan qoruyur, Lyofn isə çalışır ki, insanlar dinclik və dostluq şəraitində yaşasınlar.

Həqiqət ilahəsi Var, insanların andlarını dinləyir və yazır; Fulla, Saqa, Qlin və Qna adlı ilahələr isə Friqqə xidmət edirlər və onun tapşırıqlarını yerinə yetirirlər.

Allahlardan və ilahələrdən başqa Asqardda cəngavər qızlar – valkirilər yaşayır. İlahə Freyya onların başçısıdır. Valkirilər gözə görünmədən hər bir döyüşdə iştirak edirlər və qələbəni allahların layiq bildikləri tərəfə verirlər, sonra həlak olmuş döyüşçüləri Valqallaya aparıb, orda onları yedirib-ıçırırlər.

Asqard belə qurulub və oranın sakinləri də belədir. İndi isə Asların hamısı ilə tanış oldandan sonra, onların gözəl işləri haqqındakı hekayələrimizə qulaq asın. Bilin ki, keçmişdə allahların başına nə işlər gəlib və gələcəkdə, axirət günündə onlar nə kimi hadisələrlə üzləşəcək. Biz sizə, qüdrətli Torun igidliyindən, məkrlı od allahının əməllərindən və onun dəhşətli uşaqlarından hekayələr danışacağıq.

LOKİNİN UŞAQLARI

Bir dəfə nəhənglər Aslara qarşı müharibəyə başlamazdan xeyli əvvəl, od Allahı Loki dünyanı gəzərkən Yotunxeymə gəldi və orda üç il nəhəng qadın Anqrbodanın yanında qaldı. Həmin müddətdə Anqrboda üç uşaq doğdu: Xel adlı qızı, Yormundqad ilanını və canavar balası Fenrisi. Od allahı Asqarda qayıdandan sonra nəhənglər ölkəsinə getdiyi barədə heç bir söz demədi, ancaq hər şeyi bilən Odin tezliklə Lokinin uşaqlarından da xəbər tutdu və onların gələcək talelərini falçılarıdan öyrənmək üçün Urd çeşməsinə yola düşdü.

Qoca falçı Odini görən kimi dedi:

– Baxın, baxın, allahların müdrik atası yanımıza gəlib! Ancaq o, bizdən bəd xəbərlər eşidəcək.

– Gəlib ki, bizdən, onu uzun müddət narahat edəcək xəbəri öyrənsin, – deyə ortancıl falçı əlavə etdi.

Kiçik falçı da razılaşıdı:

– Hə, gəlib ki, bizdən Lokinin uşaqları və nəhəng qadın Anqrboda haqqında xəbər eşitsin.

Odin dedi:

– Əgər yanınıza nə üçün gəldiyimi bilirsinizsə, onda sizə vermək istədiyim sualın cavabını gözləyirəm.

Urd yenidən dilləndi:

– Hə, biz sənə cavab verərik. Amma yaxşı olardı ki, bizim sözlərimizi eşitməyəsən. Bil ki, haqqında soruşmaq istədiyin uşaqlar allahlara çoxlu bədbəxtlik gətirəcəklər.

– Onlardan ikisi sənə və sənin böyük oğluna ölüm gətirəcək, üçüncüsü isə sizdən sonra hakimlik eləyəcək və bu, zülmətin, ölümün hökmranlığı olacaq, – deyə Vernandi əlavə etdi.

Skuld dedi:

– Bəli, canavar səni öldürəcək, ilan isə Toru, ancaq özləri də həlak olacaqlar; üçüncüsünün isə hakimiyyəti uzun çəkməyəcək: həyat ölümə, işıq da zülmətə qalib gələcək.

Yer üzünün hökmdarı kədərli və qayğılı halda Asqarda qayıtdı. Burda o, allahları yanına çağırıb, falçıların dediklərini onlara yetirdi, Toru isə Yotunxeymə, Lokinin uşaqlarının dalınca göndərdi. Aslar, Odinin sözlərini həyəcanla dinlədilər, lakin şimşək allahı öz arabasında Xeli, Yormundqadı və Fenrisi gətirəndə daha çox qorxdular.

Hələ çox gənc olan Xel, nəhəng anasından ikiboy hündür idi. Üzünün və bədənin sol tərəfi ciyət kimi qırmızı, sağ tərəfi isə əbədi gecə ölkəsinin ulduzsuz göyü kimi qapqara idi. Anqrbodanın ikinci qızı ilan Yormundqad hələ boy atmamışdı (uzunluğu əlli addımdan çox olmazdı), lakin artıq onun ağzından öldürücü zəhər axırdı, açıqyaşıl rəngli soyuq gözləri isə amansız bir kinlə parlayırdı. Öz bacılarının yanında onların kiçik qardaşı, balaca canavar Fenris çox yazıq görünürdü. Ana canavar boyda idi, şən və mehriban xasiyyəti vardı; Fenrisdə təhlükəli bir şey görməyən allahların ondan xoşu gəldi.

Öz taxtında oturan Odin onların üçünü də diqqətlə nəzərdən keçirdi.

– Qulaq as, Xel! – dedi. – Sən elə böyük və qüvvətlisən ki, bütün bir ölkənin hökmranlığını sənə tapşırmağı qət eləmişik. Bu ölkə yerin dərin qatlarında, hətta Svartalxeymin altındadır. Onun sakinləri – ölənlər, bizimlə birlikdə Valqallada yaşamağa haqqı olmayanların ruhudur. Get ora və heç bir vaxt yer üzündə görünmə.

Xel başını əyib dedi:

– Mən razıyam.

– Sən, Yormundqad, – deyə Odin sözünə davam etdi, – dünya dənizin dibində yaşayacaqsan. Orda sənə kifayət qədər yer də tapılar, yemək də.

Halqa şəklində qıvrılıb, sərt və qırıqlmaz baxışlarını allahlara zilləyən Yormundqad fışıldadı:

– Mən bu fikrə şərəkəm.

Odin bir az susub, üzünü bala canavara tutdu:

– Sən isə, Fenris, bizim yanımızda, Asqardda yaşayacaqsan, səni özümüz tərbiyələndirəcəyik.

Fenris cavab vermədi: o elə balaca və axmaq idi ki, hələ danışmağı bacarmırdı.

Həmin gün Xel ölümlər səltənətinə yola düşdü; o, indi də orda yaşayır, ölümlərin ruhuna hökmlər verir və heç biri azadlığa çıxmasın deyə, gözlərini onlardan çəkmir.

İlan Yormundqad dünya dənizinin dibinə endi. O, burda böyüdükcə böyüdü və nəhayət, bütün yer üzünü halqaya alıb başını öz quyruğunun üstünə qoydu. Həmin gündən onu Yormundqad yox, ilan Mitqard çağırmağa başladılar ki, bunun da mənası “Dünya ilanı”dır.

Fenris bir il Asqardda yaşadı, o da saatdan-saata böyüyürdü; tezliklə dəcəl balaca canavar elə bir nəhəngə çevrildi ki, onu yedirdən müharibə Allahı Tirdən başqa heç kəs Fenrise yaxınlaşa bilmədi.

Bu zaman Aslar, Fenrisi zəncirləmək qərarına gəldilər və onların fikrincə nəhəngi saxlaya biləcək zənciri düzəltməyə bir ay vaxt sərf elədilər. Zəncirin adı ledinq idi və yer üzündəki bütün zəncirlərdən yoğun idi. Allahlar, onu balaca canavarın yanına gətirdilər və dedilər:

– Sən daha böyümüsən, Fenris. Qüvvəni sınamaq vaxtı gəlib çatıb. Düzəltdiyimiz bu zənciri qırmağa çalış, qıra bilsən, deməli, bizimlə birlikdə Asqardda yaşamağa layiqsən.

Fenris, Ledinqi halqa-halqa yoxladı və cavab verdi:

– Yaxşı, onu boynuma keçirin.

Bundan razı qalan Aslar, dərhal Fenrisin arzusunu yerinə yetirdilər və zənciri onun boynuna saldılar.

Bala canavar dedi:

– İndi uzağa çəkilin.

O bu sözləri deyər-deməz ayağa qalxdı, başını silkələdi və ledinq qırıq-qırıq olub ətrafa səpələndi.

– Görürsünüzmü, mən sizin aranızda yaşamağa layiqəm, – deyə Fenris qürurla dilləndi, yenə öz yerinə uzandı.

Qorxmuş Aslar bir-birlərinə baxıb dedilər:

– Hə, hə, Fenris, sən bizim aramızda yaşamağa layiqsən, – və ikinci zənciri qayıрмаq üçün tələsik çıxıb gətdilər.

Bu dəfə onlar üç ay işlədilər və düzəltmələri drommi adlı zəncir ledinqdən üçqat yoğun oldu.

Allahların kefi kökəldi və onlar drommini bala canavarın yanına aparanda bir-birinə dedilər:

– Hə, Fenris daha bunu qıra bilməz.

Lakin gələnləri salamlamaq üçün Fenris ayağa duranda və onun kürəyinin Valqallanın damından da yuxarı qalxdığını görəndə allahların kefi dərhal pozuldu.

Fenris drommini görüb, onu ledinq kimi diqqətlə yoxladı və dedi:

– Sizin yeni zənciriniz əvvəlkindən xeyli qalındır, ancaq mənim də gücüm artıb, indi bu zənciri də həvəslə sınaqdan çıxararam.

Və o, boynunu allahların qabağına uzatdı. Aslar zənciri onun boynuna keçirdilər və bala canavar başını tərpedər-tərpətməz zəncir qırılıb yerə töküldü.

Dəhşətə düşmüş allahlar yenə məsləhətə yığıldılar. Dedilər ki: – Üçüncü zənciri düzəltməyə dəyməz. Fərqi yoxdur, biz onu düzəldənəcən Fenris də böyüyəcək və bu zənciri də əvvəlkiçilərtək qırıb tökəcək.

Odin dedi:

– Yaxşı, onda kömək üçün cırtanlara müraciət eləyək. Bəlkə onlar bizim görə bilmədiyimiz işin öhdəsindən gəldilər.

Odin Asların qasidi Skimirini yanına çağırıb, Svartalfaxeymə göndərdi.

Cırtanlar allahlar atasının xahişini eşidib, hansı metaldan zəncir düzəldəcəklərini bilmədikləri üçün xeyli öz aralarında mübahisə etdilər, nəhayət, onların ən yaşlısı dedi:

– Biz onu metaldan yox, dağların kökündən, pişiklərin ayaq tap-pılıtsından, arvadların saqqalından, quşların tüpürcəyindən, balıqların səsinə və ayların vətərlərindən düzəldərik; elə bilirəm ki, belə zənciri heç Fenris də qıra bilməz.

Belə də oldu. İki ay keçəndən sonra qoca cırtanın məsləhəti ilə düzəldilmiş qleypnir adlı zənciri Skimir allahlara gətirdi... O zaman pişik ayaqlarının tappılıtsı kəsildi, arvadların saqqalı bitmədi, dağların kökü, quşların tüpürcəyi, ayların vətərləri, balıqların səsi olmadı.

Aslar birinci dəfə qleypniri görəndə çox təəccübləndilər. Bu zəncir insan qolundan yoğun deyildi və ipək kimi yumşaq idi, amma onu nə qədər qüvvə ilə dartırdılarsa, bir o qədər möhkəmlənirdi. İndi onu Fenrisin boynuna salmaq olardı. Ancaq allahlar bu qərara gəldilər ki, əvvəlcə Fenrisi dünya dənizindəki Linqvi adasına aparsınlar; bala canavar burda nə allahlara, nə də insanlara zərər toxundura bilməz.

Allahlar Lokinin uşaqlarının ən kiçiyinə belə dedilər:

– Sən gerek axırıncı və ən vacib sınaqdan da çıxasan, Fenris. Əgər sən ona dözə bilsən, şöhrətin uzaqlara, bütün yer üzünə yayılacaq, lakin bunun üçün sən bizim arxamızca, səni aparacağımız yerə getməlisən.

– Mən hazıram! – deyə Fenris razılaşıdı.

Ancaq Aslar onu Linqvi adasına gətirib, Qleypniri boynuna salmaq istəyəndə bala canavar hirsleşdişlərini qıcıtıdı və dedi:

– Bu zəncir elə nazikdir ki, əgər sehrli deyilsə, dərhal qırılacaq, əgər sehrlidir, bütün gücümü versəm də, qırılmayacaq. Deməli, mən, ya heç bir şöhrət qazanmayacağam, ya da sizin əsiriniz olacağam.

– Səhv edirsən, Fenris, – deyə Odin etiraz elədi. – Əgər zənciri qıra bilməsən, deməli, sən o qədər zəifləsən ki, səndən qorxmağımıza dəyməz və biz, dərhal sənə azadlıq verərik; əgər zənciri qırsan, yenə bir şey itirmirsən.

Canavar gülümsündü:

– Ağıllı sözlər deyirsən. Yaxşı, mənə bu sınaqdan çıxarmağa sizə icazə verirəm, ancaq qoy sizdən biriniz sağ əlini girov əvəzinə ağzıma salsın.

Aslar qeyri-iradi başlarını aşağı dikdilər, yalnız Tir qorxmadan irəli çıxdı.

– Mən razıyam, – deyə o, öz əlini Fenrisin ağzına soxdu.

Fenris onun əlini iti dişləri ilə ehmalca sıxdı. Sonra tutqun səslə dedi:

– İndi zənciri boynuma keçirin.

Allahlar, rahat nəfəs alıb, lakin qorxu ilə Tirə baxa-baxa, bir ucunu qabaqcadan nəhəng qayaya bağladılar. Qleypniri canavarın boynuna saldılar. Fenris, başını silkələdi, sonra zənciri bütün qüvvəsi ilə çəkdi, amma qərribə zəncir qırılmadı. Nəhayət, yarıboğulmuş canavar xırıltı ilə dedi:

– Yox, mən onu qıra bilmirəm, azad eləyin mənə!

Aslar yerlərindən tərpənmədilər.

– Aha, deməli, mənə aldatmısınız! – deyə Fenris quduz kimi çığırdı.

O, çənəsini bir dəfə tərpətməklə Tirin əlini kəsdi və dişlərini qıcıdıb qalan Asların üstünə atıldı. Xeymdal irəli sıçradı və ikidilli qılıncını onun ağzına sancdı. Qılıncın uclarından biri canavarın damağına, o biri ucu çənəsinə girdi; Fenris ağzını yuma bilməyib, ağrıdan və qəzəbdən uladı.

Allahlardan biri Tirin yarasını sarıyanda, o birilər, Odin başda olmaqla, Fenrisin bağlandığı qayanı qaldırıb, ikisini də bir yerdə yerin dərinliyinə atdılar. Bu dəhşətli canavar indi orda yaşayır, böyüyüb qüvvə toplayır və fəlçilərin qabaqcadan xəbər verdikləri günün gəlib çatmasını gözləyir.

Beləliklə, Aslar od allahının qorxulu uşaqlarından uzun müddətə özlərini xilas edə bildilər, çox keçmədi ki, nəhənglərə qarşı da gözəl bir silah əldə elədilər; bu iş belə oldu.

SİFİN SAÇLARI

Biz demişdik ki, Torun arvadı məhsul ilahəsi Sif gözəllikdə yalnız Freyyadan geri qalır və bütün dünyada öz qəşəng saçları ilə şöhrət qazanıb. İndi onun bu saçlara necə yiyələndiyi barədə danışacağıq.

Keçmişlərdə, lap qədimdə Sifin uzun sarışın saçları vardı və o bu saçlarla çox öyünürdü. Bir dəfə, Tora paxıllıq eləyən Loki, gecə vaxtı Sifin yanına gəlib, yatmış ilahənin saçını dibindən kəsdi. Məkrli Allah yenidən uzaqlaşmışdı ki, Sif yuxudan oyandı və saçlarının itdiyini görüb, bərkdən ağlaya-ağlaya Toru harayladı. Onun səsinə qaçan və arvadının başının qırıldığını görüb təəccübdən xeyli özünə gələ bilməyən şimşək allahı Tor, nəhayət, işi başa düşdü, təəccübü qəzəbə çevrildi. Sifin başına bu oyunu açanın kim olduğunu müəyyənləşdirmək Tor üçün çətin deyildi və o, dərhal Lokini axtarmağa başladı.

Öz dəcəlliyindən çox razı qalan od allahı Leradın budaqları altında əyləşmişdi, dələ Rotatyoskun məzəli tullantılarına tamaşa eləyirdi ki, elə bu vaxt birdən Asların ən güclüsü onun qarşısında peyda oldu.

Torun sıx, cod saçları biz-biz durmuşdu, gözlərinə qan sağılmışdı, hətta kürən saqqalı da hirsindən əsirdi.

– Ölməyə hazırlaş, Loki! – deyə o bağırırdı. – Bu saat sənə bütün sümüklerini sındıracağam.

Canına qorxu düşmüş od allahı kəkələyərək dedi:

– Aman ver, Tor! Aman ver, mən də öz səhvimi düzəldərəm.

– Yalan deyirsən! Sifin saçlarını ona necə qaytara bilərsən? – deyə Tor soruşdu.

Loki belə cavab verdi:

– Mən bu saat cırtanların yanına gedərəm, Tor! Sən bilirsən ki, onlar necə gözəl şeylər düzəldirlər. Onların əlindən saç düzəltmək də gəlir, özü də xalis təmiz qızıldan. Canına and olsun!

Tor bildirdi ki, hətta Loki kimi böyük yalançı da andı pozmağa cürət edə bilməz, buna görə də qəzəbini boğub hiyləgər allahı buraxdı.

Belə asanlıqla canını ölümdən qurtardığına sevinən Loki, bir dəqiqə də vaxt itirmədən, cırtanların ölkəsinə cumdu.

Yeraltı dünyanın bu sakinləri arasında bacarıqlı ustalar vardı, lakin İvaldi qardaşları öz sənətkarlığı ilə daha çox şöhrət qazanmışdı. Loki

də onların yanına yollandı. Cırtan qardaşlar onun xahişini eşidəndə çox sevindilər. Onlar öz qeyri-adi ustalıqlarını çoxdan allahlara göstərmək istəyirdilər və həmin dəqiqə işə girişdilər. Bir saat keçməmişdi ki, Sif üçün saçlar hazır oldu. Bu uzun, sıx saçlar hörümçək torundan nazik idi və hər şeydən təəccüblüsü bu idi ki, onları başa yapışdıran kimi qızıldan qayrıldıqlarına baxmayaraq, əsil saçlardan seçilmirdilər, dərhal dəriyə bitişir və artmağa başlayırdılar.

Qorxusu keçmiş od allahı ayağa qalxdı və saçları Tora çatdırmaq istəyəndə qardaşlardan biri onu saxladı.

– Bir az səbir elə, – dedi, – biz hələ işimizi qurtarmamışıq.

Loki qulaq asıb öyləşdi, cırtanlar isə öz xırda çəkiçlərini çevik hərəkətlə yenə işə saldılar və tezliklə üstünə gözəl nəqşlər vurulmuş uzun nizə, bir də gəmi qayırdılar. Nizənin adı qunqnir idi. Onda elə sehir vardı ki, yayınmadan hər hansı hədəfə dəyir, ən qalın və möhkəm qalxanları, zirehləri deşir, ən davamlı qılıncları parça-parça eləyirdi. Gəmi ondan da sehirli idi. “Skidblandir” adlanan bu gəmi hansı tərəfə üzürsə üzsün, külək onun üçün arxadan əsirdi. “Skidblandir” dünyada ən böyük gəmi olsa da, adi kətandan qayrılıbmış kimi

onu qatlamaq mümkün idi, bu vaxt o elə kiçilirdi ki, kəmərin altına keçirmək, ya da qoltuqda gizlətmək olurdu.

İvaldi qardaşlarının böyüyü gəmini, nizəni və saçları götürüb, hamısını Lokiyə verib dedi:

– Bunlar, bizim allahlara hədiyyəmizdir. Asqarda apar və nizəni Odinə, gəmini Freyre, saçları isə Tora ver.

Loki qardaşlara təşəkkür elədi, hədiyyələri aldı və şən halda geri qayıtdı. O, yeraltı səltənətin sərhədinə yaxınlaşanda mağaralardan birində cırtan Broku və qardaşı Sindrini gördü, onlara sataşmaq istədi.

– Hey, başabəla ustalar! – deyər çığırdı. – Əlimdəki bu gözəl şeylərə baxın, görün əsil iş necə olar, öyrənin...

Cırtan Sindri təcrübəli və bacarıqlı usta idi. O, saçlara, gəmiyə və nizəyə diqqətlə baxdı və sonra dedi:

– Sözüüm yoxdur, gözəl düzəldiblər, ancaq mən bunlardan da yaxşısını düzəldə bilərəm.

– Sən miskin bir lovğasan! – deyər Loki səsləndi. – Sənin ustalığın İvaldi qardaşlarının ustalığı yanında heç bir şeydir! Mən səninlə mərc gələrəm və başımı verərəm ki, sən bu saçlardan, gəmidən, nizədən yaxşı heç vaxt, heç nə düzəldə bilməzsən.

Sindri sakitcə cavab verdi:

– Yaxşı, gəl başımızdan mərc gələk: özü də xəbərdarlıq eləyirəm ki, başından məhrum olacaqsan, çünki mən onu heyifsilənmədən kəsəcəyəm. İndi isə bir az gözlə, görərsən lovğayam, ya yox.

Sindri bunu deyib, mağaradakı emalatxanasına getdi, yanar kürəyə bir parça qızıl qoydu və qardaşına ömr elədi ki, dəmirçi körüyünü aravermədən bassın.

– Yadında saxla ki, əgər bir anlığa işi dayandırsan, hər şey məhv olacaq, – deyər o, Broku xəbərdar elədi və emalatxanadan bayıra çıxdı.

Həmin dəqiqələrdə Loki fikirləşmədən başını mərcə qoymağına peşman olmuşdu və buna görə qət etdi ki, Sindriyə mərci udmağa maneçilik törətsin. O, milçəyə çevrildi və Brokun üzünə qonub bütün qüvvəsi ilə onu qıdıqlamağa başladı. Brok üzünü qırıqsındır, başını sil-kələyir, ancaq işindən qalmırdı. Çox keçmədi ki, Sindri emalatxanaya gəldi və Loki tez öz adı gorkəmini aldı.

– Hazırdır, – deyər Sindri kürəyə yaxınlaşdı və ordan Lokinin bu vaxta qədər görmədiyi gözəl bir qızıl üzük çıxardı. – Bu, Draupnir deyilən üzükdür. Bu üzüyü barmağına taxan hər kəsə o, hər doqquz gündən bir özü kimi səkkiz dənə üzük bağışlayacaq.

Loki dedi:

– Pis düzəlməyib. Lakin İvaldi qardaşlarının gəmisini və nizəsi bundan da yaxşıdır.

Sindri heç nə demədi. O, köhnə donuz dərisini kürəyə qoydu və yenə qardaşına heç bir vəchlə işi dayandırmamağı tapşırıb, mağaradan çıxdı. Loki təkrar milçəyə çevrildi və Brokun alnını, yanaqlarını, boynunu daha şiddətlə sancmağa, qıdıqlamağa başladı. Zavallı Brok xərcəng kimi qızarmışdı. Tər dabanından axırdı, zəhlətökən milçəyi qovmaq üçün əlini qaldırmaqdan özünü güclə saxlayırdı. Nəhayət, Brokun səbri lap tükənəndə Sindri emalatxanaya gəldi və xalis qızıldan yunu olan nəhəng bir qaban kürədən onun qabağına sıçradı.

Cırtan dedi:

– Bu qabanın adı Qulinn-burstidir. O, Odinin səkkizayaqlı aygırı kimi cəliddir; öz miniyini, hamar yolla qaçırmış tək, meşələrdən, dənizlərdən və dağlardan asanlıqla və sərbəst keçirə bilər.

– Yaxşı qabandır, – deyər Loki dilləndi, – amma nizə Qunqnirə hər halda çatmaz.

Sindri bu dəfə də cavab vermədi. Kürəyə böyük bir dəmir parçası qoydu və bu dəfə daha diqqətli olmağı qardaşından xahiş eləyib, yenə mağaradan çıxdı. Loki başının təhlükədə olduğunu hiss eləyib, milçək cildinə girərək, daha artıq bir qəzəblə Brokun üstünə hücum çəkdi. Gözünə qonub, amansızcasına sancmağa başladı. Brok ağrıdan inildədi. Daha özünü saxlaya bilməyib işi atdı və əlini gözünə apardı, elə bu anda Sindri qapıda göründü. O, cəld kürəyə yaxınlaşdı və ordan ağır dəmir çəkic çıxardı. Heç bir şey olmamış kimi emalatxananın bir küncündə dayanan Lokiyə dedi:

– Bu çəkic Myolnirdir. Dünyada onun zərbəsinə davam gətirə biləcək heç nə yoxdur; bu çəkic hədəfə dəyəndən sonra özü öz sahibinin yanına qayıdır.

– Yaxşısı budur allahların yanına gedək, – deyər özünü itirmiş Loki cavab verdi, – qoy onlar desinlər görək, hansı birimiz mərci udmuşuq.

Sindri həvəsle razı oldu. O, çəkici, üzüyü və qabanı; Loki isə saçları, nizəni və gəmini götürüb yola düzəldilər.

Bir neçə saatdan sonra onlar Urd çəsməsinə çatdılar; allahlar adətən burda öz hökmlərini yerinə yetirirdilər. İndi də Odin, Freyr və Tor təpələrdən birinin zirvəsində oturmuşdular. Loki qabağa çıxıb Odinə nizə Qunqniri, Freyrə "Skidblandir" gəmisini, Tora isə Sif üçün düzəldilmiş qızıl saçları verdi. Sonra Sindri allahlara yaxınlaşdı. O, Loki ilə mübahisəsini danışdı və Draupnir üzüyünü Odinə, qaban Qulinn-burstini Freyrə, çəkic Myolniri isə Tora təqdim etdi. Allahların müşavirəsi uzun çəkmədi. Onlar Myolniri nəhənglərə qarşı ən yaxşı silah kimi qiymətləndirdilər, dedilər ki, bu çəkic cırtanların ən yaxşı məhsuludur və beləliklə, mübahisəni Sindrinin xeyrinə həll elədilər.

– Hə, Loki, – deyə cırtan razı halda dilləndi, – öz başınla vidalaş, çünki bu saat onu kəsəcəyəm.

Loki kinayə ilə dedi:

– Başımı kəsməmişdən əvvəl məni tutmaq lazımdır, bunun üçün də gərək məndən iti qaçasan.

O bu sözləri deyər-deməz, qanadlı səndəllərini ayaqlarına keçirdi və yel kimi uzaqlaşdı.

– Bu, cığallıqdır! – deyə Sindri çıxırdı. – Tut onu, Tor. O, başını mənə uduzub və mən onu almalyam.

Sindri haqlı idi və Tor dərhal Lokinin dalınca cumdu. Qaçqını tutmaq onun üçün çətin deyildi: od allahı nə qədər iti qaçsa da, Tor ondan da sürətli qaçırdı və yarım saat keçmədi ki, o, Lokini ardınca sürüyə-sürüyə gətirdi.

– İndi əlimdən qurtara bilməzsən! – deyə Sindri sevincle qışqırdı və əlində bıçaq qaçqının üstünə atıldı.

Loki çıxırdı:

– Dayan! Dayan! Mən sənə ancaq başımı uduzmuşam, boynumu isə yox. Boyun mənimdir, ona toxunmağa haqqın yoxdur.

Sindri dayandı və fikrə getdi. Nəhayət, dedi:

– Sən çox bicsən, buna görə də başını xilas eləyə bildin; boy-nuna toxunmamış başını kəsə bilmərəm. Amma, onu bil ki, səni cəzasız buraxmayacağam. İndi mən sənə yalançı ağzını tikəcəyəm ki, bir də heç vaxt lovğalanmayasan.

Sindri cibindən biz çıxardıb, Lokinin dodaqlarını bir neçə yerdən dəşdi və onları qayıqla bir-birinə möhkəm tikdi. Amma nə faydası! Sindri hələ gözəndən itməmişdi ki, Loki dodaqlarını bağlayan qayıqları qırıb açdı və yenə əvvəlki kimi çərənləməyə, lovğalanmağa başladı.

Allahlar bunun üçün ona hirsələndilər. Hər necə olsa, məhz onun çərənçiliyinin sayəsində Odin gözəl üzüyə, Freyr üzükdən geri qalmayan qabana, Tor isə bütün nəhənglərin qorxulu qəniminə çevrilən çəkicə yiyələnmişdi.

Sifin də Lokiye acığı tutmurdu. Bunun da səbəbi aydındır: məgər o, dünyada ən gözəl saçlara sahib olduğu üçün Lokinin kələyinə minnətdar deyildimi?!

"ŞAİRANƏ BAL"

Asqardın qərbində Vanaxeym adlı qədim bir ölkə var ki, bura güclü və xeyrixah Van ruhlarının səltənətidir. Bu ruhlar heç kəsə pislik eləmir. Onlar öz ölkələrindən kənara nadir hallarda çıxırlar və buna görə də nə insanlara, nə də nəhənglərə rast gəlinir.

Aslar və Vanlar uzun illər idi ki, bir-birilə dostluq edirdilər, lakin Yotunxeymdən fəlçilər gələn kimi qızıl dövrü qurtardı, Aslar öz qonşularının var-dövlətinə get-gedə artan bir paxıllıqla baxmağa başladılar; nəhayət, bu dövləti zorla onlardan almağı qət etdilər.

Tor, cırtanlardan Myolniri alıb, nəhənglərlə vuruşmaq üçün dərhal şərqə tərəf cumdu; böyük oğlunun Qrimtursenləri indi Asqarda buraxmayacağını bilən Odin allahları yığıb, Vanaxeym üzərinə yürüşə apardı.

Ruhlar cəsarətlə onların qabağına çıxdılar və dünyanın hökmdarı amansız nizəsinə ruhlara atıb, qızıla görə yer üzündə iki qətlə səbəb oldu. Beləliklə, gələcəkdən xəbər verən fəlçilərin bir fəli də düz çıxdı – allahlar qan tökdülər və bunun əvəzində gec-tez öz qanlarını verməli idilər.

Asların başladığı müharibə onlara nə gözəldikləri var-dövləti, nə də şöhrəti gətirdi. Əlbir və azadpərvər Vanlar, allahların hücumunu dəf etdilər və onları Asqarda qovub, ölkəni mühasirəyə aldılar.

Aslar işi belə görüb, ruhlarla sülh bağlamağa tələsdilər və hər iki tərəf girov saxlananları bir-birinə dəyişdi. Allahlar Vanlara Qeniri verdilər, ruhlar isə onlara Nyodru iki uşağı – Freyr və Freyya ilə birlikdə göndərdilər; üçü də o vaxtdan Asqardda yaşayır. Həmin hadisədən sonra Aslar və Vanlar, əbədi və sarsılmaz dostluq naminə iri qızıl boşqaba töpürdülər və yığılmış tüpürcəkdən cırtan Kvazirin heykəlini düzəldtilər.

Allahların və ruhların müdrikliyini, elmini özündə birləşdirən Kvazir dünyada ən ağıllı və ən bilikli varlıq idi. Bütün elmlərdən xəbərdardı və hər dildə danışdı. Cırtan yerə enib, öz dərin biliyini insanlara vermək üçün onların arasında bir müddət yaşadı, lakin insanlar yalnız var-dövlət haqqında düşünürdülər. Onlar öz aralarında ticarət aparır, oğurluq edir, ya da vuruşurdular və balaca məxluqun sözlərinə az qulaq asırdılar. Onda Kvazir Svartalfaxeymə – qara cırtanların yanına yollandı, lakin onlar da ancaq bir işlə – qızıl, gümüş və qiymətli daş-qaş yığmaqla məşğul idilər. Kvazir cırtanların yaşadıkları yerləri gəzə-gəzə, nəhayət, iki qardaşın – Falyarın və Qalyarın yanına gəldi.

– Mən sizə hər hansı elmi, hər hansı sənəti öyrədə bilərəm, – dedi. – Deyin görüm, nəyi bilmək istəyirsiniz?

Cırtanlar soruşdular:

– Yəni sən bu qədər biliklisən?

– Mən dünyada hamıdan bilikliyəm! – deyər müdrik cırtan cavab verdi.

Qardaşlar dedilər:

– Onda dünyanın necə qurulduğunu bizə danış.

Özünə dinləyici tapdığına sevinən Kvazir, göyrüş ağacı, Asqard və onun gözəl sarayları, allahlar və nəhənglər, gələcəkdən xəbər verən fəlcilərin fallarından danışdı.

– Bu cırtan doğrudan da çox şey bilir, – deyər Falyar qardaşının qulağına pıçıldadı. – Onun qanından bizi də bu cür ağıllı eləyən içki hazırlamaq olar.

Qalyar dedi:

– Sən haqlısan.

Kvazir dünyanın necə qurulduğu haqqında söhbətini davam etdirərək cırtan qardaşlar onun üstünə atılıb, öldürdülər.

Sonra onlar cırtanın qanını axıtdılar, onu balla qarışdırıb, iki bardağa və qazana tökdülər. Qanla balın qarışığından alınmış içkinin qoribə xüsusiyyəti vardı: onu birçə dəfə içən hər kəs istedadlı şair olurdu, buna görə də həmin içkiyə “Şairanə bal” adını vermişdilər.

Cırtanlar allahların qəzəbindən qorxub, öz cinayətlərini gizlətdilər. Şayiə yaydılar ki, alim cırtan öz müdrikliyini bölüşmək üçün yer üzündə bir adam tapa bilməyib, ağıl deryasında boğulmuşdur. Lakin Kvazirin qətli çox gizli qalmadı. Tezliklə nəhəng Qilling Falyarın Qalyarın yanına gəldi və onlar “Şairanə bal”ı Qillingə tərifləməkdən özlərini saxlaya bilmədilər.

– Verin, mən də onu dadım, – deyər nəhəng xahiş etdi.

Qardaşlar dedilər:

– Yox... Bu bal çox qiymətlidir, biz onu havayı verə bilmərik.

– Yaxşı, onun əvəzində sizə çoxlu qızıl gətirərəm, – deyər Qilling cavab verdi.

Nəhəng getməyə hazırlaşanda cırtanlar artıq dillərini saxlaya bilmədiklərinə pəşman olmuşdular. Nəhəngin onları ələ verəcəyindən qorxub, onu da Kvazir kimi öldürməyi qət etdilər.

– Bir az gözlə, – dedilər. – Biz bu gün qayıqda gəzmək istəyirik. Bəlkə sən də bizimlə gedəsən?

Qilling həvəslə razı oldu, qardaşlar isə onun üzə bilmədiyindən xəbərdar olduqları üçün qayığı lap dərin yerə sürdülər və qəfildən çevirdilər, nəhəng daş kimi gölün dibinə getdi.

Falyar və Qalyar yaxşı üzgüçü idilər, üzüb asanlıqla sahilə çıxdılar, ancaq burda onları Qillingin böyük oğlu Quttunq gözləyirdi. O, dağın təpəsində durub, atasının necə öldüyünü görmüşdü və indi intiqam almaq istəyirdi.

– Siz də qonağınız kimi öləcəksiniz! – deyər Quttunq qəzəblə səsləndi. – Mən sizi, məddə vaxtı suyun altında qalan qayaya bağlayacağam və siz, boğulana, yaxud Günəşin istisindən daşa dönənə kimi orda qalacaqsınız.

Qardaşlar yalvardılar:

– Aman ver! Canımızın əvəzinə sənə, hətta allahlarda belə olmayan “Şairanə bal” içkisini verərik. Ondan bir qurtum içsən, gözəl şair olarsan.

– Əgər sizdə doğrudan da belə bir içki varsa, mən onu atamın qanbahası əvəzinə alaram, – deyər Quttunq cavab verdi. – Amma siz

onun hamısını son damlasınadək mənə verməlisiniz, bu balı nədən və necə düzəldiyinizi danışmalısınız.

Cırtanlar istər-istəməz onun şərtlərini qəbul etdilər və Quttunq “şairanə bal”ı götürüb, evlərinə getdi. O, içkini burda, divarları, döşəməsi və tavanı bərk qranitdən olan dərin mağarada gizlətdi, qapının ağzında isə öz qızı Qunnlyödü gözətçi qoydu.

Nəhənglər Quttunqdan və onun qızından Kvazirin qətli, “Şairanə bal” haqqında hər şeyi yavaş-yavaş öyrəndilər, bir neçə gündən sonra isə allahlar atasının qarğaları və canavarları bu xəbəri Asqarda çatdırdılar.

Odin dərhal əmr verdi ki, Falyarı və Qalyarı ciddi cəzalandırınsınlar, özü isə həmin vaxtda “Şairanə bal”ı oğurlayıb, Valqallaya aparmağı qət etdi.

Yoxsul səyyah paltarı geyən Odin, Yotunxeymdə uzun müddət yol getdi, doqquz nəhəngin ot biçdiyi böyük bir çəmənliyə gəlib çıxdı. Bunlar, Quttunqun kiçik qardaşı Bauqinin xidmətçiləri idilər; hələ çox erkən olmasına baxmayaraq, təb onları dabanlarından axırdı.

– Niyə belə yorulmusunuz? – deyə Odin soruşdu. – Axı sizin işiniz heç də ağır deyildir.

Nəhənglərdən biri cavab verdi:

– Oraqlarımız çox kütdür. Yoxsa biz bütün çəmənliyi çoxdan biçib qurtarardıq.

Odin qoltuğundan bülöv daşını çıxarıb dedi:

– Bunun çarəsi çox asandır. Buyurun, baxın! Oraqlarınızı iti eləmək üçün onları bu daşa sürtmək kifayətdir.

Bir nəhəng səsləndi:

– Onu mənə ver!

– Yox, mənə! – deyə başqası etiraz etdi.

O biri biçinçilər bir ağızdan çıxırışdılar:

– Yox, mənə! Yox, mənə! Yox, mənə!

– Qoy o, ən zirək nəhəngə qismət olsun, – deyə Odin güldü və daşı bütün gücü ilə yuxarı atdı.

Nəhənglər daşı tutmaq üçün irəli atıldılar, sonra onu bir-birinin əlindən qoparmağa başladılar, nəhayət, öz aralarında vuruşdular, oraqları işə saldılar. Qrimtursenlər elə qəzəblə vuruşurdular ki, on dəqiqə keçməmiş hamısının meyiti çəmənliyə sərilirdi.

Günorta Bauqi çəmənliyə gəldi və öz xidmətçilərini ölmüş görəndə ikiəlli başını tutdu.

– Vay, işim bitdi! – deyə çığırdı. – Bəs indi mənim çəmənlərimi kim biçəcək, taxılımı kim yığacaq? Təzə işçiləri mən hardan tapa-cağam?

Asların ağsaqqalı ona yaxınlaşıb dedi:

– Qəm çəkmə. Əgər istəyirsənsə, bütün yayı sənin üçün işləyə-rəm, doqquz nəfərin bir yerdə gördüyü işi təkbaşına yerinə yetirərəm.

Nəhəng təəccüblə Odinə baxdı və soruşdu:

– Özün belə balaca ola-ola mənim bütün xidmətçilərimi əvəz eləmək istəyirsən? Adın nədir?

– Adım Bolverkdir, – deyə dünyanın hökmdarı cavab verdi.

– Balaca da olsam, dediyimi eləyə-rəm.

Bauqi tərəddüdlə soruşdu:

– İşinin əvəzinə məndən nə almaq istəyirsən?

Odin dedi:

– Qardaşının saxladığı baldan bircə qurtum.

– Mən bunu sənə vəd eləyə bilmərəm, – deyə nəhəng dilləndi.

– “Şairanə bal”ın sahibi Quttunqdur, heç kəsə içməyə vermir.

Odin tələb etdi:

– Onda and iç ki, balı ələ keçirməkdə mənə kömək edəcəksən.

– Yaxşı, – deyə nəhəng razılaşdı. – Bunun üçün and içə bilərəm. Mən özüm də çoxdandır ki, o balı dadmaq istəyirəm; əgər onu ələ keçirsek, yarı bölərik.

Söhbət bununla da qurtardı. Odin, payızın axırınacan Bauqinin yanında qaldı və doqquz nəfərin əvəzinə işlədi. Çəmənlərdə ot biçdi, tarlalarda taxıl yığdı, sonra onu döyüb anbarlara daşdı. Nəhayət, ağaclardan axırncı yarpaqlar düşəndə, çaylarda isə ilk buz parçaları görünəndə allahlar atası, Qrimtursenin yanına gəldi və tələb etdi ki, o öz vədini yerinə yetirsin.

– Mən sənə məmnuniyyətlə kömək eləyərdim, – deyə Bauqi cavab verdi. – Ancaq bilmirəm ki, bu işi necə görüm. Quttunqun qızı Qunnlyöd gecə-gündüz balın yanında əyləşir, heç kəsi yaxına buraxmır.

Odin dedi:

– Sən əvvəlcə məni balın gizlədildiyi yerə apar, orda onu ələ keçirmək üçün yol taparam.

Nəhəng könülsüz razılıq verdi və dünyanın hökmdarını, qardaşına məxsus mağaranın olduğu dağa tərəf apardı. Odin mağaranı hər tərəfdən diqqətlə yoxlayıb, qabaqcadan hazırladığı burğunu çıxardı və Bauqiyyə verəndə dedi:

– Əgər biz mağaraya qabaq tərəfdən girə bilməsək, arxadan yol açarıq. Götür bu burğunu və balın gizlədildiyi yerin əks tərəfində dağı deş.

– Bəs biz belə balaca deşiyə necə girə bilərik? – deyər Qrimtursen heyrətlə soruşdu.

Asların ağsaqqalı gülümsündü:

– Sən dediyimi elə, sonra baxarıq.

Nəhəng şübhə ilə başını buladı və işə başladı, ancaq aldadıla biləcəyi barədəki fikir Bauqiyyə rahatlıq vermədiyini üçün o da hiyləyə əl atdı.

Azacıq sonra o, burğunu deşikdən çıxarıb yerə qoydu və dedi:

– Mən dağı deşmişəm, Bolverk, balı götürə bilərsən.

Odin cavab əvəzinə burulmuş yerə üfördü. Ordan qum və xır dalanmış daşlar bayıra sıçradı. Odin dedi:

– Yox, sən hələ mağaraya çatmamısan. Yoxsa, bu daş-kəsək bayıra yox, içəri vurardı.

Öz keçmiş xidmətçisinin ağına təəccüblənən nəhəng yenə işə girişdi və bu dəfə onu axıra çatdırdı.

– Hazırdır! – deyər o, Odinə tərəf döndü. – İndi nə qədər istəyirsən üfür.

Allahlar atası yenə üfördü və nəhəngin doğru dediyinə əmin oldu. Bauqi soruşdu:

– Balı ordan necə götürəcəksən, Bolverk?

– Bax, belə, – deyib Odin soxulcana döndü və tələsik deşiyə girdi.

Nəhəng aldadıldığını başa düşdü. Burğunu götürüb onunla dünya hökmdarını tutmaq və parçalamaq istədi. Ancaq Odin sağ-salamat mağaraya çatmış və döşəməyə düşmüşdü.

Mağaranın kənarında əyləşən Qunnlyöd arxada nə işə bir xışıltı eşidib, dərhal ayağa qalxdı və künc-bucaqları diqqətlə nəzərdən keçirdi.

– Ax, nə iyrənc soxulcandır! – deyər qız çığırdı və qurdu ayağı ilə əzmək istəyəndə soxulcan onun gözlərinin qabağında birdən gözəl bir gəncə çevrildi.

– Sən kimsən? – deyər qız heyrətlə soruşdu.

Odin dedi:

– Doğulduğum uzaq ölkədə məni Bolverk çağırırdılar. Hə, indi vidalaşaq, Qunnlyöd. Mən bura yolüstü gəlmişəm, səfərimi davam etdirməliyəm.

Çağrılmamış qonağa heyran-heyran baxan qız qışqırdı:

– Ah, getmə, əziz oğlan, qal mənimlə! Sən elə qəşəngsən ki, baxanda dünyada hər şeyi unuduram. Qal burda, könlün nə istəsə, sənə bağışlayaram.

Allahlar atası dedi:

– Sənin yanında ancaq üç gün qala bilərəm, Qunnlyöd. Həmin üç gündə sən mənə atanın saxladığı içkidən üç qurtum verməlisən.

– Yaxşı, Bolverk, – deyər qız cavab verdi. – Bunun üçün atam məni möhkəm cəzalandıracaq, üç gün – yalnız üç gündür, ancaq bir dəqiqəlik xoşbəxtlikdən ötrü də çox şey vermək olar. Qoy sən istəyən kimi olsun.

Odinin qoyduğu vaxt sürətlə keçdi. Gün işığı üç dəfə mağaraya düşdü, dördüncü dəfə düşəndə Qunnlyöd, Asların ağsaqqalını balla dolu qabların yanına getirdi və dedi:

– Səndən ayrılmağıma heyifsilənirəm. Bolverk, ancaq söz vermişəm, səni yoldan saxlamayacağam. Baldan üç qurtum iç və hara istəyirsən get.

Əgər yadımdadırsa, “Şairənə bal” iki bardaqda və qazanda idi. Dünyanın hökmdarı birinci qurtumla bir bardağı, ikinci qurtumla o biri bardağı, üçüncü qurtumla işe qazanı boşaltdı.

– Əlvida, Qunnlyöd, qonaqpərvərliyinə görə sağ ol, – deyər o, qartala çevrildi və mağaradan uçdu.

Gözləri yaşlı qız pıçıldadı:

– Əlvida, Bolverk! Doğrudanmı sən ondan ötrü gəlmişdin ki, sonra bütün ömrüm boyu sənin üçün darıxım?

Həmin dəqiqə Quttunq mağaraya gəldi. O, evə qayıdanda mağaradan uçan Odini görmüş və şübhələnmişdi.

– Bal hanı? – deyər Quttunq qızından soruşdu.

Qunnlyöd dinməzəcə boş qabları göstərdi.

Nəhəng bağırır qızını lənətlədi və qartal cildinə girərək, allahlar atasının dalınca uçdu.

İçdiyi bal Odini sürətlə uçmağa qoymurdu, o özünü Mitqarda yetirəndə Quttunq ona çatmağa başladı. Nəhəngin az qala onu tutacağı görün Odin, balın bir hissəsini ağzından yerə boşaltdı və qanadlarını sürətlə yelləyib Asqarda çatdı. O, burda iri qızıl boşqabı gətirdiyi içki ilə doldurdu və öz oğluna, şairlər allahı Braqiye verdi. Həmin gündən əsil şair sənəti ancaq Asqarddadır, yaxud allahların bu içkiyə layiq gördükləri adamlardadır. Doğrudur, dünya hökmdarının yerə boşaltdığı bal insanlara qismət olub, lakin balın həmin hissəsi qabların dibində qalmış tör-töküntü idi, buna görədir ki, dünyada bu qədər pis şair var.

ASLARIN QƏSRİ NECƏ TİKİLMİŞDİR

Tor, Qrimtursenlərə qarşı müharibə apardığı uzaq ölkələrdən hələ qayıtmamışdı, göyqurşağı körpüsünün keşiyini çəkən Xeymdall, Asqardın darvazasına naməlum bir nəhəngin yaxınlaşdığını gördü.

Onun harayına gələn Aslar, Toru çağırmaq istəyəndə gördülər ki, nəhəng silahsızdır, əvvəlcə qonağın kim olduğunu və bura nə üçün gəldiyini soruşmağı qət etdilər.

– Mən bənnayam, – deyə nəhəng cavab verdi. – Gəlmişəm ki, sizə Asqardın ətrafında, heç bir düşmənin keçə bilməyəcəyi hasar tikməyi təklif eləyim.

Odin soruşdu:

– Bunun əvəzində sənə nə verməliyik?

Nəhəng dedi:

– Az bir şey. Eşitmişəm ki, sizin Asqardda yaxın zamanlardan bəri Nyordun qəşəng qızı, məhəbbət ilahəsi Freyya yaşayır. Onu mənə əvə verin, cəhizi də qoy Ay və Günəş olsun.

Nəhəngin bu təklifi allahlara elə həyasız göründü ki, onlar qəzəbləndilər.

– Nə qədər ki, Toru çağırمامışıq, rədd ol! – deyə çığırdılar.

Loki onları saxladı.

– Dayanın, tələsməyin. Qoyun mən onunla danışım. – Yavaşca dilləndi. – İnanın ki, onda biz bu nəhəngə heç bir zəhmət haqqı vermərik.

Allahlar Lokinin hiyləgər olduğunu bildirdilər, etiraz etmədilər.

Od allahı nəhəngdən soruşdu:

– Bu hasarı nə qədər vaxta tikmək istəyirsən və sənə kim kömək eləyəcək?

– Mən onu düz ilyarıma tikəcəyəm və mənə öz atım Svadilfaridən başqa heç bir köməkçi lazım deyil, – deyə nəhəng bəna cavab verdi.

Loki dedi:

– Şərtlərini qəbul eləyirik. Ancaq yadında saxla, dediyin vaxta hasarın hətta kiçik bir hissəsi yarımçıq qalsa, əgər onun bircə daşı belə yerində olmasa, heç bir şey almayacaqsan.

– Yaxşı, – deyə nəhəng gülümsəndi, – lakin siz hamınız da and için ki, mənə mane olmayacaqsınız, işimi qurtarandan sonra isə canıma heç bir zərər toxundurmadan, vəd etdiyiniz əmək haqqı ilə bir yerdə məni evimə buraxacaqsınız.

Loki allahlara məsləhət gördü:

– Hər şeylə razılaşın. Təfəvütü yoxdur, o, ilyarıma belə uzun və uca hasarı köməksiz qura bilməyəcək; biz də nəyə istəyiriksə, and içə bilərik.

Odin dedi:

– Sən haqlısan.

– Sən haqlısan, – deyə başqa allahlar da təkrar etdilər və Qrimtursenin tələb elədiyi andı içdilər.

Nəhəng getdi və bir neçə saatdan sonra atı Svadilfari ilə birlikdə qayıtdı.

Svadilfari dağ boyda idi və özü də elə ağıllı idi ki, sahibinin işarəsini gözləmədən nəinki Asqarda iri qayaları daşıyır, həm də təkbaşına on nəfərin işini görüb, divarı tikməkdə nəhəngə kömək eləyirdi.

Aslar qeyri-ixtiyari, qorxuya düşdülər və hasar onların ətrafında ucaldıqca bu qorxu da artır, artırdı. Yazıq Freyya nəhəngə və onun güclü atına baxaraq hər gün ağlayır, qızıl göz yaşları axırdı; o qədər qızıl yığıldı ki, onlara yer üzünün hər hansı dövlətini satın almaq olardı.

– Tezliklə mən, Yotunxeymə getməli olacağam, – deyə Freyya dərd çəkirdi.

Onunla birlikdə Sul və Mani də ağlayırdılar, buna görə Ay və Günəş hər gün dumana bürünmüş halda çıxırdılar.

Aslar, Qrimtursenin arzusuna əməl etdikləri və onları dərhal nəhəngdən qurtara biləcək Toru çağırمامağa and içdikləri saati kədərlə xatırlayır, xüsusən daha çox od allahına acıqları tuturdu.

Nəhayət, nəhəng bənnanın təyin etdiyi vaxta iki gün, işi qurtarmağa isə bir gün qalmış allahlar məsləhətə yığışdılar və Odin irəli çıxıb dedi:

– Bəla başımızın üstünü kəsdirib, bütün günahlar da, Loki, sənədir. Sən bizi Qrimtursenlə müqavilə bağlamağa razı saldın, bizi inandırdın ki, o, hasarı vaxtında tikib qurtara bilməyəcək. Yalnız sən hər şey üçün cavab verməlisən.

– Nə üçün mənə qulaq asdınız? – deyə od allahı günahını yumaq istədi. – Axı, mən Mimir çeşməsindən su içməmişəm və sənə kimi ağıllı deyiləm, Odin!

Braqi dilləndi:

– Bəsdir, Loki! Hamımız bilir ki, həmişə çulunu sudan çıxarmağı bacarırsan. Nəhəngin pəncərəsindən xilas olduğumuz üçün indi bir yol tap. Biz, Freyyanı Yotunxeymə göndərə bilmərik, dünyanı aysız və günəşsiz qoya bilmərik. Onu bil ki, əgər belə hadisə baş versə, fikirləşib tapmağa qadir olduğumuz ən dəhşətli bir ölümə məruz qalacaqsan.

– Bəli, belə də olacaq, – deyə qalan allahlar təsdiq etdilər, hətta qaradınmız Vidar da “bəli” dedi.

Loki xeyli fikirləşdi, sonra birdən güldü.

– Arxayın olun, Aslar! Nəhəng hasarı tikib qurtara bilməyəcək! – deyə səsləndi və yerindən qalxıb cəld uzaqlaşdı.

Ertəsi günü səhər, Günəş üfəqdən boylananda (o bu gün xüsusilə tutqun idi) nəhəng bənnə, Yotunxeymədən Asqarda daşla dolu axıncı arabanı sürürdü. Lakin o, allahlar ölkəsinin sərhədindəki balaca meşəliyə çatır-çatmaz, ordan iri, qəşəng bir madyan çıxdı, şən bir kişnərti ilə aygırın dövrəsində atılıb-düşməyə başladı. Svadilfarinin yan tərəfə sıçradığını və qoşqu qayıqlarını dartıb qırdığını görən nəhəng qışqırdı:

– Dayan, dayan, hara?!

Lakin onun atı meşədə gözədən itmiş madyanın dalınca qaçıb yox oldu.

Allahlar bütün günü Asqardın hasarları üzərində durub, həyəcanla nəhəngin gələcəyini gözlədilər, ancaq o gəlmədi. Freyya yenə ağlayırdı, lakin bu dəfə onun göz yaşları xoşbəxtlikdən axırdı, o biri Asların da kefi uzun müddətdən sonra açılmışdı.

Yalnız ikinci günün axırında, məmnun və fərəhli Sul göydəki səyahətini qurtarandan sonra, allahlar yenə Qrimturseni gördülər.

Əyin-başı cırılmış, yorulmuş, atını itirmiş nəhəng Asqarda yaxınlaşır, yol gələ-gələ ən dəhşətli lənətləri bir-birinin dalınca yağdırırdı.

– Məni aldatdınız! – deyə o, hələ uzaqdan çığırdı. – Öz andınızı pozdunuz! Yotunxeymə madyan göndərdiniz, o da mənim atımı apardı.

Bu kələyin od allahına məxsus olduğunu dərhal başa düşən Aslar dinmədilər.

Nəhəng, yumruqlarını öz tikdiyi hasarın daşlarına vura-vura qışqırırdı:

– Freyyanı mənə verin! Ayı və günəşi mənə verin! Yoxsa yalanınız sizə bəla olacaq.

O əyilib hasarın tikilişi üçün gətirilmiş daşlardan birini götürdü və var gücü ilə allahlara tərəf atdı. Allahlar başlarını aşağı əydilər, daş onların üstündən keçib, Xeyməll sarayının damına dəydi və bir neçə kərəmi yerindən qopardı.

– Tor! – deyə Aslar bir səslə çığırdılar.

Uzun və şiddətli göy gurultusu onlara cavab verdi, birdən axşam şəfaqlərinə boyanmış göyde kürən saqqallı cəngavər göründü, o öz arabasında ayaq üstə dayanmışdı.

– Mən nə görürəm?! Qrimtursen Asqardın yaxınlığındadır?! – deyə şimşək allahı bağırırdı və hətta nə hadisə üz verdiyini Aslardan soruşmadan çəkicini nəhəngə atdı.

İkinci daşı allahlara tərəf tullamağa hazırlaşan nəhəng, onu əlindən aldı və cənsiz halda yerə səpələndi.

Tezliklə allahların özləri Asqardın hasarını tikib qurtardılar, ancaq nigarançılıq hələ uzun müddət onları rahat qoymadı. Falçıların falları yavaş-yavaş öz yerini alırdı. Aslar öz andlarını pozmuşdular, bunun heç vaxt heç kəs üçün əvəzsiz qalmadığını onlar hamıdan yaxşı başa düşürdülər.

Aygır Svadilfarinin izi-tozu yox idi, onun başına nə gəldiyini heç kəs bilmirdi. Ləkiyə gəldikdə isə (onun madyana dönüb, nəhəngin atını öz ardınca meşəyə apardığını artıq başa düşmüşünüz), tələsiklikdə özünü uzun müddətə elə sehləmişdi ki, bir ilə yaxın at cildində gözdi və hətta aygır da doğdu. Bu aygır anadangəlmə səkkizayaqlı idi, adını Slepnr qoymuşdular. Odin onu özünə götürmüşdü, indi bu aygır şimşək allahının altındadır.

İDUNUN OĞURLANMASI

Lokinin bir müddət at cildində gəzməsindən və yenə öz adı görkəminə qayıtmasından azacıq sonra o, Odin və Nyodr dünyanı piyada seyrə çıxdılar, əl-ayaq dəyməyən xəlvət dağlara gəldilər, burda keçdikləri bir neçə günlük yolda nə insan gördülər, nə də heyvan. Dünya hökmdarının qidaya ehtiyacı yox idi və o, yorulmadan irəli gedirdi, lakin onun yol yoldaşları aclıqdan və yorğunluqdan ayaq üstə güclə dayanırdılar. Yalnız beşinci gün allahlar vəhşi öküzlər sürüsünə təsadüf etdilər və Odin, öz nızəsilə onlardan birini öldürdü. Aslar sevinib, tələsik ocaq qaladılar, öküzün dərisini soyandan sonra onu qovurmağa başladılar. Bir saat, iki saat, üç saat, dörd saat keçdi; Loki və Nyodr ocağa ara vermədən cır-cırpı atırdılar, ancaq öküzün əti əvvəlki kimi çiy idi, elə bil heç ocağa qoyulmamışdı. Birdən allahların başları üzərində kim isə ucadan güldü. Onlar yuxarı baxdılar və çox hündürdə nəhəng qara bir qartal gördülər, o, allahların qaladıqları ocağın üzərində hərlənirdi.

– Niyə güllürsən? – deyər Odin soruşdu. – Olmaya, hansı bir sehrin köməyilə bizi nahar hazırlamağa qoymayan sən sən?

Qartal insan səsi ilə cavab verdi:

– Düz başa düşmüşən, Odin! Bu öküzün ətinə mənimlə bölüşdürməyə söz verməyincə, onu qovura bilməyəcəksiniz.

Odin dedi:

– Yaxşı, öküzün bir çərəyini alarsan.

– Hə, biz sənə öküzün bir çərəyini verərik, – deyər Loki və Nyodr təsdiq etdilər.

Bu sözləri deyən kimi ot onların gözləri qarşısında qovrulmağa başladı və tezliklə tamam hazır oldu.

Allahlar ocağı söndürdülər, öküzün cəmdəyini ordan götürdülər və parçalayıb qartalə təklif elədilər ki, öz payını alsın. Qartal cəld aşağı şığıdı, ətin ən yaxşı, ən yağlı parçalarını tez-tez udmağa başladı.

Bunu görən Loki qəzəblənib, yoğun bir ağac götürdü, həyasız quşu vurmaq istəyəndə qartal zərbədən yayındı, cəld tərpenib ağacı iti, möhkəm caynaqları ilə tutdu. Həmin anda ağacın o biri ucu elə bil Lokinin əllərinə yapışdı və o, əllərini qoparmağa çalışanda qartal buludlara tərəf uçdu, od allahını da özü ilə apardı.

– Dayan, dayan, hara uçursan? – deyər qorxmış Loki çığırdı. – Bu saat düş aşağı, xahiş eləyirəm.

Qartal onun sözünə əməl eləyirmiş kimi aşağı endi və lap yerin üstü ilə uçaraq od allahını daşların, kolların arası ilə sürüməyə başladı.

Loki daha bərkdən çığırdı:

– Vay, nə eləyirsən? Dayan, yoxsa, qollarım qırılacaq.

Sürətlə irəli uçan qartal dedi:

– Əvvəlcə söz ver ki, mənim bütün arzularımı yerinə yetirəcəksən.

– And içirəm ki, yetirərəm, – deyər od allahı ağrıdan inildədi.

– Ancaq dayan.

Qartal güldü:

– Yaxşı.

O, ağacı caynaqlarından buraxdı və Loki bütün ağırlığı ilə yerə yıxıldı.

Qartal, yaxındakı ağacın budağında əyləşib dedi:

– Hə, indi qulağın məndə olsun, gör nə istəyirəm. Bu saat Asqarda gedəcəksən, ilahə İdunu onun almaları ilə birlikdə bura gətirəcəksən. Tələ ki, gün batanacan yanıma qayıda biləsən.

Loki ayağa qalxdı və hələ də əlində tutduğu ağacı bir tərəfə tullayıb soruşdu:

– Axı, sən kimsən?

– Mən, nəhəng Tiasiyəm, qış boranlarının qəzəbli hökmdarı, – deyər qartal qürurla cavab verdi. – Qovurmağa çalışdığınız öküzü öz buzlü nəfəsimlə soyutduğumu, yaxud bu ağacın əllərinə yapışdığını görəndə görək özün bunu başa düşəydin. Mənim qardaşlarım – Qrimtursenlər – axmaqdırlar: onlar allahları açıq döyüşdə məğlub etmək qərarına gəlmişəm. Onda siz özünüz təqətdən düşəcək, qocalacaq, öz qüvvənizi itirəcəksiniz və biz, bütün Yer üzünün hökmdarı olacağıq. Get, Loki, İdunu mənim yanıma gətir.

Od allahı başını aşağı salıb, kədərli halda Asqarda yola düşdü. Braqinin arvadını və əbədi gənclik almalarını oğurlasa, Asların ondan amansızcasına intiqam alacaqlarından Loki qorxurdu, lakin verdiyi andı poza bilməzdi.

Çox getməli olmadı. Tiasi onu demək olar ki, Bifryöstün özü-nəcən getirdi. Loki göyqurşağı körpüsündən keçib, şairlər allahının

sarayına, İdunun yaşadığı ən böyük və gözəl salonlardan birinə tələsdi.

– Sən, yəqin ki, almalarından ötrü yanıma gəlmisən, Loki? – deyə İdun qonağını sevinclə qarşıladı. – Budur, hansını istəyirsən götür.

Hiyləgər allah cavab verdi:

– Yox, İdun. Meşələrdən birində bir alma ağacı görmüşəm ki, onun yetirdiyi almalar səninkilərdən də yaxşıdır. İndi də gəlmişəm ki, bu barədə sənə danışım.

İlahə heyrətləndi:

– Sən yanılırsan, Loki. Dünyada mənim almalarımından yaxşı ola bilməz.

Od allahı dedi:

– Əgər inanmırsansa, mənimlə gedək, səni o ağacın yanına apararam. Öz almalarından da götür ki, onları tutuşdurub, hansının yaxşı olduğunu öz gözələrlə görəsən.

İdun aldadıldığından şübhələnməyib, əbədi gənclik alması ilə dolu zənbili tez götürdü və od allahının dalınca düşdü; Loki, ilahəni birbaşa meşəyə, Tiasinin onları gözələdikləri yerə gətirdi. İlahə meşənin ətəyinə çatır-çatmaz kinli qartal onun üstünə şığıdı və ilahəni zənbili ilə birlikdə Uzaq Şimaldakı qəsrinə apardı.

Od allahı meşədə qaldı və Odinlə Nyodrun Asqarda qayıtdığını görəndə onları qabağına çıxıdı; qartalın onu uzaq dağlara necə apardığını və indicə ordan qayıtdığını barədə uzun söhbət açdı. Lakin Loki nə qədər bəclik işlətse də, kələyini gizlədə bilmədi. İtiqəzli Xeymdall od allahının İdunla birlikdə Asqarddan necə çıxdığını görmüşdü; Loki, Tiasinin İdunu oğurlamasına kömək etdiyini Asların qarşısında etiraf etməli oldu.

Braqi onu dinləyib qışqırdı:

– Sən ölümə layiqsən! İkiqat ölümə layiqsən, ona görə ki, nəinki mənim arvadımı nəhəngin caynağına vermişsən, həm də hamımızı almalarından məhrum etməmişsən, biz onlarsız tezliklə məhv olacağıq. Sən ölümə layiqsən, mən də səni öldürəcəyəm, Loki!

– Dayan, – deyə Odin, Braqini saxladı. – Lokinin ölümü bizə kömək etməyəcək. Yaxşısı budur, qoy o öz günahını təmizləsin, İdunu Tiasinin əlindən alsın. Axı o elə hiyləgərdir ki, bu işi bizim hər birimizdən yaxşı görə bilər.

Loki dedi:

– Əgər Tiasinin qəsrinə gedən yolu bilsəydim, özüm bu işi çoxdan yerinə yetirərdim.

Bu vaxtdək öz yerində dinməzəcə əyləşən Freyya dilləndi:

– Bura bax, Loki, bilirsen ki, mənim sehrli şahin qanadım var, onu taxanda küləkdən də iti uçuram. Mən onu hələlik sənə verə bilərəm. Təki, sən bizim İdunu tezliklə geri qaytarasan.

Loki məhəbbət ilahəsinin sözlərini sevinclə dinlədi və ertəsi günü səhər ilahənin köməyi ilə nəhəng bir şahinə çevrilib, şimala uçdu.

Şimal boranları hökmdarının parlaq buzlu qəsrı Niflxeymın lap sahilində, əbədi qarlı örtülü iki uca dağın arasında idi. Loki qəsre yaxınlaşanda dənizdə Tiasini və onun qızı Skadini gördü. Onlar qayıqda əyləşib balıq tuturdular, hətta od allahının başları üzərindən necə sürətlə keçdiyini belə hiss etmədilər. Nəhəng evə qayıdanacan İdunu aparmağa tələsən Loki qəsrin açıq pəncərəsindən içeri şığıdı. Alma ilə dolu zənbili dizləri üstə qoyub, pəncərənin yanında əyləşən əbədi gənclik ilahəsi kədərlə qərbə, Asqarda tərəf baxır və yavaşcadan ağlayırdı.

Loki onu tanımayıb, qorxu ilə ayağa sıçrayan ilahəyə qışqırdı:

– Tez ol, İdun! Nə qədər ki, Tiasi balıq tutur, biz gərək qaçaq. Yığış.

– Sənsən, Loki?! – deyə İdun sevinclə səsləndi. – Bəs sən məni də, zənbilimi də necə aparacaqsan?

Od allahı dedi:

– Sən zənbili tutarsan, mən də səni.

– Yox, Loki, – deyə İdun cavab verdi. – Belə ağır yüklə uça bilməzsən, Tiasi də bizə arxadan çatar... Dayan, dayan, tapdım! – İdun birdən güldü. – Bilirsen, mən istəsəm, qoza çevrilə bilərəm.

O, üç dəfə çəpik çaldı və doğrudan da balaca bir qoz şəklinə düşdü. Loki onu almaların arasına qoydu və zənbili götürüb, pəncərədən havaya uçdu. Həmin anda Tiasinin və qızının əyləşdiyi qayığın sahilə yaxınlaşdığını görüb bərk qorxuya düşdü.

– Ata, ora bax, ora bax! – deyə Skadi çığırdı və od allahını atasına göstərdi. – Bizim pəncərəmizdən havaya şahin uçdu, caynağında da zənbil var.

Şimal boranlarının hökmdarı dişlərini qıcıdıb dedi:

– Bu, Aslardan biridir. İdunun almalarını aparır. Qorxma o, mənim əlimdən qaça bilməz!

Bunu deyən kimi Tiasi qartalə çevrilib, Lokinin dalınca cumdu. Asqardın hasarı üstündə duran Xeymdall uzaqdan onların hər ikisini gördü.

– Loki geriye uçur! – deyə o, dövrəsindəki Aslara çığırdı. – Almaları götürür, arxadan isə onu nəhəng bir qartal qovur.

Odin dedi:

– Bu, Tiasidir. De görüm, onlardan hansı biri daha cəld uçur?

– Loki çox sürətlə uçur. Ancaq nəhəng də ondan geri qalmır.

– Tez olun! – deyə Odin allahlara əmr etdi. – Asqardın hasarında tonqal qalayın, iri bir tonqal!

Aslar onların ən ağıllısı kimi şöhrət qazanmış Odinin nə etmək istədiyini başa düşməsələr də, tez onun əmrini yerinə yetirdilər və bir azdan Asqardın hasarı üzərində böyük bir tonqal alovlandı.

İndi nəinki Xeymdall, o biri allahlar da sürətlə yaxınlaşan Lokini və özünü ona çatdırmaqda olan Tiasini gördülər. Onlara elə gəldi ki, Tiasi indicə od allahını yaxalayacaq; lakin Loki, irəlində şiddətlə yanan tonqalı görüb, bütün gücünü topladı və ox kimi odun içindən keçdi.

Müdrək Odin yaxşı tədbir tapmışdı. Od öz hökmdarına toxunmadı, ancaq Tiasi Lokinin dalınca cumanda alov onu hər tərəfdən bürüdü və nəhəng bir qucaq saman kimi alışıb yandı.

Loki Asların arasına enib, şahin qanadlarını əynindən çıxaranda Odin, od allahından soruşdu:

– Görürəm ki, sən ancaq almaları götürməsən. Bəs onların sahibi hanı?

Loki cavab əvəzinə qozu zənbildən götürüb yerə atdı və Odin həmin anda öz qarşısında İdunu gördü.

İdun dedi:

– Lokini bağışlayın. Doğrudur o mənim oğurlanmağında günahkardır, lakin məni xilas edən də odur.

– Biz artıq onu bağışlamışıq, – deyə dünyanın hökmdarı cavab verdi. – O nəinki səni yanımıza qaytarıb, həm də bizim amansız düşmənimiz, nəhəng Tiasi onun ucbatından məhv olub.

Allahlar İdunun qayıtmasını təntənə ilə bayram eləyib öz saraylarına dağılışdılar; amma ertəsi gün səhər səypurun zil səsi onları yuxudan oyatdı. Asqardın hasarı qarşısında ağ atın belində, əyninə zirehli paltar geymiş və əlində nizə tutmuş bir süvari qadın dayanmışdı.

Bu, Skadi idi. O, atasının ölümündən xəbər tutub, allahlardan intiqam almağa və onları təkbətək döyüşə çağırmağa gəlmişdi.

Aslar gözəl və cəsarətli qıza qeyri-iradi bir heyranlıqla baxırdılar və onu öldürmək istəmədikləri üçün məsələni barışıq yolu ilə həll etmək qərarına gəldilər.

Odin qıza dedi:

– Qulaq as, Skadi, atanın qanı bahasına bizdən birimizi özünə əvəz götürmək istədinmi?

İnadlı və qanlı vuruşa hazır gəlmiş Skadi fikrə getdi.

– Atanın ölümü məni elə kədərləndirib ki, əvəz etmək haqqında söz-söhbəti heç eşitmək istəmirəm, – deyə o, nəhayət dilləndi.

– Güldürün məni, onda mən sizin təklifinizi qəbul edəyəm.

Aslar təəccübləndilər:

– Axı, səni necə güldürək?

– Bundan asan nə var ki... – deyə Loki səsləndi, – Dayanın burda, indicə görərsiniz.

Loki qaçıb uzaqlaşdı, bir neçə dəqiqədən sonra isə mindiyi keçi Geydrunun üstündə Asqarddan çıxdı.

Skadi bu səhnəni görəndə gülümsündü, ancaq elə buradaca özünü saxladı və onun üzünü yenidən kədər bürüdü. Loki buna əhəmiyyət verməyib qıza yaxınlaşdı və birdən bütün gücü ilə keçinin saqqalını dartdı. Hirsələnmiş heyvan bir anda Lokini belindən yerə atdı və başını əyib, od allahını buynuzları ilə vurmaq istədi. Loki çevikliklə onun zərbələrindən yayınırdı; Od allahının məzəli hoppanmalarına baxan Skadi tədricən elə şənəldi ki, öz dərdini unuttu. Nəhayət, Geydrun Asların ən hiyləgəri hesab olunan Lokiyə buynuzunu ilişdirib onu yuxarı atdı; Od allahı havada mayallaq vurub, nəhəng qızın ayaqları altında yerə sərələndi, qız dözə bilməyib bərkdən qəhqəhə çəkdi. Sonra nizəsini yerə atıb dedi:

– Yaxşı, mən sizlərdən birinə əvəz edəyəm, ancaq qoyun özüm seçim.

– İxtiyar sahibisən, – deyə Odin cavab verdi, – amma bir şərtlə ki, sən yalnız bizim ayaqlarımızı görəcəksən, əgər seçdiyin kişi evdar olsa, təzədən seçməli olacaqsan.

Skadi buna da razılıq verdi.

Aslar başlarını və bədənlərini elə bürüdü ki, ancaq yalın ayaqları çışkədə qaldı və bu vəziyyətdə Asqardın darvazasından çıxıb, şimal boranları hökmdarının qızı qarşısında sıraya düzüldülər.

Nəhəng qız ağır addımlarla onların hamısının qabağından keçdi.

– Kimin ki ayaqları qəşəngdir, deməli, onun hər yeri qəşəngdir, – dedi. – Bax... – Skadi Aslardan birini göstərdi. – Bu Baldrdir, mən onu seçirəm.

– Mən, Baldr deyiləm, Nyodram, Skadi, – deyə As üzünü açdı.

– Sənə əvəz olmağımı istəyirsən?

Nəhəng qız güldü:

– Yaxşı, seçdiyim ərdən üz döndərmirəm. Sən gözəlsən, bundan başqa, eşitdiyimə görə, mehrəbansan, mənə yaxşı əvəz olarsan.

Aslar bir neçə gün keçmiş Vanla Tiasinin qəşəng qızının toyunu elədilər; bundan sonra ər-arvad Skadinin xahişi ilə şimala, onun atasının qəsrinə yollandı. Lakin istiyə və buludsuz səmaya öyrəşmiş Nyodr orda çox yaşaya bilmədi. Hər gün səhər onu morjların və ağ ayıların nəriltilsi yuxudan oyadırdı, hər axşam ləpəddöyənün gurultusu onu yatmağa qoymurdu. Bir neçə aydan sonra o, arvadını, Asqarddakı Noatun sarayına köçməyə razı saldı; amma Skadi orda tezliklə qar və dəniz üçün darıxdı. Belə olanda ər-arvad bu qərara gəldi ki, növbə ilə gah şimalda, gah da cənubda yaşasınlar: altı ay Asqardda, altı ay da Niflxeymdə.

Buna görə ki, qışda dəniz belə fırtınalı olur. Həmin vaxtda cənubda yaşayan Nyodr dənizi sakitləşdirə bilmir, lakin yayda şimala köçən kimi dənizçilər cürətlə dənizə çıxırlar, bilirlər ki, mehrəban allah onlara heç bir ziyan vurmaz.

MYOLNİRİN OĞURLANMASI

Tor, Mitqardın şərq sərhədlərində üç ildən artıq vuruşub nəhənglərin hücumlarını dəf etdi. Qrimtursenlər sayca çox, həm də döyüşkən idilər, lakin şimşək allahı buludların üstündən şığıyıb, gah orda, gah burda görünür, düşmənləri bir-birinin ardınca öz dəhşətli çəkici ilə amansızcasına məhv edirdi. Nəhayət, qəzəbli Asla vuruşa dözə bilməyən nəhənglər geri çəkilib, Yotunxeymə qaçdılar ki, ordan insanların ölkəsi üzərinə yeni hücumla başlasınlar.

Tor indi sakitcə dincələcəyinə arxayın olub keçiləri arabadan açdı və onları qonşu çəmənləkdə otlamağa buraxdı, özü isə quru torpaqda

uzanıb, Myolniri yanına qoydu və bərk yuxuya getdi. Dan yeri qızarıb şimşək allahı oyandı, əlini öz çəkicinə tərəf uzatdı, lakin onun əli xırda daşlardan və bir neçə otdan başqa heç nəyə dəymədi. Tor cəld ayağa sıçradı və gözlərini silib, diqqətlə ətrafa baxdı – Myolnir yerli-dibli itmişdi.

Qüdrətli Asın qəzəbi doğrudan da dəhşətli idi. O, saqqalını yoluşdurur və ayaqlarını yerə elə döyürdü ki, dünya titrəyirdi; sonra Tanqiosta və Tanqriznir adlı keçilərini arabaya qoşdu; allahları öz itkindən xəbərdar etmək üçün yel kimi Asqarda cumdu.

Ancaq yolda Odinin böyük oğlu, öz silahını havayı yerə əldən verdiyini fikirləşib, öz-özlüyündə xəcalət çəkdi və bu əhvalatı təkcə Lokiye danışmağı qət etdi.

Od allahı Toru dinləyəndən sonra başını buladı və dedi:

– Sənin çəkicini ancaq nəhənglər oğurlaya bilərlər, buna görə də onu nəhənglərin arasında axtarmaq lazımdır. Tez Freyyanın yanına gedək və xahiş edək ki, şahin qanadını bizə versin. Mən Yotunxeymə uçaram, Myolnirin yerini öyrənərəm.

– Sən haqlısan, – deyərək Tor razılaşdı. – Gedək Freyyanın yanına.

Hər iki As, Nyodrun qəşəng qızının sarayına yönəldi.

– Mənim qanadım qızıldan və gümüşdən olsaydı belə, onu yenə də heyifsilənmədən sizə verərdim, – deyərək məhəbbət ilahəsi öz şahin qanadlarını gətirib Aslara verdi.

Loki qanadları əyninə keçirdi və bütün sürətilə dənizin üstündən ötür, nəhənglər ölkəsinə uçdu.

Od allahların orda gördüyü ilk məxluq – Yotunxeymin ən məşhur və ən zəngin knyazlarından olan nəhəng Trim idi. O, uca dağın zirvəsində oturmuşdu, göyde, başı üzərində süzən böyük qartalı görəndə dərhal başa düşdü ki, bu, Aslardan biridir.

– Allahlar ölkəsində işlər necədir? – deyərək Trim soruşdu.

Loki cavab verdi:

– O qədər də yaxşı deyil, Trim, heç yaxşı deyil. Torun çəkici itib. Bilmirsiniz onu kim götürüb, harda gizlədib?

Trim qulaqbətirici bir qəhqəhə ilə güldü:

– Ha-ha-ha! Necə bilməyim ki, onu mən özüm oğurlamışam. Toru yatan yerdə öldürə bilərdim, ancaq Aslarla dalaşmaq istəmirəm. Mən hətta Myolniri də onlara qaytarmağa hazıram, bir şərtlə

ki, gözəl Freyyanı mənə versinlər. Allahlarla qohum olandan sonra mən, doğrusu, onların tərəfinə keçməyə razılıq verərəm.

Loki yenə soruşdu:

– Çəkici harda gizlətmisən?

– Çəkici, Loki? – deyərək, od allahını səsinə tanıyan Trim yenə güldü. – Çəkic yerin dərin, lap dərin qatındadır; nə qədər hiyləgər də olsan, onu ordan götürə bilməyəcəksən.

İstədiyi şeyləri öyrənəndən sonra Loki, nəhəngin başı üzərində dövrə vurub ox kimi geriye, Asqarda tərəf uçdu.

– Çəkic Trimdədir, allahlar ilahə Freyyanı ona verməyincə çəkici qaytarmaq istəmir, – deyərək Loki onu gözləyən Tora xəbər verdi.

Şimşək allahı bunu eşidən kimi yenə məhəbbət ilahəsinin yanına qaçdı.

– Bura bax, Freyya, – dedi, – tez yığışib Trimin yanına get. Sən görəksən onun arvadı olasan, yoxsa o, mənim çəkicimi qaytarmayacaq.

Tordan bu sözləri eşidəndə Nyodrun nəcib və həlim qızı, həyatında ilk dəfə hirsələndi və qəzəbindən boynundakı qiymətli mirvari Brizinqameni qırdı.

– Sus, Tor, özün də sarayımdan rədd ol! – deyərək qışqırdı. – Bütün allahlar xahiş eləsələr də, Yotunxeymə getməyəcəyəm, heç vaxt nəhəngin arvadı olmayacağam. Sən özün yuxuya qalıb, çəkicindən məhrum olmusan, özün də onu ələ keçir.

Tor başını aşağı salıb Freyyanın sarayından çıxdı və yenə od allahının yanına getdi.

– Məsləhət gör, mən nə etməliyəm, Loki? – deyərək yalvardı.

Loki dedi:

– Görək allahları yığıb, baş vermiş hadisəni onlara danışsaq. Bəlkə birlikdə fikirləşib bir yol tapdıq.

Tor canını dişinə tutub, Asları yığmağa yollandı.

Allahlar Myolnirin itməyindən və Trimin tələbindən xəbər tutanda dəhşətə gəldilər. Onlar bir-birilə xeyli məsləhətləşdilər, ancaq heç bir çarə tapa bilmədilər. Nəhayət, müdrik Xeymdall, göyqurşağı körpüsünün sədaqətli keşikçisi, yerindən qalxıb dedi:

– Tora arvad paltarı geydirib, onu Freyyanın əvəzinə Trimin yanına göndərsək, necə olar? Bəlkə də o bu yolla nəhəngdən öz çəkicini ala bilər.

– Axı Trim o saat yalanın üstünü açar, – deyə Vali etirazını bildirdi.

Xeymdall cavab verdi:

– Yox, heç nə başa düşməz. Trim heç vaxt Freyyanı görməyib, zahirindən xəbəri yoxdur. İri ayaqları görünməsin deyə, Tora uzun paltar geydirərik, üzünə və kürən saqqalına örtük çəkərik, başına da ləçək bağlayarıq; nəhənglər onların yanına gələnin qadın deyil, şimşək allahı olduğunu qətiyyənlə bilməzlər.

– Heç vaxt arvad paltarı geymərəm! – deyə Tor qəzəblə çığırdı.

– Əgər belə eləsəm, sonra hamınız mənə güləcəksiniz.

Braqi dilləndi:

– İndi bizi necə bir təhlükənin hədələdiyini sən unudursan. İstəyirsən ki, nəhənglər hamımızı sənin çəkicinlə qırınsınlar, Asqardı və Mitqardı tutsunlar? Sən nəyin bahasına olursa olsun, Myolniri onlardan almalısan. Əgər sən buna nail olsan, heç birimiz sənə gül-mərik.

Şimşək allahının hələ də tərəddüd keçirdiyini gören Loki dedi:

– Bura bax, Tor. İstəyirsən mən də arvad paltarı geyib, səninlə birlikdə, kəniz sifətilə Trimin yanına gedim?

Lokinin təklifi bütün allahlara, xüsusən Tora çox xoş gəldi və o bundan sonra daha mübahisə eləməyib, Xeymdallın məsləhətinə razılıq verdi. Allahlar elə ordaca Tora və Lokiyə arvad paltarı geydirdilər, Trimə də qasidlə xəbər göndərdilər ki, Freyya tezliklə onun yanına gələcək.

Nəhəng sevincindən və lovğalığından başını itirmişdi. O, gəlini gözləyə-gözləyə, öz qəsrinə xeyli qonaq çağırırdı və onlar üçün gözəl bir süfrə açdı. Çox keçmədi ki, uzun paltar geymiş, üzü örtüklü Tor və əynində kəniz libası olan Loki uzaqdan göründülər. Trim tələsik onların qabağına çıxdı. O, yalançı gəlinin əlindən tutub, təntənə ilə qəsrə gətirdi, zəngin süfrənin arxasında öz yanında əyləşdirdi.

Şimşək allahı doyunca yeməyi xoşlayırdı, özü də yolda elə acmışdı ki, hər cür ehtiyatı yadından çıxardı. Oturan kimi bütöv bir öküzü içəri ötürdü, üstündən səkkiz dənə iri qızıl balıq yedi, axırda da bir çəllək qəliz bal içdi.

“Freyyaya” heyretlə baxan Trim səsləndi:

– Həyatımda birçə dəfə də olsun sən kimisi iştahalı qız görməmişəm!

Hər ehtimala qarşı nəhəngin arxasında duran Loki, onun qulağına pıçıldadı:

– Ah, Trim, Freyya sənə üçün darıxdığından yeddi gün heç nə yeyib-icməyib. Buna görə də bu gün belə acdır.

Hiyləgər allahın sözləri Trimini sevindirdi və o elə buradaca öz nişanlısını öpmək istədi, lakin ipək örtüyün arxasında Torun közərmiş kömürə oxşayan gözlərini görüb, qorxu ilə geri çəkildi.

– Dünyada heç bir qızda mən belə dəhşətli gözlər görməmişəm, – deyə kəkələdi.

Loki yenə ona pıçıldadı:

– Sakit ol, Trim. Freyya sənə üçün darıxdığından yeddi gün-yeddi gecə ağlayıb, gözləri qızarıb və şişib.

Freyyanın onu belə sevməsi nəhəngi rıqqətə gətirdi. O, salondan çıxdı və öz bacısını qonaqların yanına göndərdi ki, çəkici nişanlısının dizləri üstə qoysun, əvəzində o zamankı qaydaya görə, qızdan bir hədiyyə alsın.

Trimin bacısı bu əmri dərhal yerinə yetirdi, Tor isə dizləri üstə qoyulan çəkicin Myolnir olduğunu görəndə həddən artıq sevindi! O, bir anda arvad paltarını əynindən çıxarıb kənara tulladı və Trimini, dəhşətdən yerlərində donmuş qonaqlarının gözü qarşısında qəzəbli şimşək allahı dikəldi. Nəhənglər özlərinə gəlib qaçmağa üz qoydular, ancaq daha gec idi: Myolnir özünü yetirir və qonaqlar onun zərbəsindən bir-birinin ardınca yerə sərilirdilər. Səs-küyə gələn Trim də onların gününə düşdü.

Beləliklə, Tor öz qeyri-adi çəkicini ələ keçirdi və bütün dünya böyük bir təhlükədən xilas edildi.

O zamandan uzun illər keçib, ancaq bir dəfə çox möhkəm yatdığı, sonra da bunun üçün arvad paltarı geydiyini şimşək allahı bu günəcən yadından çıxarmayıb və bunu başqaları ona xatırladanda yaman acığı tutur.

Şərqdə, nəhənglər ölkəsində Utqard adlı gözəl bir krallığın olduğunu və orda bu vaxtdək heç kəsin məğlub edə bilmədiyini qüdrətli sehrbazların yaşadığını Tor tez-tez eşidirdi. Məlum şeydir ki, öz gücünü sınaqdan çıxarmaq üçün o da həmin krallığa getmək fikrinə düşdü. Trimin yanına səfərdən qayıdandan sonra Tor yubanmadan yola çıxmağa hazırlaşdı və yenə ona yol yoldaşı olmağı od allahına təklif etdi. Hər cür sərgüzəşti Torun özündən az sevməyən Loki, həvəslə razılaşdı. Və hər iki As şimşək allahının arabasına əyləşib, yola düzəldi.

Allahlar bütün günü yol getdilər. Nəhayət, günəş dağların arxasında gizlənəndə onlar çölün ortasında tənha bir koma gördülər və orda dincəlməyi qət etdilər. Komada Eqil adlı yoxsul bir kəndli öz arvadı, oğlu Tialfi və qızı Ryöskva ilə birlikdə yaşayırdı. O, Asları mehribanlıqla qarşıladı, ancaq onları heç nəyə qonaq edə bilməyəcəyinə heyifsiləndi.

– İki gündür ki, özümüz də bir şey yeməmişik, – dedi, – evimizdə bir tikə çörək də tapmazsınız.

Tor cavab verdi:

– Yemək dərdi çəkmə, varımızdır, hamıya çatar.

O, keçiləri arabadan açdı, kəsdi və evə gətirdi. Dərilərini soyub, cəmdəklərini bişmək üçün iri qazana saldı. Ət bişəndən sonra Tor, kəndliləri onunla və Loki ilə birlikdə şam eləməyə çağırırdı. Ac adamlar sevinclə razılaşdılar və özlərini yeməyin üstünə atdılar. Allahlar tezliklə yeyib doydular və yatmağa getdilər, ancaq getməmişdən əvvəl Tor keçiləri dərilərini döşəməyə sərib, kəndlilərə dedi:

– İstədiyiniz qədər ət yeməyə icazə verirəm, amma sümüklərə əl vurmayın, hamısını bir yerdə bu dərilərin üstünə yığın, yoxsa sizi bərk cəzalandırıram.

Öz yol yoldaşının dalınca gedəndə Loki, Tialfinin qulağına pıçıldadı:

– Axı, bu sümüklər hər şeydən ləzzətlidir.

Hiyləgər Allahın sözləri havayı itmədi. Eqil, arvadı və qızı Torun əmrini dəqiqliklə yerinə yetirdikləri zaman sümük iliyini dadmaq istəyən Tialfi, sümüklərdən birini bıçağı ilə sındırdı. Tor səhər ayılan kimi, hər şeydən əvvəl, keçiləri dərilərinə yaxınlaşdı və öz çəkicini

onlara toxundurdu. Keçilər, heç bir şey olmamış kimi, o saat ayağa sıçradılar; ikisi də sağ-salamat idi, lakin onlardan biri dal ayağı üstə axsayırdı. Bunu gören Tor başa düşdü ki, kəndlilərdən kim isə onun əmrini pozub. Çatılmış sıx qaşları altında şimşək çaxdı. O, Myolniri qaldırıb günahkarı öldürmək istəyəndə Eqilin bütün ailəsi höknürtü ilə ağlayaraq, Torun qarşısında diz çökdü, Tialfini bağışlaması üçün qəzəbli allaha yalvarmağa başladı. Tor bu yazıqların göz yaşlarını görəndə və yalvarışlarını eşidəndə qəzəbi dərhal soyudu. Dedi ki, onları cəzalandırmayacaq, lakin bunun əvəzində Eqildən uşaqlarını ona xidmətə verməsini tələb etdi. Eqil məmnuniyyətlə razılaşdı.

Keçinin ayağı sağalmamış arabada səyahəti davam etdirmək mümkün deyildi. Buna görə də Tor, Tanqiostu və Tanqrizniri Eqilin yanında qoydu, özü isə Loki və iki yeni nökrəri ilə birlikdə yoluna davam etdi.

Yolçular yeri nəhənglərin ölkəsindən ayıran böyük dəryanın sahilinə çatanda özləri üçün qayıq düzəldilər və istiqaməti şərqə götürüb üzdülər. Bir neçə gündən sonra sağ-salamat Yotunxeymin sahilinə çatdılar. Burda onlar yenə də piyada yola düzəldilər və tezliklə ağacları göyə baş çəkmiş sıx bir meşəyə gəlib çıxdılar. Bütün günü meşənin içi ilə yol getdilər, sanki bu meşənin ucu-bucağı yox idi. Axşamın qaranlığı çökdü. Tor fikirləşdi ki, gecəni quru torpağın üstündə keçirməli olacaqlar, elə bu vaxt o, böyük bir koma gördü. Bu komanın üç divarı və tavanı vardı, ancaq yolçular çox yorulduqlarından buna əhəmiyyət vermədilər. Dördü də Torun dağarcığında olan yeməklə qarnını doyurub, yatmağa uzandı.

Gecə birdən göy gurultuları eşidildi və bütün koma titrədi. Tor çəkicini qapdı, onun yol yoldaşları isə gizlənməyə yer axtardılar. Nəhayət, onlar divarlardan birində balaca taxçaya açılan bir qapı gördülər, qorxudan əsə-əsə ora doluşdular. Tor isə əlində çəkic, qapının ağzında durdu və bütün gecəni ordan tərpenmədi. Səhər açılan kimi komadan bayıra çıxdı və bir qədər kənarda yatan bir nəhəng gördü. Xorultusundan yer titrəyirdi. Tor onun gücünü ikiqat artıran sehrli kəməri belinə bağladı və çəkici nəhəngə atmağa hazırlaşdığı vaxt o, ayıldı, ayağa qalxdı. Nəhəng elə zorba və vahiməli idi ki, Tor öz qorxulu silahını ilk dəfə işə salmağa cürət etmədi, nəhəngdən adını soruşdu.

– Adım Skirmirdir, – deyə nəhəng cavab verdi, – sənin adını isə soruşmasam da olar: sən, əlbəttə, Torsan. Dayan görüm, bəs mənim birbarmaq əlcəyim hanı?

O aşağı əyildi və Tor gördü ki, gecələdikləri koma iri bir əlcək, sonra gizləndikləri taxça isə nəhəngin baş barmağının yeri imiş.

Skirmir soruşdu:

– Hara gedirsən, Tor?

– Utqard krallığını görmək istəyirəm, – deyə şimşək allahı cavab verdi.

Nəhəng dedi:

– Belə isə gəlin səhər naharı eləyək, sonra isə, əgər etiraz eləməsən, bir yerdə yola çıxarıq. Mən də elə o tərəfə gedirəm.

Tor razılaşdı. Skirmir əyləşdi, dağarcığını açdı və sakitcə yeməyə başladı. Bunu gören səyyahlar da ona qoşuldular. Yeməkdən sonra nəhəng dedi:

– Öz dağarcığınızı mənə verin, özümünkü ilə bir yerdə apararam.

Tor etiraz eləmədi. Skirmir onun dağarcığını özününkünün içinə saldı, qayıqlarını çəkdi, dalına aşırı və qabağa düşdü. O addımlarını elə iri atırdı ki, Tor və yol yoldaşları nəhəngə güclə çatırdılar. Skirmir yalnız axşamüstü dayandı. Dağarcığını yerə atıb, uca bir palıd ağacının altında tələsmədən uzandı.

– Elə yorulmuşam ki, yemək istəmirəm, – dedi, – əgər siz istəyirsinizsə, dağarcığı açın, lazım olan hər şeyi ordan götürün.

Skirmir bunu deyib, elə ordaca yatdı və xorultusu qulaq batırdı. Tor dağarcığa yaxınlaşdı və onu açmağa çalışdı. Ancaq bütün gücünü sərf etsə də, dağarcığın ağzını bağlayan qayıqları açə bilmədi. Ac As bir saat əlləşdi və tərlədi, lakin heç bir şey çıxmadı. O bərk qəzəbləndi və hər cür ehtiyatı unudub, Skirmirə yaxınlaşdı, çəkicini nəhəngin başına vurdu. Skirmir gözlərini azacıq açdı və sakitcə dedi:

– Deyəsən, ağacdan üstümə yarpaq düşdü, hə? Yaxşı, Tor, şam elədiniz? Elə isə uzanıb yatın. Sabah uzaq yola çıxacağıq.

Və o, yenə xoruldadı. Tor, Loki, Tialfi və Ryöskva yaxınlıqdakı ağacın altında uzandılar, ancaq gözlərinə yuxu getmədi. Şimşək allahı lap qəzəblənib özündən çıxmışdı. Gecənin bir yarısı yerindən qalxdı, yenə nəhəngə yaxınlaşdı və çəkici var gücü ilə onun gigəhına ilişdirdi. Çəkicin yarıyacan nəhəngin başına sancıldığını hiss etdi, amma nəhəng bir balaca gərənəşib əsnədi və yuxulu səslə dedi:

– Üstümə yenə nəse düşdü. Yəqin ki, qozadır. Oyanmısan, Tor? Yoxsa, durmaq vaxtıdır? Axı hələ erkəndir.

– Səhərə çox qalıb, – deyə Tor cavab verdi, – rahatca yata bilərəm. Mən də təzədən uzanacağam.

Skirmir yenidən gözlərini yumdu, Tor isə özünü itirmiş halda ağacın altına qayıtdı. Ömründə ilk dəfə Myolnirinin belə bacara bilmədiyini nəhəngə rast gəlmişdi. Tezliklə hava açılmağa başladı, bu zaman Tor çəkicini bir də sınaqdan çıxarmağı qət etdi. O, ehtiyatla Skirmirə yaxınlaşdı və bütün gücünü sərf eləyib çəkici nəhəngin gigəhına vurdu. Bu dəfə Myolnir dəstəyəcən Skirmirin başına girdi. Nəhəng oyandı, əlini gigəhına çəkdi və səsləndi:

– Gecələməyə pis yer seçmişəm. Yəqin ki, budaqlarda quşlar əyləşib. İndicə başıma yekə bir budaq dəydi. Hey, Tor! Durmaq vaxtıdır. Hava tamam işıqlaşdı.

Skirmir ayağa durdu, öz dağarcığını açdı, onun içindən Torun dağarcığını çıxardı və təəccübdən donub qalmış şimşək allahına verdi.

– Gəlin yeyək, – dedi, – sonra da yubanmadan yola düzələk.

Səyyahlar, çəmiş halda bir-birinə baxdılar, yeməyə başladılar və bir oturmağa iki günün ərzağını yedilər. Sonra Skirmir yenə qabağa düşdü, Tor və başqaları da onun dalınca yola düzəldilər. İki saatdan sonra onlar, nəhayət, gəlib meşənin ətəyinə çıxdılar.

Skirmir dedi:

– Hə, əgər siz, Utqardı görmək, bizim kralı ziyarət etmək fikrindən əl çəkməyibsinizsə, burdan şərqə getməlisiniz, mən isə şimala getməliyəm. Ayrılmamışdan əvvəl sizə yaxşı bir məsləhət vermək istəyirəm. Siz danışanda eşidirdim, bilərəm ki, mənə boyca çox da balaca hesab eləmirsiniz. Bilin ki, kralımızın qəsridə məndən də yekələri var, öz qüvvənizə o qədər də güvənməyin. Sağ olun.

Skirmir bunu deyib cəld şimala yollandı, dörd yolçu isə bir keyli vaxt nəhəngin ardınca baxdı, hamı ürəkdən istəyirdi ki, bir də ona rast gəlməsinlər.

Skirmirin xəbərdarlığına baxmayaraq, Aslar yollarına davam etdilər və günortaya yaxın ərəlidə hündür dəmir barmaqlıqla əhatə olunmuş nəhəng bir qəsr gördülər. Dəmir hasarın darvazası qıfıllı idi. Xoşbəxtlikdən barmaqlığın çubuqları bir-birindən elə aralı idi ki, dörd As asanlıqla içəri keçə bildi. Tor, qorxmadan qəsrin qapısını açdı və Tialfi və Ryöskvanın müşayiətilə binaya girdi. Loki ehtiyatı

əldən verməyib, bir az arxada gəlirdi. Onlar geniş bir salona daxil oldular, salonen ortasında Utqard ölkəsinin kralı Utqardaloki öyləşmişdi. Onun yanında xeyli nəhəng dayanmışdı və onlar qəsrə gələnlərə təəccüblə baxırdılar.

– Salam sənə, Tor! – deyə Utqardaloki ağır-ağır dilləndi. – Mən səni və sənin yoldaşlarını görməyimə şadam, ancaq bilirənmə ki, bura yalnız hər hansı işdə, yaxud sənətdə özünü göstərənlər, birinci yeri tutanlar gələ bilirlər?

Torun arxa tərəfində dayanan Loki dedi:

– Asların ölkəsində məndən cəld yemək yeyən yoxdur.

– Bu, böyük ustalıqdır, – deyə Utqardaloki cavab verdi. – Əgər sən düzünü deyərsənsə, burda hamı sənə hörmət eləyəcək. İndi sən, mənim adamlarımdan biri ilə, Loqi ilə yarışarsan.

Utqardaloki çəpik çaldı və onun nöqərləri dərhal salona otlə dolu bir təknə gətirdilər. Təknəni döşəməyə qoydular. Loki və Loqi üz-üzə oturdular, Utqard şahının işarəsi ilə yeməyə başladılar. Bir neçə dəqiqə keçməmişdi ki, onlar təknənin ortasında qarşılaşdılar, amma Loki təkcə ət yediyi halda, Loqi otlə qarışıq sümüyü, üstəlik, təknənin də yarısını yemişdi. Buna görə də o, qalib elan olundu.

Utqardaloki kinayə ilə dedi:

– Allahlar o qədər də cəld yeyə bilmirlər. Hə, bəs adı görə ki, Tialfi olan bu cavan nə eləyə bilər?

Nəhəngin onun adını bilməsindən heyretə düşən Tialfi cavab verdi:

– Mitqardda deyirlər ki, mən hamıdan iti qaçıram.

– Yaxşı, – deyə Utqardaloki dilləndi. – Biz bunu da yoxlarıq.

Hamı qəsrədən çıxdı. Onların qarşısındakı çöldən yaxşıca tapdanmış geniş bir yol keçirdi. Qaçış yarışa da burda olacaqdı. Utqardaloki öz yaxın adamlarının arasından Quqi adlı bir gənci çağırırdı və Tialfi ilə qaçışda yarışmağı ona əmr elədi. Sonra o, əlini yellədi və qaçanlar irəli cumdular. Tialfi çox iti qaçırdı, lakin Quqi onu bir addım geridə qoya bildi.

– Bir də yoxlayaq, – deyə Utqardaloki işarə verdi.

Tialfi və Quqi təzədən qaçmağa başladılar. Ancaq bu dəfə Tialfi öz rəqibindən bir oxatımı qədər geridə qaldı. Üçüncü cəhd Tialfi üçün daha müvəffəqiyyətsiz oldu. O hələ yolu yarısına çatmamış, rəqibi özünü mənzilbaşına yetirmişdi.

Utqardaloki gülümsündü:

– Görünür, sizin adamlar yedikləri kimi də qaçırlar. Hə, bəs sən, Tor? Əlindən nə iş gəlir?

– Asların arasında söz gəzir ki, heç kəs mənim kimi su içə bilmir, – deyə Tor cavab verdi.

Utqardaloki dedi:

– Bax, ustalığa buna demişəm! Yaxşı, qəsrə qayıdaq. Orda göstərərsən görək Asqardda suyu necə içirlər.

Hamı yenə salona qayıtdı. Utqardaloki öz şərabçısına əmr verdi və o, Tora ağzınacan su ilə dolu uzun, nazik bir buynuz gətirdi.

– Bura bax, Tor, – deyə Utqardaloki buynuzla işarə etdi, – bəzilərimiz bu buynuzu bir dəfəyə boşaldırıq, çoxları isə iki dəfəyə. Yalnız Utqardın ən zəif adamları buynuzu üç dəfəyə içirlər. Sən, yəqin ki, onu birnəfəsə boşaldacaqsan.

Buynuz çox uzun olsa da, Tora o qədər də böyük görünmədi. Şimşək allahı buynuzu dodaqlarına dayadı və var gücü ilə suyu içməyə başladı. Nəhayət, nəfəsini dərmək üçün dayandı və buynuzdakı suyun demək olar ki, heç azalmadığını görəndə çox təəccübləndi.

Utqardaloki dedi:

– Sən ikinci dəfə üçün suyu lap çox saxlamısan. İndi çalış ki, rüsvay olmayasan.

Tor, buynuzu yenə ağzına apardı və nəfəsi qaralanacan içdi. Ancaq bu dəfə suyun səviyyəsi əvvəlkinə nisbətən lap az dəyişdi.

– Çox pis içirsən, – deyə Utqardaloki öz fikrini bildirdi. – Bizim şöhrətimizə ziyələnmək üçün indi sən görək öz ustalığımı başqa bir şeydə göstərəsən.

Özündən çıxmış Tor, buynuzu boşaltmağa üçüncü dəfə cəhd göstərdi. Suyu içməyi elə uzun çəkdi ki, gözləri qaraldı, ancaq bu dəfə suyun azalmağına baxmayaraq, yenə də buynuzu boşalda bilmədi.

Utqardaloki dedi:

– Bəsdir. Özün güürsən ki, burda suyu Asqarddakı kimi içmirlər. Yaxşısı budur, de görək, əlindən daha nə iş gəlir?

– Mən öz gücümü sizə həvəslə göstərərdim, – deyə Tor mırıldandı.

Utqardaloki cavab verdi:

– Buyur. Ölkəmin cavanları öz güclərini sınamaq istəyəndə, adətən, mənim pişiyimi qaldırırlar. Əlbəttə, bu öyləncə böyüklərə

yaraşmaz, ancaq suyu pis içdiyini görüb qorxuram ki, pişiyimi də qaldırmağa qüvvən çatmasın.

Həmin dəqiqə salona iri boz bir pişik gəldi. Tor ona yaxınlaşdı, pişiyi qolları arasına aldı və qaldırmaq istədi. Amma nə qədər güc verdisə, nə qədər əlləşdisə, pişik yerindən tərpənmədi, yalnız bir pəncəsi döşəmədən azacıq aralandı.

– Bilirdim ki, belə olacaq, – deyə Utqardaloki güldü. – Aydın məsələdir: pişik böyükdür, Tor isə balaca. Bu boyda heyvanı necə qaldıra bilər?!

Qəzəbdən qanı beyninə vuran Tor çığırdı:

– Mən bəlkə də balacayam, ancaq buynuzun hündürlüyünə baxmayaraq, sizin hər birinizlə güləşməyə hazıram.

Utqardaloki dedi:

– Bizimlə güləşmədən əvvəl sənə məsləhət görərdim ki, mənim qoca dayəm Elli ilə qurşaq tutub, gücünü sınayasan. Əgər ona qalib gəlsən, mən etiraf etməyə hazıram ki, sən fikirləşdiyim kimi də zəif deyilsən. Əgər o səni yıxsas, əsil kişilərlə güləşməyi heç ağına gətirməsən yaxşıdır.

Utqardaloki çəpik çaldı və ucadan çığırdı:

– Elli! Elli!

Onun səsinə qartımış, üzü qırışmış qoca bir qadın gəldi və nə üçün çağrıldığını soruşdu.

– İstəyirəm ki, mənim qonağımla güləşsən, – deyə Utqardaloki cavab verdi. – O öz qüvvəsi ilə lovğalanır, mən də maraqlanıram, görün sənənlə bacara bilərmə?

Tor qollarını Ellinin belinə dolayıb, onun kürəyini bir anda yerə vurmaq istədi, lakin qarı davam gətirdi və öz növbəsində Toru qolları arasına alıb elə sıxdı ki, şimşək allahının nəfəsi kəsildi. Tor nə qədər cəhd eləyirdisə, qarı bir o qədər möhkəm dayanırdı. Birdən arvad Tora badalaq gəldi və bunu gözləməyən şimşək allahı bir dizi üstə yerə çökdü.

Utqardaloki deyəsən çox təəccüblənmişdi, amma o, bunu qətiyyənlə bürzə verməyib, üzünü şimşək allahına tutdu və dedi:

– Hə, Tor, indi özün görürsən ki, bizimlə güləşməyin mənasızdır, daha qəsrimdə qala bilməzsən. Ancaq hər halda, mən qonaqpərvərəm, sizi ac buraxa bilmərəm, gəlin nahar eləyək.

Tor, dinməzəcə başını aşağı saldı: elə xəcalət çəkirdi ki, bir söz deyə bilmədi.

Utqardaloki öz qonaqları üçün yaxşı süfrə açdı, nahardan sonra isə özü onları yola saldı, hamı bir yerdə qəsrə çıxarkən Utqardaloki soruşdu:

– Hə, Tor, öz səyahətindən razısan, qəsrimiz xoşuna gəldi?

– Qəsriniz xoşuma gəldi, – deyə Tor cavab verdi, – ancaq ölkə-nizə gəlməyimdən razı qaldığımı deyə bilmərəm. İndiyədək mənim bir səyahətim də belə rüsvayçılıqla qurtarmamışdı.

Utqardaloki gülümsünüb dedi:

– Mən isə, Tor, heç bilməzdim ki, sən belə güclü sən, yoxsa mənim qəsrimi görmək sənə nəsib olmazdı! İndi, qəsrə çıxıb gəlməyən bir zamanda, sənə açıq deyə bilərəm ki, lap əvvəldən aldandısan. Məşədə rastına çıxan nəhəng Skrimir mən idim. Dağarcığımı ona görə aç bilmədin ki, qayıqları dəmir ilə bir-birinə bənd edilmişdi, sən mənə çəkilə döyəndə isə onun altına başının əvəzinə qaya parçası qoymuşdum. Bəlkə də sən, mənim qəsrimdə üç yerdə ovuğu olan iri daşı görmüsən? Bu ovuqlar sənə zərbələrinin yeridir. Loki çox cəld yeyirdi, ancaq onun yarıdığı Loqi atəşin özü idi, bilirsən ki, yer üzündə ən acgöz, qarınqulu məxluq – oddur. Tialfi də çox iti qaçır, amma Quqini ötə bilmədi, ona görə ki, Quqi – fikirdir, fikir isə hamıdan iti qaçır. Suyunu içdiyini buynuzun o biri ucu dünya dənizi ilə birləşmişdi. Əlbəttə, bu dənizi qurutmaq olmaz, ancaq sən ondan o qədər su içdin ki, səviyyəsi düşdü, güclü çəkilmə vaxtındakı kimi dibi aşkara çıxdı. Qaldırdığın pişik deyil, ilan Mitqard idi. O, bütün dünyanı öz gövdəsi ilə halqaya alıb, sən isə ilanı elə ucaya qaldırdın ki, yerə yalnız onun çənəsi və bir də quyruğunun ucu dəyirdi. Qarı Elli ilə güləşdiyin zaman ən çətin sınaqdan çıxdın. Elli – qocalıqdır. Bilirsən ki, o, hər hansı adamın kürəyini yerə vura bilər, sən isə onun qarşısında ancaq bir dizi üstə çökdün. İndi, Tor, sənənin gücünü öz gözlərimlə gördəndən sonra arzu eləyirəm ki, bir də sənə heç vaxt rast gəlməyim. Əlvida!

Qəzəbdən başdan-ayağa qızarmış Tor, əlini çəkicə atdı, lakin Utqardaloki birdən yox oldu. Qəsr isə onunla birlikdə qeybə çəkildi. Tor və yoldaşları Utqardalokinin bir az əvvəl dayandığı yerdə yalnız yaşıl otla örtülü hamar çöl gördülər.

Torun Utqarda səyahəti belə qurtardı.

TORUN QRUNQNİRLƏ TƏKBƏTƏK DÖYÜŞÜ

Şimşək allahı, sehrli Utqard krallığından qayıdandan sonra dərhal şərqə, əbədi düşmənləri olan nəhənglərə qarşı vuruşmağa yollandı.

Şimşək allahı səfərdə olanda Odin bir dəfə Sleypnirə minib gəzməyi və dünyadakı işlərdən xəbər tutmağı qət etdi. Əvvəlcə allahlar atası Yer üzünü dolaşdı və hər şeyin öz qaydasında olduğuna inanandan sonra öz səkkizayaqlı atını şərqə sürdü. Sleypnir buluddan-buluda atlanaraq tezliklə Yotunxeymə çatdı, zalım, özəmətli nəhəng Qrunqnirə məxsus qəsrin – Qayalı Dağın üzərindən keçdi. Həmin dəqiqələrdə öz qəsrindən çıxan nəhəng, yüksəkdə uçan qızıl dəbil-qəli süvarini görüb təəccübdən gözlərini iri-iri açdı.

– Yaxşı atın varmı, dostum! – deyə çığırdı. – Çox az at tapılar ki, onu ötüb keçə bilsin.

Odin, Sleypnirin cilovunu çəkdi və at səkkiz ayağını balaca bir buluda dirəyib dayandı.

Asların ağsaqqalı qürurla dedi:

– Mənim Sleypnirimi ötə bilən at hələ dünyada yoxdur; nə Asqardda, nə Mitqardda, nə də Yotunxeymə.

Nəhəng acıqla dilləndi:

– Yaman lovgalanırsan! Mənim atım Qulfaksinin səkkiz ayağı olmasa da, səninkini öter.

Odin dedi:

– Yaxşı, mərc gələk. Əgər sənin atın mənim aygırımı keçə bilsə, qoy evə sağ qayıtmayım.

– İndi görərsən sənin dərsini necə verərəm, miskin lovgə! – deyə Qrunqnir daha artıq hirsənərək səsləndi.

Nəhəng tövləyə cumdu, ordan özünün qara rəngli güclü aygırını çıxardı və yəhərə atılıb düz Odinin üstünə cumdu. Odin onu yaxına buraxdı, sonra Sleypnirin başını çevirib geriye – qərbə sarı çapdı. Elə bildi ki, nəhəng o saat uzaqda, arxada qalacaq. Lakin Qrunqnir öz atını nəhaq tərifləmirdi. Qulfaksi də Sleypnir kimi yüngülcə havada uçur və öz səkkizayaqlı rəqibinə çata bilməsə də, sürətdə ondan geri qalmırdı. Tezliklə hər iki süvari Yotunxeymi arxada qoydu, dənizin və sonra Mitqardın üstündən yel kimi keçdi, hiss olunmadan gəlib Asqarda çatdı. Odini qovmağa başı qızıışan və qəzəbdən gözləri heç nə görməyən nəhəng, yollara əhəmiyyət ver-

mədən çapırdı; bir vaxt ayılıb gördü ki, allahlar atasının gözəl sarayının qabağındadır və Aslar çağırılmamış qonağı dövrəyə alıblar. Qrunqnir qüvvətli və şücaətli idi, ancaq qeyri-ixtiyari özünü itirdi, çünki silahsız idi və bilirdi ki, Aslar istədikləri vaxt şimşək allahını çağıra bilərlər. Odin onun tərəddüdünü görüb dedi:

– Qorxma, Qrunqnir. İçəri keç və bizim qonağımız ol. Yəqin ki, bu cür at çapandan sonra acımisan, elə aygırın da dincəlsə, pis olmaz.

Qrunqnir o saat atdan düşdü və qürurla özünü çəkib (hər necə olsa, o, allahların öz süfrələrinə dəvət etdikləri ilk nəhəng idi), salona girdi. Aslar Qrunqniri adətən Torun əyləşdiyi yerdə oturdular və qabağına qəliz balla doldurulmuş iki dənə iri piyalə qoydular. Bunlar şimşək allahının piyalələri idi, bizə məlumdur ki, heç kəs onun kimi içməyi bacarmırdı, Qrunqnirin də onlara gücü çapmadı. Öz nəhəng boyuna və əzələli vücuduna baxmayaraq, nəhəng tezliklə sərxoş oldu və lovgalanmağa başladı.

– Dünyada məndən güclü adam tapılmaz! – deyə səsləndi. – Sizin məşhur Tor mənim yanımda çırdan kimi bir şeydir. Mən sizin hamınızı boş əllə qırıb-çataram.

Odin yumşaqılıqla dedi:

– Sakit ol, Qrunqnir. Sən bizim qonağımızsan, səninlə vuruşmağı heç ağılımıza gətirmirik.

– Sus! – deyə nəhəng qəzəblə çığırdı. – Bəsdir dünyaya hökmranlıq elədiniz, indi mənim növbəmdir, siz isə ölməyə hazırlaşın!

Qrunqnirin qəzəbi elə dəhşətli idi ki, Aslar onunla yanaşı oturmaqdan qorxub, bir-birinin dalınca salonun o biri başına keçdilər. Yalnız Freyya cürətlə nəhəngə yaxınlaşdı və onun piyalələrini balla yenidən doldurdu. Qrunqnir onları bir-bir başına çəkdi və daha da sərxoşlaşdı.

– Mən Valqallanı Yotunxeymə köçürəcəyəm, – deyə kəkələdi. – Freyya və Sif mənimlə gedəcəklər, qulluqçum olacaqlar, qalan Asları isə onların Asqardı ilə bir yerdə dünya dənizində batıracağam, amma əvvəlcə sizin balınızın hamısını içəcəyəm.

Nəhəng, piyalələri yenə Freyyaya tərəf uzatdı.

Onun lovgə-lovgə danışmağına qulaq asa bilməyən Aslar bir səsle Torun adını çəkдилər. Həmin anda dəmir araba təkərlərinin getdikcə artan gurultusu eşidildi və əli çəkicli şimşək allahı qapıda göründü. Tor, süfrə arxasında Qrunqniri görəndə yerində dondu.

O, Asları dinməzəcə gözdən keçirdi, sonra yenə Qrunqnirə baxdı və dişlərini qıcıtdı.

– Necə?! – deyə çıxırdı. – Mən nəhənglərlə, allahların və insanların kinli, amansız düşmənləri ilə vuruşduğum bir vaxtda siz onlardan birini mənim yerimdə oturdub, onunla birlikdə içirsiniz! Onu Asqarda kim buraxıb? Valqallaya girməyə kim ona icazə verib? Freyya, allahların böyük bayramında bizi yedirib-içirdiyin kimi, bu kinli Qrimtursenə xidmət etməyindən heç utanmırsan?!

Özlərini itirmiş allahlar danışmadılar, şimşək allahını görəndə dərhal sərxoşluğu keçən Qrunqnir isə tələsik dilləndi:

– Məni bura Odin özü dəvət eləyib. O məni qonaq eləyir, mən də onun himayəsindəyəm.

– Səni kim dəvət eləyibsə eləsin, ancaq burdan çıxmamışdan əvvəl yeyib-içdiklərinin əvəzini verəcəksən! – deyə Tor cavab verdi və çəkicini başı üzərinə qaldırdı.

Qrunqnir qüssə ilə dedi:

– Hə, indi görürəm ki, bura silahsız gəlməkdə böyük axmaq-lıq eləmişəm. De görüm, silahsız öldürmək Tor üçün şərəf sayıla bilərmi? Əgər mənimlə ədalətli döyüşdə, mənim vətənimdə, Qayalı dağlarda görüşsəydin, daha artıq cəsarət göstərmiş olardın. Çağırışımı qəbul elə Tor, yoxsa allahların gözü'nün qabağında səni qorxaq adlandıraram.

İndiyədək Qrimtursenlərdən heç kəs şimşək allahını təkbətək döyüşə çağırmamışdı və As onun üçün hər şeydən qiymətli olan şöhrəti ləkələnməsin deyə, döyüşdən boyun qaçıra bilməzdi. Tor yavaş-yavaş çəkicini aşağı saldı.

– Yaxşı, Qrunqnir, mən sənin çağırışını qəbul eləyirəm, – dedi. – Üç gündən sonra, düz günorta vaxtı sənin yanına Qayalı dağlara gələm. İndi isə evə qayıt. Canını bu cür asanlıqla əlimdən qurtara bilməzdin, ancaq bu gün mənim xoşbəxt günumdür: nəhəng qadın Yarnsaksa mənə bir oğul doğub, adını da Maqni qoymuşam.

Qrunqnir daha bir söz deməyib, tələsik qəsrdən çıxdı və öz ayğırına əyləşib evlərinə yola düşdü.

Onun Toru təkbətək döyüşə çağırması xəbəri sürətlə bütün Yotunxeymə yayıldı və nəhənglərin arasında böyük həyəcan doğurdu. Qrunqnir öz həmyerlilərinin hamısından qüvvətli idi və məğlub edilməz hesab olunurdu. Başı qranitdən idi, köksündə isə (Qayalı dağlarda yaşaması nəhaq deyildi) daş ürək çırpınırdı. Lakin bununla

belə, Qrimtursenlər qorxurdular ki, Qrunqnir də Torun və onun dəhşətli çəkicinin qarşısında davam gətirə bilməsin. Onlar Qrunqnir üçün Myolnirin zərbələrinə davam gətirəcək qalxan düzəltməyi qət etdilər. Üç yüz nəhəng yubanmadan işə başladı və üçüncü günün səhəri həmin qalxan hazır oldu. O, palıd ağacının ən yoğun gövdələrindən hazırlanmışdı, üstünə isə hərəsi möhkəm tikilmiş iki kəndli evi boyda olan, yaxşıca pardaqlanmış qranit parçaları vurulmuşdu. O biri nəhənglər, eyni zamanda gildən Mokkurkalfi adlı bir nəhəng düzəldilər ki, o, şimşək allahı ilə təkbətək döyüşdə Qrunqnirə kömək etməli idi. Bu nəhəngin boyu əlli verst¹, çiyinlərinin eni isə on beş verst idi. Qrimtursenlər onun üçün də daş ürək düzəltmək istədilər, ancaq buna vaxtları çatmadı və onlar Mokkurkalfinin köksünə madyan ürəyi qoydular.

Təyin edilmiş saat gəlib çatdı və Qrunqnir bir zərbəsi ilə qayaları parçalayan, çaxmaq daşından qayırılmış ağır dəyənəyini, həmçinin onun üçün hazırlanmış qalxanı götürüb, gil köməkçisinin müşayiətilə təkbətək döyüş yerinə yollandı.

Qorxu nə olduğunu bilməyən və öz qələbəsinə əmin olan Tor, həmin vaxtda yanınca ancaq Tialfini götürüb, arabada Qayalı dağlara tərəf çıxdı. Onlar dənizi keçəndən sonra Tialfi bir dəqiqəliyə dayanmağı xahiş etdi.

– Mənim ağam, biz vaxtından çox-çox əvvəl gedib çatacağıq, – dedi. – Yaxşısı budur bir az burda gözlə, mən isə qabağa qaçım, görüm hiyləgər Qrimtursenlər bizə bir tələ qurmurlar ki...

– Yaxşı, get, – deyə şimşək allahı razılaşdı. – Mən də dalca gələm.

Tialfi sürətlə Qayalı dağlara sarı qaçmağa başladı və ora çatanda gördü ki, Qrunqnir qalxanın arxasında gizlənib, diqqətlə göyə baxır, rəqibinin gəlişini gözləyir.

“Onun yaxşı qalxanı var, – deyə gənc fikirləşdi. – Myolnirin ilk zərbəsinə davam gətirər, ancaq kim bilir, Tor ikinci zərbəni vurmağa imkan tapacaqmı? Hə, eybi yoxdur, indi mən ona kələk gələm.”

Tialfi qışqırdı:

– Hey, Qrunqnir! Ehtiyatlı ol, yoxsa bəlaya düşər olarsan: sən şimşək allahını yuxarıdan gözləyirsən, o isə sənin qalxanını uzaqdan görüb, aşağıdan üstünə atılmaq üçün yerin altına enib.

¹ Verst – 1,06 kilometrə bərabər uzunluq ölçüsü (metr üsuluna keçməzdən əvvəl işlənirdi)

Qrunqnir bunu eşidib, tez qalxanını yerə atdı, üstünə çıxıb əlləri ilə dəyənəkdən yapışdı və yuxarı qaldırdı. Elə bu vaxt şimşək çaxdı, qulaqbatırıcı göy gurultusu eşidildi və buludlardan yüksəkdə Torun iki keçi qoşulmuş, sürətlə yaxınlaşan arabası göründü. Güclü As düşməninə görən kimi, hələ uzaqdan çəkicini ona atdı, lakin nəhəng də eyni vaxtda öz dəhşətli silahını şimşək allahına tərəf tullaya bildi. Qrunqnirin dəyənəyi havada Myolnirle toqquşub parça-parça oldu. Onun parçaları çox uzağa, müxtəlif tərəflərə sıçradı və onlardan biri Torun alnına sancıldı. Şimşək allahı huşunu itirib, arabadan birbaşa nəhəngin ayaqları altına sərildi. Ancaq Qrunqnir öz qələbəsinə sevinməyə imkan tapmadı: Myolnir nəhəngin dəyənəyini parçalayandan sonra Qayalı dağlar hökmdarının qranit başına elə zərbə vurdu ki, onu ikiye böldü və nəhəng bütün ağırlığı ilə düşmənin üstünə yığıldı, şimşək allahının boğazı Qrunqnirin dizinin altında qaldı.

Bu zaman Torun sədaqətli nökrəri əlində qılinc qorxmadan Mokkurkalfinin üstünə atıldı. Onların da vuruşu çox uzun çəkmedi.

Madyan üreklili gil nəhəng, şimşək allahını görən kimi ağcaqovaq yarpağıtek əsməyə başladı və Tialfinin iki-üç zərbəsindən sonra parça-parça olub töküldü. Onun yıxılmasını bütün dünya eşitdi və Yotunxeymin sakinlərini elə qorxutdu ki, hamı qaçıb evində gizləndi, heç kəs bütün günü küçəyə çıxmadı.

Tialfi düşmənin işini bitirib, özünü ağasının köməyinə yetirdi və Qrunqnirin ayağını onun boğazından götürməyə çalışdı, ancaq nəhəngin ayağı elə ağır idi ki, yerindən tərpənmədi. İgid gənc özünü itirmədi. O, Torun arabasına öyləşib Asqarda çapdı, Odini və başqa allahları döyüş meydanına gətirdi. Aslar əlbir qüvvə ilə nəhəngin ayağından yapışdılar, lakin onlar da bu ayağı qaldıra bilmədilər.

Allahları vahimə basdı: onlar Toru ölmüş hesab etdilər, hətta öz böyük oğlunu necə xilas edəcəyini bilməyən Odin də çaşmış qalmışdı.

Birdən Asların arxa tərəfindən kiminsə ağır addım səsləri eşidildi. Onlar geri çevriləndə gördülər ki, hündürboylu, enlikürekli, uşaq üzünə oxşar dəyirmi sifətli, iri və tünd-göy gözlü bir cəngavər yaxınlaşır.

– Deyin görüm, mən öz atamı harda və necə tapa bilərəm? – deyərək soruşdu.

Odin də öz növbəsində xəbər aldı:

– Sənin atan kimdir ki?

Cəngavər qürurla dilləndi:

– Mənim atam şimşək allahıdır! Mən onun oğlu Maqniyəm. Üç gün bundan əvvəl doğulmuşam. Bu gün səhər xəbər tutdum ki, atam nəhəng Qrunqnirlə vuruşmalıdır, indi mən də onun köməyinə tələsirəm.

Allahlar təəccüblə bir-birlərinə baxdılar.

Tir dedi:

– Qrunqnir artıq ölmüşdür. Sənin atan isə onun ayağının altında qalıb, huşunu itirmişdir, biz onu ordan çıxara bilmirik.

– Çıxara bilmirsiniz? – deyərək Maqni güldü. – Bundan asan nə var ki...

Maqni bu sözləri deyib aşağı əyildi, Qrunqnirin ayağından yapışmış, onu quş lələyi kimi kənara atdı.

Tor o saat dərinədən nəfəs alıb, gözlərini açdı.

– Salam, ata, – deyərək Maqni şimşək allahına təvəlin əyildi və ayağa qalxmaq üçün ona kömək elədi. – Heyif ki, gecikmişəm. Bir saat tez gəlsəydim, bu nəhəngi yumruğumla öldürürdüm.

Tor oğlunu bərk qucaqlayıb səsləndi:

– Qoçaqsan, qoçaq! Özü də mükafatsız qalmaq olar. Mən sənə Qrunqnirin aygırı Qulfaksini bağışlayıram, o hətta Sleypnirdən də geri qalmaz.

– Nəhəng qadının oğluna belə gözəl atı bağışlamaq yaxşı deyil! – deyərək Odin deyindi.

Şimşək allahı kinayə ilə soruşdu:

– Bəs nəhənglə bir süfrə başında yeyib-icmək yaxşıdır?

Odindən səs çıxmadı.

Allahlar yaralı Toru onun arabasına öyləşdirib, geri qayıtdılar.

O zamandan əslər keçib, ancaq hələ indi də dünyanın hər yerində çaxmaq daşlarını, Qrunqnirin dəyənəyinin qırıqlarını tapmaq olar, şərqdə isə, nəhənglər ölkəsində gildən uca bir dağ var – bu, madyan üreklili nəhəngdən, Mokkurkalfidən qalan yeganə nişanədir.

Qrunqnirin dəyənəyinin parçası əvvəlki kimi Torun alnında qalmışdı və ona yaman əziyyət verirdi. Aslar yaralıya kömək etmək üçün seyrəz Qroanı, bir il əvvəl Niflxeymə gedən və orda xəbərsiz-ətərsiz itən məşhur qəhrəman Aurvandilin arvadını çağırırdılar. Qroa dərhal gəldi və şimşək allahının başı üzərində öz ovsunlarını oxumağa başladı. Tezliklə çaxmaq daşının parçası tərpəndi və üzə çıxdı. Tor ona əzab verən ağrının azaldığını hiss edərək, minnətdarlıqla seyrəz qadına baxdı.

– Bura bax, Qroa, – dedi. – Görürəm ki, sən kədərliyə, səbəbini bilirəm. Elə bilirəm ki, sənin ərin Niflxeymə, qar nəhənglərinin əsirliyindədir; amma belə deyil. On gün bundan əvvəl mən orda idim, uzun və inadlı çarpışmadan sonra Aurvandili əsirlikdən azad elədim. Onu zənbilə qoyub çiynimə aşırıdım və Elivaqarın on iki axarının hamısını keçib, ərinin dumanlar səltənətindən çıxardım. Əgər axsamasaydı, o, çoxdan evdə olardı: mən onu çiynimdə aparanda sağ ayağının baş barmağını şaxta vurmuşdu, həm də elə bərk vurmuşdu ki, barmağı öz-özünə qopub düşmüşdü.

Qroanın gözlərindən sevinc yaşları axdı və o, şadlığından ovsunlarının hamısını untdu. Bundan sonra o, şimşək allahının yatağı yanında nahaq yerə bir neçə gün öyləşdi – seyrəli sözlər birdəfəlik onun beynindən çıxmışdı, buna görə də çaxmaq daşının balaca parçası Torun alnında qaldı. O bu gün də ordadır.

TOR QEYRODUN QONAĞIDIR

Torun yarası sağalana kimi allahlar ona qulluq eləyirdi, Loki isə darıxa-darıxa Asqardda veyillənir və özünə təzə bir əyləncə axtarıb tapmağı fikirləşirdi. Nəhayət, o, Freyyanın yanına getdi və şahin qanadını ona verməyi məhəbbət ilahəsindən bir də xahiş etdi. "Yotunxeymə uçub nəhənglərin bizə qarşı nə tədbir gördüklərini öyrənmək istəyirəm" – dedi.

Mehriban Freyya çox nadir hallarda birinin xahişini yerə salardı; yarım saat keçməmişdi ki, Loki şərqpə, nəhənglərin ölkəsinə tərəf uçurdu.

Qrunqnirdən sonra Qrimtursenlərin ən böyük knyazı nəhəng Qeyrod idi. Qüvvətdə demək olar ki, Qayalı dağlar hökmdarından geri qalmayan Qeyrod daha ağıllı və hiyləgər idi, bundan başqa üç qızı vardı ki, onlardan hər biri qüvvətdə atasına bərabər olması ilə öyünə bilərdi.

Loki, Yotunxeymə çatan kimi məhz Qeyrodun qəsrinin damına endi. Bir müddət orda sakit əyləşib həyətdə vurnuxan nöqərlərə baxdı, sonra bu məşğələ onun zəhləsini apardı. Nəhayət, Loki başını bacaya soxub, səsinə cürbəcür heyvanların və quşların səsinə oxşadaraq çıxırmağa başladı, özü də elə bərkədən və zil səslə çıxırdı ki, həmin dəqiqələrdə nahar eləyən Qeyrod yeməyi yarıda qoydu və qorxu içindən həyəətə qaçdı.

Qəsrinin damındakı nəhəng şahini görüb nöqərlərdən birini çağırırdı və həyasız quşu tutmağı ona əmr elədi.

Nökərin çətinliklə dama qalxdığını görən Loki: "Yaxşı, yaxşı, – deyər fikirləşdi. – Əzizim, özünü yor, əldən sal. Mən səni lap yaxına buraxaram, sonra da qanadlanıb, buludlara uçaram".

Gözlərini yumub, özünü yatmış kimi göstərdi. Nökər isə (o da öz sahibi kimi nəhəng idi), nəhayət, dama çıxdı, ehtiyatla yalançı şahinə yaxınlaşdı və əlini ona uzatdı. Bunu gözləyən Loki ayaqlarını bütün qüvvəsilə dama vurdu və uçmaq üçün qanad çaldı, ancaq bir ayağı kirəmitlərdən birinə ilişdi, onu çıxarmağa vaxt tapmamış nöqərin əlinə keçdi. Nökər ovu ilə birlikdə həyəətə düşdü və yalançı şahini Qeyroda verdi.

Qeyrod öz əsirinin ağıllı və hiyləgər gözlərinə baxan kimi başa düşdü ki, bu, qeyri-adi quşdur.

– Hə, dostum, – deyər istehza ilə dilləndi, – de görüm, kimsən? Loki əsil şahini təqlid eləyib, dimdiyini şaqqıldatdı və nəhəngin barmağını dimdikləmək istədi.

Qeyrod hirsələ dedi:

– Yaxşı! Gözlərik, axırı ki danışacaqsan!

O, Lokini evə apardı, iri dəmir qəfəsə saldı və nöqərlərə əmr elədi ki, şahin öz adını deməyincə ona çörək və su verməsinlər.

Od allahı üç ay bağlı qəfəsdə qaldı, aclıqdan və susuzluqdan əzab çəkdi, Qeyrodun onu gec-tez azad edəcəyi ümidilə yaşadı, lakin dözə bilmədi, nəhəng ondan yenə də adını soruşanda Loki özünü nişan verdi və Qrimtursendən xahiş etdi ki, qəfəsin qapısını açıb onu azad etsin.

Qeyrod dedi:

– Mən səni məmnuniyyətlə buraxaram. Ancaq əvvəlcə and iç ki, Toru piyada, həm də sehrli kəmərsiz, çəkicsiz və əlcəksiz yanına gəlməyə razı salacaqsan. Mən çoxdandır ki, onunla danışmaq istəyirəm.

– Mən bunu eləyə bilmərəm, – deyər Loki etiraz etdi. – Tor heç vaxt öz Myolnirindən ayrılmır, sənin yanına onsuz gəlməz.

Qeyrod əsəbiləşdi:

– Eləyə bilməzsən. Yaxşı, onda üç ay da qəfəsdə qalarsan.

– Yox, yox! – deyər Loki qorxu ilə çıxırdı. – Sən deyən olsun, bir şey fikirləşərəm. And içirəm ki, Toru sənin yanına gəlməyə razı salaram.

Qeyrod soruşdu:

– Kəmərsiz, çəkicsiz və əlcəksiz!

– Kəmərsiz, çəkicsiz və əlcəksiz, – deyər Loki itaətlə təkrar etdi. Nəhəng güldü:

– Hə, bax, danışdıq.

Qeyrod nöqərləri çağırırdı, od allahını lazımınca yedirib-ıçirməyi onlara əmr etdi, sonra da onu qəfəsdən buraxdı.

Üç aylıq aclıqdan taqətdən düşmüş Loki güclə özünü Asqarda yetirdi. Şahin qanadını ciyinlərindən çıxarıb Freyyaya qaytardı, sonra Torun yanına getdi. Loki burda olmadığı müddətdə şimşək allahı yarasını sağaltmışdı, indi də nəhənglər ölkəsinə yeni səfərə hazırlaşdı.

– Salam, Loki! – deyər Tor səsləndi. – Bu qədər vaxtı harda idin? Mənimlə Yotunxeymə getmək istərdinmi?

Loki cavab verdi:

– Elə bu saat ordan gəlirəm. Qeyrodun yanında idim, mərc gəlmişik.

– Nədən mərc gəlmisiniz? – deyə Tor soruşdu.

Hiyləgər allah dedi:

– Mən Qeyroda dedim ki, sən heç kəsdən qorxmursan, Qrimtursenlərin hər birini boş əllə məğlub eləyirsən, o isə dedi ki, sən qorxaqsan; çəkicsiz, əlcəksiz və kəmərsiz onun yanına getməyə cürətin çatmaz.

Tor fikrə getdi, o, Qeyrod haqqında eşitmişdi, bildirdi ki, nəhəngin yanına silahsız getmək çox təhlükəlidir, lakin onu qorxaq hesab eləyəcəkləri barədəki fikir Tora hər şeydən dəhşətli görünürdü.

– Sən mərci udmusan, – deyə o, qürurla dilləndi. – Mən Qeyrodun yanına gedərəm və sübut eləyəərəm ki, onun başını sehrli çəkicsiz dəzərəm.

Şimşək allahını daha da qızıqdırmaq üçün Loki gülümsünüb soruşdu:

– Qorxmursan ki?

Tor dinmədən qəzəblə Lokiyə baxdı və Sifin yanına getdi. Myolniri kəməri və əlcəyi ona verdi və suallarını cavabsız qoyub yola düzəldi.

Asların ən qüvvətli Tor, nə qədər sürətlə getsə də, nəhənglər ölkəsinə çatanaqədək xeyli vaxt keçdi. Burda, dənizin sahilində qaranırməz allahın – Vidarın anası nəhəng Qridin qəsri ucalırdı. Qrid Yotunxeymdə yaşasa da, öz həmvətənləri ilə çoxdan əlaqəsini kəsmiş və Asların tərəfinə keçmişdi. Tor bunu bildiyi üçün onun qəsridə gecələməyi qət etmişdi.

Nəhəng qadın şimşək allahının silahsız halda və piyada gəldiyini görəndə çox təəccübləndi. Tor ona Qeyrodun yanına gətdiyini söyləyəndə isə dəhşət içində əllərini bir-birinə vurdu.

– Sən, görünür, ölüm axtarırsan, Tor! – deyə çıxırdı. – Qeyrodun və onun qızlarının necə güclü, necə kinli olduqlarını sən bilməmiş deyilsən. Mənə qulaq as, nə qədər gec deyil, geri qayıt.

Şimşək allahı dedi:

– Yox, Qrid xala, geri qayıda bilmərəm, yoxsa məni Qeyrod qorxaq adlandırar.

Qrid başını buladı:

– Hə, oğər belədirsə, get, – deyə donquldandı. – Ancaq mənim köhnə dəmir əlcəklərimi əllərinə keçir, bir də meşəyə apardığım əl ağacımı götür. İnan ki, onların hər ikisi sənə çox gərək olacaq.

Tor dedi:

– Sağ ol, Qrid xala. Mən bilərəm ki, ağıllısan, buna görə də məsləhətinə qulaq asıram.

Mehriban nəhəng qadın şimşək allahının qarnını doydu, sonra Tor yatmaq üçün uzandı. Səhər Qrid onu yuxudan oyatdı, əlcəklərini və əlağacını verib yola saldı.

Bir qədər gedəndən sonra Tor geniş dağ çayının sahilinə gəldi. Öz nəhəng boyuna güvənib, çayı dayaz yerdən keçməyi qət etdi, doğrudan da su yalnız onun belinəcən idi. Ancaq birdən çay dalğalandı, iri dalğalar Torun çiyinlərindən aşib, az qala onu yıxacaqdı. Güclü As, Qridin əlağacına söykənib, çayın yuxarı səmtinə baxdı. Orda dəhşətli bir nəhəng qadın – Qeyrodun böyük qızı, bir ayağını bir sahilə, o biri ayağını digər sahilə dirəyib dayanmışdı. O, çaya tərəf əyilib var qüvvəsi ilə suyu dalğalandırıb və düz Torun üstünə atırdı.

– Yaxşı, məni belə çimdirməyin sənə çox baha oturacaq! – deyə Tor qəzəblə çıxırdı.

Şimşək allahı əyilib, çayın dibindən iri bir daş götürdü və bütün gücü ilə nəhəng qadına tulladı. Daş birbaşa qadının gicgahına dəydi və o, cansız halda çaya yığıldı, suyun qabağını kəsdi. Su dərhal azaldı və Tor sağ-salamat o biri sahilə çıxdı.

Şimşək allahı iki saat da gedəndən sonra uzaqda Qeyrodun qəsrinin, Lokinin qaçmaq istəyəndə ayağının ilişdiyi kirəmitli uca damını gördü. Nəhəng öz qəsrinin kəndarında durmuşdu, o, yaxınlaşan şimşək allahını görəndə kinli bir təbəssümlə gülümsündü.

– Buyur, Tor, buyur, qonağımız ol! – deyə qışqırdı. – Mənim həmyerlilərimdən xoşun gəlməsə də, səni görməyimə şadam.

Nəhəngin açdığı qapıya cəsarətlə girən Tor deyindi:

– Onlar bizi, Asları istəyən kimi, mən də onları istəyirəm.

– Yaxşı, yaxşı, köhnə palan içi sökməyə, – deyə şimşək allahının dalınca gələn Qeyrod dilləndi. – Bir bax, səni layiqincə qarşılamaq üçün əlimdən gələni eləmişəm: ocaq yanır, şisə bütün bir öküz kabab bişir, süfrənin yanına da bir çəllək əla bal qoyulub. İndi biz elə kefə baxacağıq ki, Asqarddakı kef məclisləriniz bunun yanında heç nədir.

Ətrafa şübhə ilə baxan Tor fikirləşdi: “Hə, doğrudan da hər şey onun dediyi kimidir. Bu – öküz, bu da – bir çəllək bal. Ancaq başa düşmürəm ki, ocaqdakı bu böyük, közərib ağarmış dəmir parçası nə üçündür”.

Hələ də kinli-kinli gülümsəyən Qeyrod, iri və uca kətli şimşək allahına göstərib dedi:

– Yəqin ki, çox yorulmusan, həm də acımisan. Tez süfrə başında otur.

Tor kətillə əyləşdi və həmin dəqiqə yuxarı elə sıçradı ki, başı az qala tavan dirəyinə dəyib parçalanacaqdı. Lakin o, ehtiyatı əldən verməyib, əvvəlki kimi əlində tutduğu əlağacını – qarı Qridin dəmir əsasını tavana dirədi və havada asılı qaldı.

Tor kimin isə onu tavana sıxmağa çalışdığını hiss etsə də, sakitcə dedi:

– Sən qonağı yaxşı qarşılayırsan, Qeyrod. Ancaq mən bu cür uca yerdə oturmağa öyrəşməmişəm.

Şimşək allahı bu sözləri deyib, gücünü sərf elədi və əl ağacının köməyi ilə bir anda dirəkdən uzaqlaşdı, altındakı kətli yuxarı sıçradığı kimi də aşağı endi. Tor eyni zamanda bərk inilti və sümük şaqqıltısı eşitdi, aşağı baxanda gördü ki, Qeyrodun iki qızı cansız halda döşəməyə sərilib.

– Görünür, mən həddən artıq ağırəm və məni saxlamaq o qədər də asan deyil, – deyərək Tor güldü.

Nəhəng heyrətdən ağzını açıb, bir müddət dinmədən gah öz qonağına, gah da ölmüş qızlarına baxdı, sonra cəld ocağa tərəf atıldı və bayaq Torun gördüyü közərib dəmir parçasını maşa ilə götürüb, şimşək allahına tulazladı.

Əllərinə Vidarın anasının əlcəklərini geymiş As, dəmir parçasını havada tutdu və başı üzərində yuxarı qaldırdı.

– Bu qonaqlıq ürəyimcə deyil, Qeyrod! – deyərək qəzəblə çığırdı. – Onu özün yeməli olacaqsan.

Qeyrod qorxuya düşüb, salonun ortasındakı sütunun arxasında gizləndi, lakin şimşək allahının güclü əllərindən qopan amansız dəmir parçası Qeyrodun bədənini deşib, kinli ürəyinə sancıldı.

Qeyrodun qəsrindən çıxıb geri qayıdan Tor öz-özünə dedi: “Daha bundan sonra Qrimtursenlərdən heç kəs məni qonaq çağırmaz. Eybi yoxdur, mən onların yanına çağırılmamış da gələrəm”.

Trimə, Qrunqnirə və Qeyroda qalib gəlməsi Torun adını bütün dünyaya yaydı. Nəhənglər Yotunxeymdən uzaqlaşdı, yerə basqın etməyə daha cürət ələmirdilər, yalnız şimşək allahı hələ də bu vəziyyətdən razı deyildi. Sehrli Utqard krallığına səyahəti və ilan Mitqardı qaldıra bilməməsi hələ də onun yadından çıxmamışdı. Allah Lokinin ən dəhşətli qızlarından biri olan Mitqardın əli ilə öldürüləcəyini ona xəbər vermiş fəlcilərin sözlərini də Tor unutmamışdı. Nə qədər güclü olursa olsun, düşməne qarşı vuruşda hədsiz şücaəti ilə seçilən Tor, Mitqardın onun üzərinə birinci atılacağını səbirlə gözləməli olduğunu fikirləşəndə qan beyninə vurdu. Nəhayət, şimşək allahı özü, yerin belinə dolanan nəhəng ilanı axtarıb tapmağı və həyatı bahasına olsa da, dünyanı nəhəngdən xilas etməyi qərara aldı. Lakin ilan Mitqard dünya dənizinin dərinliyində, lap dibində yaşayırdı. Heç vaxt üzə çıxmırdı və onu tapmaq üçün şimşək allahı dəniz nəhəngi Qimirdən kömək istəməli idi. Bir səhər Tor heç kəsi yanınca götürmədən və hara getdiyini Aslara söyləmədən yola düzəldi.

Qimir Niflxeymdə, dəniz sahilindəki böyük bir mağarada yaşayırdı. O da nəhəng Mimir kimi allahlarla vuruşmur, eyni zamanda dostluq da etmirdi, onlardan uzaq olmağa çalışırdı. Buna görə də Toru görəndə qətiyyətlə sevinmədi və qaşqabaqlı halda şimşək allahından nə üçün gəldiyini soruşdu:

– Səninlə birlikdə balıq ovuna getmək istərdim, Qimir, – deyərək şimşək allahı cavab verdi.

Nəhəng təəccübləndi:

– Mənimlə birlikdə balıq ovuna? Eşitmişəm ki, sən buludların üstü ilə gəzməyi bacarırsan və qayaları öz çəkicilə parçalayırsan; həm də eşitmişəm ki, sən mənim həmvətənlərim olan bir çox Qrimtursenə qələbə çalmısan, ancaq bu vaxtdək bilmirdim ki, balıq tutmağı və kürək çəkməyi də bacarırsan. Yox, Tor, mən səni özümə apara bilmərəm: fərqi yoxdur, heç bir şey tuta bilməyəcəksən, ancaq mənə mane olacaqsan.

– Qorxma, Qimir, – deyərək şimşək allahı etirazını bildirdi. – Doğrudur, heç vaxt balıq tutmamışam, ancaq bilirəm ki, bunu necə ələyirlər, kürək çəkməyi də bacarıram.

Qrimtursen inadla sözünə davam etdi:

– Şimal dənizi soyuqdur, mən onun sularında gecə də, gündüz də birnəfəsə üzə bilərəm, sən isə donarsan, sahilə qaçarsan.

Şimşək allahı dedi:

– Mən sənənin dənizindən də soyuq olan Elivaqar selini keçmişəm, heç də donmamışam. Görünür, hər halda Qimir, məni özünlə aparmalı olacaqsan.

Nəhəng qaşlarını çatdı: bu zəhlətökən qonaqdan yaxasını necə qurtaracağını bilmirdi.

– Yaxşı, – deyə nəhayət donquldandı. – İstəyirsən gedək, ancaq mənim nə tilovum var, nə də kəndirim.

Tor iri tilovu və ağac yoğunluqda kəndiri Qimire göstərib cavab verdi:

– Mən özümle götürmüşəm.

Nəhəng qulaqbatırıcı bir qəhqəhə ilə güldü.

– Belə tilov və belə kəndir bir sürü balının ağırılığına davam gətirər, – deyə o, gülməkdən yaşarmış gözlərini sildi. – Kimi tutmağa hazırlaşırısan?

Nəhənglə mübahisədən zəhləsi tökülmüş ən qüvvətli As dedi:

– Bu, mənim işimdir. Yaxşı, de görüm, tilova keçirməyə yemin var?

– Var, ancaq özüm üçün saxlamışam, – deyə Qimir yenə qaşlarını çatdı. – Sənə yem tapmaq isə mənim işim deyil, özün tap.

– Yaxşı, mən onu sənsiz də taparam!

Şimşək allahı bu sözləri hirsle deyib mağaradan çıxdı.

Mağaranın yaxınlığında, təpə üstündə Qimire məxsus nəhəng inəklərin sürüsü otlayırdı, onların arasında beli ən uca şam ağaclarından da yüksəyə qalxan bir öküz vardı. Tor çox fikirləşməyib, öküzün buynuzlarından yapışdı, başını qoparıb mağaraya gətirdi.

– Bu da mənim tilovumun yemi, – dedi.

– Mənim sevimli öküzümü öldürməyə necə cürət etdin?! – deyə nəhəng bağırmaq istədi, lakin şimşək allahının Myolniri necə sığaladığını görəndə dərhal sakitləşdi, qaşqabağını sallayıb qayıqçı hazırlamağa getdi.

Qrimtursen qayıqçı suya salanda Tor dedi:

– Avarları mən çəkəcəyəm.

– İxtiyar sənindir, – deyə nəhəng gülümsündü, – ancaq qorxuram ki, tezliklə səni əvəz eləməli olam.

Lakin nəhəng öz yanında balaca görünən Asın avarları onun özündən də yaxşı çəkdiyinə heyrət etdi, onların qayıqçı dalğaların üstü ilə quşdan da iti gədirdi.

İki saatdan sonra Qrimtursen, Tordan dayanmağı xahiş etdi.

– Gəlib çatdıq, – dedi. – Mən həmişə burda balıq tuturam.

– Sən bəlkə də gəlib çatmısan, mən isə hələ yox, – deyə şimşək allahı cavab verdi, avarları saxlamadı.

Nəhəng inadla donquldandı:

– Dənizin dərinliyinə getmək qorxuludur. Bu sürətlə biz ilan Mitqardın yatdığı yərə gedib çıxı bilərik.

– Ora çox qalıb? – deyə Tor soruşdu.

Qimir dedi:

– Əgər avarları bu cür çəksən, bir saatdan sonra çatırıq.

Tor dinməzəcə başını tərpətib, qayıqçı sürətini artırdı.

– Eşitmədin nə dedim? – deyə nəhəng dilləndi.

Şimşək allahı gülümsündü:

– Eşitdim.

Qimir hirsələndi:

– Bəs nə üçün dayanmırsan?

– Ona görə ki, yoldan qalmaq istəmirəm, – deyə Tor cavab verdi.

Şimşək allahının üstünə atılıb, avarları zorla almaq üçün yerindən tərpənən Qrimtursenin gözləri yenə Myolnirə sataşdı və öz yerində sakit əyləşməyi daha üstün saydı. O, yorulmadan avarları çəkən Tora bir qədər acıqlı baxıb, sonra xahiş etməyə başladı:

– Qayıt geriye, xahiş eləyirəm, tez qayıt: bu saat ilanın üstündən keçirik.

– Mənə də elə bu lazımdır! – deyə şimşək allahı razı halda səsləndi, avarları atıb, sehrli kəmərinə tələsik belinə bağladı və onun gücü dərhal ikiqat artdı.

Sonra Tor öküzün başını tilova keçirib, buraya bağladı və dənizə atdı.

Nəhəng şimşək allahının hər bir hərəkətini qorxu ilə izləyirdi.

– Nə eləyirsən? Nə eləyirsən? – deyə tez-tez təkrar edirdi.

Yem keçirilmiş tilov getdikcə daha dərinə enirdi. Birdən kim isə onu elə qüvvə ilə dartdı ki, Torun burazı sıxan əlləri qayıqçı yanına dəydi.

– Düşdü tilova! – deyə sevinclə çığırdı.

Şimşək allahı səhv etməmişdi: ilan Mitqard tilovı öküzü başı ilə bir yerdə udmuşdu. Ancaq bu nəhəng heyvanı dənizin dibindən çəkib çıxarmaq o qədər də asan deyildi. Güclü As böyük çətinliklə əvvəlcə diz üstə çökdü, sonra da ayağa qalxdı. Amansız bir mübarizə başladı. Tor nəhəngin qayığının yarıyacan suya batdığına əhəmiyyət verməyib, var qüvvəsi ilə kəndiri dartırdı; bütün gücünü işə salıb, müqavimət göstərən dəhşətli heyvanı yavaş-yavaş üzə çıxarırdı. Xeyli keçəndən sonra, nəhayət, dənizdən ilanın nəhəng və eybəcər başı üzə çıxdı. Dəhşətdən yerində donan Qimir gah Lokinin qızının amansız bir kinlə dolu domba gözlərinə, gah da Torun parlaq alovla yanan gözlərinə baxır və başa düşə bilmirdi ki, onlardan hansı biri daha çox qorxuludur.

Birdən bərk bir şaqqıltı eşidildi. Qayığın dibi davam gətirməyib sındı və şimşək allahı suya düşdü. Xoşbəxtlikdən bu yerdə dəniz dərin deyildi və Tor boğazınacan suya girib, ayaqlarını torpağa dayadı, qeyri-adi ovunu – tilovda çırpınan düşməni əlindən buraxmadı.

– Bax, biz səninlə yenə görüşdük, Mitqard! – deyə o, Myolniri qaldırıb qışqırdı.

Həmin dəqiqələrdə Qimir, qayığın yanlarından möhkəm yapışdığı halda, arxa tərəfdə oturmuşdu, lakin su onun ayaqlarını isladanda və nəhəng, batdıqlarını görəndə özünə gəldi, bıçağı götürüb ilanın asıldığı kəndirə çəkdi. Kəndir qırıldı və ilan bir anda dənizin dibinə getdi.

– Yox, əlimdən qurtara bilməyəcəksən! – deyə şimşək allahı çığırdı və çəkici ilan dalınca atdı.

Myolnir bərk şappıltı qoparıb, dalğaların arasında gözdən itdi. Göz açıb-yumunca geri sıçradı və birbaşa öz sahibinin əlinə düşdü, dənizin üzü isə böyük bir sahədə qırmızı rəngə boyandı. Bu, ilan Mitqardın qanı idi.

Şimşək allahı Qimire sarı çevrildi. Qəzəbindən titrəyərək dedi:

– Sənin ucbatından az qalmışdı ki, qatı düşməni əldən buraxım, özü də heç bilmirəm ki, onu öldürmüşəm, ya yox. Sən ölümə layiqsən, lakin sənin qonağın olduğumu unuda bilmərəm. Sən də məni yaddan çıxarmayasan deyə, bu hədiyyəmi qəbul elə.

Tor bu sözləri deyəndə nəhəngə elə qüvvətli bir sille vurdu ki, o, qayığın yanından asıb guppultu ilə suya düşdü.

Şimşək allahı hətta ona tərəf baxmadan dayaz yer seçib, sahilə doğru addımladı və bir neçə saatdan sonra öz arabasının yanına gəldi, ona öyləşib özünü Asqarda yetirdi. Çox keçmədi ki, sümüklərinə-cən islanmış, yarıdonmuş Qimir də evinə qayıtdı. O, şimşək allahının dalınca bolluca lənət yağdırıb, özünə söz verdi ki, bir də Aslarla heç bir əlaqəyə girməsin.

Şimşək allahının ilan Mitqardı öldürüb-öldürmədiyini heç kəs bilmir, ancaq falçıların dediyinə görə ilan hələ də sağdır, yalnız ağır yaralanıb.

Falçı qadınlar deyirlər:

– Elə bir gün gələcək ki, o, Torun da, ilan da həyatında axırıncı görüşünü olacaq, hər ikisi öləcək.

Lakin bu günün nə vaxt gələcəyini falçılar özləri də bilmirlər.

ALVİSİN ELÇİLİYİ

Cırdan Alvis çox ağıllı idi, öz həmyerlilərindən qat-qat ağıllı idi. Onun bildikləri demək olar ki, bir zaman Kvazirin bildikləri qədər idi və o bununla çox öyünürdü.

Bir dəfə Alvis yeraltı səltənətin başqa sakinlərinə dedi:

– Sizinlə bir yerdə yaşamağı özümə layiq bilmirəm. Mənim yerim Asqardda, allahların arasındadır. Yalnız onlar mənim bütün müdrikliyimi başa düşə bilirlər və hamını mənə lazımınca hörmət etməyə məcbur eləyirlər.

Onu dinləyən cırdanlar təəccüblə başlarını bulayırdılar.

– Əlbəttə, sən çox ağıllısan, Alvis, – deyə onlardan biri dilləndi, – ancaq sən Günəşin unutmusan; Svartalfaxeymdən çıxan kimi o səni daşa döndərəcək.

Alvis güldü:

– O saat görünür ki, sən axmaqсан. Mən özümü Asqarda gecə, Günəş olmayanda yetirəcəyəm, allahların ölkəsində isə elə saraylar var ki, onların damları məni Günəşin şüalarından qoruyar.

İkinci cırdan dedi:

– Axı Alvis, sən allahları necə məcbur eləyə bilərsən ki, onlar sənə özləri ilə birlikdə yaşamağa icazə versinlər?

Müdrik cırdan qürurla cavab verdi:

– Mən, ilahələrdən biri ilə evləne bilərəm, onda Aslar istəsələr də, istəməsələr də mənə Asqarda buraxmağa məcbur olarlar.

Həmyerlisini incitməmək üçün gülməməyə çalışan üçüncü cırtan:

– Nə danışsın, nə danışsın, Alvis! – deyə səsləndi. – Tez yeraltı gölə get, öz əksinə bax. Axı bütün bildiklərinə baxmayaraq, sən də bizim hamımız kimi həm balacasan və həm də qozbelsən.

Sənin də bizimki kimi uzun qara saqqalın, muncuq gözlərin var, ilahəyə necə ər ola bilərsən?

Alvis hirsələndi:

– Allahlar sizin kimi axmaq deyillər! Onlar gözəllikdən çox ağıllı qiymətləndirirlər, heç biri öz qızını mənə verməkdən boyun qaçırmaz.

Cırtanlar daha mübahisə etmədilər və susdular, ancaq onların ən qocası dedi:

– Mən sənin kimi ağıllı deyiləm, Alvis, elmləri də sənin kimi başa düşmürəm, lakin uzun ömrümdə bir dəfə eşitməmişəm ki, cırtanlar

allahlarla qohum olsunlar və onları öz istedikləri bir işi görməyə məcbur ələsinlər.

Lovğa cırtan güldü və nifrətlə əlini yellədi.

– Elə bu gecə Asqarda gedəcəyəm, – dedi, – qayıdandan sonra bilərsiniz ki, orda nə olmuşam.

Doğrudan da, Sul öz arabası ilə dağların arxasına çəkilən kimi, Alvis səfərə çıxdı. Yol gedə-gedə hansı allahın qızına elçilik etməyi fikirləşdi, nəhayət, şimşək allahının qızını seçdi. On yeddi-on səkkiz il əvvəl, Asların qəsri tikilməmişdən qabaq, Sifin bir qızı olmuşdu, ona Trud adını vermişdilər. Bu, qəşəng, təvazökar və sakit bir qızdı; cırtan öz-özlüyündə qət etdi ki, ondan yaxşı arvad tapa bilməz.

“Həm də, – deyə fikirləşdi, – Tor güclü olsa da, ağıldan kəmdir və özü də istər ki, mənim kimi müdrik kürəkəni olsun. Qoy bir özümü allahların ölkəsinə yetirim!”

Tezliklə o, Bifryöstə yaxınlaşdı və Xeymdallı çağırmağa başladı. Ayıq As dərhal cırtanın nazik, ciyiltili səsini eşitdi və ondan nə istədiyini soruşdu.

– Mən Asqarda getmək istəyirəm, – deyə Alvis cavab verdi, – ancaq bilmirəm ki, sizin körpudə yanan alovun içindən necə keçim?! Xeymdall soruşdu:

– Allahların ölkəsində nə işin var?

Cırtan dedi:

–Torun qızı Trudla evlənmək istəyirəm.

As güldü.

– Və düşünürsən ki Tor, öz qızını sənə verməyə razı olar? – deyə soruşdu.

Alvis lovğa-lovğa cavab verdi:

– Hə, Xeymdall, ona görə ki, Kvazirin ölümündən sonra dünyada məndən ağıllı heç kəs yoxdur.

Bildiyiniz kimi, çox ağıllı olan Xeymdall yenə güldü.

– Doğrudan? Yaxşı, Asqarda getmək üçün mən sənə kömək eləyərdim. Ora səndən heç bir ziyan dəyməz, mən isə maraqlanıram görüm öz məqsədinə necə çatacaqsan.

Xeymdall, Bifryöst boyu aşağı endi, Alvisi əllərinə aldı və Asqarda gətirdi.

Cırtan göyqurşağı keşikçisinə öz hərərətli təşəkkürünü bildirdi və ondan Torun sarayının yerini öyrənib, birbaşa ora yollandı.

Şimşək allahı bu zaman Qimirin yanında idi və artıq bildiyiniz kimi, ilan Mitqardı axtarmaq üçün səfərə çıxmağa hazırlaşdı. Trud xeyli vaxt idi ki, bərk yuxudan idi və Alvisi təkə Sif qarşıladı. Bərəkət ilahəsi, qapını açıb, cırtanın görünmə, yatmamışdan əvvəl qızıl saçlarına çəkdiyi darağı heyranlıqdan yerə saldı və qonağa “Xoş gəldin” demək əvəzinə səsləndi:

– Ay qara elf, sən Asqarda necə gəlmişən, bizdən nə istəyirsən?

– Yaxşı olardı ki, əvvəlcə mənim adımı soruşaydın, – deyə cırtan ilahəni məzəmmət elədi, – onda bilərdin ki, adım Alvisdir, özüm də dünyada hamıdan ağıllıyam.

Sif dedi:

– Bağışla, Alvis. Doğrudan da mən sənin haqqında əvvəllər heç nə eşitməmişəm, indi isə qonağım ol və de görüm, bura nə üçün gəlmişən?

Cəsarətlə saraya qədəm qoyan Alvis, mötəbər bir görkəmlə cavab verdi:

– Mən sənin qızına elçiliyə gəlmişəm, Sif.
– Mənim qızıma elçiliyə?! Sən Trudla evlənmək istəyirsən? – deyər qulaqlarına inanmayan ilahə qışqırdı.

Alvis ilahənin ona göstərdiyi kürsüyə güclə dırmaşıb, dediyini təkrar etdi:

– Bəli, Sif. Mən Trudla evlənmək istəyirəm və başa düşmürəm ki, buna nə üçün təəccüblənirən. Ağıl hər şeydən qiymətlidir, mən demək olar ki, Odin kimi ağıllıyam və hər hansı ilahəylə evlənməyə layiqəm. Sən gerek özünü xoşbəxt hesab eləyəsən ki, məhz sənin qızını seçmişəm.

– Axı Alvis, – deyər Sif etiraz etdi, – Asların qızları cırtanlara ərə getmirlər: onlar yerin altında, sizin mağaralarınızda yaşaya bilməzlər.

Alvis dedi:

– Əvəzində mən Asqardda yaşaya bilərəm. Əlbəttə, gündüzlər evdə oturub, ancaq gecələr gəzməyə çıxacağam, bunun o qədər də əhəmiyyəti yoxdur. Mən çox dövlətliyəm, xeyli qızılım var, biliyimin sayəsində isə tezliklə daha da dövlətlənərəm, belə ki, hamı mənim arvadıma həsəd aparacaq.

Onların mübahisəsi uzun çəkdi, nəhayət, hiyləgər cırtan Torun arvadını yola getirə bildi. Bərəkət ilahəsi dərhal Trudu çağırırdı və Torun razılığını soruşmadan qızına dedi ki, onu cırtana ərə verdi.

Qız öz balaca adaxlısına baxan kimi ondan elə iyrəndi ki, hönkürtü ilə ağladı. Alvisin üzü isə sevincdən və lovğalıqdan gülürdü. O bütün günü Sifin yanında qaldı, axşam evə getməmişdən əvvəl sabah gecə yenə gələcəyinə söz verdi və Truddan xahiş etdi ki, yatmayıb onun yolunu gözləsin. Cırtan Svartalfaxeymə gedəndə yolüstü yenə Xeymdalla görüşdü: nəhəng, cırtanı yenə göyqurşağı körpüsündən keçirəndə özünü saxlaya bilməyib, hər şeyi ona danışdı və öz müvəffəqiyyəti ilə öyündü.

Xeymdall dedi:

– Sənə xoşbəxtlik arzulayıram. Ancaq vaxtından əvvəl sevinmirsən ki? Axı Tor, onun qızına elçiliyin barədə hələ heç nə bilmir.

– O, Sifin mənə verdiyi sözü pozmaq istəməz və mən indidən onu öz qayınatam hesab eləyə bilərəm, – deyər cırtan cavab verdi. Xeymdalla vidalaşıb, kefi kök halda yoluna davam etdi. Yaxınlıqdakı mağaraya doğru getdi.

Səhər ilan Mitqardla təkbətək döyüşdən sonra Tor allahlar ölkəsinə qayıtdı.

Qəzəbli allahın arabasının səsinə eşidib, onu qarşılamağa çıxan Xeymdalldan:

– Asqardda təzə nə var-nə yox? – deyər soruşdu. – Nəhənglər onun hasarlarına yaxınlaşmayıblar ki?

Xeymdall dedi:

– Nəhənglər bura gəlməyiblər, Tor. Bunun əvəzində Alvis adlı cırtan gəlib və sənin qızın Truda nişanlanıb.

– Sən mənə elə salırsan! – deyər şimşək allahı qəzəbindən qızardı. – Mənim qızım qara elfdir-nədir, onun arvadı ola bilməz. Sif heç vaxt buna razılıq verməz!

Müdrək As cavab verdi:

– Yox, Tor, Alvis onun razılığını ala bilib. Sif ona söz verib, cırtan öz nişanlısını görmək üçün bu gün axşam yenə gələcək.

– Bu gün axşam yenə öz nişanlısını görməyə gələcək? – deyər Tor təkrar etdi və fikrə getdi. – Deyirsən ki, o, çox ağıllıdır?

Xeymdall dedi:

– O özünü yer üzündə ən ağıllı xilqət hesab eləyir.

Şimşək allahı gülümsündü.

– Yaxşı, mən özüm onu bu gün Bifryöstün sahilində qarşılamam, – dedi və sakitcə öz sarayına getdi.

Sif ərinə görə kimi, qızını bütün elmləri bilən və Odin, yaxud nəhəng Mimir qədər ağıllı olan cırtana nişanladığını danışdı.

– O, Trudun xoşuna gəlməyə də, bundan yaxşı kürəkən tapa bilmərik, – deyər sözünü qurtardı.

Tor dedi:

– Mən, səninlə mübahisə eləməyəcəyəm. Artıq Alvisə söz vermişəm və onu pozmaq olmaz.

Güclü As, cırtanı qarşılamağa hazırlaşdığını arvadına söyləmədən tələsik getdi.

Alvis şimşək allahının qızına evləndiyini bütün Svartalxeymə xəbər verib, axşam düşən kimi nişanlısı ilə görüşməyə tələsdı və göydə ilk ulduzlar yanmamış özünü Bifryöstə yetirdi.

– Xeymdall, Xeymdall, kömək elə körpünün üstünə qalxım, – deyər çığırdı.

Cırtanın həyasızlığına baxıb əylənən müdrək As, bu dəfə də onun xahişinə əməl elədi, ancaq Alvis allahlar ölkəsinə çatanda gördü ki, Torun özü onu burada gözləyir.

– Salam, Alvis, – deyə Tor hörmətlə dilləndi. – De görüm, hara gedirsən?

Nəhəng boyundan və güclü qamətindən dərhal Toru – Asların ən qüvvətlini tanıyan cırtıdan cavab verdi:

– Sənin qızının yanına gedirəm, Tor. Sif vəd eləyib ki, onu mənə versin.

Şimşək allahı dedi:

– Nə olar, mən arvadımla razıyam. Ancaq əvvəlcə icazə ver, yox-layım görüm, öz dediyin qədər müdriksən, ya yox.

Cırtıdan bunu eşidəndə qürurundan həтта şişdi.

– Nə istəyirsən soruş məndən! – deyə səsləndi. – Bütün suallarına cavab verərəm.

Tor tələb etdi:

– Yaxşı, belə isə, Asqard və Mitqard, Vanaxeym və Yotunxeym, odlar səltənəti və övlərin yeraltı ölkəsi, həmçinin yer üzündə yaşayan bütün qəbilələr və xalqlar haqqında bildiklərini danış.

Alvis, şimşək allahının birinci sualına iki saat müddətində cavab verdi, heç yerdə dili dolaşmadı.

– Çox şey bilirsən, – deyə Tor onu təriflədi və suallarına davam etdi: – İndi isə mənə, dünyada yaşayan bütün heyvanlardan və quşlardan, dənizlərdə və çaylarda üzən bütün balıqlardan danış.

Alvis güclü Asın ikinci sualına da cavab verdi, ancaq bu cavab o qədər uzun çəkdi ki, söhbətini qurtaranda göyün qara rəngi açıq-boz rəngə dönmüşdü.

Şimşək allahı şərqə gözücu baxıb dedi:

– Sən doğrudan da çox müdriksən. Axırıncı sualım belədir ki, göydəki ulduzların hamısını sayasan və onlardan hər birinin adını deyəsən, bunu da bilsən – sabah səninlə qızımın toyunu eləyərək.

Bu sözlərdən Alvisin başı gicəlləndi. Yaxınlaşan təhlükəni unudub, bir-bir ulduzların adını deməyə başladı, lakin onların dördə birini saymamışdı ki, uzaqdan Sulun arabasına qoşulmuş atların bərk kişnərtisi eşidildi. Günəşin ilk şüası göylə sürüşüb, cırtıdanın üstünə düşdü və onu bir anda daşa döndərdi.

Beləliklə, Tor Sifin verdiyi vədi pozmadan qızını ona və özünə əlverişli olmayan qohumluqdan xilas etdi, həm də sübuta yetirdi ki, bəzən hiylə ağıla üstün gəlir.

BALDRIN ÖLÜMÜ

Əsrlər keçdi. Əvvəlki kimi dünyanı ulu Odin idarə edirdi; əvvəlki kimi Asqardı və Mitqardı nəhənglərin basqınından güclü şimşək allahı qoruyurdu; əvvəlki kimi İdunun sehrli zənbili Aslara gənclik və qüvvə verən gözəl almarlarla dolu idi. Allahlar heç vaxt belə şən və xoşbəxt olmamışdılar.

Ancaq budur, mehriban və rəhmdil Baldr pis yuxular görməyə başladı. Gecələr tez-tez yuxusunda gördü ki, allahların günəşli ölkəsindən ayrılır və Xel səltənətinin qaranlığına enir; yaxın günlərdə öləcəyini hiss etmiş kimi, tez-tez ağır fikirlər ürəyini sıxır və onun şənliyi kədərə, qayğısızlığı dərdə çevrilirdi.

İşi belə görə Odin, Mimirlə məsləhətləşmək üçün Yotunxeymə yollandı və müdrik nəhəngin cavabı dəhşətli oldu.

– Bəli, Baldr tezliklə öləcək, – dedi. – Heç kəs buna mane ola bilməz. Vaxtı gələndə o biri allahların da ölümünün qabağını heç bir şeylə almaq olmayacaq. Hər kəsin öz taleyi var, Odin, onu dəyişməyə həтта sənin də gücün çatmaz.

Asların ağsaqqalı Mimirdən ayrılıb, falçıların yanına getdi, onlar da Odini sərt və qasqabaqlı qarşıladılar.

Urd dedi:

– Sən oğlunun taleyinə acıyırsan, ancaq bilmirsən ki, tezliklə sən özün də bu taleyi onunla bölüşəcəksən. Artıq İqdrazil göyrüş ağacının yarısı çürüyüb, əsib titrəyən dünya ağacının ömrü sənin ömrünlə bir yerdə qurtaracaq. Dışlərin qıcirtısını eşidirsənmi? Bu, Xel səltənətində yaşayan ejdaha Nidqyoqun dışlarıdır, o, göyrüş ağacının rüşələrini çeynəyir. Bu iş hələ uzun illər davam eləyəcək, ancaq bir gün onun da sonu yetəcək.

– Biz İqdrazilin yaralarını sağaltmaq üçün hər gün onu müqəddəs Urd çeşməsinin suyu ilə suvarırıq. Bununla biz, qüdrətli göyrüşün ömrünü uzadıırıq, lakin sən Baldrı xilas edə bilmədiyini kimi, biz də onu ölümdən qurtara bilmərik, – deyə Verdandi əlavə etdi.

Dünya hökmdarının başının kədərlə sinəsinə endiyini görəndə Skuld dedi:

– Səbir elə, Odin! Mənə qulaq as! Baldr Xeldə əbədi qalmayacaq: o elə təmiz və ləkəsizdir ki, zülmət diyarında əbədi qala bilməz. Qoy bu, sənə təsəlli olsun. Daha sənə heç nə deməyəcəyəm.

Həmin gündən Asqardın üzərində elə bil qara bulud asıldı. Mimirin sözlərindən və falçıların söylədiklərindən xəbər tutan Aslar, öz şənliklərindən və əyləncələrindən əl çəkildilər. Onlar hamının sevimlisi olan şəfəqli allahın taleyinə ağlayırdılar. Təkcə Friqq oğlunu xilas edəcəyinə ümidini itirmirdi.

– Yox, o ölməyəcək, – deyə Friqq, Asqardı və Mitqardı, Nifl-xeymi və Yotunxeymi, çırdanlar və elflər ölkəsini gözdü, hər bir metal, hər bir daşdan, hər bir bitkidən, hər bir heyvandan, hər bir quşdan və hər bir balıqdan söz aldı ki, onların heç biri Baldrə zərər verməyəcək.

Friqq öz səyahətindən qayıdıb, Aslara dedi:

– Sakit olun və öz dərdinizi unudun. Heç bir şeyin öldürə bilməyəcəyi xilqət məhv ola bilməz.

Allahlar sevinib Friqqı ucadan təriflədilər; böyük Odin özü onun müdrikliyinə heyran qaldı, Baldr isə yuxularını unudub, allahlardan xahiş etdi ki, onun möhkəmliyini yoxlasınlar.

Allahlar Baldrın xahişini yerinə yetirməyə həvəslə razı oldular və bahar allahı ilə birlikdə çölə çıxıb, ona daş və ox atmağa, bədəninə nizələrlə dəlik-dəşik etməyə və qılınclarla doğramağa başladılar.

Baldr buna cavab olaraq yalnız güldü: ağac da, daş da, dəmir də verdikləri anda sadiq qalıb, onun dərisini belə cızmadılar.

Xeymdall dedi:

– Sən daha heç nədən qorxma, qardaşım. Bu gündən sən hər hansı düşmənə vuruşa bilərsən.

– Mən heç kəsə vuruşmaq istəmirəm, – deyə Baldr güldü, – ancaq mən sizinlə birlikdə günəşli və şən Asqardda qaldığıma sevinirəm: ona sevinirəm ki, torpağın altına, ölümlərin yanına getməyəcəyəm.

Bütün bunları görəndə Loki acıqla qışqırıq çığırtdı. O, xeyirxah bahar allahının paxıllığını çoxdan çəkirdi, indi Baldrın hər şeyə dözümlü olduğunu görəndə Lokinin kini daha da artdı. “Çox tez sevinməyə başlamısınız; Mimir və cadugərlər səhv eləyə bilməzdilər”, – deyə o, fikirləşdi və zavallı səyyah qarçı cildinə düşüb, Friqqın yanına gəldi.

– Ey böyük ilahə, heç bilirsən bu saat oğlanların nə ilə məşğuldur? – deyə içəri girən kimi səsləndi. – Onlar ən gözəl oğlan Baldrə

qarşı nədənsə qəzəbləniblər və onu daşla və oxla, nizə və qılıncla öldürməyə çalışırlar.

Friqq, səyyah qadından Asqarda necə gəldiyini soruşmağı unudub güldü:

– Qorxma, ay nənə! Baldra heç bir şey kar eləməz. Bircə metal da, bircə ağac da, bircə daş da ona zərər yetirə bilməz. Yoxsa onlar öz vədlərini pozmuş olardılar.

– Sən də buna inanırsan? – deyə yalançı qarı ağzını marçılatdı. – Bahar allahına toxunmamaq üçün dünyadakı bütün ağacların və kolların hamısından söz almısan?

Ən müdrik ilahə fikrə getdi. Sonra cavab verdi:

– Mitqardın şimalında, Norveçin meşələrində adamların omel adlandırdığı balaca yaşıl bir bitki görmüşəm. Onun budağı elə körpə idi ki, heç nə başa düşmürdü, buna görə də onunla danışmadım. Böyüyəndən sonra ondan da xahiş eləyəcəyəm ki, oğlumu məhv etməsin.

Od allahı sevindiyindən qışqırmamaq üçün özünü güclə saxladı. Tez Odinin sarayını tərk eləyib, qadın paltarını əynindən çıxartdı, qanadlı səndəllərini ayaqlarına keçirdi və vaxt itirmədən Norveçə cumdu. Bu zaman omelin budağı artıq böyümüşdü və xeyli uzanmışdı. Loki budağı ağacdən qopardı və ondan ox düzəldib, Asqarda qayıtdı. Allahlar hələ də çöldə idilər, Baldrın möhkəmliyini yoxlamaqda davam edirdilər, təkcə kor Xod qardaşlarından kənarda qaşqabaqlı halda durub, onların danışığına qulaq asırdı.

Loki ondan soruşdu:

– Bahar allahına niyə ox atmırsan?

– Olmaya məni ələ salırsan? Axı sən yaxşı bilirsen ki, mən heç bir şey görmürəm, – deyə Xod cavab verdi.

Od allahı etiraz elədi:

– Lakin bu, başqa allahlar kimi döyüşçü olmağına heç də maneçilik törətmir. Heç bir şeydə onlardan geri qalma, sən də at. Al bunu, – deyə od allahı əlavə etdi, yayı və omelin budağından düzəltdiyi oxu kora verdi, – mən isə sənün üzünü Baldra tərəf çevirərəm.

Xod, Lokinin hiyləsini başa düşməyib, itaətlə yayı çəkdi və oxu üzünü çevirdiyi tərəfə buraxdı. Həmin anda Baldr çıxıb, cansız halda yerə sərələndi. Xodun oxu düz onun ürəyinə sancılmışdı.

Aslar dərddən saçlarını yoldurdular, Loki isə qorxudan əsirdi: Xodun onu ələ verəcəyindən qorxurdu. Ancaq Xod bunu etməyə macal tapmadı. Nur allahını həlak edən amansız silahı kimdən aldığı Xoddan soruşmadan, Vali qəzəblə kor qardaşının üstünə atıldı və onu öldürdü. Məkrli As bu dəfə də yaxasını cəzadan qurtardı.

Nəinki Aslar və Vanlar, nəinki valkirilər və cırdanlar, hətta nəhənglər ölkəsi Yotunxeymin də bir çox sakinləri Baldrın dəfn mərasiminə gəlmişdi. Hətta onlar da, amansız İmirin nəsiləri və Asqardın, Mitqardın kinli düşmənləri də bütün ömrü boyu heç kəsə pislik etməyən Baldrın ölümünə acıyırdılar. Əlbəttə, Odin və Friqq hamıdan çox dərd çəkirdi.

“Qrinqqorin” adlı nəhəng gəmidə dəfn tonqalı qalanmışdı. Bahar allahının və dərdə dözə bilməyib həmin gün ölən arvadı Nananın cəsədlərini tonqalın üstünə qoymuşdular. Sonra Baldrın, zəngin qoşqusu qızıla tutulmuş yəhərli aygırını da ora çıxardılar. Odin, üzük Draupniri ölmüş oğlunun barmağına keçirdi və qulağına bir neçə söz pıçıldadı. Bu sözləri heç kəs eşitmədi, yəqin ki, bunlar təsəlli üçün deyilmiş sözlər idi: falçı Skuld Baldrın ölümlə səltənətində əbədi qalmayacağı barədə dünya hökmdarına nəhaq yerə söz verməmişdi. Axırncı iş qalmışdı: tonqalı yandırmaq və gəmini suya salmaq lazım idi; ancaq gəmi o qədər ağır idi ki, allahlardan heç biri, hətta Tor özü belə onu yerindən tərpədə bilmədi.

Ordaca dayanan nəhənglərdən biri bunu görüb dedi:

– Bizdə, Yotunxeymin meşələrində Girokkin adlı nəhəng bir qadın yaşayır ki, qüvvətdə ölkəmizin ən güclü yüz kişisindən geri qalmaz. Girokkinin dalınca adam göndərin, o sizə kömək eləyər.

Allahlar nəhəngin sözünə qulaq asdılar və Girokkin həmin anda onların çağırışını eşidib gəldi, onu Asqardda gətirən nəhəng canavarın ağzına yüyən əvəzinə zəhərli ilan salınmışdı.

Tor, Girokkini görəndə qeyri-ixtiyari çəkicini qaldırdı, lakin Odin onun əlini saxlayıb dedi:

– Ölüm hər şeyi bəridir. Sənə kömək etmək istəyəni öldürmək nəyə lazımdır?

– Yotunxeymin sakinləri arasında elə bir nəhəng yoxdur ki, mən ona kömək üçün əl açım, – deyər şimşək allahı donquldandı, ancaq daha mübahisə etməyib, Myolniri kəmərinə keçirdi.

Nəhəng qadın “Qrinqqorn”-nin burnundan yapışb, onu rahatca dənizə saldı. Aslar tonqalı yandırdılar və yüngül küləyə düşmüş gəmi, alova büründüyü halda, sürətlə üzməyə başladı.

Friqq gözlərinin yaşını silərək dedi:

– İndi mənə dinləyin, Aslar. Kim Xelin yanına getməyə və Baldrın əvəzinə ona pul təklif etməyə cürət eləsə, məndən istədiyi şeyi ala bilər. Bəlkə Lokinin qızı mənim oğlumu qızıla və ya başqa qiymətli qəş-dəşə dəyişməyə razı oldu.

– Mən gedirəm, – deyər Odinin kiçik oğlu, on səkkiz yaş yenicə tamam olmuş Qermod dilləndi. – Ancaq qoy sizdən biriniz öz atını bir neçə günlüyə mənə versin.

Odin dedi:

– Götür mənim Sleypnirimi. O səni Xelə daha tez çatdırar və sən də bizə Baldrdan xəbər gətirərsən. Gərək tələsəsən: kölgələr hər hansı canlıdan daha sürətlə hərəkət edərlər.

Qermod doqquz gün, doqquz gecə dincəlmədən Svartalxeymin yeraltı yollarında və mağaralarında at çapdı, nəhayət, dirilər ölkəsinin ölümlər ölkəsindən ayıran Qyol çayına çatdı. Bu çayın üstündən qızıldan nazik bir körpü salınıb ki, onu Xelin sədaqətli qulluqçusu, nəhəng qadın Modqud qoruyur.

Qermod çayın o biri sahilinə keçəndə Modqud soruşdu:

– Sən kimsən, cavan oğlan? Dünən qızıl körpüdən beş yüz cəngavər keçdi, ancaq tək cavan sənin ağırlığından o daha çox əsib-tərpənir. Mən ölümlər ölkəsində heç kəsdə belə al yanaqlar görməmişəm.

– Bəli, Modqud, – deyər Qermod cavab verdi, – mən kölgə deyiləm, allahların qasidiyəm və Xelə ona görə gedirəm ki, qardaşım Baldrın əvəzinə pul təklif edəyim.

Nəhəng qadın dedi:

– Baldr iki gün bundan əvvəl qabağımdan keçib. Cürətli oğlandır. Onu görmək istəyirsənsə, şimala get. Orda, Niflxeymin altında bizim kraliçamızın sarayı var. Ancaq ehtiyatlı ol: inanmıram ki, o səni geri qayıtmağa qoysun.

Qermod cavab vermədən atını Modqudun göstərdiyi tərəfə çapdı, dəmir barmaqlıqlı hasarla dövrəyə alınmış böyük bir qəsr gördü; barmaqlıqların diş-diş ucları zülmətdə itmişdi.

Gənc tələsirdi, o, səkkizayaqlı aygırının tapqırını daha möhkəm çəkib, yenidən yəhərə əyləşdi və bütün gücü ilə cilovu dartdı. Sleypnir quş kimi havaya şığıdı və hasarın üstündən yüngülcə aşb, Lokinin böyük qızına məxsus qəsrin qapısı önündə yerə endi. Ölümlərin kölgələrinə padşahlıq etmək üçün Xeli allahların yeraltına göndərdikləri vaxtdan yüz illər keçib və həmin müddətdə Xel elə nəhəng, elə qüvvətli olub ki, onu birinci dəfə görə Qermodun ürəyi qorxudan sıxıldı. Hətta nəhəng qadın Girokkini belə yeraltı səltənət kraliçasından çox-çox kiçik və zəif idi. Onun sağ tərəfində, hörmətli yerdə Baldr, Nana və Xod; sol tərəfində isə Qrunqnir, Qeyrod və Tor tərəfindən öldürülən başqa nəhəng knyazlar oturmışdılar.

Xel taxtından tərpənmədən hirsli soruşdu:

– Od, yaxud torpaq sənin bədənini udmamışdan əvvəl cürət eləyib bura gələn oğlan, adın nədir? Olmaya bilmirsən ki, bura gələn geriye qayıtmır?

– Mən Qermodam, Odinin kiçik oğlu və Baldrın qardaşıyam, Xel, – deyər gənc qorxusunu boğub cavab verdi. – Aslar mənə xahişlə yanına göndəriblər ki, bahar allahını bizə qaytarasan. Onun əvəzinə nə istəsən, ala bilərsən.

Xel güldü, ancaq bu gülüş Qermodu daha da qorxutdu.

Xel dedi:

– Mənim qızılım sizin Asqarddakından çoxdur, Aslar mənə başqa nə təklif edə bilər? Yox, cavan oğlan, mənə heç nə lazım deyil. Ancaq mən allahların düşündüyü qədər də kinli deyiləm. Qoy onlar bütün dünyanı gəzsinlər, əgər görsələr ki, orda hər şey – canlılar da, cansızlar da Baldr üçün ağlayır, əgər o, hamının sevimlisidirsə, onda bu xəbərlə təzədən yanıma gəl, mən də qardaşını sənə qaytararam. O vaxtacan Baldr yanımda qalacaq. Qayıt evə – birinci adamsan ki, səltənətimdən sağ-salamat buraxıram.

Gəncin yola düşməyə hazırlaşdığını gören Baldr dedi:
– Dayan, Qermod. Odinin mənə bağışladığı üzük Draupniri götür, atama qaytar. Bu, ona sübut eləyər ki, sən məni görmüsən.
– Mənim adımdan isə bu yaylığı Friqqə verərsən, – deyə Nana başından ləçəyini açıb Qermoda verdi. – Əlvida. Bəlkə bu tezlikdə görüşmədik.

Xod sakitcə əlavə etdi:

– Aslara de ki, Baldrın ölümündə mən günahkar deyiləm. Tezliklə onun qatili özü bunu boynuna alacaq.

Xelin şərtlərini Qermoddan öyrənən allahlar, bütün dünyanı gəzmək üçün dərhal müxtəlif tərəflərə dağılışdılar; onlar Asqardan uzaqlaşdıqca kefləri kökəldirdi, çünki yolda rast gəldikləri hər şey, canlılar da, cansızlar da, Baldrdan ötrü ağlayırdı. Cırtanlar, adamlar və nəhənglər, meşələrdə heyvanlar və göylərdə quşlar ağlayırdılar. Çiçəklər yarpaqlarındakı ətirli şəhi yerə səpələyib ağlayır, budaqlarından yağış kimi şirə, ya da qatran tökülən ağaclar ağlayır, rütubət dumanına bürünmüş metallar və daşlar ağlayır, bahar allahının isti nəfəsi ilə canı qızmayan, soyuq və yaş torpağın özü də ağlayırdı.

Təkcə Loki ağlamır, Asları necə aldadacağı və Baldrı Xelin yanında həmişəlik qoymaq barədə düşünürdü. Allahlar məmnun halda Asqarda qayıdıqları zaman Yotunxeymin mağaralarından birində nəhəng bir qadın tapdılar; qadın allahları gören kimi şən-şən gülümsündü.

– Necə, sən Baldrdan ötrü ağlamırsan? – deyə Aslar qorxuya düşüb soruşdular.

Nəhəng qadın güldü və dedi:

– Niyə də ağlayım ki? Mənim adım Tokk, yəni minnətdarlıqdır, siz də yaxşı bilirsiniz ki, xeyrə həmişə şərlə cavab verirlər. Qoy Baldr Xelin yanında qalsın. O mənə lazım deyil.

Şimşək allahı sonralar Tokku öldürmək üçün onu çox axtardı, ancaq tapa bilmədi, Lokinin cildini dəyişib, nəhəng qadın şəklinə düşə biləcəyi isə ağlına gəlmədi.

Buna görədir ki, Baldr indiyədək Xelin yanındadır.

TOR ALLAHLARIN ZİYAFƏTİ ÜÇÜN TIYAN GƏTİRİR

Odin – dünyaya, Nyodr – küləklərə, Tor isə şimşək buludlarına hökm verdikləri bir vaxtda qüdrətli allah Eqir və onun arvadı ilahə Ran dənizlərin zənginliyinə və dərinliyinə ağılıq eləyirdilər. Onlar Aslar nəslinə mənsub deyildilər və Asqardda yaşamırdılar, lakin onlar da dünya dənizini əbədi buzlağa çevirməyə çalışan nəhəng Qrimtursenlərə qarşı ara vermədən vuruşurdular və mübarizədə şimşək allahı onlara tez-tez kömək edirdi.

Mitqarddan cənubdakı adalardan birində Eqirin gözəl sarayı, onun da altında dənizdə boğulmuş adamların saxlandığı geniş bir mağara var idi. Hər gün öz nəhəng torunu dənizə atan ilahə Ran, boğulanları toplayıb bura gətirirdi.

Eqir bahar allahını sevirdi, çünki onun gəlişi ilə buzlaq nəhəngləri şimala çəkilməyə məcbur olurdular. Odur ki, Baldrın ölümünün bir ili tamam olanda onun şərəfinə təntənəli bir ziyafət verdi, bu ziyafətə nəinki bütün Asları arvadları ilə birlikdə, həm də böyaz elfləri dəvət etdi.

O qədər qonaq yığıldı ki, dəniz allahının pivəsi hamıya çatmadı, yemək isə tökülüb qalmışdı. Bunu gören Tir, Torun qulağına pıçıldadı:

– Biz gərək Eqirə kömək eləyək, onun üçün daha böyük tiyan tapaq. Mən bilirəm ki, onunla birlikdə ilan Mitqardı tutmağa gəldiyin mənim dayım nəhəng Qimirin belə bir tiyanı var. Dərinliyi bir mil¹ olar, ancaq onu Qimirdən almaq asan olmayacaq.

– Yaxşı, gedək! – deyə şimşək allahı cavab verdi. – Özün görərsən ki, ertəsi günün səhəri tiyan burda olacaq.

Hər iki allah, heç kəsə söz demədən, yavaşca Eqirin sarayından çıxdı və Torun arabasına əyləşdi. Bir saatdan sonra onlar artıq Qimirin mağarası önündə idilər. Həmin vaxtda nəhəng özü adəti üzrə balıq tuturdu, Asları onun anası qarşıladı, yadınızdadırsa, bu qadın eyni zamanda Tirin nənəsi idi.

O, şimşək allahını gören kimi dedi:

– Yenə bura nahaq yerə gəlmisən, Tor. Sənin ilan Mitqardı necə tutduğunu oğlum yadımdan çıxara bilmir və onu vurduğun üçün səndən intiqam almağa and içib.

¹ Mil – bir çox ölkələrdə müxtəlif uzunluğa bərabər məsafə ölçüsü. Burada söhbət dəniz milindən gedir. Dəniz mili 1852 metr uzunluğunda məsafə ölçüsüdür.

– Əgər o bizimlə lazım olduğu kimi danışmasa, ikinci şapalağı alacaq! – deyər Tor acıqla cavab verdi. – Allahlara qohumluğu çatmasaydı, Mitqarda mənim çəkicimin zərbəsindən qaçmağa kömək elədiyi üçün onunla başqa cür haqq-hesab çəkərdim.

Tir dedi:

– Bəsdir, Tor, sakit ol. Biz bura qonaq gəlmişik, gəl ev sahibi ilə dalaşmayaq. Nənə can, biz gəlmişik Qimirdən xahiş eləyək ki, tiyanını bizə versin, – deyər o, nəhəng qadına müraciət etdi, – tiyanda Eqirin ziyafəti üçün pivə bişirmək istəyir.

Qimirin anası başını buladı:

– İnanmıram Qimir onu sizə versin. Özünüz bilirsiniz ki, Qimirlə Eqir qan düşmənidirlər. Yaxşı, çalışsaram onu yola getirim. Siz isə, o gələndə dərhal onun gözüne görünməyin.

Axşama yaxın ağır addım səsləri eşidildi və Qimir mağaraya girdi. Onun saqqalından və bigindən iri buz saçaqları asılmışdı, bu, onu daha vahiməli göstərirdi. Mağaranın tavanını saxlayan daş sütunlardan birinin arxasında gizlənmiş Toru və Tiri görməyən nəhəng kürsüyə əyləşdi və anasına dedi ki, onun üçün şam hazırlasın.

– Bu gün bizə böyük bir şənlik üz verib, Qimir, – deyər nəhəngin anası cavab verdi, – bacım oğlu, igid Tir bizə qonaq gəlib, Qrunqnirin qüdrətli qalibi də onu müşayiət eləyir. Budur, onlar sütunun dalında dayanıblar.

Qrimtursen bağırdı:

– Necə, Tor yenə burdadır? – Asların dayandıqları səmtə elə hirsli baxdı ki, onları gizlədən sütun Qimirin baxışlarına davam gətirməyib parça-parça oldu. – Bəlkə təzədən ilan Mitqardı tutmağa getmək istəyir?

Şimşək allahı cürətlə nəhəngə yaxınlaşıb dedi:

– Yox, Qimir. Biz gəlmişik səndən Eqirin qonaqlığı üçün tiyan istəyək.

Qrimtursenin gözlərində, qaşlarındakı buzu bir anda ərindən alov şölələndi, iri yumruqları sıxıldı, lakin o bir zaman Tordan aldığı şapalağı xatırlayıb, kədərlə gülümsündü və dedi:

– Yaxşı, əgər siz mənim üç şərtimi yerinə yetirərsəniz, tiyanı sizə verərik: bir oturma məndən çox yemək yeyin, dağ büllurundan düzəldilmiş piyaləmi sındırın və tiyanı çiynlərinizdə mağaradan çıxarın.

– Birinci şərt üreyimə daha çox yatır, – deyər Tor cavab verdi. – Bərk acmışam. Şama nəyin var?

Qimir çəpik çaldı və onun anası kabab kimi qızardılmış üç bütöv öküzün taxıldığı uzun şişi dərhal mağaraya gətirdi.

Nəhəng öküzlərdən birini qamarlayıb, iri ağzına qoydu və dedi:

– Ye, Tor.

Qəzəbli Asın yeməkdə ona çata bilməyəcəyinə Qimir əmin idi, buna görə də tələsmədən əti çeynəyirdi; ancaq doğrudan da bərk acımış şimşək allahı nəhəngi gözləmədi və Qrimtursen bir öküzü yeyib qurtaranadək qalan iki öküzü içəri ötürdü, Tir üçün bircə tikə də qoymadı. Sonra dedi:

– İndi də bacın oğlunu yedirtmək lazımdır, Qimir. Daha qızardılmış ətin yoxdur?

– Sən onsuz da, anamın mənim üçün şama hazırladığı ətin hamısını yedin, – deyər qəzəbini güclə saxlayan Qrimtursen dilləndi. – Birinci şərt yerinə yetirildi, Tor. İndi də çalış ki, mənim piyaləmi sındırasan.

“Bunda çətin bir şey yoxdur”, – deyər fikirləşən Tor, nazik büllur piyaləni Qimirin əlindən aldı və bütün qüvvəsi ilə mağaranın daş divarına çırpdı. Zərbə o qədər güclü idi ki, divardan hər tərəfə qranit parçaları səpələndi, ancaq piyalə özü sınımadı, necə vardısı – eləcə Torun ayaqları altına düşdü.

Nəhəng məmnun halda gülümsündü.

– Onu bir də divara çırpmağa icazə verirəm, – dedi, – əgər bu dəfə də sınımasa, Eqirin yanına tiyansız qayıdacaqsınız.

Tor cavab verməyib, daha möhkəm bir qaya seçdi və qolunu hər-ləyib piyaləni ona vurdu.

Qaya gildən imiş kimi yenə parçaları ətrafa səpələndi, qəşəng büllura isə heç nə olmadı.

Tirin nəəsi təəccüblə yerində donan şimşək allahının qulağına pıçıldadı:

– Bu piyaləni Qimir üçün cırtanlar düzəldiblər. Onu mənim oğlumun başına vur: dünyada onun alnından möhkəm heç nə yoxdur.

Tor nəhəng qadının məsləhətinə qulaq asdı və sehrli piyalə Qrimtursenin başına dəyən kimi qırılıb töküldü.

– Onu mənim başıma vurmağı sən özün fikirləşməmişən, – deyər Qimir yerindən qalxdı, – ancaq daha iş işdən keçib. İndi axırıncı şərti

yerinə yetirməlisən: mənim tiyanımı çiyinlərində aparmalısan. Amma əvvəlcə mənə gözlə. Tezliklə qayıdaram.

Qrimtursen cəld mağaradan çıxdı.

Nəhəng qarı allahlara dedi:

– Gəldi ki, bizim qonşuları, buzlaq nəhənglərini köməyə çağırırsın. Tez tiyanı götürün və yola düzəlin.

Tir tiyanın qırağından yapışdı, ancaq onu yerindən tərpədə bilmədi.

– Biz onu apara bilməyəcəyik, Tor, – dedi. – Həddən artıq ağırdır.

Qüdrətli As dedi:

– Sən get. Mən isə Qimirin axırını şərtinə əməl eləyəcəyəm.

Tor bu sözləri deyib yüngülcə güc verdi, nəhəngin tiyanını çiyinlərinə qaldırdı və mağaradan çölə qaçıb, onu öz arabasına qoydu.

– Tez gedək, – deyə qışqırdı, – yoxsa gec olar.

Qimir heç yerdə görünmürdü, lakin allahlar mağaradan yüz addım uzaqlaşmışdılar ki, sağdan, soldan, qayaların arxasından daş və dəyənəklə silahlanmış buzlaq nəhənglərinin dəstələri çıxdı.

Tangiost və Tangriznir sürətlə qaça bilmirdilər; Qimirin tiyanı həтта onlar üçün də ağır idi və Qrimtursenlər allahlara çatmağa başladılar.

Tor işi belə görüb, ayağa qalxdı və öz çəkicini yaxınlıqdakı nəhənglərdən birinə atdı, nəhəng bir neçə parçaya bölünüb, qarın üstünə düşdü.

Myolnir ikinci dəfə havanı yardı və ikinci nəhəng birincinin yanında yerə sərələndi.

Şimşək allahı eyni bir vaxtda hələ bu qədər düşmənlə vuruşmamışdı, nəhənglər heç vaxt belə igidliklə döyüşməmişdilər. Onların atdıqları daşlar yağış kimi arabanın yan-yörəsinə yağdı, bəziləri isə arxasında Asların gizləndikləri tiyana boğuc bir cingilti ilə dəyirdi. Lakin Torun da əli yorulmurdu, o hər dəfə qolunu hərləyəndə Qrimtursenlərin cərgəsində bir döyüşçü məhv olurdu.

Bu döyüşdə nə qədər nəhəngin öldüyünü heç kəs deyə bilməz, ancaq Tangiost və Tangriznir, nəhayət, arabanı buludların üstünə çıxaranda və Aslar dənizin üzəri ilə cənuba istiqamət götürəndə gördülər ki, Niflxeimin qarlı çölləri başdan-başa nəhəng buz parçaları ilə örtülüb. Ölü nəhənglərin bədənlərindən qalmış bu parçalar indi də ordadır və uzaq şimala getməyə cəsarət edən sizdən hər biriniz onları öz gözlərinizlə görə bilərsiniz.

LOKİ NECƏ CƏZALANDIRILDI

Eqirin ziyafəti qışacan çəkdi. Nəhənglərin onun yoxluğundan istifadə eləyib Asqardı və Mitqardı tutacağından qorxan Tor, çoxdan yenə səfərdə idi, Şərqə gedirdi, qalan Aslar və cırdanlar isə dənizlər hökmdarının sarayında idilər: şimşək allahının gətirdiyi tiyandan pivə içir və Eqirə allahların igidliyindən saysız-hesabsız əhvalatlar danışan Braqini dinləyirdilər.

Dəniz allahının xidmətçiləri Fimafeq və Eldir elə cəld idilər və qonaqlara elə yaxşı qulluq edirdilər ki, sanki pivə özü tiyanın qıraqlarından aşıb, süfrədəki camlara süzülürdü. Hər iki xidmətçinin ustalığına heyran qalan Aslar onları ürəkdən tərifləyirdilər. Bu da paxıl od allahının nifrətini artırırdı. İçdiyi pivədən başı dumanlanmış Loki, adəti üzrə özünü saxlaya bilmədi və Fimafeqin təsadüfən ona toxunduğunu bəhanə gətirib, qılıncı ilə xidmətçini öldürdü.

Onun bu hərəkətindən həyəcana gəlmiş Aslar qəzəblə yerlərindən qalxdılar.

– Sən cəzaya layiqsən, Loki! – deyə Odin çıxırdı. – Ancaq ev sahibinə hörmət eləyib, burda sənin qanını tökmək istəmirik. Bizdən uzaqlaş və bir də bura qayıtmağa cürət eləmə.

Allahların qəzəbindən qorxuya düşən Loki durub getdi və bir müddət Eqirin sarayı ətrafında gəzdi. Onun kini soyumur, saatdan-saata artırdı. Braqinin səsini və Asların gülüşünü yenidən eşidəndə isə od allahı dözməyib, yenə ziyafət salonuna tərəf yönəldi.

Yolda od allahına rast gələn Eldir onu saxladı:

– Ora nahaq gedirsən, Loki. Allahlar onsuz da əlindən hirsli-dirlər, onları daha da qəzəbləndirərsən.

– Mən heç bir şeydən qorxmuram! – deyə od allahı qürurla cavab verdi. – İndi görərsən onların kefinə necə soğan doğrayacağam.

Eqirin sədaqətli xidmətçisi dedi:

– Ah, başına bəla açacaqsan!

Ancaq Loki onu kənara itələyib, cürətlə salona girdi.

Onu görəndə şairlər və aşıqlar allahı susdu, o biri qonaqlar isə gülüşlərini kəsdilər.

– Nə üçün nağılına davam eləmirsən, Braqi? – deyə Loki soruşdu və həyasızlıqla süfrəyə yaxınlaşdı. – Yoxsa məndən qorxdun? Bilirəm

ki, danışmağı bacarırsan, amma sən qorxaqsan, döyüşməyə cürətin çatırmır.

Hirsindən qızaran Braqi cavab verdi:

– Burdan çıxanda necə qorxaq olduğumu sənə göstərəm.

– Özgəsinin evində dalaşmayın! – deyə Odin acıqla dilləndi.

– Sus, Braqi. Sən isə Loki, yəqin ki, ağılı itirmisən, belə olmasaydı, bizimlə dalaşmaq üçün bura gəlməzdin.

Od allahı dünya hökmdarına istehza ilə cavab qaytardı:

– Əgər sən doğrudan da ağıllı və ədalətli olsaydın, sənə bəlkə də qulaq asardım, Odin. Ancaq sən bizim heç birimizdən seçilmirsən. Neçə dəfə öz andını və vədini pozduğunu yadına sal; adamlar arasındakı işləri və mübahisələri həll edəndə qələbəni ləyaqətliyə yox, öz xoşuna gələnlərə neçə dəfə verdiyini yadına sal. Vanların qanını ilk dəfə sən axıtmısan. Qunlyodu aldadıb, onun “şairənə balını” oğurlamısan. Yox, Odin, daha sənə itaət etməyəcəyəm.

– Sus, həyasız! – deyə Tir çığırdı və yerindən qalxdı. – Bizim hamımızın ağsaqqalı və müdriki ilə bu cür danışmağa necə cürət eləyirsən! Sus! Yoxsa hər sözün sənə çox baha oturur!

Loki dedi:

– Oğlumun gəmirirdiyi əlini yadına sal və mənə hədə-qorxu gəlmə. Yoxsa, o biri əlini də itirərsən.

– Sakit ol, Loki və evə qayıt, – deyə Nyodr barışdırıcı bir ifadə ilə dilləndi. – Elə bir gün gələcək ki, özün burda dediyin sözlərin xəcalətini çəkəcəksən.

Od allahı süfrə başında oturdu:

– Heç yerə getməyəcəyəm. Sən, Nyodr, bizim girovumuzsan və mənimlə belə danışmağa haqqın yoxdur.

– Mənim ərim girov olsa da, bütün ili madyan cildində gəzməyib və dayca doğmayıb, – deyə Skadi söhbətə qarışdı. – Get, Loki. Allahlar səni qovublar, burda sənlik bir iş qalmayıb.

Loki güldü:

– Sən ona görə belə danışrsan ki, atan mənim ucbatımdan məhv olub, Skadi. Ancaq mən nə səndən qorxuram, nə də allahlardan, özüm də burda qalacağam.

– Yox, sən gedəcəksən! – deyə Xeymdall səsləndi. – Uzaqdan gələn bu şimşək gurultusunu eşidirsən? Tor qayıdır. Nə qədər ki, gec deyil, qaç.

Loki cavab verdi:

– Əgər sən bizi Yotunxeymə müşayiət etsəydin və orda sizin şöhrətli şimşək allahınızın nəhəng Skrimnirin əlcəyində necə gizləndiyini görsəydin, onunla məni qorxutmazdın.

Elə bu vaxt Tor salonun qapısında göründü və od allahının sonuncu sözlərini eşidib, qəzəbindən titrədi. Çəkicini qaldırıb bağırdı:

– Get, Loki! Burdan rədd ol, yoxsa mənim Myolnirim səni birdəfəlik susdurur.

– Yaxşı, mən gedərəm, – deyə bu dəfə Loki sakitcə dilləndi. – Bilirəm ki, döyüşdə heç kəs sənə qarşı dura bilmir.

Loki qapıya çatıb, əlavə etdi:

– Hər halda, üreyimdəkini sizə deməmiş getməyəcəyəm. Bilin ki, Baldr mənim ucbatımdan ölüb və onun Xelin yanından qayıt-mamağına səbəb də mənəm, çünki oməldən düzəldilən oxu Xoda mən vermişdim, nəhəng Tokkun cildinə düşüb, onun üçün ağlamamışdım. Ölvida!

Loki bunları deyib, qaçmağa üz qoydu, qəzəbdən və dəhşətdən donmuş Aslar özlərinə gəlib, onun dalınca cummağa hazırlaşanacan od allahı gözəndi.

Loki qabağına çıxan ilk çaya çatıb, qızıl balığa çevrildi və suya girdi. Çaydan çıxmağa qorxdığı üçün bir neçə gün burda üzdü, sonra nə edəcəyi barədə düşünməyə başladı. Öz-özünə dedi: “Əlbəttə, Aslar məni burda tapmayacaqlar, ancaq mən də bütün ömrüm boyu balıq cildində qala bilmərəm. Bəlkə Yotunxeymə, nəhənglərin yanına gedim? Onlar mənə, mağaralardan birində gizlənməyə kömək edərlər, mən də Tora necə qalib gəlməyi və Asqardı necə tutmağı onlara öyrədərəm”.

Bundan yaxşı yol tapa bilməyəcəyinə əmin olan Loki sahilə çıxdı və adi şəklinə düşüb yola düzəlmək istədi. Ancaq o, Odini unutmuşdu. Asqardda öz taxtında əyləşən dünya hökmdarı dərhal Lokini gördü və onu Aslara göstərdi. Hiyləgər allah yenə balıq cildinə düşməli oldu. Ancaq od allahının köhnə dostları onu harda axtarmaq lazım gəldiyini artıq bildirdilər.

Aslar ilahə Randan onun torunu alıb, Lokinin üzdüyü çayın başlandığı yerdə suya saldılar və yuxarıya, axara qarşı apardılar. Beləliklə, allahlar çayın qarşısını kəsən hündür şələləyə çatdılar, amma toru çəkib sahilə çıxaranda onda adicə bir balıqdan başqa heç nə tapmadılar.

Xeymdall dərhal məsələni başa düşdü:

– Loki dərində, iki daşın arasında gizlənib. Tor da onun başının üstündən keçib. Biz gərək torun aşağı tərəfinə nə isə ağır bir şey bağlayaq, onda Loki əlimizdən qurtara bilməz.

Allahlar, Xeymdallın məsləhətinə qulaq asdılar və toru təzədən suya salıb, bu dəfə onu çayaşağı apardılar.

Daha çayın dibində gizlənməyəcəyini başa düşən Loki, dənizə tərəf üzməyə başladı, lakin onu asanlıqla uda biləcək acgöz dəniz yırtıcıları vaxtında yadına düşdü.

“Yox, çayda qalsam yaxşıdır”, – deyə o fikirləşdi və allahların ona yaxınlaşmasını gözləyib, torun yuxarisindən aşib keçdi. Sonra sürətlə çayın dibinə endi və gülə-gülə dedi:

– İndi nə qədər istəyirsiniz məni tutun, fərqi yoxdur, əlinizə keçməyəcəyəm!

Az qala məyus olub, bu işdən əl çəkmək istəyən allahlara Tor birdən belə dedi:

– Dayanın! Siz toru çəkin, mən də çayın ortası ilə gedirəm. Görək onda Loki bizi necə aldada biləcək.

Təhlükədən xəbərsiz olan, yorulmuş allahları üçüncü dəfə ağır toru çay boyunca çəkməyə məcbur elədiyi üçün ürəkdən onlara gülən Loki, yenə də Asların yaxınlaşmasını gözləyirdi ki, təkrar torun üstündən atılıb keçsin. Ancaq bu, onun axırıncı tullanışı oldu. Şimşək allahının güclü əli onu havada yaxaladı və Loki nə qədər çırpındısa, canını qurtara bilmədi.

Od allahı bütün ömrü boyu çox pis işlər görmüşdü, odur ki, onun cəzası daha dəhşətli oldu. Aslar, Lokini Mitqardın ən yüksək qayasına çıxartdılar və orda ayaqlarını, əllərini buxovladılar, Skadi isə atasının intiqamını almaq üçün od allahının başı üzərində, ağzından həmişə zəhər damcılayan bir ilan asdı. Doğrudur, Lokinin sədaqətli arvadı Siqin gecə-gündüz onun yanından ayrılmayıb əlindəki iri camı ərinin başı üstündə saxlayır. Lakin o, zəhərlə dolmuş camı boşaltmaq üçün kənara çəkiləndə zəhər damcıları birbaşa od allahının üzünə düşür və Loki dəhşətli əzab içində çırpınır. Bu çırpıntıdan bütün Mitqard titrəyir və insanların “zəlzələ” adlandırdıqları hadisə baş verir.

VALANIN ÖNCƏGÖRMƏSİ

Od allahının qayaya bağlandığı gündən uzun illər keçdiyi, Baldrın ölümündən doğan kədərli Asların ürəyində tədricən azaldığı, nəhəng qadın Yarnsaksanın Tora, qüvvətdə öz qardaşı Maqnidən geri qalmayan Modi adlı ikinci oğul doğduğu, şimşək allahının məğlub etdiyi nəhənglərin Asqardın yolunu belə unuduqları, Mitqardın ən uzaq guşələrində insanların məskən saldıqları bir vaxtda yer üzündə peyğəmbər Vala zahir oldu; adi adam ətrafında baş verən hadisələri necə görürsə, Valanın da gözləri gələcəyi beləcə aydın görürdü.

Valanın şöhrəti bütün dünyaya yayıldı, hətta Asqarda da gəlib çatdı və böyük Odin özünün və uşaqlarının gələcək taleyini öyrənmək üçün Valanı yanına çağırdı.

Vala öz hekayəsinə belə başladı:

Fala baxıb deyirəm hamıya hikməti:

Ağırdır allahların gələcəkdə qisməti.

Görürəm ki, Aslar yüz illərdən bəri həmişəki kimi dünyaya hökmlərlik eləyirlər, onların var-dövləti ildən-ilə artır; görürəm ki, insanlar allahlara səcdəyə düşür və nəhənglər onlardan qorxurlar; ancaq mən onu da görürəm ki, allahların başları üzərində qara buludlar sıxlaşır və onların həyatının sonu get-gedə yaxınlaşır.

Budur, görünməmiş saxtası və küləkləri olan üç qış bir-birinin dalınca gəlir. Günəş demək olar ki, gözə dəymir: onu duman bürüyüb. Lakin insanlar, bunu görmürlər: onlar, parıltısı gözlərini qamaşdıran qızıldan ötrü bir-birilə vuruşurlar.

Görürəm ki, üçüncü qışın axırında od allahının buxovları qırılıb tökülür və o, ürəyi kin və intiqamla dolu halda, ayağa qalxır. Qüdrətli Fenris yerin dərinliklərindən çıxır, ən qüdrətli Asdan aldığı yaranı sağaltmış ilan Mitqard isə dənizin dibindən qalxır.

Görürəm ki, Loki, Niflxeymdəki və Yotunxeymdəki bütün nəhəngləri başına toplayır və onlar “Naqlfar” gəmisində Mitqarda tərəf gəlirlər. Muspelxeym qüdrətli hökmdarı, əlində odlu qılınc tutmuş nəhəng Surt da onların arasındadır. “Naqlfar” gəmisi çox böyükdür – o, ölənlərin hamısının dırnaqlarından qayrılıb – dünya dənizinin dalgaları ilə saysız-hesabsız qoşun daşıyır.

Budur, Xeymdall öz qızıl şeypurunu çaldı, Valqallanın beş yüz qırx darvazasının hamısı taybatay açıldı və hər darvazadan səkkiz yüz əsgər çıxdı.

Başına qızıldan qanadlı dəbilqə qoymuş, əlində nizə Qunqniri tutmuş Odin öz Sleypnirində əsgərlərin önündə çapır. Qalan Aslar da silahlanırlar və göyqurşağı körpüsündən keçib, düşmənləri qarşılayırlar.

Görürəm ki, onlar Viqrid vadisində nəhənglərlə üz-üzə gəlirlər. İndi isə – ah, nə böyük bəla! – görürəm ki, Fenris allahlar atasını parçalayır və şanlı şimşək allahı, ilan Mitqardı öldürür; ancaq nəhəng ilanın meyitindən cəmisini doqquz addım uzaqlaşa bilər, özü də zəhərdən məhv olur. Görürəm ki, Loki Xeymdalla vuruşur, ikisi də birbirini həlak eləyir. Görürəm ki, Xelin, meyit ətini yedirdiyi köpək Qarm, Tirin üstünə atılır və onunla bir yerdə ölür.

Artıq gözəl Freyr, Surtun odlu qılıncından həlak olmuşdur. Muspelxeymin hakimi, Friqqi və öz ərləri ilə çiyin-çiyinə vuruşan başqa ilahələri qətlə yetirmişdir.

Budur, Vidar irəli çıxır. Onun ayaqlarında, dünyada ən qalın altlığı olan başmaq var. Onlar insanların uzun illərdən bəri öz ayaqqabılarına tikişdikləri yamaqlardan hazırlanmışdır. Qaradınməz As ayağını Fenrisin çənəsinə dayayıb, qılıncını onun damağına sancır və dəhşətli heyvanı öldürür.

Budur, Maqni və Modi də atalarının çəkicini qaldırıb, döyüşə atıldılar. Budur, Ulrun kamanından çıxan ox birbaşa hədəfə dəyir. Görürəm ki, Surt Myolnirin zərbəsindən həlak olur. Görürəm ki, nəhənglər məğlub olublar, lakin Muspelxeym hökmdarının odlu qılıncı göyrüş ağacı İqdrasilin üstünə düşür və möhtəşəm ağac alova bürünüb. Əddaha Nidqoqun yeyib, çəynədiyi rüşlər ağacı saxlaya bilmir və o yerə yıxılır. Onunla birlikdə göy qübbəsi də dağılır, torpaq isə dünya dənizinə batır. Budur, canavar Skel və Geti Ayı və Günəşi uddular, mən daha heç nə görmürəm.

Vala susdu. Aslar da başlarını aşağı salıb dinmirdilər. Hətta qüdrətli Tor da danışmırdı. Bir neçə dəqiqə keçdi və o yenidən sözü başladı:

– Sevinin, allahlar! Görürəm: tüstü çəkildi, göydə təzə Günəş parladi, əvvəlkindən də aydın və gözəl bir Günəş. Asqard, Mitqard, Yotunxeym və Muspelxeym artıq yoxdur, çırdanların və elflərin ölkələri də gözümə dəymir – təkcə dünya dənizinin dalğaları gurultu ilə şimaldan cənuba, şərqdən qərbə axır.

Mən yalnız dənizi və Günəşi görmürəm. Göyün dərinliklərində, əvvəllər Asqardın olduğu yerdə, ondan da yüksəkdə qaradınməz Vidarı, igid Valini, qüdrətli Maqnini və Modini, hədəfi düz vuran Ulru görürəm – onlar sağ qalıblar. Xelin səltənətindən qaçıb qurtara bilmiş Baldr və Xod da onların yanındadır. Maqninin kəmərinə atasının məşhur çəkici keçirilib. Cavan allahlar bir-birilə danışır, keçən əsrlərdə baş vermiş hadisələri və qəhrəmanlıqları xatırlayırlar, özləri üçün təzə ölkə qururlar, aşağıdan, dünya dənizindən yenə də torpaq qalxır. O başdan-başa yaşlıdır, gözəl meşələrlə, bağlarla, otlaqlarla və çəmənlərlə örtülüb. Bax, bu da insanlar. Onlar artıq var-dövlət haqqında düşünmürlər. Qızıl parlıtısı insanları artıq kor eləmir. Onlar daha bir-birilə vuruşmur, firavan və xoşbəxt həyat keçirirlər.

Valanın yenə susduğunu gören Odin soruşdu:

-- Bütün bunlar nə vaxt olacaq, Vala?

– Mən sənə ancaq onu deyə bilərəm ki, hamısı olacaq.

Aslar qeyri-ixtiyari onun sözlərini təkrar etdilər:

– Bu olacaq!

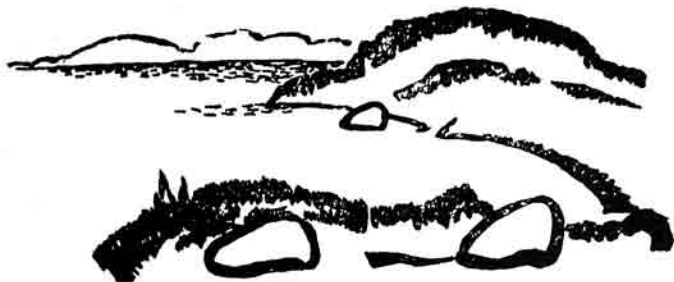
Allahların İsveç kralına danışdıqları bundan ibarətdir və bu yerdə hekayə bitir.

Ancaq Qülf Aslarla görüşmüş və danışmış yeganə bəndə deyildi.

Keçmişlərdə göy sakinləri tez-tez yerə endikləri zaman şairlər allahı Braqi də insanlar arasında gəzirdi. Sadə aşiq adı ilə kənddən-kəndə keçirdi, uzun qış gecələrində tonqal, ya da ocaq başında öyləşib başına gələnləri insanlara danışdı. Bu hadisələrdən çoxu onları eşidənlərin hafizəsində qalıb, bəziləri isə deyilənə görə, allahların özlərinin düşünüb-tapdıqları xüsusi Runa hərfləri ilə qələmə alınıb.

Braqinin danışdıqlarının hamısını heç kəs yadında saxlaya bilməz, lakin onun iki sərgüzəştini, Volsunqların şanlı nəslə və usta dəmirçi Völünd haqqında hekayətini indi eşidəcəksiniz.

VOLSUNQLARIN DASTANI

Biri vardı, biri yoxdu. Siqi və Skadi adlı iki nəfər dövlətli və məşhur adam vardı. Skadinin də Bredi adlı ağıllı və bacarıqlı nökeri vardı.

Bir dəfə Siqi və Bredi birlikdə ova getdilər və Siqi nə qədər cəhd eləsə də, Bredi ondan iki dəfə çox quş vurdu. Odinin oğlu olan və bununla öyünən Siqi, mənşəyi etibarı ilə ondan aşağıda duran bir adamın üstünlüyünə dözə bilməzdi, buna görə də qəzəblənib Bredini öldürdü.

Siqi meşədən qayıdıb dedi ki, Bredi maral qova-qova meşənin sıx yerində yox olub və bir də geri qayıtmayıb. Bunu eşidən Skadi adamlarını göndərdi ki, nökeri tapsınlar. Xidmətçilər izi tutub getdilər, Bredinin meyitini tapdılar və onu öldürənin kim olduğunu bildilər. Siqi sürgünə məhkum olundu və doğma ölkəsini həmişəlik tərk etdi. Ancaq Odin öz oğlunu darda qoymadı. Ətrafına böyük qoşun yığmaqda Siqiyə kömək elədi və onun gəmilərini Skandinaviya sahillərindən uzağa, cənuba apardı. Orda Siqi bütöv bir ölkəni işğal etdi və onun kralı oldu. Həmin ölkə frankların ölkəsi, xalqı isə franklar adlandırıldı. Tezliklə Siqi öz saray adamlarından birinin qızı ilə evləndi və bu nikahın nəticəsində onun Rerir adlı bir oğlu oldu. Rerir

atasının ölümündən sonra, qələbə ilə qurtaran müharibələr sayəsində franklar krallığını daha da genişləndirdi, xeyli var-dövlət əldə elədi. Əgər allahlar Rerirə varis bəxş etsəydilər, o, dünyanın ən xoşbəxt adamı olardı. Rerir sonsuz idi.

İllər keçdi, Rerir qocaldı və ölümünü qorxu ilə gözləməyə başladı: öz krallığını kimə vəsiyyət edəcəyini bilmirdi.

Bir dəfə Rerir öz qəsrinin yaxınlığındakı təpənin üstündə kədərli halda əyləşdiyi zaman, onun qarşısında zirehli paltar geymiş, başına dəbilqə qoymuş ucaboylu, mütənəşib bədənli bir qız zahir oldu. Sağ əlində iri qırmızı bir alma tutmuşdu. Bu, nəhəng Qrimnirin qızı, valkiri Liod idi.

– Allahlar sənə şikayətlərini eşitdilər, – deyə o dilləndi, – sənə kömək etməyi qərara aldılar. Al bu almanı, ver arvadına, onda arzuna nail olarsan. Bir oğlun dünyaya gələcək, canavar gəlib insanları və allahları məhv edənəcən onun adı əsrlər boyu yaşayacaq.

Rerir sevinclə almanı qapdı, Liod isə geriye, Asqarda uçdu ki, Aslara onların ömrünü yerinə yetirdiyini xəbər versin.

Hər şey allah qasidinin dediyi kimi oldu. Reririn arvadı almanı yeyəndə dərhal ürəyinin altında uşağın tərpəndiyini hiss elədi. Hec kəs allahlara qoca kral kimi xeyir-dua vermirdi, lakin oğlunu görmək ona qismət olmadı. Liod zühur edəndən bir neçə ay sonra kral öldü. Kraliça ərinin vəfatına acı-acı ağladı və körpənin doğulmasını daha böyük bir səbərsizliklə gözləməyə başladı. Ancaq bir il keçdi, daha bir il keçdi, uşaqdan əsər-əlamət görünmədi. Nəhayət, üçüncü il kraliçanın oğlu oldu; o, elə iri və möhkəm idi ki, anadan olduğu birinci gündə ayağa qalxıb yeriməyə başladı. Ağır keçən doğuşa davam gətirməyən kraliça gözlərini əbədlilik yumdu, ölməmişdən əvvəl oğluna Volsunq adını verdi.

Allahlar öz vədlərinə əməl etdilər. Volsunq gündən-günə yox, saatdan-saata böyüyürdü; o, cavan oğlan olanda igid döyüşçü və usta bir sərkərdə kimi şöhrət qazandı. Volsunq yaşa dolanda və evlənmək vaxtı çatanda, allahlar, bir zaman Volsunqun mərhum atasına alma gətirən valkiri Liodu ona arvad göndərdilər. Liod, Volsunq üçün on oğul və bir qız doğdu ki, bundan sonrakı hekayəmiz onların haqqındadır.

SİQİNİN TOYU

Frankların kralı Volsunqun qəsridə artıq bir neçə gün idi ki, misilsiz ziyafət verilirdi. Həmin qəsrin tikildiyi vaxtdan xeyli keçmişdi, ancaq indiyədək qəsrdə heç bu qədər qonaq olmamışdı. Qoca kralın bütün dostları və qohumları, onun qoşun başçıları və hətta adi döyüşçülər də qəsre toplaşmışdılar. Volsunqun yeganə qızı, gözəl Siqni, Qautland kralı Siqqeyrə ərə gedirdi və əri ilə birlikdə dənizin o tayına, onun krallığına yola düşməyə hazırlaşdı.

Həmin uzaq zamanlarda tikilən bir çox ev kimi, Volsunqun qəsrində də nəhəng palıd ağacının dövrəsində ucaldılmışdı; Volsunq arvadının şəərəfinə bu ağaca "Valkiri palıdı" adını vermişdi. Bütün bina azman ağacın nəhəng gövdəsinə söykənmişdi. Hər tərəfə və xeyli irəli uzanmış sıx budaqları isə qəsrin üzərində yaşıl qübbə kimi yüksəlirdi. Bu meşə nəhənginin rüşələri arasında qəsrin torpaq döşəməsində uzun stollar düzülmüşdü, onların üstündə bütöv qızardılmış maral, qaban və ceyran cəmdəkləri, yanında isə köpüklü bal və qəliz braqa ilə dolu çəlləklər görünürdü. Həmin çəlləklərdən biri boşalan kimi nökrələr onu diyirlədirib salondan çıxarıb, yerinə başqasını qoyurdular. Ev sahibləri və qonaqlar yeyir, içir və şənələnirdilər, gəlinin özü isə fikirli və kədərli idi. Siqqeyr onun xoşuna gəlmirdi, Siqqeyrin ikibaşlı, yaltaq nitqlərində isə o, hiyləgərlik və gizli bir amansızlıq duyurdu. Tezliklə doğma evlərindən, atasından, qardaşlarından, onların ən böyüyü Siqmunddan həmişəlik ayrılacağı barədə Siqni qüssə ilə fikirləşirdi.

Siqmund və Siqni əkiz idilər. Onlar bir yerdə doğulmuş, bir yerdə boy atmışdılar; əgər Siqni hamıdan gözəl idisə, qüvvətdə və mərdlikdə Siqmundun tayı-bərabəri yox idi. Hətta çoxları belə deyirdilər ki, tezliklə Siqmundun şöhrəti məşhur atasının şöhrətini də kölgədə qoyacaq. Siqqeyr, Siqmundun da xoşuna gəlmirdi, ancaq o, qoca Volsunqın inadkar xasiyyətindən xəbərdar idi və buna görə də susurdu.

Qonaqlar qəliz baldan xeyli içib keflənmişdilər, dəniz küləyinin vıyılısını xatırladan, yürüşlərdə tutulub xırıldayan kal səslərini uzadıb, vikinqlərə¹ məxsus döyüş mahnısını yenidən oxumağa başlamışdılar ki, birdən salonun qapıları taybatay açıldı və kandarda naməlum bir qoca göründü. Onun başında enli, əzik bir şlyapa vardı, çiyinlərindən göy rəngli cındır bir pləş asılmışdı, sağ əlində iri, par-par parıldayan bir qılinc tutmuşdu. Yad qocanın təkə bir gözü vardı, lakin bu gözdə elə dərin ağıl duyulurdu, ümumiyyətlə, qocanın zahiri görkəmi elə möhtəşəm idi ki, hamı qeyri-ixtiyari özünü itirdi və hətta heç kəs təzə qonağa adicə salam verib, “xoş gəlmisiniz” deməyə ürək eləmədi. Qoca, buna əhəmiyyət vermədən, ağır və təmkinli addımlarla salona daxil oldu, qonaqların arasından keçdi və Valkiri palidına yaxınlaşıb, qılincini elə qüvvətlə ağaca sancdı ki, qılinc dəstəyəcən gövdəyə işlədi.

– Mən bu qılinci burda qoyuram, – qoca dilləndi və onun sözləri aydınca eşidildi. – Kim onu ağacdən çəkib çıxara bilsə, qoy özünə hədiyyə götürsün. Bilin ki, hələ heç kəs əlində belə bir qılinc tutmayıb.

Yad qoca, bu sözləri deyib, arxaya baxmadan salondan çıxdı. Volsunqun nöqərləri qocanın dalınca qaçdılar, lakin sirli qonaq artıq yox olmuşdu və heç kəs də onun hardan gəlib, hara getdiyini görmədi.

Salondakılar heyrətdən ayılıb, özlərinə gələn kimi yerlərindən qalxdılar və gövdəsində qılincin qızılı dəstəyi tutqun bir ışıltı saçan palıdı dövrəyə aldılar. Volsunqun kiçik oğlu əlini qılınca aparmaq istəyəndə atası onu saxladı və Siqqeyrə dönüb dedi:

– Sən mənim qonağımsan, əziz kürəkən, bu qılinci hamıdan əvvəl sən çıxarmağa çalış.

Siqqeyr sevincindən qızardı. O, cavan və qüvvətli idi, yad qocanın hədiyyəsinə asanlıqla sahib olacağına şübhə eləmədi.

“Əgər qoca onu ağaca sanca bilsə, deməli, mən də asanlıqla çıxara bilərəm”, – deyər Siqqeyr düşündü.

Lakin Qautland kralının ümidi boş çıxdı, alnını iri tər damlları örtənə qədər qüvvə sərf eləsə də, qılinc bir tükə də yerindən tərpənmədi.

¹ Vikinqlər – əvvəllər bu sözün mənası dəniz quldurlarının sahilə hücumu ilə əlaqədar olub (“vik” norveç dilində körfəz, sahil qəsəbəsi deməkdir). Sonralar həmin hücumlarda iştirak edən Norveç və Danimarka dənizçilərini də belə adlandırmışlar.

Siqqeyr öz yerinə qayıdarkən acıqla donquldandı:

– Yox, görünür, bu qılinci ağaca adı insan əli sancmayıb, onu adı insan əli də çıxara bilməyəcək.

Siqqeyri qoca Volsunq, onu da oğlanları və qonaqlar əvəz elədilər. Hamı öz qüvvəsini sınaqdan keçirmək və gözəl hədiyyəyə sahib olmaq istəyirdi. Onlar bir-birinin ardınca palıda yaxınlaşıb, bir-birinin ardınca da pərt olub, geri çəkildilər. Qılinc elə bil ağaca bitmişdi və yerindən qopmurdu ki, qopmurdu.

Təkə Siqmund dinməzəcə kənarda dayanmışdı. Qoca Volsunq bunu görüb, Siqmunda yaxınlaşdı

– Məgər sən istəmirsən ki, belə qəşəng qılincin olsun? Yoxsa öz qüvvənə inanmırsan? – deyər soruşdu.

Siqmund qısaca dilləndi:

– Yox, mən sadəcə olaraq başqalarına mane olmaq istəmirəm.

O, palıda yaxınlaşdı və bir əli ilə qılincin dəstəyindən yapışib, onu, qınından sıyırmış kimi, yüngülcə ağacdən çıxardı.

Hamı gənc Volsunqun nəhəng qüvvəsinə heyran qalıb, qeyri-iradi çığırdı. Qılincin özü də az təəccüb doğurmadı. O həqiqətən çox gözəl idi. Siqmund qılinci yoxlamaq üçün saçından bir tük qoparıb, tiyənin üstünə atdı. Tük qılınca toxunan kimi ikiye bölündü. Yenə də heyrət nidaları ucaldı.

Qibtə ilə qılınca baxan Siqqeyr dedi:

– Bura bax, Siqmund, onu sat mənə. Bu qılincin özü ağırlığında sənə qızıl verərəm.

– Əgər sən bu qılinci gəzdirməyə layiq olsaydın gərək onu ağacdən çıxaraydın, – deyər Siqmund kinayə ilə cavab verdi. – İndi isə mən onu sənənin krallığındakı qızılın hamısına da satmaram.

Qautland kralı bu ağır sözə bərk incidi. Ancaq o, çox ağıllı idi, qəzəbini bürüzə vermədi və şən bir qəhqəhə çəkib əlini dostcasına Siqmundun çiyinə vurdu.

– Yaxşı, qoy sənə qismət olsun, – deyər səsləndi, – biz isə o sağlığa içək ki, bu qılıncla göstərəcəyin qəhrəmanlıqlar sənənin adını əbədi şöhrətləndirsin!

Siqqeyr bunu deyib, ağzınacan balla dolu buynuzu nöqərdən aldı və birnəfəsə boşalttı. Qalanları da onun kimi elədilər, bundan sonra salondakı şənlik yeni bir qüvvə ilə coşdu və heç bir maneçilik olmadan səhərəcən davam elədi.

Günəşin ilk şüaları göyə yayılarda Siqqeyr yerindən qalxdı və Volsunqa müraciətlə dedi:

– Yolçu yolda gərək, əziz qayınatam, külək dənizə əsir, mən də ondan istifadə eləyib evə tərəf üzmək istəyirəm. İcazənlə qonaq-pərəstliyinə və mehribanlığına görə sənə təşəkkür eləyim.

Qoca Volsunqun üzünə kədər çökdü.

– Sən çox erkəndən yola düşürsən, – dedi. – Toy ziyafətini belə tez qurtarmaq bizim adətimiz deyil.

– Bilirəm, – deyə Siqqeyr cavab verdi. – Ancaq mən onu qurtarmış hesab eləmirəm. Mühüm xəbərlər almışam, gərək təcili evə qayıdam. Lakin əgər sən burda iştirak eləyənlərin hamısı ilə birlikdə iki həftədən sonra mənim yanıma, Qautlanda gəlsən, burda başladığımız şənliyi orda davam elətdirərik və inan ki, mən qonaq-pərəstliyə qonaqpərəstliklə cavab verməyi bacarıram.

İki həftə sonrakı bayrama indidən sevinən qonaqlar Siqqeyrin sözlərini razılıq səsləri ilə qarşıladılar.

Qoca Volsunq dedi:

– Mən sənəin dəvətini qəbul eləyirəm və söz verirəm ki, mənə qoşulmağı arzulayanların hamısı ilə birlikdə iki həftədən sonra sənəin yanına, Qautlanda gələcəyəm. Belələri isə, – deyə o, salona göz gəzdirdi, – az olmayacaq.

Siqqeyr mehribanlıqla gülümsünüb cavab verdi:

– Özünlə nə qədər çox qonaq gətirsən, məclisimiz bir o qədər şən keçər.

O, Volsunqla vıdalaşdı və yola hazırlaşmağı öz adamlarına əmr etmək üçün salondan çıxdı.

Bu vaxtadək öz yerində sakit əyləşən Siqni, birdən qoca kralın qarşısında diz üstə çökdü və gözləri yaşlı halda səsləndi:

– Ah, əziz ata! Yalvarıram, icazə ver onunla getməyim! Siqqeyrə inanma: o, hiyləgər və kinlidir. Qoy o öz Qautlandına tək qayıtsın, mən isə burda, sənəinlə və qardaşlarımla qalım!

– Sən dəli olmusan, Siqni! – deyə qoca Volsunq qəzəblə qızına baxdı. – Mən öz qonağımı və kürəkənim, hələ bunlar bir yana, Siqqeyr kimi hörmətli bir adamı necə təhqir eləyə bilərəm! Tez onun yanına get və ondan xoşlanmadığını üzə vurmağa qətiyyənlə cəsərlət eləmə!

Siqni başını aşağı saldı və daha bir söz demədən, Siqqeyrin ardınca salondan çıxdı. İki saatdan sonra qautlandlıların gəmiləri frankların torpağını tərk eləyib, Şimal dənizinin coşqun dalgaları ilə irəli cumdu. Bu gəmilər Siqqeyri və onun cavan arvadını apardı; Siqni doğma sahillər gözəndən itənəcən baxışlarını onlardan çəkmədi, onları bir də görməyəcəyini elə bil qabaqcadan hiss eləyirdi.

VOLSUNQUN ÖLÜMÜ

Qoca Volsunq kürəkəninə verdiyi vədini yerinə yetirdi. Siqqeyrin belə gözlənilmədən yarıda qoyduğu şənliyi Qautlandda davam etdirmək üçün Volsunq, Siqninin yola düşdüyü gündən düz iki həftə sonra oğlanları, dostları, qohumları ilə birlikdə səfərə çıxdı.

Frankların dəniz səfəri uğurlu idi. Arxadan əsən külək onların yüngül, böyük qayıqlara oxşayan gəmilərini sürətlə irəli aparırdı və bir axşam qayıqdakılar öz qarşılarında Qautlandın sərt qayalı sahillərini gördülər. Yolçular bu qayaları sevinc nidaları ilə salamladılar. Onlar tezliklə dincələcəkləri və Siqqeyrin vəd etdiyi böyük ziyafətdə doyuncu yeyib-içəcəkləri haqda düşünərək, şən bir mahnı oxumağa, kürəkləri daha artıq bir qüvvə ilə çəkməyə başladılar.

Yalnız qoca kral ümumi şənliyə qoşulmayıb öz gəmisinin burunda dayanmışdı və sürətlə yaxınlaşan sahilə heyrətlə baxırdı. O gözləyirdi ki, qonaqların gələcəyini əvvəlcədən bilən Siqqeyr, saray əyanları ilə birlikdə onların qabağına çıxacaq. Ancaq ətrafda ins-cins görünmürdü, təkcə sahil qayalarından birinin üstündə uca-boylu, mütənasib bədənli bir qadın dayanmışdı. Batan günəşin şüaları onun uzun, qızılı saçlarını oxşayırdı. Qadın iri qolbaqlı ağ əllərini sinəsinə sıxıb, gərgin bir diqqətlə yaxınlaşan gəmilərə baxırdı; birdən gözləməkdən səbri tükənmiş kimi suya atıldı və onlara sarı üzüməyə başladı. Qadın tezliklə Volsunqun gəmisinə çatdı və onun qıraqlarından yapışib cəld bir hərəkətlə göyərtəyə qalxdı.

Bu, Siqni idi. Onun paltarından və saçlarından su sel kimi axırdı, yanaqları ağarmışdı. Heç bir söz demədən atasının ayaqlarına yıxıldı və üzünü onun dizlərinə sıxdı.

– Sənə nə olub, qızım? – deyə qoca Volsunq dilləndi. – Hani sənəin ərin? Yoxsa onun başına bir bədbəxtlik gəlib?

Siqni atasından bu sözləri eşidən kimi ayağa qalxdı. Onun iri mavi gözləri nifrətdən qaralmışdı. Qəzəblə çığırdı:

– Ah, kaş belə olaydı! Yox, ona heç bir bədbəxtlik üz verməyib. Əksinə, başqalarına bədbəxtlik hazırlayır. Orda, – Siqni əlini bir cərgə düzülmüş sahil qayalarına tərəf uzatdı, – orda, bu qayaların arxasında o, saysız-hesabsız qoşun toplayıb, qoşuna əmr olunub ki, siz sahilə çıxan kimi üstünüze atılsın. Siqqeyrin sizi dəvət elədiyi toy belə toydur. Yubanma, ata! Əmr elə ki, gəmilər geriye dönsünlər və nə qədər gec deyil, bu lənətə gəlmiş torpaqdan uzaqlaşsınlar!

Siqni elə ucadan danışdı ki, onun sözləri bütün gəmilərdə eşidilirdi. Franklar kürəkləri saxlayıb, dinməzcə öz krallarına baxırdılar. Qoca Volsunqun üzü tutulmuşdu. Qalın ağ qaşları çatılmışdı. Nəhayət, o, qətiyyətlə başını silkələdi.

– Sən mənə inanmırsan, ata? – deyə Siqni çarəsiz bir halda qışqırdı. – Allahlara and içirəm, and içirəm ki, həqiqəti söyləyirəm!

Qoca kral sakitcə dilləndi:

– Mən sənə inanıram, qızım! Nahaq yerə and içirsən. Mən özüm gəncliyimdə and vermişəm ki, düşmənlərim nə qədər güclü olsalar da, onların qabağından geri çəkilməyim. Bu anda indi də əməl edə-cəyəm. Biz sahilə çıxıb ərinin qoşunu ilə vuruşacağıq.

Siqninin rəngi daha da ağardı, lakin sonra gözləri qıgılcım saçdı və o, başını qürurla qaldırdı.

– Yaxşı ata, – dedi, – necə bilirsən, o cür də hərəkət elə. Ancaq icazə ver, mən də sizinlə qalım və qələbəniyə, ya da ölümünüyə şərik olum!

Qoca rəhbərin qranitdən yonulmuş kimi sərt siması bir qədər yumşaldı, yalnız bircə anlığa.

– Yox, Siqni, – deyə o, qətiyyətlə dilləndi, – mən dedə-babaları-mızın adətini poza bilmərəm. Sən ərdəsən, ona görə də bu gündən atanın və qardaşlarının taleyi yox, ərinin taleyi sənə də taleyin ol-malıdır. Sən Siqqeyrin yanına qayıdıb, həmişəlik onunla qalmalısan.

Frankların kralı daha qızına əhəmiyyət verməyib, öz qoşununa tərəf çevrildi və ucadan səsləndi:

– Dostlarım mənim! Siz, Siqninin sözlərini eşitdiniz və bilir-siniz ki, bizi nə gözləyir. Biz Siqqeyrlə düşmənçilik etmək istəmir-dik və onun yanına dost kimi gəlmişdik, lakin Siqqeyrin qabağından qaçmaq biz franklara yaraşmaz! Qorxaq kimi ölüb, Xelin yeraltı səltənətinə getməkdənsə, döyüşdə ölmək və Valqallanın şərəfli qonağı olmaq daha yaxşıdır. İrəli, dostlar, ulu babam Odin köməyi-niz olsun!

– İrəli! – deyə franklar bir səslə təkrar etdilər.

Onlar yenə kürəkləri işə saldılar və gəmiləri sahilə yaxınlaş-dırdılar.

Siqni hamıdan əvvəl quruya atıldı və kədərlə dedi:

– Əlvida, ata! Mən sənə əmrinə əməl eləyib, Siqqeyrin yanına qayıdacağam, ancaq bil ki, əgər həlak olsanız, sənə qanın yerdə qal-mayacaq. Əbədi əlvida, qardaşlar və dostlar, əlvida!

Siqni dinməzəcə döyüşə hazırlaşan frankların sakit, mərd ifadəli üzlərinə sonuncu dəfə baxıb, sonra geriyyə çevrilmədən Siqqeyrin qoşunlarını gizlədən qayalara tərəf qaçdı və tezliklə gözəndi.

Volsunqun balaca dəstəsi sahilə çıxdı, öz kralının və onun oğlu-nun ətrafında sıx cərgələrlə dayandı. Çox gözləməli olmadılar. Bir

nəçə dəqiqə keçməmiş frankların sağında və solunda Siqqeyrin saysız-hesabsız qoşununun ilk sıraları göründü. Qautlandlılar frank-ları dəniz sahilindən ayrılmaq məqsədi ilə geniş yarımdaire şəklin-də hücumla başladılar.

Volsunq düşmən sıralarına göz gəzdirib, kürəkənini axtardı, lakin Siqqeyr çox hiyləgər və ehtiyatlı idi, şöhrəti hər yere yayılmış qoca cəngavərlə və onun qüdrətli oğulları ilə üz-üzə gəlmək istə-məyib sarayda qalmış, qoşuna komandanlıq etməyi öz sərkərdələrinə tapşırırmışdı.

– Miskin qorxaq! – deyə Volsunq nifrətlə pıçıldadı və sonra: – İrəli, franklar! – qışqırıb, qılıncını yuxarı qaldırdı, düşmənlərin qabağına atıldı.

Frankların hücumu elə gözlənilməz oldu ki, qautlandlıların sıraları pozuldu. Güclü zərbələrlə özünə yol açan qoca kral hamının önündə gedirdi. Gözəl qılıncı əlində tutmuş Siqmund da onun yanında idi.

Belə düşünmək olardı ki, bu vaxtdək məğlubiyyət bilməyən Volsunq indi də qalib gələcək. Amma qautlandlıların sayı həddən artıq çox idi. Franklar onların cərgələrini doqquz dəfə yarıb, xeyli düşməni yerə sərdilər, ancaq özləri də ağır itkiyə düşər oldular. Qoşunun yarısından çoxunun qırıldığına əhəmiyyət verməyən Volsunq, öz döyüşçülərini onuncu dəfə düşmənin üzərinə apardı. Həmin anda qautlandlılardan birinin sərrast atdığı nizə Volsunqun sinəsinə sancıldı. Qoca cəngavər sarsıldı və inildəmədən yerə sərələndi. Bunu gören və atasının yalnız yaralandığını düşünən Siqmund, krala tərəf atıldı və yanında diz üstə çökdü. Bu anda qayıqdan düzəldilmiş möhkəm ilgək onun boğazına keçdi və arxası üstə yerə yığıldı. Siqmund ayağa durmaq istədi, lakin elə oradaca on nəfərdən çox döyüşçü onu altına aldı, tərki-silah elədi və əl-ayağını bərk-bərk bağladı. Siqmundun o biri doqquz qardaşı da bu yolla əsir alındı, bir neçə dəqiqə sonra isə düşmənlərin nizələri ilə ölümcül yaralanmış axırıncı frank al-qan içində torpağa sərildi. Döyüş qurtardı.

DİŞİ SİĞİN

Qautlandlılar Siqmundu və onun qardaşlarını kralın qəsrinin həyətinə gətirdilər. Burada öz əyanları ilə əhatə olunmuş halda, taxtadan qayrılmış sadə kürsüdə əyləşən Siqqeyr özü onları gözləyirdi. Siqni də onun yanında dayanmışdı. Siqninin üzündə özəmətli və soyuq ifadə vardı. Elə bil ki, o özünün, atasının və qardaşlarının taleyi ilə tamam barışmışdı. Qautland kralının gözləri isə əsirləri gören kimi, vəhşi bir sevincle parladı.

– Salam sənə, Siqmund, – deyərək o, istehza ilə dilləndi. – Bu qılıncı gözəldirməyə layiq olmadığımı bəlkə bir də təkrar eləyəsən?

Siqqeyr bu sözləri deyərək, hələ əsirlər gətirilməmişdən belinə bağladığı gözəl qılıncın dəstəyini sığalladı.

Siqmund sakitcə dedi:

– Bu qılınc səndən ötrü deyil, Siqqeyr. O, gec-tez öz sahibinə çatacaq.

– Hər halda sənin əlinə düşməyəcək! – deyərək Siqqeyr qəzəblə cavab verdi. – Hey, döyüşçülər, bu frankların boynunu vurun!

Daha özünü saxlaya bilməyən Siqni, tez səsləndi:

– Dayan, Siqqeyr! Dayan, onların barəsində öz hökmünü verməyə tələsmə.

Qautland kralı qasqabağını tökdü:

– Bu nə deməkdir, arvad? Deməli, ərini belə istəyirsən? Bəlkə atanın evində necə təhqir olunduğumu unutmusan, ya da istəyirsən ki, bunu onlara bağışlayım?

– Yox, sən necə təhqir olunduğunu unutmamışam, – deyərək Siqni cavab verdi, – bunu özüm də bağışlaya bilmirəm. Ancaq sən, bu təhqirə qarşı çox yumşaqlıq eləyirsən. Qılınc zərbəsi yüngül ölümdür. Yaxşısı budur, əmr elə ki, onları meşəyə aparıb, ayaqlarını kündəyə¹ salsınlar. Qoy onlar oradaca açıqdan və susuzluqdan həlak olsunlar.

Siqqeyr gülümsəndi.

– Odiyə and olsun ki, sən haqlısan, Siqni! İndi gördüm ki, sən sədaqətli arvad və yaxşı rəfiqəsen. Qılınc zərbəsi, doğrudan da, çox yüngül ölümdür. Kraliçanın sözlərini eşitdinizmi? – deyərək o, öz döyüşçülərinə döndü. – Onun dediyi kimi də eləyin. Siz isə Volsunqlar, acından və susuzluqdan öləndə, bunun üçün bacınıza minnətdar olduğunuzu düşünüb, təsəlli tapın! – Siqqeyr, ucadan qəhqəhə çəkdi.

Qautlandlı döyüşçülər, öz krallarının əmrinə əməl eləyib, Volsunq qardaşlarını meşəyə apardılar, tufanın sındırdığı ağacın nəhəng gövdəsinə bir cərgə ilə bağladılar. Əsirlərin əl-ayaqlarını tərپətmədiklərinə və buna görə də heç cürə qaça bilməyəcəklərinə əmin olan döyüşçülər qardaşları meşədə tək qoydular, özləri isə əmri yerinə yetirdiklərini Siqqeyrə xəbər vermək üçün qəsrə qayıtdılar.

Siqni əsir frankları kündəyə salmağı ərinə nahar yerə məsləhət görməmişdi. Onun uşaqlıqdan yanında qalan sədaqətli bir nökrəri vardı ki, bu nökrerin köməyi ilə qardaşlarını azad etmək və qaçımaq istəyirdi. Lakin məsələ tam onun fikirləşdiyi kimi olmadı. Elə birinci gecə meşənin dərinliyindən əsirlərin bağlandığı talaya nəhəng, dişli bir siğın çıxdı və ağır addımlarla birbaşa onların üstünə yeridi. Siğının gözlərinin qaranlıqda yurtcu heyvan gözləri kimi parıldadığını gören qardaşlar dəhşətə gəldilər. Siğın, qardaşların ən balacasına yaxınlaşdı, onun boğazını dişləyib üzdü və acgözlüklə yeməyə başladı. Dəhşətli heyvanı qorxutmaq üçün o biri qardaşlar nəhaq yerə çıxırdı və fit çalırıldı. Siğın kiçik qardaşı tamam yeyəndən sonra sakitləşdi və ağacların arasında yox oldu.

¹ Kündə – keçmişdə qaçmasın deyərək dustaqların ayaqlarına, boyunlarına və ya öllərinə vurulan ağır şey

Səhər Siqninin göndərdiyi qoca nökr talaya gəldi. O, qardaşlara yemək və su gətirmişdi, onları kündədən xilas etməyə çalışdı. Ancaq bu, bir nəfərin işi deyildi. Həm də nökr qoca və zəif idi. Siqni özü isə qəsrədən çıxıb bilmirdi, çünki onu diqqətlə güdürdülər. Sığın ikinci gecə də gəldi və Volsunqlardan biri də ağgöz heyvanın dişləri arasında ömrünü başa vurdu.

Gündüzlər, gecələr bir-bir keçir, frankların sayı getdikcə azalırdı. Siqni qardaşlarını dəhşətli heyvanın pəncəsindən necə xilas edəcəyini bilməyərək, saçlarını yolurdu. O bilmirdi ki, sığın, əslində kinli cadugər, Siqqeyrin anasıdır, gecələr heyvan cildinə düşür. Cadugər, Siqninin fikrini başa düşüb, oğluna məsləhət vermişdi ki, arvadını on gün evdən kənara qoymasın. O həmin vaxtda qardaşların hamısını yemək fikrində idi.

Beləliklə, doqquz gecə keçdi. Sonuncu gecədən əvvəl Volsunqlardan yalnız Siqmund sağ qalmışdı. O öz taleyinə demək olar ki, boyun əyirdi bir vaxtda, birdən ağlına xoşbəxt bir fikir gəldi. Səhər, hər gün qardaşlara baş çəkən qoca nökr yenə talaya gələndə Siqmund ona dedi:

– Tez bacımın yanına qaç, de ki, ən yaxşı, ətirli baldan bir bardaq mənə göndərsin. Özün də tələs, qaranlıq düşməmiş balı mənə yetir.

Nökr var gücü ilə qəsrə qaçdı və axşama yaxın əlində bir bardaq bal geriye qayıtdı. Siqmund dedi:

– Yaxşı. İndi bu balı üzümə yax, qalanını da ağzıma qoy.

Nökr, Volsunqun nə fikirləşdiyini başa düşməsə də onun dediyi kimi elədi və sonra Volsunqla vidalaşdı və gətirdi.

Siqmund özü də tədbirinin baş tutub-tutmayacağını bilmirdi və gecənin düşməsinə həyəcanla gözləyirdi. Budur, günəş batdı, səmada ilk ulduzlar göründü və Siqmund öz düşməninə ağır addımlarını eşitdi. Sığın getdikcə yaxınlaşırdı. O gəlib Siqmundun qarşısında dayandı, qurbanının vəziyyətindən ləzzət almış kimi, bir neçə dəqiqə ona baxdı, sonra boğazını üzümək üçün nəhəng ağzını açdı. Həmin dəqiqə balın kəskin qoxusu onun buruna dəydi. Sığın ağzını yumdu, gənc Volsunq diqqətlə qoxuladı və onun üzünə yaxılmış balı yalamağa başladı. Sığın başı bu işə elə qarışdı ki, o nəhayət dilini Siqmundun ağzına soxdu. Elə bunu gözləyən Siqmund, sığın dilini dişləri arasında möhkəm sıxdı. Qorxmış sığın dərindən və qabaq ayaqlarını bütün gücü ilə gənc cəngavərin bağlandığı ağaca vurdu. Ağac

parça-parça oldu və Siqmundun əl-ayağı açıldı. O, vaxt itirmədən, dişlərini açmayıb, güclü əli ilə sığın dilindən yapışdı və onu sığın boğazından qopardı. Cadugər heyvanın ağzından qan fəvvarə vurdu və onun cəmdəyi torpağa düşdü.

Dan yeri qızarılanda qoca nökr qaça-qaça meşəyə gəldi. Siqni də bu dəfə yanında idi; frankların heç birisinin sağ qalmadığına arxayın olan Siqqeyr arvadına tam azadlıq vermişdi. Siqmund sağ-salamat və azad, sığın cəmdəyini isə onun ayaqlarının altında görəndə Siqni ilə nökrə çox sevindilər.

Siqni qardaşını hərarətlə qucaqlayıb dedi:

– Görünür, şərəfsiz ölümə həlak olmaq qismətin deyilmiş! Sən hələ çox şücaət göstərəcəksən, Siqqeyrin xəyanəti isə çox baha oturacaq.

– Bunun da vaxtı gələr, bacı, – Siqmund cavab verdi. – Hələlik isə yaxşısı budur, qoy ərin elə fikirləşsin ki, Volsunqların sonuncusu da ölüb. Get evə, mən də heç kim görməsin dəyə sığın cəmdəyini basdırım.

Siqni soruşdu:

– Bəs harada yaşayacaqsan, əziz qardaşım?

Siqmund dedi:

– Elə burada, meşədə. Belə ki, tezliklə görüşəcəyik. İndi isə, Siqqeyr səndən şübhələnməmiş geriye qayıt.

Siqni qardaşı ilə vidalaşdı, evə qaçdı. Siqmund da sığın cəmdəyini çiyninə asıb, uzağa, kolların arasına apardı və orada basdırdı.

Həmin gün Siqqeyr öz döyüşçülərini meşəyə göndərdi ki, Volsunqların hələ də sağ olub-olmadıqları barədə xəbər gətirsinlər; döyüşçülər qayıdıb dedilər ki, frankların bağlandığı ağac parça-parça olub, yanında da təzə qan gölməçəsi var.

“Görünür, ya vəhşi heyvanlar, ya da mənim anam qardaşların onunu da parçalayıb”, – deyərək Siqqeyr fikirləşdi, sonra ucadan əlavə etdi:

– İndi, Siqni, biz rahat padşahlıq eləyə bilərik, bizi heç kəsin qisası hədələmir – Volsunqların izi-tozu da qalmayıb.

Siqni fikirləşdi ki, əgər sən həqiqəti bilsəydin, Siqqeyr, görəsən nə deyərdin! lakin ərinə heç bir cavab verməyib, razılıq əlaməti olaraq yalnız dinməzəcə başını əydi.

Kralın qəsrindən uzaqda, meşənin ən sıx yerində Siqmund özü üçün yeraltı qazma düzəltmişdi, o, burada yaşayaraq, atasının və qardaşlarının ölümü üçün Siqqeyrdən intiqam alacağı dəqiqələri səbirlə gözləyirdi. Yemək üçün əti ovda əldə eləyirdi, unu və tərəvəzi isə Siqni həmin qoca nökerlə ona göndərirdi, beləliklə, Siqmundun heç nəyə ehtiyacı yox idi. Kraliça özü tez-tez qardaşına baş çəkirdi və ərin sarayında baş verən hadisələrin hamısını ona danışdı.

İllər gəlib keçdi. Həmin müddətdə Siqninin üç oğlu oldu. Onlardan böyüyü on yaşına çatanda Siqni onu Siqmundun yanına gətirdi və dedi:

– Əziz qardaşım, bu oğlanı sınaqdan çıxar. Əgər inansan ki, o, namuslu və igiddir, deməli, onun damarlarında bizim qanımız, Volsunqların qanı axır. Onda bu oğlanı yanında saxla və əsil bir döyüşçü kimi tərbiyələndir. Vaxt gələr, babasının qanı üçün Siqqeyrdən intiqam alar. Əgər görsən ki, qorxaqdır, qov getsin, onda oğlunun sınaqdan çıxmadığını başa düşərim.

Siqmund razılışıb, oğlanı öz yanında saxladı. Ertəsi günü tezdən gənc şahzadəni yuxudan oyatdı və dedi:

– Mən ova gedirəm, sən isə taxta yeşikdən un götürüb, ikimiz üçün də çörək bişir. Özün də tələs, tez qayıdacağam.

Siqmund bunu deyib, yayını, oxqabını götürdü və getdi. Ancaq günortaüstü çiyində öldürülmüş maral qayıtdı və içəri girən kimi oğlandan çörək bişirib-bişirmədiyini soruşdu.

– Yox, – deyərək oğlan cavab verdi, – mən yeşikdən un götürəndə orada nə isə tərpendi, una el vurmağa qorxdum.

Siqmund nifrətlə çığırdı:

– Miskin qorxaq! Sən atanın əsil oğlusan. Tez evə, ananın yanına qayıt və mənim adımdan ona de ki, səndən heç vaxt əsil kişi çıxmıyacaq.

Siqni, böyük oğlunun meşədən qayıtdığını görəndə ürəyi sıxıldı. Başa düşdü ki, oğlan sınağa davam gətirməyib, lakin göz yaşlarını boğub, harada olduğunu və nə gördüyünü heç kəsə danışmamağı oğluna ciddi tapşırırdı.

Bir ildən sonra Siqninin ikinci oğlu on yaşına çatanda uşağı yenə qardaşının yanına gətirdi və onu da sınaqdan çıxarmağı xahiş elədi. Siqmund bu dəfə də ova gedəndə oğlana çörək bişirməyi əmr etdi, ancaq oğlan onun içində nəyinsə tərpendiyini görüb əlini ona vurmağa qorxdı.

– Anana deyərsən ki, görünür, çürük ağacın meyvələri də özü kimi çürük olur, – deyərək Siqmund onu evə göndərdi.

Siqni özünü nə qədər saxlasa da, ikinci oğlunu qarşısında görəndə və ondan Siqmundun amansız sözlərini eşidəndə gözlərindən yaş axdı. İndi onun bütün ümidi – Sinfiotli adlı üçüncü oğluna, övladlarının ən kiçiyinə idi.

Sinfiotli öz böyük qardaşlarına oxşamırdı. O elə güclü idi ki, güləşmədə onların ikisini də yıxırdı; elə cürətli idi ki, özündən xeyli güclü olanlarla da vuruşmağa qorxmurdu. Bir dəfə Siqni, Sinfiotlinin dözmünü yoxlamaq üçün penceyinin qolçaqlarını birbaşa dərisinə tikdi, ancaq Sinfiotli ağrı hiss etdiyini bürüzə verməyib gülürdü. Onda Siqni penceyi oğlunun əynindən elə çıxardı ki, əlinin

dərisini də qopardı, lakin oğlan yenə də təbəssümlə, sakit halda anasına baxdı, heç cıncırını da çəkmədi. Siqni oğlu ilə öyünür, qardaşına göstərmək üçün onun on yaşına çatacağı vaxtı səbirsizliklə gözləyirdi. Nəhayət, həmin gün gəlib çatdı və Sinfiotli anası ilə birlikdə meşəyə yollandı.

Siqni, Siqmundun yeraltı evinə girib dedi:

– Bu da mənim üçüncü oğlum, qardaş. Onu da iki qardaşı kimi yoxla. Bəlkə Sinfiotli onlardan möhkəm oldu.

Siqmund diqqətlə Sinfiotliyə baxdı. Oğlan xoşuna gəlmişdi. O, hündürboylu, enlikürekli və mütənəib vücutlu idi. Volsunqların hamısında olduğu kimi iri və mavi gözlərini cəngavərin qarşısında aşağı dikmədi. Lakin Siqmund, onu da iki qardaşı kimi yoxlamağı qət etdi. Siqniyə dedi:

– Yaxşı, qoy oğlun yanımda qalsın. Sabah yoxlayaram, görüm onda kişi mərdliyi var, yoxsa o da qardaşları kimi qorxaqdır.

Sinfiotli Siqmundun yanında qaldı və ertəsi günü ondan eyni tapşırığı aldı: çörək bişirməli idi. Volsunqların axırıncı nəfəri həyəcanla evə qayıdırdı. Qorxurdu ki, bu dəfə də əmri yerinə yetirilməsin, ancaq Siqmund yeraltı qazmanın kandarına qədəm qoyan kimi, masa əvəzinə işlətdiyi kötüyün üstündə yaxşıca bişirilmiş iri bir çörək gördü.

Sinfiotli dedi:

– Mən xəmiri yoğuranda unun içində nə isə tərpendi, ancaq mən həmin şeyi xəmirə qatdım və sənin üçün içi doldurulmuş çörək yapmışam.

– Afərin! – deyər Siqmund səsləndi və sevinclə oğlanı qucaqladı. – Sən sınaqdan çıxdın, mənim yanımda qalacaqsan. – Sonra gülə-gülə əlavə etdi: – Ancaq hər halda, sənə bu çörəkdən yeməyə qoymayacağam, çünki çörəyə qatdığın şey zəhərli ilan idi. – Bir az susub dedi: – Mən o qədər güclüyəm ki, heç bir zəhər mənə kar eləyə bilməz, amma sən hələ yarıyacan Volsunqsan və mənim dözdüyüm şeyə davam gətirməzsən. Ümumiyyətlə, daha heç kəsin buna dözümlü çatmaz. – Bu sözlərlə Siqmund nitqini qurtardı.

Həmin gün Sinfiotli, Siqmundun yanında qaldı və onu doğma atasından da çox istədi. Siqmund özü də ürəkdən oğlana bağlanmışdı. Onu ova aparır, silahdan necə istifadə etməyi öyrədirdi. Tezliklə oğlanı bacarıqlı bir döyüşçü kimi yetişdirdi. Siqmund, Siqninin tapşırığını yerinə yetirib, Sinfiotlidə məşhur Volsunqlar nəslinə məhəb-

bət və hörmət; xain atasına qarşı isə nifrət tərbiyələndirirdi. Sinfiotli igid olduğu qədər də namuslu və təmiz idi, hər cür məkrə dərin nifrət bəsləyirdi. Buna görə də, babasının necə həlak olduğunu biləndə və dayılarının dəhşətli təleyindən xəbər tutanda onların qanını Siqqeyrdən alacağına and içdi, Siqmund da inanırdı ki, o öz andını yerinə yetirəcək.

İllər keçdi və Sinfiotli əsil bir cəngavərə çevrildi.

Siqmundla Sinfiotli kral qəsrinin ətraf yerlərini gəzəndə tez-tez Qautland döyüşçülərinin kiçik dəstələrinə rast gəlirdilər və həmişə də onlara qələbə çalırıldı. Lakin Siqmund Siqqeyrdən intiqam saatını əvvəlki kimi təxirə salırdı. O hələ də Sinfiotlinin qüvvəsinə şübhə ilə yanaşırdı, nəhayət, bir hadisə Siqmundu inandırdı ki, Sinfiotlinin gücü heç də onunkundan az deyil.

Bir dəfə ovdə Siqmund və Sinfiotli balaca meşə komasına rast gəldilər. Komada iki yad adam yatmışdı, başlarının üstündə də canavar dəriləri asılmışdı. Bu dərilərin səhrli olduğunu, onları geyən hər kəsin ongünlüyə canavara çevriləcəyini bilməyən Siqmund və şagirdi zərərətə xatirinə dəriləri ayaqlarına keçirdilər, həmin anda da canavar şəklinə düşdülər. Onlar bir neçə gün meşədə bir yerdə gəzdilər, ovçuların gözüne dəyməməyə çalışdılar, sonra müxtəlif tərəflərə getməyi qərara aldılar. Vidalaşanda Siqmund Sinfiotliyə dedi ki, əgər o, yeddi nəfərdən çox düşməne rast gəlsə, dayısını köməyə çağırmalıdır; əgər düşmənin sayı yeddi və ya az olsa, özü onlarla vuruşmalıdır. Çox keçmədi ki, Sinfiotli on nəfər qautlandlı döyüşçü ilə qarşılaşdı, ancaq o, Siqmundu köməyə çağırmadı, düşmənlərin üstünə atılıb, on birini də bir-birinin dalınca öldürdü. Bu döyüşdən sonra gənc cəngavər elə yoruldu ki, yerə uzanan kimi dərhal yatdı. Onu elə buradaca tapan Siqmund, qautlandlıların ətrafı səpələnən meyitlərindən başa düşdü ki, Sinfiotli əmri yerinə yetirməyib. Gəncin sözə baxmamağı frank cəngavərini əsəbiləşdirdi, lakin o, Sinfiotlinin igidliyinə və qüvvəsinə qeyri-ixtiyari heyran qaldı, bu qərara gəldi ki, indi bacısı oğluna tamam arxalana bilər. Buna görə də on gün keçəndən və hər ikisi yenə adam cildinə düşəndən sonra Siqmund öz şagirdinə dedi:

– Sən, əsil Volsunq kimi vuruşmağı bacardığını işdə sübut elədin. Vaxt çatıb, biz gərək Siqqeyrin yanına gedək və nəslimizə vurduğun ziyanın əvəzini ondan çıxaq.

Siqqeyr Volsunqları çoxdan unutmuşdu və onların haqqında düşünmürdü, düşmənlərin ona hücum etməyəcəyinə əmin idi; ancaq qəsrin özündə və Siqqeyrin ətrafında həmişə çoxlu döyüşçü keşik çəkirdi. Buna görə Siqni, qardaşına məsləhət görmüşdü ki, qəsre gecə basqın eləsin. Qaranlıq çökməmişdən bir neçə saat əvvəl hər iki cəngavər təpədən-dırnağa silahlandı və yola çıxdı. Onlar qəsrin yaxınlığında Siqniyə rast gəldilər. Siqni dedi:

– Biz gərək tələsək, qəsrin darvazaları gecələr bağlanır, qəsre indi girməlisiniz. Mən sizi anbarda gizlədəm. Siz orda hamı yata-nadək gözlərsiniz, sonra Siqqeyrin yanına gedərsiniz.

Siqmund dinməzəcə başını tərpətdi. O, Qautland kralı ilə gündüz, açıq döyüşdə görüşməyi daha üstün tuturdu, lakin başqa yolu yox idi.

Bir yerdə meşənin sərhədi lap qəsrin yaxınlığından keçirdi. Siqni də igidləri bura gətirdi. Onlar, kolların arasında gizlənib, qəsrin həyə-tində əl-ayağın çəkildiyi dəqiqəni gözlədilər, sonra cəld darvaza-dan içeri keçdilər, kralın yataq otağına bitişik tikilən balaca anbarda gizləndilər. Burada Siqmund və Sinfiotli pivə ilə dolu böyük çəllək-lərin arxasında oturdular, Siqni isə qəsrdə hər şeyin öz qaydasında olduğuna və heç kəsin heç nə görmədiyinə arxayınlaşıb, öz otağına getdi.

Siqmund işlərinin müvəffəqiyyətlə nəticələncəyini düşündüyü vaxt elə oldu ki, Siqqeyrin böyük oğlu həmin axşam pivə içmək istədi və özünə pivə süzmək üçün anbara düşdü. Çəlləklərdən birinə tərəf əyləndə, onun arxasında kimin isə ayağını gördü. Səs olma-sın deyər ehtiyatla qəddini düzəltdi və gözləri çəlləklərin arxasında parlayan iki dəbilqəyə sataşdı. Şahzadə tez atasının yanına qaçdı və cəngavərlər özlərinə gəlməmiş, gözətçilər anbara doluşdular.

Siqmund və Sinfiotli qəzəblə vuruşurdular, lakin balaca və dar anbarda qılınclarını sərbəst işlədə bilmirdilər. Buna görə də altı nəfər qautlandlını öldürəndən sonra onlar, nəhayət, tərək-silah edildilər və əsir alındılar.

Çoxdan ölmüş hesab etdiyi Siqmundu görən Siqqeyrin heyrətini yalnız onun qəzəbi ilə müqayisə etmək olardı; ikinci əsirin Sinfiotli olduğunu görəndə bu qəzəb daha da şiddətləndi.

– Siqmund mənim qisasından necə xilas olduğunu və oğlumu öz tərəfinə necə çəkdiyini bilmirəm, – deyər Siqqeyr acıqlı dilləndi, – ancaq onu yəqin bilirəm ki, bu dəfə öz qardaşlarının dalınca yol-lanacaqsan və doğma atasına xəyanət edən bu ilan balasını da özünə aparacaqsan. Qoy sizin ölümünüz, Qautland kralının öz düşmənlə-rinə necə divan tutduğuna bir nümunə olsun.

Doğrudan da, Siqqeyrin əsirlər üçün fikirləşdiyi edam çox dəh-şətli idi.

Qəsrin yaxınlığında balaca daş bir təpə vardı. Orda dərin bir çuxur qazdılar, çuxurun ortasına, onu iki hissəyə bölən qalın qranit parçası qoydular. Siqmundu və Sinfiotlini bölmələrə saldılar, sonra çuxuru yoğun tirlərlə örtədilər. Siqqeyrin əmri ilə tirlərin üstünə düşmənlərə tutduğu divanın əbədi abidəsi kimi ucalacaq daş yığintısı tökə-cəkildilər.

Dərddən və qüssədən rəngi ağarmış Siqni qardaşının və oğlu-nun diri-diri necə basdırıldıqlarına dinməzəcə baxırdı. Birdən o, nəyisə xatırlayıb qəsre qaçdı. Tezliklə əlində iri saman dərzisi tutduğu halda, geriye qayıtdı. Bu vaxt döyüşçülər Sinfiotlinin oturduğu bölmənin üstünə daş tökməyə hazırlaşmışdılar.

– Bir dəqiqə dayanın, – deyər Siqni onlara müraciət etdi. – Qoy oğluma heç olmasa bu dərzisi atım ki, o, quru daşların üstündə ölməsin.

Döyüşçülər bir-birinə baxdılar və onlardan biri dedi:

– Yaxşı, qoy atsın, onsuz da bu dərzinin ömrünü uzatmayacaq, əgər uzatsa da, bir saat da artıq əzab çəkəcək.

Döyüşçü çuxurun üstünü örtmüş dirəklərdən birini azacıq qal-dırdı və Siqni əlindəki dərzisi içəri atdı.

– Sağ ol, – deyər döyüşçüyə öz təşəkkürünü bildirdi və gözlə-rində parlayan sevinci gizlətməyə çalışaraq tez çıxıb getdi.

Siqmundun və Sinfiotlinin salındığı çuxurun üzərindəki daş yığintısı getdikcə böyüdü və dağa çevrildi.

Saman dərzini Sinfiotliyə atmağa icazə verən döyüşçü dedi:

– İş qurtarmaq vaxtıdır. Bu daşları tərpətməyə heç nəhəngin də gücü çatmaz. Əsirlər daha qaça bilməzlər, kralımız da arxayın ola bilər.

– Düz deyirsən, – deyər başqası dilləndi, – hətta mənə elə gəlir ki, artıq zəhmət də çəkmişik.

Qautlandlılar işi atıb, dəstə ilə qəsre tərəf yönəldilər.

Başları üzərində daha daş gurultusu eşitməyən Sinfiotli bildi ki, tək qalıblar və anasının ona atdığı dərzi ehtiyatla yoxladı. Samanın arasında, bir zaman Siqmunda məxsus olan, sonra isə Siqqeyrin ondan aldığı qılnc vardı. Sinfiotli hələ uşaq ikən bu qılncı atasının kəmərinə görmüşdü və dəfələrlə anasından eşitmişdi ki, onunla hər hansı daşı parçalamaq olar.

“Yoxlayım görüm belədir, ya yox?” – deyə gənc fikirləşdi və qılncın ucunu bütün var gücü ilə onu Siqmunddan ayıran qranit parçasına vurdu. Sinfiotli təəccüblə gördü ki, gözəl qılnc qraniti yumşaq ağac kimi dəlib keçdi; az qala hətta Siqmunda da yaralayaçaqdı.

Poladın daşa necə dəydiyini eşidən Siqmund qaranlıqda əlhavası qılncın ucunu tapdı və ölümdən xilas olduqlarını dərhal başa düşdü. Hər iki cəngavər qılncı mişar əvəzi işlədib, bir neçə dəqiqədə onları ayıran arakəsməni doğrədilər və bir-birinin qucağına atıldılar.

– Əziz ata! – deyə Sinfiotli çığırdı və Siqmundun sinəsinə sıxıldı. – İcazənlə bundan sonra səni belə çağıracağam, çünki səndən başqa ata mənə lazım deyil.

Siqmund dedi:

– Həvəslə icazə verirəm, oğlum! Ancaq gəl əvvəlcə fikirləşək. Burdan necə çıxacağı, başımız üstündəki daşların altında qalmayaq.

O öz qılncını Sinfiotlidən aldı və çuxurun divarlarından birinə yaxınlaşıb, kənardakı tiri iki tərəfdən ehtiyatla kəsdi. Tir gurultu ilə yerə düşdü. Siqmund qulaq asdı, ətrafda səs-səmir yox idi. O, indicə açdığı deşikdən qılncı daşları doğramağa başladı. Daş parçaları dolu kimi çuxura yağdı. Cəngavərlər bu parçaları düz cərgə ilə qat-qat çuxurun dibinə yığır və onların üstünə çıxıb, yavaş-yavaş yuxarı qalxırdılar. Nəhayət, onlar qəbirin ağzına çatdılar və yollarını kəsən axırıncı daşları ətrafa dağıdıb, azadlığa çıxdılar.

Artıq gecə idi, göydə ulduzlar parlaq işıq saçırdı. Siqmund indi bütün saray əhlinin yəqin ki, çoxdan yatdığı qəsre xeyli müddət baxdı, sonra Sinfiotliyə döndü.

– Gedək, – deyə qətiyyətlə səsləndi. – Poladın kömək eləmədiyi yerdə od köməyə çatar.

Oğlan “ata” deyib çağırdığı cəngavərin fikrini başa düşdü və onun gözləri parladı. Hər ikisi meşəyə gedib tələsik cır-cırpı yığmağa başladılar. Onu qucaq-qucaq qəsrin yanına daşıdılar, divar boyu üst-üstə qaladılar, örtülməmiş birçə dənə yarıq, birçə dənə keçid qoymadılar.

Öz qisasından razı qalmış Siqqeyr sakitcə yatdığı zaman birdən onu səs-küy və gurultu oyatdı. Bütün qəsri alov bürümüşdü. Onun divarları quru şam ağaclarının tirlərindən hörülmüşdü, alov dilləri bu tirləri yalayıb, kirəmitli damın üzərində qırmızı çətir açmışdı. Qəfildən yanğına düşmüş qautlandlılar bir-birinə qarışıb, başlarını itirdikləri halda, həyətdə o yan-bu yana qaçırdılar. Onlardan bəziləri alovun içindən bayıra sıçraya bildilər, ancaq elə oradaca Siqmundun qılncından həlak oldular.

– Siqqeyr, Siqqeyr! – deyə frank cəngavəri çığıdır və onun gurultulu səsi qəsrin ən uzaq guşələrinə yayılırdı. – Məni eşidirsənmi, Siqqeyr? Mən Siqmundam, həmin Siqmundam ki, sən onu məhv etmək istəyirdin. Qılncım yenə əlimdədir. Qisas saati çatıb, Siqqeyr!

Tüstdən, qorxudan və kindən boğulan Qautland kralı Siqmunda xırıltılı səslə yalnız lənət yağdırırdı.

Od və tüstünün qəsri getdikcə daha artıq bürüyən qalın pərdəsi arxasından birdən bir qadın çıxdı. Onun Siqni olduğunu görəndə Siqmund sevincle qışqırdı:

– Axır ki, gəldin, bacım! Qorxurdum ki, qaçıb qurtara bilməyəsən.

– Gəlmişəm səninlə və Sinfiotli ilə vidalaşım, – deyə Siqni cavab verdi. – Qohum-qardaşlarımızın qanını Siqqeyrdən aldığın üçün sağ ol. Əlvida, çalış ki, Sinfiotliyə atanı əvəz eləyəsən. Bu, mənim səndən axırıncı xahişimdir.

Bacısının fikrini başa düşən Siqmund çığırdı:

– Necə! Sən bizdən ayrılıb, düşmənimizlə bir yerdə ölmək istəyirsən?

– Yaxın adamlarımdan heç kəs deyə bilməz ki, Siqqeyrdən intiqam almaq üçün az iş görmüşəm, – deyə Siqni qürurla cavab verdi. – Mən bütün həyatımı bu intiqama həsr etmişəm, bu intiqam naminə, sənin yandırıdığın atəşdə indi məhv olan iki oğlumu da qurban verirəm. Ancaq atamın, mənimlə vidalaşanda dedi ki, arvad gərək axıracan

ərinin ardınca getsin... – Sıqni yavaşca əlavə etdi: – Hətta bu əri ona zorla qəbul etdirlərdə.

Sıqni qardaşını və oğlunu hərərətlə öpdü, onlar özlərinə gəlməmiş yenə alovun içində gözəndə itdilər.

Sıqqeyrin qəsri uzun müddət, səhər açılanacan yandı. Onun divarları çoxdan uçulmuş və Qautland kralını bütün ailəsi ilə birlikdə məhv etmişdi, Sıqmund isə hələ də durduğu yerdən tərənəməyib, Sıqnini, nəcib atanın ləyaqətli qızını axırıncı dəfə gördüyü səmtə dərin sükut içində baxırdı.

SİNFİOTLINİN ÖLÜMÜ

Sıqmund daha Qautlandda qalmaq istəməyib, evə – vətəninə qayıtmağı qət etdi, Sinfiotli və öz krallarının ölümündən sonra qaliblər tərəfə keçən Sıqqeyrin xeyli qoşunu Sıqmundu müşayiət edirdi. Onun gəmiləri küləyə və dalğalara qarşı müvəffəqiyyətlə mübarizə aparıb, iyirmi il bundan əvvəl qoca Volsunqun öz axırıncı səfərinə yollandığı yerlərə çatdılar. Sıqmund qoşuna sahilə çıxmağı yenice əmr eləmişdi ki, Sinfiotli ona müraciət etdi:

– Əziz ata! – dedi, – İlk dəfədir ki, dənizə çıxmışam və qəsrəndə, bir də sığındığımız meşədən başqa heç nə görməmişəm. İcazə ver, bir neçə gəmi və sənin qoşununun bir hissəsini götürüb, dünyanı seyrə çıxım. Bəlkə gələcəkdə mən də şöhrətlənib, sənin kimi və mərhum babam kimi qəhrəman ola bildim.

Oğulluğundan ayrılmaq Sıqmunda nə qədər ağır gəlsə də, o, gəncin arzusunu başa düşdü və mübahisəsiz onun xahişinə razılıq verdi.

Sinfiotli on gəmi və bir neçə yüz döyüşçü götürüb, Sıqmunda vidalaşdı və qərbə tərəf üz tutdu, Sıqmund isə qoşunun qalan hissəsi ilə birlikdə sahilə çıxıb, ölkənin içərilərinə yola düşdü. Franklara təzə kralın çoxdan bəri şahliq etdiyini yolda öyrənib, döyüşə hazırlaşmağa başladı. Ancaq silaha əl atmalı olmadı. Məşhur Volsunqun böyük oğlunun qayıtdığını eşidən frank döyüşçüləri onun tərəfinə keçdilər, kral özü də müqavimət göstərməyi heç ağılına gətirmirdi. Sıqmund onu ölkədən qovdu və yenə atasının qəsridə, valkiri palıdının kölgəsində məskən saldı. O beləliklə qəsrə bir neçə il yaşadı, ölkəni ağıl və bacarıqla idarə etdi, müharibəni və döyüşləri müvəq-

qəti unuttu. Lakin çox keçmədi ki, təklükə onu darıxdırdı. Həmin vaxtlarda eşitdi ki, Danimarka kralının Borqxild adlı gözəl bir qızı var. Sıqmund ona elçi göndərməyi qət etdi. Franklar kralının adı, var-dövləti və qədim nəslə mənsubiyyəti hər yerdə məlum idi, buna görə də o, rədd cavabı almadı. Bir neçə aydan sonra toy oldu və Volsunqların köhnə qəsrinə təzə sahibə gəldi.

Sıqmundun evləndiyi gündən bir il keçmişdi ki, Danimarkadan qasid gəldi, Borqxildin atasının öldüyünü xəbər verdi və ər-arvad miras dalınca getməli oldular.

Həmin illərdə Sinfiotli dünyanı gəzməkdə davam edirdi. O, bir çox vuruşmada iştirak etmiş, şimal ölkələrinin hamısında olmuş və hətta uzaq cənuba da getmişdi; şimalılara burda qanadlı dəbilqələrə görə, “qanadlı papaqlılar” deyirdilər.

Bir dəfə səyahət zamanı Sinfiotlinin gəmiləri varmlar ölkəsinin sahilinə yan aldı. Varmlar qonaqları hörmətlə qarşıladılar və kraliçanın yanına apardılar.

Svintanın (varmlar kraliçasının adı belə idi) heyrətamiz gözəlliyi və ağıllı Sinfiotlini heyran qoydu.

Günlər, həftələr bir-birinin ardınca keçir, Sinfiotli isə buradan getməyi təxirə salırdı, nəhayət, bu qərara gəldi ki, Svintadan başqa heç kəs onun arvadı ola bilməz. Elə bu zaman Borqxildin qardaşı, Danimarka şahzadəsi, adlı-sanlı cəngavər Roar qoşunu ilə birlikdə varmların ölkəsinə gəldi. Svintanın gözəlliyi Roarı da məftun etdi və o da kraliçanın yanında qonaq qaldı.

Hər iki şahzadə elə ilk baxışdan bir-birinə düşmən kəsildilər. Xüsusən Roar, varmlar kraliçasının onun rəqibinə açıq-aşkar meyil etdiyini görüb daha da qəzəblənmişdi. Nəhayət, bir gün səhər, Sinfiotli sahilə tək oturduğu vaxt, Roar ona yaxınlaşdı və dedi:

– Sən buradan getsən yaxşıdır. Mən Svintayla evlənmək istəyirəm və yolumu kəsənin vay halına!

Sinfiotli başını qaldırıb, sakitcə ona baxdı.

– Sən məni qorxuda bilməzsən, Roar, – deyər cavab verdi, – sən Sıqmundun arvadının qardaşısan, mən də səninlə dalaşmaq istəmirəm, amma Svinta özü məndən xahiş etməyincə, ondan əl çəkən deyiləm.

Roar qaşqabaqlı halda dedi:

– Onda sən öləcəksən. Ədalətli döyüşdə mənə qarşı dura bilən adama hələ rast gəlməmişəm.

– Yəqin ona görə ki, hələ bu vaxtadan ancaq uşaqlar, bir də qocalarla vuruşmusan, – deyə Sinfiotli istehza ilə dilləndi.

Əsəbi və qızgın Roar, bu sözləri eşidəndə daha özünü saxlaya bilməyib qılıncını sıyırdı və Sinfiotlinin üstünə atıldı. Sinfiotli kənara sıçradı və o da qılıncını qınından çıxardı. Danimarkalı cəngavər cəld və güclü idi, silahı ustalıqla işlədirdi. Lakin onun rəqibinə döyüşməyi Siqmund öyrətmişdi. Əvvəlcə Sinfiotli özünü yalnız müdafiə edirdi, sonra gözlənilməz zərbə ilə düşməninə çaşdırdı və o özünə gəlməmiş qılıncını köksünə sancdı. Roar qanına qəltan olub, yerə yığıldı və oradaca öldü.

Bu qələbə Sinfiotlini sevindirmədi. Bilirdi ki, Borqxild qardaşının ölümü üçün ona nifrət edəcək, hərçənd bu döyüşün birinci səbəbkarı Roar özü idi. Sinfiotli nökrələrini çağırırdı, Roarı kral oğluna layiq olan təntənə ilə dəfn etməyi tapşırıb, Svintanın yanına getdi.

– İndicə səndən ötrü Roarla vuruşmuşam – dedi, – o öldü. Sabah atamın yanına gedib, deyəcəyəm ki, səninlə evlənmək istəyirəm.

Gənc kraliça başını aşağı saldı.

– Yaxşı, – deyə yavaşca cavab verdi, – get, mən səni gözləyəcəyəm.

Sinfiotli sevindiyyindən Roarın ölümünü də, onun ögey anasının qardaşı olduğunu da unutdu. Elə oradaca qoşununu yığdı və nişanlısı ilə vidalaşdı, ertəsi günün səhəri yola düzəldi.

Franklar ölkəsinə gedən yolda onun gəmiləri Danimarka vikinqlərinin gəmiləri ilə rastlaşdı. Siqmundun və Borqxildin çoxdan Danimarkaya gəldiklərini eşidib kürekçilərə əmr elədi ki, gəmiləri ora sürsünlər.

Siqmund və oğulluğu uzun ayrılıqdan sonra qucaqlaşdı görüşdülər. Borqxild də oğulluğunu mehribanlıqla qarşıladı, lakin Roarla vuruşu haqqında Sinfiotlinin açıq söhbətini eşidəndə mehribanlığı qəzəbə çevrildi. Gözləri qılgıncım saçdı.

– Bundan sonra evimizə gəlməyə cürət də eləmisən! – deyə çığırdı. – Sən qardaşımın qatilisən! Rədd ol, yoxsa səni öz əllərimlə öldürərəm!

Siqmund dedi:

– Sənin qardaşın ədalətli döyüşdə həlak olub, Borqxild. O özü Sinfiotlini vuruşa çağırıb, rəqib də boyun qaçıra bilməyib. Qal yanımda, oğlum. Mən belə istəyirəm.

– Evin sahibi sənə, mən də sənə iradəyə tabeyəm, – deyə Borqxild qəzəbini güclə boğub cavab verdi.

O, yerindən qalxıb getmək istəyəndə Siqmund onu saxladı.

– Dayan, Borqxild, – dedi. – Adətimizə görə, ölən üçün qanba-hası verirlər. Bunun əvəzinə biz, Roarın xatirinə zəngin bir ziyafət verərik, sən də namusun ləkələnməz.

Borqxild özünü elə göstərdi ki, guya əri ilə tamamilə razıdır və Sinfiotlinin öz səyahətləri, varlarının gözəl kraliçasına elçiliyi barədə sonrakı söhbətinə sakitcə qulaq asdı.

Bir neçə gündən sonra Siqmund, doğrudan da, Roarın şərəfinə böyük bir ziyafət təşkil edib, ora xeyli qonaq çağırırdı. Sinfiotli də ziyafətdə idi. Borqxild onu görəndə qəzəbi yeni bir qüvvə ilə şiddətləndi. Ziyafətin qızgın yerində o, sakitcə əsiyə çıxdı, iri buynuzu balla doldurdu və ona zəhər qatışdırıb yenə salona qayıtdı.

– Bunu bizim ailənin xoşbəxtliyi sağlığına iç, Sinfiotli! – deyə Borqxild şəfqətlə gülümsəyərək buynuzu ona verdi.

Sinfiotlinin ürəyində şübhə oyandı.

– Bu, yaxşı bal deyil, – dedi.

Məsələni başa düşən Siqmund səsləndi:

– Ver onu mənə, oğlum!

O, buynuzu alıb, birnəfəsə başına çəkdi.

Borqxild vahimə ilə ərinə baxırdı, lakin zəhər Siqmunda heç təsir etmədi və o, heç bir şey olmamış kimi, qonaqlarla danışır, zarafatlaşırdı.

Bu müvəffəqiyyətsizlik kraliçanı öz kinli niyyətindən əl çək-məyə məcbur edə bilmədi. O, salondan çıxdı və yenə zəhər qatışdırılmış balla dolu buynuzla qayıtdı.

– Başqalarını öz əvəzinə içməyə vadar etmək yaxşı iş deyil, Sinfiotli, – dedi. – Bu buynuzu görək sən özün içsən.

– Mən içərdim, ancaq bala nə isə qatılıb, – deyə Sinfiotli cavab verdi.

Bunu eşidən Siqmund gülümsündü və buynuzu arvadından alıb yenə də birnəfəsə boşaltdı.

Qəzəblənmiş Borqxild yumruqlarını ağrıtınca sıxdı.

– İndi görərsən, – deyə pıçıldadı, – sənə üçün hazırladığım balı gec-tez içəcəksən!

O, bir az gözlədi, sonra üçüncü buynuzu Sinfiotliyə gətirdi. İstehza ilə dedi:

– Sən Volsunq deyilsən, yoxsa belə qorxaq olmazdın. Nə üçün içmirsən?

– Ona görə ki, bala zəhər qatılıb, – deyə Sinfiotli ucadan cavab verdi.

Siqmund bərk kefləndiyi üçün yalnız gülümsədi və dili dolaşdolaşa dedi:

– Hər şey yaxşıdır, rahat içə bilərsiniz, oğlum!

Sinfiotli balı içdi və həmin anda cansız halda yerə yığıldı.

Salonda səs-küy kəsildi, qonaqlar ayağa qalxdılar, lakin Siqmund onları qabaqladı. Onun sərxoşluğu dərhal keçdi. Ehtiyatla Sinfiotlini qaldırdı və qulağını oğlunun ürəyinə dayadı. Gəncin ürəyi döyünmürdü. Franklar kralı ağır-ağır başını qaldırdı, nə qonaqlara, nə də ölü kimi saralmış kraliçaya baxmadan qəsrden çıxdı.

Dərddən başını itirən Siqmund, Sinfiotlini qucağında gəzdirdirdi, sevimli oğlunu basdırmaq üçün yer axtarırdı. O, ayağının altını görmədən irəliləyir və irəliləyirdi, nəhayət, uzun və dar körfezin sahilinə gəlib çıxdı. Gecə idi, lakin bədirlənmiş ay dünyanı işığa qerq eləmişdi və Siqmund ay işığında dalğaları səssizcə yarıb keçən balaca bir qayıq gördü.

– Hey qayıqçı, – deyə çığırdı. – Məni o biri sahilə keçir, sənə yaxşı pul verərəm.

Qoca dedi:

– Meyiti qayığa qoy və məni burada gözlə, qayıq çox balacadır ikinizi birdən götürməz.

Siqmund qulaq asıb, Sinfiotlinin cənəzəsini qayığa qoydu. Ancaq qoca qarşıdakı sahilə üzmək əvəzinə, qayığı birbaşa açıq dənizə yönəltdi.

– Dayan, dayan! – deyə Siqmund çığırdı. – Sən düz getmirsən!

Qoca cavab vermədi, dinməzce kürəkləri çəkir və getdikcə də uzaqlaşdı.

Siqmund birdən əhvalatı başa düşüb qışqırdı:

– Bu Odindir, Odin özüdür! O, Sinfiotlini Valqallaya aparır.

Bu anda qəflətən göydə görünən bulud bir saniyəliyə ayı ördü, ay buluddan çıxandan sonra isə nə qoca vardı, nə də qayıq. Hər ikisi gözdən itmişdi.

SIQMUNDUN ÖLÜMÜ

Siqmund öz qəsrinə yalnız dan söküləndə qayıtdı. Onun qonaqları artıq dağılıbmışdılar, Borqxild isə öz yataq otağına çəkilmişdi və gözə görünmürdü. Frankların kralı nökrəri çağırdı və əmr etdi ki, kraliçaya onu görmək istədiyini xəbər versin. Azacıq keçməmiş Borqxild sakitcə ziyafət salonuna gəldi.

O, qətiyyətsiz bir vəziyyətdə kandarda durub soruşdu:

– Sən mənimlə danışmaq istəyirdin?

Siqmund ağır baxışlarını arvadının üzünə zillədi.

– Sən mənim oğlumu zəhərlədin, – dedi. – Bunun əvəzini səndən necə çıxım?

– Sinfiotli mənim qardaşımı öldürüb, – deyə rəngi ağarmış Borqxild cavab verdi, – mən də ondan intiqam aldım. Doğrudanmı sən məni bağışlamayacaqsan? Yoxsa bacın oğlu sənə öz arvadından əzizdir?

Siqmundun üzü qəzəbdən qızardı.

– Sən daha mənim arvadım deyilsən! – deyə o bağırırdı. – Bəxtinə şükür elə ki, mən qadınları öldürmürəm. Evimdən rədd olub get, bir də gözüme görünsən, vay sənə halına!

Kraliça nə isə demək istəyirdi, lakin ərinin gözlərinə baxıb, dinməzce başını sinəsinə əydi və otaqdan çıxdı. Siqmund bir daha onu görmədi, bir neçə aydan sonra isə vətəninə qayıdanda eşitdi ki, Borqxild bu biabırçılığa davam gətirməyib və qovulandan azacıq sonra ölüb.

Frankların kralı yenə tək qaldı. İllər keçdi. Siqmundun saçları yavaş-yavaş ağardı, o, qocalmağa başladığını duydu və babası Rerir kimi özündən sonra varis qoymayacağını fikirləşib dəhşətə gəldi.

Bir çoxları ona evlənməyi məsləhət görürdülər, lakin Siqmund kimi özünə arvad seçəcəyini bilməyərək tərəddüd keçirirdi.

Bir dəfə Siqmund Qyerdis adlı boya-başa çatmış bir qızı olan qonşusu qoca kral Qiliminin yanına getdi. Ağillı və gözəl Qyerdisin sakit və həlim xasiyyəti vardı, o, ilk baxışdan franklar kralını məftun etdi. Siqmund çox qoca olduğu üçün Qyerdisə evlənmə bilməyəcəyindən qorxsada, qıza getdikcə daha artıq vurulurdu. Nəhayət, elçi göndərməyi qərara aldı, ancaq elə bu vaxt dövləti və şöhrəti heç də Siqmundunkundan az olmayan başqa birisinin elçiləri Qiliminin qapısını kəsdirildilər. Bu, Qundinqlər nəslinə mənsub kral Linqi idi.

Qoca Qilimi nə edəcəyi barədə uzun müddət bir qərara gələ bil-mədi. Qorxurdu ki, rəqiblərdən birini seçsə, o birini incidər və beləliklə, özünə amansız bir düşmən qazanar. O, dərindən düşüüb, Siqmundu və Linqini yanına dəvət etdi, Qyerdisi də çağırtdırıb dedi:

– Qızımı, qarşıdakı bu iki qüdrətli kral məndən səni istəyir. Onlardan biri Siqmund, artıq qocalıb, lakin şöhrəti dünyanın hər yerinə səs salıb; o biri Linqi, gənc və gözəldir. O, Siqmund kimi şöhrət sahibi olmasa da, ömrünün çoxu irəlidedir. Onlardan hansı birinin yaxşı olduğunu mən deməyə çətinlik çəkirəm, buna görə də özün seç. Hansına meyl göstərsən, o da sənin ərin olacaq.

Qyerdis bir az fikirləşib dedi:

– İnsanın saçlarının ağılığı ağıl nişanəsidir, mənim üçün isə ağıl gənclikdən qiymətlidir. Siqmundun adı hər yerdə məlumdur, o, namuslu və igiddir, mən onu seçirəm.

– Sən doğrudan da ağıllısan, qızım, – deyər qoca Qilimi dilləndi: – Mən sənin bu fikrini bəyənirəm və səni Siqmundla verirəm.

Franklar kralı Qyerdisin onu özünə ər seçəcəyini gözləmədiyi üçün bu xoşbəxtliyə inanmırdı. Məğrur Linqi isə özünü təhqir olunmuş hesabləyib, Qiliminin qızına gec-tez sahib olacağına and içərək, dərhal yola düşdü.

Hələ heç bir toy Siqmundla Qyerdisin toyu kimi böyük və şən olmamışdı. Ər-arvad bir müddət Qiliminin qəsridə yaşadı, sonra franklar ölkəsinə köçdü, sevimli qızından ayrı yaşamaq istəməyən qoca kral da onların ardınca getdi.

Uzun illərdən bəri kədər və tənhalıq içində əzab çəkən Siqmundun həyatında yeni xoşbəxt günlər başladı, tezliklə ona daha böyük bir xoşbəxtlik üz verdi: Qyerdis ərinə dedi ki, uşağı olacaq. Bu xəbər qoca Qilimini də sevindirdi.

May günlərindən birində Siqmund və qayınatası ova çıxdılar. Hər iki kral bir neçə döyüşçünün müşayiətilə qəsrdən uzaqlaşanda kəndli paltarı geymiş, çox yol getdiyindən üst-başı toz-torpağa bulaşmış naməlum bir şəxs Siqmundun qabağına qaçdı və əlini şimala uzadıb yorğunluqdan və həyəcədən qırılan bir səslə dedi:

– Kral Linqi orda... ordadır... O, qardaşları ilə birlikdə saysız-hesabsız qoşunla bura gəlir.

– Sağ ol, – deyər Siqmund cavab verdi və Qilimiyə tərəf döndü. – Ata, sən qoşunu başına yığ, mən də Qyerdisə baş çəkim.

Siqmund atdan enib, qəsəre qaçdı. Kraliça həyəcanlı halda onu kəndə qarşıladı.

– Nə olub? – deyər soruşdu.

Siqmund dedi:

– Linqi öz qardaşları ilə sahilə çıxıb, bizi müharibə ilə hədələyir. Ümidvaram ki, onu özəcəyik, ancaq hər halda yaxşı olar ki, sən gizlənəsən. Dənizin yaxınlığındakı meşədən xəbərdarsan. Qulluqçunu, bir də mənim xəzinəmdən ən qiymətli şeyləri götürüb ora get. Əgər biz qalib gəlsək, harada gizləndiyini biləcəyəm, əgər məğlub olsaq, onda qonşularımızdan birinin yanına gedib, kömək və sığınacaq istərsən.

Qyerdis etiraz etmək istədi, ancaq Siqmund onu saxladı.

– Sən indi tək deyilsən, – dedi, – gələcək körpəmizi düşünməlisən.

Franklar kralı sonuncu dəfə arvadını möhkəm qucaqladı, cəld qəsrə çıxdı.

Kəndlinin gətirdiyi xəbər o qədər də dəqiq deyildi. Linqi sahilə çıxsada, ölkənin içərilərinə hərəkət etmədi, uzunsürən dəniz səfərindən sonra, qoşunu dincəlsin deyər, bir yerdə dayandı. Siqmund və Qilimi öz döyüşçüləri ilə birlikdə elə buradaca Linqiyə rast gəldilər.

Döyüş gürnə başladı və günəş batanaq davam etdi. Frankların sayı düşməne nisbətən xeyli az idi, lakin onların qüdrətli başçısı, əlində qılınc təklikdə yüz nəfərə dəyərdi. Bircə qalxan, bircə dəbilqə Siqmundun zərbələrinə davam gətirmirdi. O, həlak etdiyi düşmənləri saymırdı, saymaq da mümkün deyildi. Günün axırında Siqmundun qolları çiyinincə qana bulaşmışdı. Franklar kralını əlbəyaxa vurmada məğlub edəcəklərindən ümidini itirmiş düşmənlər öz nizələrini ona atmağa başladılar, ancaq insan gözünün görə bilmədiyi iki valkir cəngavərin dövrəsində hərlənib, nizələri havada tutur və yerə atırdı. Linqinin qoşunu frankların təzyiqi qarşısında gəmilərə tərəf geri çəkilməyə başladı. Siqmund qəzəblə onları təqib etdiyi zaman birdən, yerdən çıxıbmiş kimi, onun qarşısında başına enli şlyapa qoymuş, öyninə göy rəngli plaş geymiş, tək gözlü qoca dikəldi. Bu dəfə onun əlində qılınc yox, ucu günəş şəfəqlərindən bərq vuran, üstü qərribə naxışla örtülü uzun bir nizə vardı. Qoca:

– Sonun çatıb, Siqmund! – dedi.

Franklar kralı gülümsəndi və qılıncını bütün qüvvəsi ilə nizəyə vurdu. Lakin Siqmundun gözəl qılıncı qocanın nizəsinə dəyən kimi

iki parça oldu. Cəngavəri qoruyan valkirilər bir anda uçub getdilər, düşmənlərin atdıqları nizələrdən biri isə Siqmundu sinəsindən ağır yaraladı. Frankların kralının gözlərini qanlı duman bürüdü və o, huşunu itirib düşmənin ayaqları altına yığıldı.

Elə bu vaxt frankların sıraları sarsıldı. Qoca Qilimi onları yenidən döyüşə aparmağa nəhaq yerə cəhd göstərirdi. Canına vahimə düşən qoşun hissələri qaçmağa başladı, Qilimi özü isə başı qılıncla döğranmış halda kürekəninə bir az araladı, çöldə yığılıb qaldı.

Frankların qaçdığını gören Linqi, qardaşları ilə birlikdə kral qəsrinə hücum çəkdi. O həm Qyerdisi əsir almağa, həm də Siqmundun xəzinəsini ələ keçirməyə tələsirdi; bu xəzinə Linqini heç də gözəl kral qızından az cəlb etmirdi. Amma onu məyusluq gözləyirdi – qəsr bomboş idi. Gənc kraliça və onunla birlikdə xəzinənin xeyli hissəsi yoxa çıxmışdı. Qəzəblənmiş Linqi döyüşçülərini çağırırdı və dərhal qızı axtarıb tapmağı, qəsrə gətirməyi onlara əmr etdi. Lakin gecə düşdüyü üçün onlar axtarışı sabaha təxirə saldılar.

Kraliça və onun qulluqçusu Siqmundun iradəsinə tabe olub, hələ səhər meşəyə getmişdilər. Onlar gətirdikləri xəzinəni burada basdırıb, meşə ətəyinə çıxdılar ki, buradan döyüş meydanını yaxşı görmək olurdu.

Qyerdis ərinin yığıldığını görəndə qışqırıb ayağa sıçradı və o tərəfə qaçmaq istərkən sədaqətli qulluqçu onun ətəyindən yapışdı.

– Dayan, xanım! – deyərək səsləndi. – Kralı xilas edə bilməyəcəksən, ancaq özünü və körpəni məhv edəcəksən.

Gənc qadın Siqmundun tapşırığını xatırladı və sakitcə öz yerində qaldı, lakin düşmənin axırıncı döyüşçüsü vuruş meydanını tərk edən kimi, o özünü cəld ərinə yetirdi. Qyerdis dizləri üstə çöküb, Siqmundun başını ehtiyatla yerdən qaldırdı və yanığını ərinin qırıqlarla örtülmüş enli alnına söykədi. Frankların kralı dərindən nəfəs alıb, gözlərini açdı.

– Sən sağsan, ancaq yaralanmışsan! – deyərək kraliça sevincle qışqırdı. – Tez də görüm, sənə necə kömək eləyim!

Siqmund yavaşca dilləndi:

– Mənə heç kəsin köməyi lazım deyil, Qyerdis. Adamlar var ki, son nəfəslərinə qədər həyatdan yapışırlar, mən isə payıma düşən hər işi görmüşəm və indi ölmək istəyirəm. Özün görürsən ki, xoşbəxtlik məndən üz döndərüb: gözəl qılınıcım iki parça oldu. Odin özü mənə yanına çağırır, mən getməliyəm.

– Yox, mənimlə qal, əzizim! – deyərək Qyerdis ağlaya-ağlaya çığırdı. – Bəs Linqidən sənə intiqamını kim alacaq?

Siqmund dedi:

– Bunu başqası eləyəcək, ürəyinin altında gözdirdiyin xilqət. Ölən adamın gözləri gələcəyə baxar, allahlar da ona öz sirlərini açarlar. Mənim sözlərimi unutma: bizim oğlumuz elə bir cəngavərə dönəcək ki, dünyada onun tayı-bərabəri olmayıb, yoxdur və olmayacaq. O, misilsiz igidliklər göstərəcək, aşuqlar oğlumuzun adını öz məh-nələrində tərənnüm edəcəklər.

Siqmund çətinliklə yerindən boylandı və qılınıcının hər iki parçasını götürüb Qyerdisə uzatdı:

– Al bunları, – deyərək zəif səslə dilləndi. – Elə bir zaman gələcək ki, bacarıqlı usta onlardan mənim oğluma qılınıc düzəldəcək. Bu qılınca “Qram” deyəcəklər və o səni dul qoyanı məhv eləyəcək.

Qyerdis ərinin dodaqlarına tərəf əyilib soruşdu:

– De görüm, oğluma nə ad qoyum?

– Onu Siqurd çağırırsan, – deyərək frankların kralı pıçıldadı.

Siqmundun başı yana əyildi, gözləri əbədi qapandı.

Təzə çıxmış ay çoxdan meşənin arxasında gizlənmişdi, qısa may gecəsinin sonu yaxınlaşırdı, kraliça hələ də ərinin başını qucaqlayıb yerindən tərpənmirdi.

Birdən qulluqçu qaçaraq ona yaxınlaşdı.

– Xanım! – dedi. – Meşəyə qaçaq! Dənizdə kiminsə gəmiləri görünür!

Qyerdis başını qaldırdı. Uzaqlarda, lap uzaqlarda, səhər səfəqlərinə bürünmüş göyün qaranlıq dənizlə birləşdiyi yerdə bir çox gəminin yelkəni aydın görünürdü. Qyerdis əyildi, Siqmundun solmuş üzündən axırıncı dəfə bərk öpdü və onun başını ehməlcə yerə qoydu.

– Gedək, – deyə ayağa qalxdı.

Qadınlar yenə meşəyə yollandılar və onun ətəyindəki kollarda gizləndilər.

Günəşin ilk şüaları səmaya yayılanda dənizdən sərin külək əsdi. Naməlum gəmilər bundan istifadə eləyib, lap sahilə yaxınlaşdılar. Başlarına qu quşlarının lələkləri ilə bəzədilən dəbilqə qoyulmuş, ucaboylu döyüşçülərin sahilə çıxdıqlarını kraliça və qulluqçusu öz gözləri ilə gördülər.

– Bunlar vikinqlərdir, – deyə Qyerdis pıçıldadı və azacıq susub əlavə etdi: – Mən onların yanına gedib, kömək istəyəcəyəm. Fərqi yoxdur, burada acından öləcəyik, Linqinin əlinə düşmək isə mənim üçün ölümdən də pisdir.

Qulluqçu etiraz etdi:

– Dayan, xanım! Yaxşısı budur, əvvəlcə paltarlarımızı dəyişək və meşədəki xəzinəni özümüzlə götürək. Kim bilir, başımıza nə gələcək.

– Bəs qorxmursan ki, biz sahilə çatanacan onlar gedə bilərlər? – deyə Qyerdis soruşdu.

– Yox, xanım, külək dənizdən əsir, onlar sahilədən uzaqlaşmaq istəsələr, kürəklərə xeyli güc verməli olacaqlar. Yəqin ki, külək dəyişənə qədər gözləyəcəklər.

Qulluqçu haqlı idi. Qadınlar paltarlarını dəyişib, qızılla dolu kisələri zorla daşıyaraq, meşədən çıxdıqları zaman vikinqlər hələ də sahilə idilər və öldürülmüş döyüşçülərin meyitlərinə baxırdılar. Gələnlərdən biri xüsusi ilə diqqəti cəlb edirdi. O, boyca hamıdan hündür idi, silahları da başqalarındakından zəngin idi. Kraliça paltarı geymiş qulluqçunu və onu müşayiət edən Qyerdisi görəndə ucaboylu cəngavər qadınlara sarı bir neçə addım atıb dedi:

– Mən, danimarkalı Xialperkin oğlu kral Alfam. Uzaq səfərdən vətənimizə qayıdırıq və sizin sahilə bir az dincəlməyi qərara aldım. Ancaq mən görəəm ki, – o, əlini bir çox meyitin sərələndiyi sahilə uzatdı, – burada dünən amansız bir döyüş olub.

– Sən haqlısan, – deyə səsinə və yerini öz xanımının səsinə və yerinə oxşatmağa çalışan qulluqçu cavab verdi. – Dünən burada doğrudan da, döyüş olub və bu döyüşdə mən öz ərimi, Volsunqun oğlu Siqmundu itirmişəm. Mənim qəsrimi və bütün ölkəmizi Qundinqlər nəslindən olan kral Linqi tutub, indi mən də səndən kömək istəməyə məcburam.

Kral Alf ucadan dedi:

– Sən bu köməyi alacaqsan! Mən Siqmund haqqında çox eşitmişəm və bilirəm ki, o, böyük kral, həm də məşhur cəngavər olub. Ancaq sən mənə öz adını demədin.

– Adım Qyerdisdir. Mən həmin döyüşdə həlak olmuş kral Qiliminin qızıyam, – deyə yalançı kraliça cavab verdi.

Danimarkalı kral dedi:

– Biz onların ikisini də ləyaqətlə dəfn edərək! Sən isə qulluqçularla birlikdə mənim gəlimə get. Orada sizi yedirdib içirərlər. Sakitcə dincələrsiniz.

Qyerdis və qulluqçusu gəmilərə tərəf yönəldilər. Danimarka kralı isə heyərtlə onların dalınca baxdı. Özünü kraliça adlandırmış qadının, çox işləməyə adət etmiş adam kimi ağır yerisi və qulluqçusuna nisbətən xeyli kifir olması Alfin diqqətli nəzərindən qaçmadı.

Vikinqlərin qaladıqları nəhəng tonqalın alovu tezliklə franklar kralının və onun qayınatasının meyitlərini uddu.

Hamı gəmilərə dağılışdı. Küləyin istiqaməti artıq dəyişmişdi və danimarkalıların gəmiləri dalğaları asanlıqla yarıb, öz vətənlərinə doğru irəliləyirdi.

Kral Alf, səfər vaxtı hər iki qadına diqqətlə baxır və getdikcə daha artıq inanırdı ki, onu aldadırlar. Nəhayət, o, yalançı kraliçanı kənara çəkib soruşdu:

– De görüm, Qyerdis, Qliminin qızı və şanlı Siqmundun arvadı, uzun gecələrdə sən nədən bilirdin ki, artıq səhər açılıb və oyanmaq vaxtıdır?

– Mən heç cür yuxuya qala bilməzdim, – deyə qulluqçu güldü, – atam ya da anam gün çıxmamışdan böyrümü dümsükləyib, mənə yuxudan oyadırdı.

Alf öz-özünə pıçıldadı:

– Ata-ananın qəribə adəti varmış, franklar kraliçası! – Sonra ucadan əlavə etdi: – Məni burada gözlə. – Və Qyerdisə yaxınlaşdı. – De görüm, ay qulluqçu, – deyə sualını təkrar elədi, – uzun gecələrdə nədən bilirdin ki, artıq səhər açılıb və öz xanımına qulluq etmək üçün oyanmaq vaxtıdır?

Qyerdis cavab verdi:

– Atam mənə qızıl üzük bağışlamışdı, həmişə barmağımda gəzdirdim. Səhərə yaxın üzük soyuyub barmağımı üşüdəndə bilirdim ki, oyanmaq vaxtıdır.

– Əgər qulluqçular da barmağında qızıl üzük gəzdirirsə, deməli, sizin ölkədə var-dövlət başdan aşır! – deyə kral güldü. – İndi de görüm, kraliça, mənə niyə aldatmısan?

Qyerdis əvvəlcə qorxdı, sonra etiraf etdi ki, vikinqlərin onları necə qəbul edəcəklərini bilmədiyi üçün qulluqçunun məsləhəti ilə paltarını dəyişməyə razı olub.

Gənc kral dedi:

– Heç bir şeydən qorxmə, sən atamın evində ən əziz qonaq olaçaqsan, o, sənin gələcək uşağını da öz nəvəsi kimi sevecək.

Qyerdis dinməzəcə başını aşağı dikdi: ərinin ölümqabağı söylədiyi sözlər yadına düşdü:

– Bu oğlan olacaq, – deyə nəhayət, pıçıldadı. – Mən də onun adını Siqurd qoyacağam.

SİQURD

SİQURDUN GƏNCLİYİ

Kral Alf, Qyerdisi aldatmamışdı. Onun atası danimarkalı Xialperk məşhur Siqmundun dul arvadını hörmətlə qarşıladı. Kral qonağa öz qəsrində yer verdi, ona kral qayda-qanunu ilə qulluq göstərməyi nöqərlərinə əmr elədi və Qyerdisin hər cür ehtiyacdən uzaq olması qayğısına qaldı. Bir neçə aydan sonra frankların mərhum kralının arzusu yerinə yetəndə, yəni Qyerdisin oğlu olanda qoca kral ondan xahiş elədi ki, uşağı yanına gətirsin; o, mavi gözlü, incə və zərif sifəti, sarışın saçlı balaca pəhləvana fərəhlə xeyli tamaşa etdi. Gənc qadının öz oğluna Siqurd adını verdiyini biləndə Xialperk razı halda gülümsündü, ağarmağa başlayan topa saqqalına siqal verdi.

– Yaxşı addır, – dedi. – O iki sözdən, “zəfər” və “müdafie” sözlərindən yaranmışdır. Bu ada layiq görülməli hər kəs gələcəkdə öz ölkəsinin sədaqət döyüşçüsü olmalı, düşmən üzərindəki qələbələrini ilə onun dincliyini və rahatlığını müdafie etməlidir. Sənin oğlunu şanlı bir gələcək gözləyir.

Həmin gündən sonra balaca Siqurd tez-tez Xialperkin yanına gətirməyə başladılar və uşaq yavaş-yavaş doğma anasına isinişdiyi qədər məhriban qocaya məhəbbət yetirdi.

Oğlan qəribə bir sürətlə böyüyürdü. Üç yaşında o, altıyaşlı uşağa oxşayırdı, səkkiz yaşına çatanda isə onu boya-başə yetmiş oğlandan ayırmaq çətin idi. Bu zaman Siqurdun babası (uşaq, Xialperkə “baba” deyirdi) qət etdi ki, onu oxutmaq, öyrətmək vaxtı çatıb.

Keyli vaxt idi ki, Danimarka kralının sarayında uzun qarasaq-qalı, xırda və hiyləgər gözləri olan Reqin adlı qozbel bir cırtıdan yaşayırdı. O, qasqabaqlı və qaradiməz idi, bəzən də çox kinli olurdu. Lakin bütün elmlər üzrə dərin biliyə malik olduğuna və gümüşdən, qızıldan, qiymətli daşlardan silah və hər cür bəzək şeyləri hazırlamaq kimi nadir ustalığına görə qoca kral cırtıdanı yüksək qiymətləndirirdi. Nəvəliyə götürdüyü uşağı tərbiyələndirməyi Xialperk məhz bu cırtıdanə tapşırırdı və Reqin adət elədiyi bir cəhdlə təzə işə gırırdı.

Siqurd özünü qabiliyyətli bir şagird kimi göstərdi və bir neçə ildən sonra o, artıq kral oğlunun bilməyə borclu olduğu hər şeydən xəbərdar idi. Oğlan oxumağı və yazmağı, at sürməyi, silah işlətməyi və hər cür oyunla məşğul olmağı bacarırdı. O, həmçinin qonşuluqdakı bütün xalqların dillərini öyrəndi və dəniz səyahəti ustalığına yiyələndi. Siqmundun qabaqcadan söylədikləri öz yerini alırdı. On beş yaşlı Siqurd, ən hündür döyüşçülərdən bir boy uca idi, qüvvətli çiyinləri və geniş sinəsi onun qeyri-adi qüvvətə malik olduğunu göstərirdi. Oğlanla məşğul olan Reqin həmişəki kimi qaradınməz idi, ancaq Siqurd böyüdükcə hiyləgər çırdan, gizli fikri var imiş kimi, şagirdinə daha artıq diqqət yetirirdi.

Bir dəfə müəllimlə şagird qəsrin həyətinə əyləşdikləri vaxt Reqin, Siqurda dedi:

– Bura bax, belə yaşamaqdan heç utanmırsan? Sən cavan və şöhrətlisən, atan böyük bir kral olub, səni isə burda nökr kimi saxlayırlar. Siqurd gözlərini iri-iri açdı.

– Nökr kimi? – deyə təəccüblə təkrar etdi. – Nə üçün? Məgər kral Xialprek məndən bir şey əsirgəyir, məgər onun mənə münasibəti başqa nəvələrinə münasibətindən pisdirmi?

Reqin güldü.

– Bizim kralın yanında adi nökrələr də pis yaşamır, – dedi. – Ancaq mən görürəm ki, Xialprekin bütün nəvələrinin çoxdan öz atları var, sən isə çoban kimi piyada gəzirsən.

Siqurd dedi:

– Mən heç vaxt babamdan xahiş etməmişəm ki, mənə at bağışlasın. Əgər istəsəm, əmin ola bilərsiniz ki, xahişimi yerə salmaz.

Gənc bu sözləri deyib, ayağa qalxdı və Reqini tək qoyaraq, Xialprekin yanına getdi.

– Baba, – dedi, – mən artıq böyümüşəm və istəyirəm ki, öz atım olsun.

– Çoxdandır səndən bu xahişi gözləyirdim, – deyə qoca kral mehribanlıqla gülümsündü, – onu fərəhlə yerinə yetirirəm. İlkimin harada otladığını bilirsən, get ora, hansı at xoşuna gəlsə, onu da götür.

Oğlan sevincək halda hərərətlə babasını qucaqladı və bir dəqiqə vaxt itirmədən otlağa tərəf qaçdı.

Xialprekin ilxısı balaca meşənin ətəyində, qəsrdən iki saatlıq məsafədə otlayırdı. Bu ilxı müxtəlif cinsli və müxtəlif rəngli bir

neçə yüz at vardı. Siquird hansı atı seçəcəyini bilməyərək, mütləq halda bir xeyli ilxının dövrəsində gəzindi, bu vaxt birdən başına enli şlyapa qoymuş, əyninə göy rəngli plaş geymiş təkgözlü bir qoca gördü; o, meşədən çıxıb birbaşa oğlana tərəf gəlirdi.

Naməlum adam yaxınlaşıb, mehribanlıqla soruşdu:

– Sən burda nə eləyirsən, bəlkə bir kömək lazımdır?

– Mən özümə at seçirəm, – deyə oğlan cavab verdi. – Sən qoca və təcrübəlisən, əlbəttə, məndən çox bilirən. De görüm, bu atlardan hansının daha yaxşı olduğunu nədən bilim?

Təkgöz qoca dedi:

– Bu, o qədər də çətin iş deyil. Yaxınlıqda çay var. İlxını qovub çaya sal, o biri tərəfə keçən atı da özünə götür.

– Məsləhətinə görə sağ ol! – deyə Siquird sevincle səsləndi.

– Məni burada gözlə, onda görəsən ki, xəcalətimdən necə çıxıram.

Siquird bərkdən fit çalaraq, əllərini oynada-oynada ilxını çaya tərəf qovdu. Qorxmuş atlar birbaşa suya cumdular, ancaq çay enli idi və böyük sürətlə axırdı, buna görə də ilxi geriye döndü; yalnız boz bir aygır, dalğalara qarşı asanlıqla üzüb cəld qarşı sahilə çıxdı, sonra çayda heç bir təhlükənin olmadığını görüb, eyni asanlıqla geri qayıtdı.

Oğlanı addım-addım izləyən təkgözlü qoca gülüb dedi:

– Bu da sənə at! Həm də o, dünyada ən yaxşı atdır, çünki, – deyə əlavə etdi, – onun anası Odinin səkkizayaqlı aygırı Sleypnirdir.

Bunu haradan bildiyini naməlum qocadan soruşmaq üçün Siquird geri çevriləndə gördü ki, qoca yoxa çıxıb. Qocanın adı adam olmadığını başa düşən oğlan, özlüyündə qərara aldı ki, bu görüşü heç kəsə danışmasın və mehtərləri çağırıb, boz aygırı qəsre aparmağı onlara əmr etdi.

Naməlum qoca oğlanı aldatmamışdı. Qrani (Siquird öz atına belə ad qoymuşdu) hər hansı başqa atdan daha çevik, daha dözümlü idi. O, gənc sahibinə tez alışdı, Siquirdun hər bir mehriban sözünə sevincle kişneyib, cavab verirdi. Siquirdun Qranini yəhərləyib, minik atı kimi öyrətməsinə Reqin məmnun bir təbəssümlə baxırdı, lakin Siquird cırtıdandan soruşanda ki, o indi də nökrə oxşayı, ya yox, Reqin gözlərini hiyləgər bir ifadə ilə qıyıb dedi:

– Bir atla cəngavər olmaq olmaz. Əsil cəngavərin yaxşı qılınıc da olmalıdır.

– Onda mənim üçün qılinc qayır, – Siquird cavab verdi. – Sən mahir ustasan, bu işi asanlıqla görəsən.

Reqin dedi:

– Sənin əlinə layiq qılinc qayırmaq böyük zəhmət tələb eləyir, bunun üçün doğrudan da əsil sənətkar olmaq lazımdır. Hər halda sənin qılincin olacaq, elə bir qılinc ki, indiyədək hələ ondan yaxşısını düzəltməmişəm.

Onlar dəmirçixanaya getdilər və cırtıdan elə oradaca işə girdi. Boyunun balacılığına baxmayaraq, o, qüvvətli və möhkəm idi, nəhəng çəkici əlində quş lələyi kimi oynadırdı. Reqinin hazırladığı qılıncları Siquird çox görmüşdü, ancaq bu dəfə cırtıdan nadir bir qılinc düzəltdi, bu qılinc əvvəlkilərdən xeyli iti idi.

Reqin qılınıcı diqqətlə nəzərdən keçirib, oğlandan soruşdu:

– Razi qaldın?

– Bilmirəm, – deyə Siquird cavab verdi. – Gözəllikdə sənin qılincinə tay ola bilməz. Amma görək işdə necədir?

Siquird qılınıcı hərleyib, bütün gücü ilə Reqinin zindanına vurdu. Qılinc cingilti ilə parçalandı. Siquird dinməzəcə cırtıdana baxdı.

– Hə, yaman güclüsen, – deyə Reqin başını buladı. – Mənim düşündüyümdən də güclüsen. İndi gərək bütün ustalığımı işlədəm.

Cırtıdan yenə çəkicdən yapırdı. Onun ikinci qılınıcı birincisindən də əla çıxdı, lakin bu qılinc də Siquirdun ilk zərbəsindən ikiye bölündü.

Reqin ocağı söndürdü, çəkiclə, kəlbətini bir kənara tullayıb donquldandı:

– Sən gərək özünə başqa usta tapasan. Mənim qılınclarım sənin əllərinə yaramır.

Oğlan məyus halda dəmirçixanadan çıxdı və qəsre getdi. Qyerdis oğlunun çatılmış qaşlarını dərhal gördü və qüssəsinin səbəbini soruşdu.

– Ah, – deyə Siquird cavab verdi, – mənə deyirlər ki, yaxşı qılincin olmasa, cəngavər ola bilməzsən. Qılınclar da mənim əlimdə taxta kimi sınır.

Qyerdis gülümsədi:

– Bir az gözlə, – dedi. – Bəlkə mən sənə kömək eləyə bildim.

Frankların keçmiş kraliçası öz yataq otağına getdi və əlində parçalanmış qılinc geri qayıtdı.

– Bu, sənin atanın, Siqmundun qılınıcıdır, – dedi, – bunu ona Odinin özü bağışlayıb. Bu qılınıc Odin özü də nəzəsi ilə parçalayıb. Bunları Reqinin yanına apar və xahiş elə ki, hər iki parçanı bir-birinə calasın, bütöv qılinc düzəltsin. Bu, elə qılinc olacaq ki, heç bir zərbədən

sınmayacaq. Ancaq unutma, Siqurd, – deyə kraliça davam etdi, – atan öləndə arzusu bu oldu ki, onun intiqamını bu qılıncla alasan. Mən də bunu səndən gözləyirəm.

Siqurdun gözləri parladi. O, Sigmundun, ölməmişdən əvvəl oğluna vəsiyyəət elədiyi qılinc parçalarını sinəsinə sıxıb, yenə Reqinin yanına qaçdı. Cırtan bu gözəl qılinc parçalarına təəccüblə xeyli baxdı, sonra bir söz demədən, yenə kürəni yandırdı və yerə tullanmış alətləri qaldırdı. Siqurd da dinməzəcə durub Reqinin işi axıra çatdırmasını ürək çırpıntısı ilə gözləyirdi. Daha sonra o, yenə də dinməzəcə hazır qılinc cırtından aldı, dinməzəcə dəmir zindana vurdu və yalnız bu zaman sevinclə qışqırdı: allahlar atasının gözəl hədiyyəsi – qılinc zindanı ikiyə bölüb, torpağın dərinliyinə işlədi.

Xırda gözləri közərməmiş kömür kimi yanan cırtan ucadan dedi:

– Mən sənin əvəzinə sevinirəm, Siqurd! Lakin özümdən ötrü daha artıq sevinirəm. Öz sirrimi sənə açmaq vaxtı gəlib çatdı.

Cırtan iti ağ dişlərini göstərüb gülümsündü.

– Hə, Siqurd, böyük bir sirri, – dedi. – Ancaq əvvəlcə mənə də görüm, sən qızılı sevirsənmi?

– Nə üçün də onu istəyim? – deyə Siqurd öz növbəsində soruşdu. – Mən bilirəm ki, atamın xeyli qızılı olub. Anam bu qızılı xilas eləyib, indi onu baba Xialprek qoruyub saxlayır. Ancaq mən qızılı heç vaxt əlimə almamışam. Qızılsız da, mənə lazım olan hər şeyim var!

Reqin nazik və cingiltili səslə güldü.

– Sən hələ qızılın hökmündən xəbərsizsən, – dedi. – O hər şeydən qüdrətlidir. Ən yaxşı qılinc belə qızıldan zəifdir; qızıl səni dünyanın ən böyük kralı edə bilər.

– Sən səhv eləyirsən, Reqin! – deyə Siqurd etirazını bildirdi. – Mən anamdan dəfələrlə eşitmişəm ki, nə vaxt isə atam bu qılincı Qautland kralı Siqqeyrin bütün qızıllarına satmaqdan imtina eləyib, sonra da ona qələbə çalıb.

Cırtan başını buladı.

– Mən də eşitmişəm, – dedi. – Ancaq Siqqeyr sən düşündüyün qədər də varlı deyildi. Qoy sənə öz sərgüzəştlərimi danışım, onda bilərsən ki, əsil var-dövlət nə olan şeydir və onu necə tapmaq olar. Əvvəlcə əyləşək, çünki mənim söhbətim uzun, çox uzun çəkəcək.

REQİNİN HEKAYƏSİ

– Mən çoxdan, lap çoxdan, yüz-yüz illər bundan əvvəl doğulmuşam, – deyə Reqin hekayəsinə başladı. – Təəccüblənmə: cırtanlar uzun ömür sürürlər və mən deyə bilmərəm ki, həmin müddətdə gözlərimin qabağından neçə nəsil gəlib keçib. Atamın, dövlətli kəndli Qyerdmərin üç oğlu vardı. Mən ortancıl idim, Fafnir – böyüyümüz, Otr isə – kiçiyimiz idi. Qardaşlarım məndən xeyli hündür və gözəl idilər, bundan başqa onlar atam kimi cadu oxumağı və müxtəlif heyvan, quş cildinə düşməyi bacarırdılar, buna baxmayaraq, biz dostcasına və xoşbəxt yaşayırdıq, heç bir şeyə ehtiyacımız yox idi və bundan yaxşı həyat arzulamırdıq. Evimizin yanından böyük bir çay axırdı, Fafnirlə mən ova gedəndə, yaxud çöldə işləyəndə Otr nəhəng su samuruna çevrilib (həmin vaxtdan bizim tərəflərdə samurun adını Otr qoyublar), çayda balıq tuturdu. Bu da onu məhv elədi.

Bir dəfə üç allah – Odin, Genir və Loki – dünyanı gəzərkən (o zamanlar allahlar yerə indikindən daha tez-tez enərdilər), həmin çayın axarı boyu gedirdilər, dişində balıq tutmuş qardaşımı görüb, onu doğrudan da su samuru bildilər. Loki daş götürüb, gizlicə Otrə yaxınlaşdı və sərrast zərbə ilə onu yerindəcə öldürdü. Aslar vurduqları ovu götürüb, bizim evə yaxınlaşdılar və gecələmək üçün yer istədilər. Bunun əvəzində bizə öldürdükləri heyvanın dərisini təklif etdilər.

Atam həmin heyvanın öz oğlu olduğunu görən kimi gözləri qanla doldu, ancaq o, qəzəbini boğub, çağırılmamış qonaqları mehribanlıqla qarşıladı, qarınlarını doyurdu və yatmağa dəvət elədi.

Həmin gün Fafnirlə mən çox ot yığdıq, işimizi gec qurtardıq, ancaq gecə düşəndə evə qayıtdıq.

Komamıza girən kimi atam bizi bu sözlərlə qarşıladı:

– Otr öldürülüb. Budur, qatilləri də yatıblar.

Fafnir bunu eşidən kimi qəzəblə Odinin nizəsini götürdü, allahları vurmaq üçün yuxarı qaldıranda atam onun əlindən tutdu.

– Bizi məhv eləyərsən! – deyə qışqırdı. – Sənin əlinlə ölmək onların qismətinə yazılmayıb, həm də o biri Aslar bunun üçün bizdən amansız intiqam alırlar. Yaxşısı budur, onları əsir saxlayaq və məcbur eləyək ki, bizə qanbahası kimi çoxlu qızıl versinlər.

Biz razılaşdıq və allahları yatan yerdə yaxalayıb, əl-ayaqlarını möhkəm bağladıq.

Aslar oyanıb, tələb elədilər ki, onları azad edək və bizi hədələməyə başladılar, lakin atam Otrun dərisini Aslara göstərdi.

– Siz mənim oğlumu öldürmüşünüz, – dedi, – onun qanbahasını verməlisiniz.

– Ədalət allahların ali qanunudur, – deyərək Odin cavab verdi. – Biz bilməmişik ki, bu samur sənə oğlundur, ancaq sən istədiyin şeyi ala bilərsən. De görək, ürəyindən nə keçir?

Atam fikrə getdi, sonra samurun dərisini döşəməyə sərdi, dəri isə çox böyük idi, camış dərisindən də böyük idi. Atam dedi:

– Bu dərinə qızılla doldurun, üstünü də qızılla ələ örtün ki, dərinin bircə tükü də görünməsin, onda sizi azad eləyərəm.

Atamın bu qədər qızıl istəməyinə təəccüblənirsən? Axı o zaman adamlar, qızılı indiki kimi yığıb saxlamırdılar, ondan qab-qacaq və cürbəcür alət qayırdılar.

Odin sakitcə atamı dinlədi və başını tərpətdi.

– Razıyam, – dedi. – Bizdən birimizi azad elə, o, sənə istədiyin qədər qızıl gətirər, ancaq əvvəlcə bir-birimizin qabağında and içək: biz ona and içək ki, başqa allahları köməyimizə çağırmayacağıq və qanbahasını verəcəyik, sən və sənə oğulların da ona and için ki, qanbahasını alan kimi bizi azad eləyəcəksiniz.

Fikirləşib bu qərara gəldik ki, Odin haqlıdır və qarşılıqlı and içməklə şərtimizi möhkəmləndirdik. Səhər tezdən atam, od Allahı Lokinin əl-ayağını açdı və Loki qanadlı səndəllərini geyib qanbahası dalınca uçdu.

O zaman cırtan Andvarinin hamıdan çox qızılı vardı; hansı bir kinli cadugərisənə durna balığına döndərdiyi Andvari çayda, onun adını daşıyan şəlalənin yanında üzürdü. Orada, dərinlərdə o öz sərvətini saxlayırdı. Qızılların parıltısı hətta dalğalarda da əks edirdi. Adamlar Andvarinin qızılına “çay atəşi” adını vermişdilər.

Loki bunu bilirdi və birbaşa şəlaləyə tərəf yönəldi, ancaq hiyləgər cırtanla dil tapmaq o qədər də asan deyildi. Od Allahı nahaq yerə çıxırır, cırtanı çağırırdı: cırtan görünmürdü. Əsəbiləşmiş As suyun dərinliyinə baş vurdu və Andvarini əlləri ilə tutmaq istədi, amma durna balığı cildinə girmiş cırtan onun barmaqları arasından

yüngülcə sürüşüb çıxdı və nazik, uzun burnunu sudan çıxarıb, cingilti bir səslə güldü.

– Dayan bir! – deyərək od Allahı qəzəblə çıxırdı.

Loki, dəniz dərinliklərinin kinli hökmdarı, nəhəng qadın Ranın yanına qaçdı və ondan torunu istədi; Ran bu torla gəmiləri dənizin dibinə çəkir və boğulmuş adamların meyitlərini öz sualtı mağarasına yığırdı. Loki həmin torla şəlalənin yanına qayıtdı.

Cırtan nə qədər cəld tərpənsə də, bu dəfə dərhal tora düşdü və hiyləgər As onu təntənə ilə sahilə çıxardı.

Andvari onun qəlsəmələrini sıxan ilgəkdən canını qurtarmaq üçün əbəz yerə çırpınaraq yalvardı.

– Aman ver, Loki! Məni çaya burax, istədiyini yerinə yetirərəm.

– Mən səni buraxaram, Andvari, – deyərək od Allahı cavab verdi, – ancaq bunun üçün görək bütün qızıklarını mənə verərsən.

Cırtan qışqırdı:

– Sən qızılı alacaqsan! Bütün qızıklarını alacaqsan, and içirəm, amma tez məni suya burax, boğuluram.

Loki onun xahişini yerinə yetirdi və Andvari rahatca nəfəs alıb, tələsik suya baş vurdu, öz xəzinəsini sahilə tullamağa başladı. O çox işlədi. Nəhayət, günəş qərbə enəndə, Allahın qarşısında isə qızıl təpəsi ucalanda, cırtan axırıncı dəfə suya cumdu və çıxıb dedi ki, daha heç nəyi qalmayıb.

Loki razı halda qızılı tora yığıdı və yola düzəlmək istəyəndə birdən gördü ki, Andvarinin üzgəclərinin birinin altında nə isə parlayır.

– Orada nə gizlətmisən? – deyərək soruşdu.

Cırtan balaca qızıl üzüyü könülsüz çıxarıb od Allahına göstərdi.

– Xəzinəmdən qalan vur-tut budur, – dedi. – Onun köməyi ilə yeni dövlət yığmaq istəyirəm.

Üzük günəş şüalarında parlaq işıq saçır və ondan gözlərini ayıra bilməyən Lokini sanki özünə tərəf çəkirdi.

– Mən onu götürürəm, – dedi. – And içmisən ki, qızılına hamısını mənə verərsən, görək andına əməl eləyəsən.

– Rəhm elə, Loki! – deyərək Andvari dəhşət içində qışqırdı. – Aldığın bu qədər qızıl doğrudanmı sənə azlıq eləyir?

Od Allahı inadla təkrar etdi:

– Üzüyü mənə ver, yoxsa zorla alaram!

Qorxmış cırtıdan suya baş vurmaq istədi, ancaq Loki bir əli ilə onu tutub, o biri əli ilə qızılı qopardı.

– Mən onu özümə götürürəm, – dedi. – Səbəbini deyə bilmərəm, ancaq o, mənə dünyadakı qaş-daşların hamısından qiymətli görünür.

Loki, Andvarini suya tulladı, üzüyü barmağına keçirdi və qızilla dolu toru çiyinə aşırıb, geriye yola düzəldi. Lakin on addım atmamış, cırtıdan sudan boylandı və Lokinin dalınca çığırdı:

– Sən məndən üzüyümü, axırıncı qiymətli şeyimi aldın. Qoy bundan sonra mənim qarğışlarım səni və bu üzüyə toxunan hər kəsi təqib eləsin! Qoy bu üzüyü əlinə götürən hər kəs məhv olsun. Mənim xəzinəm yer üzünə acgözlük və cinayət gətirəcək, ondan ötrü qanlar töküləcək, ancaq o, heç bir vaxt heç kəsə, eşdirsənmi, heç bir vaxt heç kəsə xoşbəxtlik verməyəcək.

Loki bu sözlərin cavabında yalnız güldü və əlini yelləyib yoluna davam etdi.

Axşam düşəndə od allahı götürdüyü yükün ağırlığından əyildiği halda evimizə çatdı. Qızıl o qədər idi ki, Otrin dərisini doldurmağa da, üstünü tamam örtməyə də çatdı.

Bunu görən atam Asların əl-ayağını açdı. Həmin anda Odin Andvarinin üzüyünü Lokinin barmağında gördü:

– Onu mənə bağışla, – deyə xahiş etdi. – Bu üzük mənə öz Draupnirimdən daha çox xoş gəlir.

Loki cırtıdan qarğışlarını xatırlayıb, acı-acı gülümsəndi və nəhs üzüyü Odinə verdi; biz sonralar ailəmizə və onunla birlikdə bütün dünyaya saysız-hesabsız bədbəxtlik gətirən həmin balaca qızılı gördük. Siquard, mən bu hadisənin necə və nə üçün baş verdiyini deyə bilməsəm də, ancaq Andvarinin üzüyünə baxan kimi yere səpələnmiş qızıllara acgözlüklə baxmağa başladım. Mənə elə gəldi ki, qızıl çox azdır və atamla qardaşım arasında qızılın bölüşdürülməyini narazılıqla fikirləşməyə başladım.

Odin dedi:

– Hə, Qreydmar, sən qanbahasını aldın, indi biz gedə bilərik. Nizəmi mənə ver.

Atam içdiyi andın peşmançılığını çəkirmiş kimi, qaşlarını çatdı və heç nə demədi. Otrun dərisinin qızilla yaxşı örtülüb-örtülmediyini

yoxlamaq üçün əyilib diqqətlə baxdı. Birdən onun üzü açıldı və gözləri parıltı saçdı.

– Samurun bir bıığı açıqda qalıb! – deyə təntənə ilə səsləndi. – Lokinin götürdüyü üzüyü mənə ver, onda sizi buraxaram.

Odin qaşqabağını töküüb, üzüyü ona verdi və atam qızılı tez ovcunda gizlətdi.

– Bu da sənin nizən, – deyə köksünü ötürüb dilləndi. – Otrun qanbahasını verdiniz, hərçənd sizdən çox az qızıl aldım.

Allahlar dinməzəcə qapıya yönəldilər, lakin Loki kandarda ayaq saxlayıb, kinli-kinli güldü.

– Bu üzük sənə xeyir verməyəcək, Qreydmar, – dedi, – o səni və sənin bütün nəslini məhv eləyəcək. Andvari üzüyü əlinə götürən hər kəsi qarğış eləyib.

Və Loki, sənə indicə söylədiklərimi bizə danışdı.

– Qoy belə də olsun, – deyə Odin təntənə ilə səsləndi. – Sən də, Qreydmar, sənin uşaqların da, bir çox şanlı cəngavər də cırtıdanın xəzinəsi ucbatından məhv olacaq və heç kəs ondan istifadə eləyə bilməyəcək.

Atam donquldandı:

– Əgər bunu əvvəlcə desəydin, mənim evimdən belə asanlıqla çıxmazdınız.

Allahlar gülümsünüb, gecənin qaranlığı içərisində gözəndən itdilər.

Həmin gündən, Siquard, xoşbəxtlik evimizi həmişəlik tərk elədi. Qardaşımla mən atamdan tələb elədik ki, öz xəzinəsini bizimlə bölüşsün, ancaq atam o qədər acgöz olmuşdu ki, bu haqda heç danışmaq istəmədi. Ona qarşı nifrətimiz getdikcə artırdı və bir gecə, atam yuxuda ikən, Fafnir qılıncını onun köksünə sancdı.

Atamın ölümü nəticəsiz qaldı: həsrətini çəkdiyim qızıla yiyələnmə bilmədim. Böyük qardaşım onu ələ keçirdi. Atamın səhrli dəbil-qəsinin köməyi ilə o, dəhşətli bir əjdahaya çevrildi və mən də öz canımın hayına qalıb, qaçmağa məcbur oldum. O vaxtdan dünyanı sərgərdan gəzirəm, ağır zəhmətlə özümə çörək pulu qazanıram, Fafnir isə hələ də əjdaha cildində öz xəzinəsini qoruyur və bu vaxtadək elə bir cəngavər dünyaya gəlməyib ki, onu döyüşə çağırmağa cəsə-rət etsin.

Onu da deyim, Siquard, Andvarinin qarğıışı təkcə bizim ailəni məhv etmədi. Varlanmaq hərisliyi, qızıl hərisliyi bütün dünyanı bürüdü.

İnsanlar var-dövlət üstündə bir-birini qırmağa, soyğunçuluğa, yalan satmağa, andlarını pozmağa başladılar. Hətta allahlar da xeyirxah Van ruhlarına qarşı qanlı mübarizəyə girmişdilər. Və bütün bunların da hamısı qızıldan ötrüdür, çünki dünya üzərində allahlar yox, qızıl hökmranlıq eləyir.

İndi başa düşdünmü, Siquird, bu sarı metaldə necə bir qüvvə var. Onun köməyi ilə saysız-hesabsız qoşun toplayıb, ölkələri zəbt etmək, yer üzündə ən qüdrətli kral olmaq mümkündür. Sən belə kral ola bilərsən, çünki sən, yalnız sən, Fafnirə qalib gəlib, ondan Andvarinin xəzinəsini ala bilərsən. Sənin üçün düzəltdiyim qılinc acgöz əjdahanın üreyinə sancılar və atamın intiqamını ondan alar. Ədalət naminə xəzinənin yarısı mənim olacaq. O biri yarısı isə Siquird, dünyada hələ tayı-bərabəri olmayan şan-şöhrətlə birlikdə sənə çatacaq.

SİQURD ATASININ QİSASINI ALIR

Reqin hekayəsini bitirib, intizarla Siquirdə baxdı, lakin gənc cəngavər, deyəsən, Fafnirin xəzinəsi barədə düşünmürdü, başını aşağı əyib dinməzəcə qılincin dəstəyini sıgallayırdı.

Nəhayət, cırtan səbirsizliklə dilləndi:

– Andvarinin qızılı bizi gözləyir. Nə vaxt gedəcəyik?

Siquird yavaş-yavaş başını qaldırıb, cırtana baxdı.

– Mən tezliklə gedəcəyəm, Reqin, – deyərək sakitcə cavab verdi, – ancaq qızıl dalınca yox. Sənin atanın intiqamını almamışdan əvvəl öz atamın qisasını almalyam.

Reqin elə məyus oldu ki, üzünün rəngi də dəyişdi:

– Sən frankların ölkəsinə gedib, orda Qundinqlərə vuruşmaq istəyirsən! – deyərək istehza ilə dilləndi. – Axı sənin nə qoşunun var, nə də gəmilərin. Yoxsa kral Linqinin qoşunlarını təkbaşına məğlub etmək istəyirsən? Mənə qulaq as, əvvəlcə qardaşımın xəzinəsini ələ keçir. Onda sən öz ətrafına istədiyin qədər döyüşçü yığa bilərsən.

Siquird də cırtana eyni istehza ilə cavab verdi:

– Ya da əvvəlcə Valqallaya, öz əcdadımın yanına gedərəm. Mən ölümə qorxmuram, ancaq əgər əjdaha ilə vuruşda ölsəm, atamın

qanı yerdə qalar. Yox, Reqin, mənim qərarım qətidir, mən öz fikrimdən döndərə bilməzsən.

Siquird ayağa qalxıb, burnunun altında nə isə mızıldanan cırtana qulaq asmadan demirçixanadan çıxdı.

Həmin axşam o, franklar ölkəsinə getmək istədiyini Xialprekə danışdı.

Qoca məhəbbətlə gəncə baxıb:

– Sən öz atanın oğlusan, əziz balam! – dedi. – Mən də səni köməksiz qoymaram. Mənim gəmilərimi və qoşunumu özünə apar. O, kral Linqinin və onun qardaşlarının qoşunu kimi sayca çox deyil, lakin əvəzində təcrübəli və igid döyüşçülərdən ibarətdir. Sən şücaətli və namuslusan, inanıram ki, allahlar qələbəni sənə bəxş edəcəklər.

Siquird qoca krala təşəkkür etməyə başladı, ancaq kral onu bağrına basıb dedi:

– Sən hələ körpə olanda mən demişdim ki, gələcəyin parlaq olacaq. Sübut elə ki, mən haqlıyam, öz adına layiq ol – mənə bundan yaxşı təşəkkür lazım deyil.

Siquird Xialprekin razılığını alandan sonra təxirsiz yola düşməyə hazırlaşdı. Danimarka kralı ona özünün yüzə yaxın gəmisini verdi. Vikinqlərin o biri gəmilərindən seçilməyən bu nazik və uzun gəmilər həm kürəklə, həm də yelkənlə hərəkət edirdilər. Onların hər biri iyirmi beşdən əlli nəfərə qədər döyüşçü götürə bilirdi. Yola düşməzdən əvvəl həmin gəmilər sahilə çıxarıldı, kəpitkələndi, avadanlığı dəyişdirildi. Cavan sərkərdə öz qoşunu üçün döyüşçülər axtarıb seçdi. Bunlar silah bacarıqla işlədən, ən uzaq və təhlükəli yürüşlərdə dəfələrlə iştirak edən, hündürboylu, möhkəm adamlar idilər. Onlardan bəziləri həm isti cənub ölkələrində, həm də İslandiyanın qayalı sahillərində olmuşdu, bəziləri isə hətta zülmət diyarına və rəvayətə görə, yalnız qar nəhənglərinin yaşadığı əbədi buzlar ölkəsinə səfərə getmişdi.

Reqinin, Siquirdə qarşı qəzəbi bir müddət soyumadı, lakin gənc cəngavər yola düşməzdən bir az əvvəl cırtan gözlənilmədən onun yanına gəldi və kəskin, xırıltılı səsinə yumşaltmağa çalışıb soruşdu:

– De görüm, Siquird, Qundinqlərə qalib gələndən sonra nə eləyəcəksən?

– Qundinqlərə qələbə çalandan sonra, – deyərək Siquird gülümsündü, – səninlə birlikdə Andvarinin xəzinəsinin dalınca gedəcəyəm.

Doğrudur, mən qızıla etinasızam, lakin əjdaha qardaşına qarşı həvəslə vuruşaram.

Reqin dedi:

– Onda icazə ver səni bu yürüşdə müşayiət eləyim. Vuruşda o qədər də əlim olmasa, bəlkə öz xeyirxah məsləhətimlə sənə kömək eləyə bildim.

– Bəs qorxmursan ki, bu döyüşdə biz öz canımızı verə bilərik?
– deyə Siquird soruşdu.

Reqin cavab verdi:

– Mən bir dəfə demişəm ki, “çay atəşi”ni səndən başqa heç kəs əldə eləyə bilməz. Əgər sən məhv olsan, deməli, mən də qızıldan əlimi həmişəlik üzməliyəm, onsuz isə yaşaya bilmirəm. Nə olur olsun, səndən ayrılmayacağam.

– Yaxşı, – deyə Reqinin acgözlüyünü başa düşməyən Siquird güldü. – Əgər belədirsə, razıyam və səni özümə aparıram.

Bir neçə gündən sonra danimarkalıların gəmiləri suya salındı. Üstündə qarğaların və dəniz çalağanlarının şəklində çəkilən bayraqlarla bəzədilmiş, burunlarına ağacdən yonulan ayı və canavar fiqurları bərkidilmiş gəmilər, gənc sərkərdənin ilk əmri ilə yola düşməyə hazır halda sahilboyu düzülmüşdü. Bu gəmilərdə franklar ölkəsinə yürüşdə gənci müşayiət etməli olan bir neçə min döyüşçü vardı. Siquird gəmilərə at götürə bilməmişdi, ancaq bununla belə, o, “Əjdaha” gəmisində Qrani üçün yer tapdı; bu, Siquirdun gəmiləri içərisində ən iri gəmi idi və Siquird özü, Reqin, həmçinin əlliyyə qədər seçilmiş döyüşçü həmin gəmidə idilər. Qyerdis və Xialprek onu ötürməyə gəlmişdilər. Keçmiş kraliçanın gözləri fərəhlə parlalırdı: o, oğlunun qalib gələcəyinə şübhə eləməirdi.

Kraliça dedi:

– Ürəyimə damıb ki, bir daha görüşmək bizə qismət olmayacaq. Ancaq sən hələ çox şücaət göstərəcəksən. Yaddan çıxarma ki, Volsunqlar nəslinə mənsubsan, Volsinqlar isə, düşməni nə qədər güclü olursa olsun, heç vaxt onun qarşısından geri çəkilməyiblər. Əlvida.

– Mənim də sözlərimi unutma, – deyə qoca kral əlavə etdi. – Öz adına layiq ol.

Siquirdun gəmiləri şimaldan əsən küləyin köməyi ilə Danimarka sahillərindən uzaqlaşdıqları zaman artıq günəş qüruba endi. İlk saat-

larda yaxşı keçən hava axşama yaxın korlandı, külək gücləndi, gecə əsil qasırğaya çevrildi. Reqin Siquirda yelkənləri endirməyi məsləhət gördü, Siquird isə onları daha da qaldırmağı əmr etdi və danimarkalıların yüngül gəmiləri quş kimi irəli şığırdı.

Cırtan qorxudan əllərini üzünə tutub çığırdı:

– Sən hamımızı məhv eləyəcəksən!

– Əksinə, biz mənzilbaşına daha tez çatacağıq! – deyə Siquird cavab verdi.

Lakin səhərə yaxın dənizdə elə bir fırtına başladı ki, hətta Siquirdun ən cürətli və təcrübəli döyüşçüləri belə ruhdan düşdülər. Onlar yelkənlərin bir hissəsini yığdılar, ancaq buna baxmayaraq, gəminin dərsləri əyilir və az qala sınırdı; yelkənlərin hamısını yığmağı isə gənc sərkərdə cürət eləməirdi – gəmilər dalgaların oyuncağına çevrilə bilirdi: belə havada gəmiləri küreklə sürmək, demək olar ki, mümkün deyildi.

Birdən Siquird fırtınanın nərəltisini batıran daha dəhşətli bir gürultu eşitdi və lap qarşısında nəhəng və köpüklü dalgaların çırpılıb parçalandığı uca bir qaya gördü. Yeni təhlükədən uzaqlaşmaq üçün Siquird “Əjdaha”nın sükanını çevirmək istəyəndə kiminsə küləyin və dənizin gürultusunu boğan qüdrətli, özəmətli səsinə eşitdi:

– Hey, Siquird, qorxma, mənə yaxınlaş!

Elə həmin anda qayanın ətrafındakı dəniz sakitləşdi və “Əjdaha” ona lap yaxınlaşa bildi. Qayanın zirvəsində başına enli şlyapa qoymuş, əyninə göy rəngli pləş geymiş təkgözlü bir qoca dayanmışdı, həmin qoca ki, bir az əvvəl aygır seçməkdə Siquirda kömək eləmişdi.

O dedi:

– Salam sənə, Siqmundun oğlu, Volsunqun nəvəsi! Bilirəm ki, frankların ölkəsinə gedirsən. Məni də özünə apar. Peşman olmazsan!

– Məmnuniyyətlə, – deyə gənc cavab verdi. – Çox şadam ki, sənənlə yenə görüşdüm. Axı mənə elədiyin xidmətin əvəzini hələ verməmişəm.

Qayadan gəmiyə yüngülcə atılan qoca dedi:

– O mənim axırıncı xidmətim deyildi, bu gün də sənə göstərməyimi xidmət axırıncı olmayacaq. Dəniz səni də, sənənin adamlarını da udmaq istəyir, ancaq mən onu sakitləşdirməyə çalışacağam.

Qoca “Əjdaha”nın burnunda dayandı, əllərini yuxarı qaldırdı və Siquird heyrətindən qeyri-ixtiyari qışqırdı. Qasırğa dərhal sakitləşdi,

dağlar yatdı və dənizin səthi güzgü kimi hamarlaşdı. Qoca əllərini qaldırdığı halda dayanmışdı, buludlar birdən dağıldı və günəşin parlaq şüaları yuxusuz gecədə yorulmuş danimarkalıların solğun üzlərinə düşdü, dəbilqələrinin qızıl qanadlarında bərq vurdu. Naməlum qoca Siqurda tərəf döndü.

– Razi qaldın? – deyə soruşdu.

Siqurd dedi:

– Bəli, razıyam. Ancaq, doğrusu, zəif bir küləyi bu sakitlikdən üstün tutardım: özümü küreklərlə sahilə tez çatdırma bilmərik.

Qoca gülümsündü:

– Yaxşı, sənin arzunu yerinə yetirərəm, – dedi və əlini yellədi.

Həmin dəqiqə sahilə tərəf mülayim külək əsdi və danimarkalıların gəmiləri yenidən yelkənləri qaldırır cənuba üzdü.

Heyran qalmış gənc dedi:

– Naməlum qoca, sən doğrudan da böyük müdriksən. Budur, ikinci dəfədir ki, mənim köməyimə gəliрсən, mən isə indiyədək adını da bilmirəm.

– Məni Qnikar çağır, – deyə qoca cavab verdi. – Hərçənd mənim adımın sayı dünyadakı qəbilələrin və xalqların sayına bərabərdir. Uzun illərdir ki, yer üzündə yaşayıram, sənin baban, şanlı Volsunq doğulanda mənim saçlarım artıq ağarmışdı.

Siqurd soruşdu:

– Mən görürəm ki, Qnikar, dünyada səndən gizli bir sır yoxdur, belə isə, de görüm, atamın qisasını Qundinqlərdən alacağam, ya yox?

– Yuxarı bax! – deyə qoca gülümsündü.

Gənc başını qaldırdı və lap yüksəkdə süzən bir qartal gördü.

Qnikar dedi:

– Bu, qələbə müjdəçisidir, daha niyə soruşursan ki?

Qoca pləşına büründü, şlyapasını gözələrinin üstünə basdı və gəmilər franklar ölkəsinin sahilinə yan alanacan heç nə danışmadı.

Siqmundun və Qiliminin həlak olduqları döyüşdən on səkkiz il keçmişdi, Qundinqlərin amansız hökmranlığı altında əzab çəkən kəndlilərdən, bir də qoca döyüşçülərdən başqa heç kəs, bir zaman ölkəni müdriklik və ədalətlə idarə edən frankların kralını, mərhum Siqmundu xatırlamırdı. Linqi və onun qardaşları ölkədə ağalığa edirdilər. Onların qoşunları elə çox idi ki, düşmənlərin hücumundan

qorxmurdular, buna görə də vaxtlarını ziyafətlərdə və əyləncələrdə keçirirdilər.

Şimal küləyi danimarkalıların gəmilərini franklar ölkəsinə gətirdiyi saatda Linqi Volsunqların qədim sarayında xeyli qonaq qəbul edirdi. İçdiyi baldan və saray əyanlarının təriflərindən beyni dumanlanmış, kürənsaqqallı, yekə qartalburunlu, sarımtıl pişikgözlü kral, kürəyini Valkiri palıdına söykəyib, lovğa bir görkəmlə süfrə başında əyləşmişdi, qüdrətli cəngavər Beovulf və onun məşhur qəhrəmanlıqları haqqında mahnı oxuyan səyyar skaldlardan¹ birinə qulaq asırdı.

Mügənni sözünü qurtaran kimi Linqi kinayə ilə dedi:

– Beovulf dediyin adamın doğrudan da bu qədər igid olduğunu bilmirəm, ancaq onun bizimlə, Qundinqlərlə bacara biləcəyinə inanmıram! Volsunqlar da döşlərinə döyüdürlər ki, nəsiləri Odinin özündən başlayır, indi isə burada, onların qəsridə biz oturmuşuq və dünyada bizi buradan qova biləcək heç kəs qalmayıb.

Liqni sözünü bitirməmişdi ki, bayırda səs-küy qopdu və əyni-başı kirli, paltarları cırılmış on beş yaşlı bir oğlan salona girdi.

– Sən kimsən? – deyə kral çıxırdı. – Bura gəlməyə necə cürət eləmiş?

Qorxmış oğlan Linqinin qarşısında dizləri üstə çöküb dedi:

– Qulaq as, hökmdar! Mən çobanam, hər gün olduğu kimi bu gün də sürümü meşənin ətəyində, dənizin yaxınlığında otırırdım. Birdən sahilə naməlum gəmilər yanaşdı, onlardan xeyli silahlı adam çıxdı, bu adamların biri Baldr kimi gözəl və Tor kimi qüdrətli cəngavər məni yanına çağırırdı və dedi: “Qaç qəsre və öz ağana, kral Linqiye də ki, Siqmundun və Qyerdisin oğlu, Volsunqun nəvəsi bura, atasının və babasının intiqamını almağa gəlib. Qoy kral və qardaşları, onlar üçün sonuncu olacaq vuruşa hazırlaşsınlar!”

Linqinin pişik gözləri qəzəbdən qıyıldı. O, yerindən qalxdı və qılınca dan yapışdı, ancaq birdən qəhqəhə ilə güldü.

– Siqmundun və Qyerdisin oğlu! – deyə səsləndi. – Deməli, Qyerdis sağdır. Axı onun oğlunun yaşı gerek heç on səkkizə olmasın. İndi bu uşaq məni, Qundinqlər nəslinin fəxri Linqini hədələyir! De görüm, – o, üzünü çobana tutdu, – onların döyüşçüsü çoxdur?

¹ Skald – qədim Skandinaviyada şair-xanəndə

Oğlan dedi:

– Mən onları saya bilmədim, cənab. Ancaq bilirəm ki, onlar yüz gəmidə gəliblər.

Linqi yenə qəhqəhə çəkdi.

– Bu Siquddun qoşunu o qədər də böyük deyilmiş, – deyər nifrətlə dilləndi. – Atasının və babasının qırıb-çatdığımız qoşunları bunun-kundan qat-qat çox idi. – Sonra qardaşlarına əmr etdi: – Döyüşçülərimizi toplayın! Ancaq onlardan əvvəl hücumla keçməyin. Qoy Volsunqların axırncı varisi sahildən lap uzaqlaşsın. Mən onu və adamlarını son nəfərinə qədər məhv etmək istəyirəm. Sən isə, çoban, öz sürünün yanına rədd ol.

Linqi, oğlana bir təpik vurdu, qonaqlarının həyəcanlı üzlərinə əhəmiyyət vermədən qəsrən çıxdı və əmr elədi ki, ona at gətirsinlər.

Siquddun qoşunu sahilə çıxan kimi Qnikar, gənc sərkərdəyə yaxınlaşdı.

– Vidalaşmaq vaxtıdır, – dedi. – Qorxma, tezliklə yenə görüşəcəyik. Mən sənə bir də köməyə gələcəyəm, sonra, sonra isə sənin növbən çatacaq, özün mənim yanıma təşrif gətirəcəksən. Əlvida!

Siquddun Qundinqlərin hücumunu sahilə gözləməyib, qoşununu daha uzağa, cənuba apardı. Kral Linqi onu geniş, ağacsız düzənqahda, dənizdən ikigünlük məsafədə gözləyirdi. O, burada gənc cəngavərin balaca qoşununu mühasirəyə alıb, məhv etmək fikrində idi.

Linqi gülə-gülə qardaşlarına deyirdi:

– Bu, müharibə deyil, ova oxşar bir şeydir. Heyvan özü bizim tələməyə düşür, elə tədbir görəcəyəm ki, o, mənim döyüşçülərimin əlindən salamat qurtarar.

Doğrudan da, Siquddun dəstəsi açıqlığa təzəcə çıxmışdı ki, hər tərəfdən onun üstünə Qundinqlərin piyada və süvari qoşunları cımdı.

Düşünmək olardı ki, Siquddun özü və adamları bir anda yer üzündən silinəcək, lakin danimarkalıları çiyin-çiyinə dayanıb, igidliklə özlərini müdafiə edərək, düşmənin ilk təzyiqinə davam gətirdilər, sonra da özləri şiddətli hücumla keçdilər. Siquddun onların lap önündə, boz aygırının belində yel kimi çapırdı. O, hər dəfə sehrli qılıncını yelləyəndə üç, hətta dörd düşmən döyüşçüsü birdən torpağa sərilirdi. Qrani bacardığı qədər sahibinə kömək eləyirdi. O, Linqinin

döyüşçülərini dişləri ilə tuturdu, sinəsi ilə vurub yıxırdı, ağır dirnaqları altına alıb əzirdi.

– Bu, Tirin özüdür! Müharibə allahı Tirin özü! – deyər Qundinqlərin döyüşçüləri, gənc cəngavərin qabağından o yan-bu yana qaçırdılar.

Bir qədər kənarda, alçaq təpənin üstündə dayanan Linqi qəzəblə kürən saqqalını didişdirirdi.

– Biz görək onu saxlayaçaq, qardaşlar, – deyər o çıxırdı, – yoxsa o, təkbəşinə adamlarımızın hamısını qıracaq. İrəli! Ardınca!

Linqi atını məhmizlədi və birbaşa gəncin üstünə çapdı. Eyni ilə kürənsaqqallı və enlikürekli qardaşları da onun ardınca irəli cımdılar.

Kralı görəndə və onu qızıla tutulmuş buynuzlu dəbilqəsindən, qaşdaşı silahlarından tanıyan Siquddun sevincə güldü.

– Salam, Linqi! – deyər qışqırdı. – Vaxt gəlib çatıb, görək köhnə borcunu verəsen!

Linqi cavab əvəzinə, qılıncını qəzəblə düşməyə vurdu. Ancaq gənc sərkərdə asanlıqla onun zərbəsindən yayındı və qılıncını qaldırdı. Qundinq qalxanı üzünə tutdu. Amma Qram qalxanı, mumdan imiş kimi, bir anda parçaladı, sonra buynuzlu dəbilqəni, Linqinin özünü və atını iki yerə böldü.

“Mənim gözəl qılıncım sahibinin əvəzinə intiqam aldı”, – deyər Siquddun düşmənin meyitinə baxıb fikirləşdi, ancaq bunu dilinə gətirməyə vaxt tapmadı – kralın üç qardaşı üç tərəfdən ona hücum elədi.

– Ölüm sənə! – deyər onlar qışqırdılar.

– Ölüm sizə! – deyər gənc cavab verdi və Qramı bütün gücü ilə qaldırıb-endirdi.

Yarı bölünmüş üç meyit bir vaxtda torpağa düşdü, düşmən döyüşçülərinin sinəsindən isə dəhşət bildiren çığırtı qopdu. Onlar daha müqavimət göstərməyə cəhd etməyib, qaçmağa başladılar.

Siquddun onları təqib etmədi. Döyüşçülərinə əmr etdi ki, öldürülənləri hörmət-izzətlə basdırsınlar, özü isə Qraninin başını döndərərək yavaş-yavaş geriye, şimala qayıtdı. Bu zaman Reqin onu çağırırdı. Vuruş vaxtı hiyləgər cırtıdan Danimarka qoşunlarının arxasında gizlənmişdi, döyüşün nəticəsini həyəcanla gözləmişdi, indi isə sevincindən yerə-göyə sığmırdı.

– Hara gedirsən, Siquddun? – deyər soruşdu.

Gənc dedi:

– Atamın doğulduğu qəsre, Volsunqların köhnə qəsrinə baxmaq istəyirəm. Ondan sonra səninlə birlikdə qızıl dalınca gedəcəyəm.

– Məgər sən bu ölkədə qalıb, onu öz əcdadın kimi idarə etmək istəmirsən? – deyər Rəqin təəccübləndi.

Siqurd başını buladı.

– Yaxşı kral olmaq üçün mən hələ çox cavanam, – deyər cavab verdi. – Qoy bundan sonra franklar ölkəsini mənim babam, Xialprek idarə eləsin, o, xeyirxah və ədalətli, xalqın məhəbbətini qazanar, mən isə şöhrət və igidlik meydanı axtarmaq həvəsi ilə hələlik dünyanı seyrə çıxacağam.

Rəqin fərəhini güclə saxlayıb, üzə vurmurdu:

– Dayan, mən də səninlə gedəcəyəm, – dedi. – Qoy əvvəlcə özümə bir at tapım.

Siqurd güldü, sonra əyildi, cırdanı bir əli ilə qaldırıb tərəkində əyləşdirdi.

– Heç bir at mənim Qranimə çata bilməz, – dedi, – amma o, ikimizi də asanlıqla aparar. Bir şərtlə ki, məndən möhkəm yapışasan.

Linqinin nöqərləri, Qundinqlər qoşunlarının məğlubiyyətindən və öz ağalarının ölümündən xəbər tutub, qorxu içində qaçıb dağılıbmışdılar, buna görə də Siqurd Volsunqların köhnə qəsridə heç kəsi tapmadı. O, ağır addımlarla qəsrin salonlarından keçdi və nəhayət, valkiri palıdının qarşısında ayaq saxladı. Güclü ağac, Odinin qılıncından aldığı yaranı çoxdan sağaltmışdı, yalnız qabığındakı kiçik çapıq bu yerdən Siqmundun bir zaman qılınc çıxardığına işarə idi, həmin qılınc indi onun oğlunun kəməridən asılmışdı.

Siqurd arxa tərəfdə dinməzəcə duran Rəqinə dönüb dedi:

– Bu palıd nə qədər qoca olsa da, Volsunqların sonuncu nəfərindən çox yaşayacaq.

– Amma qəsrin ömrünə lap az qalıb, – deyər cırdan divarların çürümüş dirəklərini və yatmış damı göstərdi.

Siqurd qaşqabaqlı cavab verdi:

– Nə qədər tez uçulsa, o qədər yaxşıdır. Ürəyim mənə deyir ki, Volsunqlar heç vaxt bu qəsrin kandarına ayaq basmayacaqlar, mən isə onun başqalarına qismət olmasını istəmirəm. Yaxşısı budur, de görüm, burdan qardaşının sığınacağına çox uzaqdır?

– Sənin Qranindən ötrü bütün yollar qısadır, – deyər Rəqin cavab verdi. – Beş, ya da altı gündən sonra biz Qnitaxeydin yaxınlığında olacağıq. Bu, Qotlar ölkəsinin ətrafındakı ucsuz-bucaqsız səhranın adıdır. Fafnir orda yaşayır, xəzinəsini də orda gizlədib.

Siqurd bir dəqiqəlik fikrə getdi.

– Bilmirəm ki, Rəqin, mən zərər görmədiyim xilqətin qanını niyə tökməliyəm və həsrətini çəkdiyini qızılı sənin üçün niyə əldə etməliyəm, – dedi, – ancaq sənə söz vermişəm və onu yerinə yetirəcəyəm. Səhər tezdən yola çıxarıq.

SİQURD ƏJDAHHA İLƏ VURUŞUR

Uzun illər idi ki, Fafnir xəzinəsini sahibsiz qoymaqdan qorxub, Qnitaxeyddən uzaqlaşmırdı, lakin onun vahiməsi o qədər böyük idi ki, ətrafda, bir neçə günlük yolda bircə dənə də insan sığınacağına, tapdanmış cığıra rast gəlmək olmazdı; Siqurd və Rəqin əjdahanın sığınacağını dövrəyə alan sıx meşələrdən və kolluqlardan keçməli oldular. Cırdan qaradınmız və düşüncəli idi, ancaq onun gözlərində aralıq kinli qılgınc görünürdü.

Bir dəfə axşam onlar tonqalın yaxınlığında əyləşdikləri zaman Rəqin dedi:

– Bura bax, Siqurd, sən heç vaxt Fafniri görməmişən, onu məğlub edəcəyinə əminsənmi?

– Əjdaha nə qədər nəhəng olsa da, əminəm ki, ondan qorxmayacağam, – deyər gənc cavab verdi.

Cırdan gülümsündü:

– Bu cür danışma! – dedi. – Mən sənə nağıl eləmişəm ki, Fafnir mənim atamın sehrli dəbilqəsini oğurlayıb və onun köməyi ilə əjdahaya çevrilib, ancaq həmin dəbilqəni görəndə hər kəsin canına ölüm qorxusunun düşdüyünü sən bilmirsən.

Siqurd da gülümsündü:

– Qorxu hissini, qorxudan xəbərdar olan adam duya bilər, – dedi. – Mən isə bir dəfə də olsun heç kəsdən və heç nədən qorxmamışam.

Rəqin sözünə davam etdi:

– Qardaşımın zirehli dərisini heç bir qılınc dəşə bilməz, ağzından isə hər damlası ölüm saçan zəhər axır.

– Qram hər hansı zirehi kəsə bilər zəhərin isə Volsunqlar üçün heç bir qorxusu yoxdur, – deyə gənc dilləndi. – Eşitmişəm ki, mənim atam Siqmund bir dəfə zəhər qatılmış şərab içib və ona heç nə olmayıb. Qorxma, Reqin, Andvarinin xəzinəsi tezliklə bizim əlimizə keçəcək.

Cırtan cavab vermədi, lakin onun gözləri ağgözlüklə parladı, elə bil o, qızılın yarısını Siqurda verəcəyini vəd etdiyinə peşman olmuşdu.

Ertəsi gün səhər meşə qurtardı və yolçular açıq düzənliyə çıxdılar. Onların gözləri önündə dar vadilərlə doğranmış çöl sərilmişdi, bu çölün tən ortasında alçaq və sıldırımlı təpələrin o tayında əjdaha Fafnirin yuvası yerləşmişdi.

Reqin Siqurdun əlindən yapışdı.

– Bu, Qnitaxeyddir, – deyə pıçıldadı. – Ehtiyatlı ol! Qardaşım bizi görəsə, hər şey bitəcək!

Qrani özü artıq dayanmışdı. O, dırnaqlarını yerə vurur, xırıldaıyır və gözünü qorxu ilə ətrafa dolandırır, sanki əjdahanın gəlişini gözləyirdi.

– Biz atı burada qoyub irəli piyada getməliyik! – deyə Siqurd yəhərdən yerə atıldı.

Reqin də atdan düşüb dedi:

– Tələsmə, Siqurd. Burdan şimalda bir çay axır. Fafnir hər gün səhər-axşam su içməyə bu çaya gedir. Gedək ora və onu orada gözləyək.

Siqurd razılaşdı. Onlar Qranini meşənin ətəyində qoyub, yola düzəldilər və tezliklə hündür sahillərində söyüd ağacları bitən, tamamilə gözdən gizlənən balaca çaya çatdılar. Ehtiyatla, səssiz addımlarla çayyuxarı getdilər. Onlar yavaş-yavaş əjdahanın sığınacağına yaxınlaşdılar. Gözlənilmədən söyüdlərin sırası qurtardı və qabaqda gedən Siqurd, yandırılmış kimi qaralan bir torpaq zolağı gördü, onun ortasından qurumuş çay yatağını xatırladan geniş bir xəndək keçirdi.

– Bu, Fafnirin yoludur, – deyə Siqurdun arxasında gizlənmiş Reqin yavaşca dilləndi. – Ətrafdakı otları onun zəhərli nəfəsi yandırır, bu gördüyün xəndək isə əjdahanın qarnının açdığı izdir.

Siqurd şübhə ilə soruşdu:

– Qarnının açdığı iz?

O, xəndəyə yaxınlaşdı. Xəndəyin hər iki tərəfində nəhəng dırnaqlı pəncələrin torpaqda qoyduğu dərin ləpirlər görünürdü.

Nəhəngin izini gözləri ilə ölçən Siqurd dedi:

– Qardaşın nə yekə imiş, Reqin!

– Hə, Siqurd, – deyə cırtan qorxu ilə kolların arxasından çıxdı.

– Elə yekədir ki, hətta Qram da qabaq tərəfdən onun ürəyinə çata bilməz. Yaxşısı budur xəndəyin dibində çuxur qazı və özün də orada gizlən. Fafnir üstündən sürünüb keçəndə qılıncla aşağıdan onu vurarsan.

Reqinin məsləhəti gənc cəngavərə ağıllı göründü.

– Yaxşı, – dedi. – Belə də eləyərim, sən isə Qraninin yanına qayıt, gözlə ki, canavarlar ona hücum etməsinlər.

Cırtan sevincdən doğan təbəssümünü gizlətmək üçün başını əydi və tələsik meşəyə tərəf getdi. Yolda bir də dönüb geri baxdı və Siqurdun qılıncla torpağı qazıdığını görəndə əllərini fərəhlə birbirinə sürtdü.

– Qızıl təkcə mənə qismət olacaq, – deyə pıçıldadı. – Andvarinin qızılı təkcə mənə qismət olacaq!

Siqurd işini qurtarmaqda idi ki, arxadan kimin isə səsinə eşitdi:

– Salam, Siqurd. Burada nə eləyirsən?

Siqurd geri çevrildi və yaxşı tanıdığı qocanı – başına enli şlyapa qoymuş, əyninə göy rəngli pləş geymiş, təkgözlü qocanı gördü.

– Salam, Qnikar! – deyə səsləndi. – Mən çuxur qazıram ki, ora girib əjdaha Fafnirə pusqu qurum.

Qnikar başını buladı.

– Sənə bu məsləhəti verən ən amansız düşmənidir, – dedi.

– Sən Fafniri öldürürsən, ancaq özün də onun yarasından axan qanda boğulub əjdaha ilə birlikdə ölərsən. Hər ikinizin ölümündən sonra isə Reqin təkbəşinə xəzinənin hamısını ələ keçirər.

Cırtanın kinli fikrini yalnız indi başa düşən Siqurd soruşdu:

– Bəs nə eləyim?

– Bir neçə dənə belə çuxur qazı və onları birləşdir, – deyə qoca cavab verdi, – onda Fafnirin qanı bu çuxurlara axar, sən də sağ qalarsan.

Siqurd dedi:

– Sağ ol, Qnikar. Üçüncü dəfədir ki, sən mənə kömək eləyirsən, mən isə hələ əvvəlkilərin əvəzini verməmişəm.

– Vaxt gələr – verərsən, – deyə qoca dilləndi. – Yadındadır keçən dəfə sənə nə demişdim? Bundan sonra daha mən sənənin yanına gəlməyəcəyəm, sən özün mənim yanıma gələcəksən. – Və yavaşca əlavə etdi: – Həmişəlik gələcəksən.

Oğlan diksindi. Yalnız indi o, qarşısında duran qocanı tanıdı.

“Sən Odinsən!” – deyə çıxırmaq istədi, lakin qoca birdən gəlidiyi kimi də birdən yox olmuşdu.

“Hə, bu Odindir: bir vaxt atamın son saati çatanadək ona kömək etdiyi kimi, indi də mənə kömək eləyir”, – deyə Siquerd düşündü, yenə işə girişdi.

Siquerd, Qnikarın məsləhətinə qulaq asıb, bir neçə çuxur qazdı, onları öz aralarında birləşdirdi və üstədən söyüd budaqları ilə örtüdü. Artıq günəş meşənin arxasında gizlənmişdi. Fafnirin çaya enəcəyi dəqiqə yaxınlaşırdı. Siquerd qılıncını sıyırdı, çuxurlardan birinə atılıb onun dibində oturdu və əjdahanı gözləməyə başladı. Yarım saat keçməmişdi ki, ətrafa lərzə düşdü, nəhəng əjdahanın bir sürü öküz sürüsünün fısıltısını xatırladan fit qarışıq gürultulu nəfəsi duyuldu, pəncələrinin ağır şappıltısı eşidildi. Siquerd nəfəsini çəkdi. Birdən onun üstünə zəhərli tüpürçəyin iri, isti damlları düşdü və həmin dəqiqə əjdahanın nəhəng gövdəsi göyü Siquerdun nəzərindən tamamilə gizlətdi. O, cəld ayağa sıçradı və qılıncı dəstəyəcən nəhəngin qarına soxdu, həmin anda da geri çəkdi. Gur sel kimi yarıdan axan qan çuxurlara doldu, Fafnir boğuş bir nəriltili ilə bağıraraq, yanı üstə çökdü.

“Deyəsən mən qalib gəldim”, – deyə Siquerd fikirləşdi və tez sıgınaçaqdan çıxdı.

Əjdaha gənc cəngavəri görüb, nəhəng və eybəcər başını çətinliklə ona tərəf çevirdi.

– Sən kimsən ki, qılıncını Fafnirin ürəyinə sancmağa cürət elədin? – deyə o, zəifləmiş səsle soruşdu. – Atanın adı nə idi, harada doğulmusan?

Hələ uşaq ikən Reqinin ona dediyi sözlər Siquerdun yadına düşdü; çırtan demişdi ki, əgər düşmənin öz ölüm dəqiqələrində onu vuranın adını bilsə, qarğıışı ziyan verə bilər. Buna görə də belə cavab verdi:

– Mənim nə nəslim məlumdur, nə qəbiləm, nə də atam-anam. Tək-tənha dünyanı gəzirəm, adım isə “Məğrur maral”dır.

Fafnir dedi:

– Deməli, sən möcüzədən doğulmusan. Uzun illər idi ki, başımda sehrli dəbilqə gəzdirib, igid cəngavərlərin canına qorxu salırdım. Birinci adamsan ki, qarşımda qorxusuz dayanmısan.

– Heç bir dəbilqə əsil qəhrəmanın ürəyinə qorxu sala bilməz! – deyə Siquerd cavab verdi.

Fafnir gülümsündü.

– Əgər sən belə igidsənsə, – dedi, – bəs nə üçün öz adını mənə deməyə qorxdun?!

Gənc cəngavər qızardı və qürurla başını qaldırdı.

– Sən haqlısan, Fafnir, yalan demişəm! – deyə o, cəsarətlə səsləndi. – Adım Siquerddur, Siqmundun oğlu və Volsunqun nəvəsiyəm; yaqın ki, bizim nəslimizdən sənənin heç xəbərin də yoxdur.

Əjdaha dedi:

– Yox, Siquerd, mən hər şeyi bilirəm. Atan barədə eşitmişəm: o, qəhrəman idi, buna görə də onun oğlu bu qədər cürətlidir. Bununla belə hər halda sən, Danimarka kralının əsiri və nökrəsin.

– Heç kəs mənə döyüş meydanında əsir almayıb, – deyə gənc ləyaqətlə cavab verdi. – Nökrə, yaxud azad insan olmağıma gəlincə, özün gördün ki, hansındanam.

Fafnir yavaşca dilləndi:

– Yaxşı, Siquerd, hirslənmə. Mən ölürəm və ölməmişdən əvvəl sənə faydalı bir məsləhət vermək istəyirəm. Mənim qızıtlımı, Andvarinin üzüyü Andvaranautu burdan aparma, – o, səni məhv eləyər.

Siquerd dedi:

– Ölüm haqdır, tez-gec o mənə də aparacaq. Nə üçün də mən ondan qorxmalıyam?

Əjdaha:

– Bəli, ölüm haqdır, – dedi. – Ancaq özündən sonra varis qoyub, qoca yaşında ölənlər xoşbəxtdirlər. Sən hələ cavansan, ölsən – sənənin

birlikdə Volsunqlar nəslə də qurtarar. Andvarinin xəzinəsinə əl dəymə, Siqudd. O başdan-başə qarğışlanıb, qardaşımdan isə çox ehtiyatlı ol. Bilirəm, qızıl xətinə səni öyrədir ki, mənə öldürəsən, sonra qızıl xətinə də səni öldürəcəkdir.

Siqudd yenə dedi:

– Məsləhətinə görə sağ ol, Fafnir. Ancaq sənə dedim ki, mən qorxu nə olduğumu bilmirəm.

– Onda sən tezliklə öləcəksən, – deyər əjdahə boğuş səslə pıçıldadı.

Fafnirin başı torpağa düşdü, nəhəng bədən uzandı – o, artıq ölmüşdü.

Ətrafı bürüyən sükutda Siqudd kimin isə yüngül, ehtiyatlı addım səslərini eşitdi. O, geri çevrildi və ay işığında Rəqinin balaca, yumaq kimi bükülmüş kölgəsini gördü. Cırdan, gözlərinə inanmırmış kimi, əvvəlcə gənc cəngavərə baxdı, sonra iti nəzərlərini əjdahaya zillədi. Onun üzünə narazı bir ifadə ilə yığışdı.

– Sən mənə qardaşımı öldürdün, Siqudd! – deyər o, ağlamsınmış halda dilləndi. – Onun qanbahası üçün səndən nə alacağam?

Gənc cəngavər əsəbiliklə soruşdu:

– Sən məndən qardaşının qanbahasını almaq istəyirsən?! Məgər onu öldürməyə mənə təhrik edən sən deyildin? Məgər onun qızılını ələ keçirməyi arzulayan sən deyildin?

– Sən haqlısan, – deyər cırdan razılaşdı. – Lakin bizim adətə görə, hər halda səndən qanbahası almalyam. Çox şey istəmirəm. Qoy Fafnirin ürəyi qanbahasının əvəzi olsun. Onu çıxarıb, odda qovur və mənə ver. Onda haqq-hesabımız çürümüş olar.

Rəqinin, qızılın bir hissəsini ondan istəyəcəyini gözləyən Siqudd təəccüblə dedi:

– Yaxşı. Bunu eləyə bilərəm.

Siqudd meşəyə getdi, xeyli cır-cırpı gətirdi, tonqal qaladı və qılıncla əjdahanın ürəyini çıxarıb, odda qovurmağa başladı. Cırdan dinməzəcə Siqudd baxırdı, sonra tonqalın yanında uzandı və ürək qovrulub qurtaranda onu oyatmasını xahiş edib yatdı.

Gecənin qaranlığı yavaş-yavaş əridi, günəş çıxdı və Qnitaxeydin üzərində ilk quşlar göründü.

“Qovurma, yəqin ki, hazırdır, gərək Rəqini oyadam”, – deyər Siqudd fikirləşdi. O, əlini əjdahanın ürəyinə toxundurdu və bir

barmağı bərk yandı. Gənc özünü qışqırmaqdan güclə saxlayıb, barmağını ağzına saldı və həmin anda başı üzərindən uçub keçən qaranquşlardan birinin sözlərini eşitdi:

– Bax, Siquird əyləşib, Reqin üçün əjdahanın ürəyini qovurur. Əgər ürəyi özü yesəydi, daha ağıllı iş görmüş olardı.

– Reqin də özünü yuxuluğa vurub, yalnız Siquirdü öldürmək haqqında fikirləşir, – deyə o biri qaranquş cavab verdi.

Üçüncü qaranquş səsləndi:

– Siquird görək cırtanın boynunu burub, onu bir az da kiçiltsin.

Dördüncü qaranquş söhbətə qoşuldu:

– Bəli, əgər Siquird hər şeyi başa düşsəydi və sizin məsləhətinizə qulaq assaydı, müdriklik eləyərdi.

– Nə deyirsiniz! Bu Siquird lap səfehdir! – deyə beşinci qaranquş öz etirazını bildirdi. – O, qardaşın birini öldürüb, ikincisini sağ qoyub. Başa düşmürəm, Reqinin onu qızıl xatirinə mütləq öldürəcəyini Siquird niyə qabaqcadan dərk eləmir?

Altıncı qaranquş onunla razılaşdı:

– Hə, sən haqlısan: öz xəyalında sənə üç dəfə xəyanət edən düşməni sağ qoymaq – axmaqlıqdır.

– Ah, Siquird, Siquird! Nəyin fikrini çəkirsən? – deyə yeddinci qaranquş dilləndi. – Cırtanın başını kəs: düşməndən birdəfəlik xilas ol və Fafnirin bütün qızıllarına təkcə özün yiyələn!

Siquird başını aşağı dikdi. O, çuxurda əyləşib Fafnirə pusqu qurmaq barədə Reqinin kinli məsləhətini, cırtanın hiyləgər baxışlarını xatırladı və qəzəbdən gözləri alışıb yandı. Gənc cəngavər çox düşünmədən ayağa sıçrayıb, qılıncını sıyırdı və bir zərbə ilə Reqinin başını bədənindən ayırdı. Sonra o, əjdahanın ürəyini oddan götürüb, parça-parça yedi.

– O bizə qulaq asdı, bizə qulaq asdı! – deyə qaranquşlar sevincle çığırışdılar. – Bundan sonra Siquird bütün heyvanların və quşların dilini başa düşəcək.

Qaranquşlardan biri isə əlavə etdi:

– Siqmundun oğlu, dalımızca gəl, biz sənə Andvarinin xəzinəsinin gizlədildiyi yeri göstərerik.

Siquird qaranquşların dalınca getdi. Əjdaha Fafnirin sığınacağı olan geniş və dərin yuvanın yaxınlığında balaca bir qum təpəsi vardı. Qaranquşlar təpənin üstündə hərlənib qışqırırdılar:

– Buranı qazı, Siquird, buranı qazı!

Gənc qılıncı ilə qumu ətrafa dağıtdı və qeyri-iradi yerində dondu. Qarşısında qızıl külçələrinin gözqamaşdırıcı yığıntısı vardı ki, onların arasında balaca, lakin ustalıqla düzəldilmiş bir üzük də görünürdü. Siquirdün diqqətini məhz bu üzük cəlb etdi. Gənc cəngavərə elə gəldi ki, o, heç vaxt heç yerdə bundan gözəl şey görməyib.

Qaranquşlar bir-birinin sözünü kəsərək, həyəcanla səsləndilər:

– Üzüyə əl vurma! Qızılı götür, ancaq üzüyə əl vurma! Bu – Andvaranautdur, qarğışlanmış üzükdür!

Lakin Siquird quşlara qulaq verməyib üzüyü barmağına taxdı.

– Ah, o Andvaranautu götürdü, məhv olacaq, – deyə quşlar kədərlə dilləndilər.

– Vaxt gələcək – hamımız öləcəyik. – Sonra Siquird ətrafa baxıb kəskin bir fit çaldı.

Uzaqdan bərk kişnərti eşidildi və bir dəqiqə keçməmiş Qrani çaparaq gəldi; o, hələ də qorxu ilə qulaqlarını tərpədir və burun pərelərini şişirdirdi: əjdahanın qoxusunu duyurdu. Siquird Reqinin qabaqcadan hazırladığı iri dəri kisələri (cırtan bu kisələri birbaşa Danimarkadan gətirmişdi) yəhərdən açdı, qızılla doldurub, öz ağırlığının belinə atdı. Bu kisələr başdan-ayağa zirhə bürünmüş üç döyüşçüdən xeyli ağır idi və gənc, Qraninin belə yükə davam görə bilməyəcəyindən qorxub, piyada getməyi qətdi. O, atın cilovundan yapışdı, lakin Qrani yerindən tərpənmədi.

Məsələni başa düşməyən Siquird:

– Hə, gedək Qrani, gedək, – deyə atı yola gətirməyə çalışırdı.

Ağıllı heyvan kəskin bir hərəkətlə cilovu Siquirdün əlindən qoparıb, yəhərə əyləşməsinə xahiş edirmiş kimi böyrünü ona tərəf çevirdi. Təəccüblənmiş gənc atın arzusunu yerinə yetirdi və at sevincle kişnəyib, dödrnallı irəli çapdı.

– Afərin, Qrani, sən Sleypnirin ləyaqətli oğlusan! – deyə Siquird məhrəbanlıqla dilləndi və atının boynunu sıgalladı.

Bu vaxt qaranquşlardan biri gəncin sağ çiyninə qondu və lap qulağına pıçıldadı:

– Buradan cənubda, frankların və qotların ölkələri arasında bir çadır qurulub ki, içində dünyanın ən gözəl qızı yatıb. Onun iri, ala gözləri və qalın şabalıdı saçları var. O səni gözləyir, Siquird!

Siqurdun sol çiyninə qonan başqa göyərçin:

– Ona qulaq asma, – deyə pıçıldadı. – Sən mən deyənə qulaq as. Qnitaxeyddən çox–çox cənubda kral Qyukinin başçılıq etdiyi bir ölkə var. Qyukinin qızı – gözəl Qudrundur. Onun saçları sarışın, göz–ləri isə şimal səması rəngindədir. Sən onun əri olacaqsan, Siqurd!

Siqurd gülə–gülə dedi:

– Yaxşı, yaxşı, ay qaranquşlar! Gedib ikisini də görərəm.
O, atın başını cənuba döndərdi.

SIQURD BRUNXİLDİ OYADIR

Siqurdun yolu sıx meşələrdən, çöllərdən və çay vadilərindən, nəhayət, alçaq qayalı dağlardan keçib cənuba uzanırdı; bu yolun bir tərəfində frankların, o biri tərəfində isə qotların torpaqları idi. Səfərin səkkizinci günü Siqurd uzaqda başqa dağlardan uca və sıldırımlı olan, lap zirvəsində sanki böyük tonqal yanan bir dağ gördü. Gənc cəngavər atı mahmızladı və yaxınlaşanda gördü ki, günəş şüalarını paylayan iri lövhələrdən bir çadır qurulub.

“Qaranquşların dedikləri qız bəlkə bu çadırdə yaşayır?” – deyə Siqurd fikirləşdi.

Gənc atdan yerə atıldı və onu aşağıda qoyub, cəld yoxuşu qalxmağa başladı. Dağın yamacları sıldırımlı idi, bəzi yerlərdə isə lap dik idi, lakin Siqurd daşların çıxıntılarından yapışib, cürətlə yuxarı qalxırdı. O, nəhayət, gəlib çadıra çatdı. Ancaq içəri girəndə təəccüblə gördü ki, çadırdə yatan qız deyil, başına qızıl suyuna çəkilməmiş hündür dəbilqə qoymuş, əyninə dəmir paltar geymiş döyüşçüdür. O, əllərini başının altına qoyub, adicə taxta kürsünün üstündə möhkəm yatmışdır.

Siqurd dedi: “Yəqin qaranquşlar mənə aldadıblar. Ya da onların dedikləri qız mənə başqa bir yerdə gözləyir”.

– Oyan, dostum! – deyə Siqurd əlini döyüşçünün çiyninə vurdu.
– Oyan, qalxmaq vaxtıdır!

Ancaq döyüşçü heç qımıldanmadı da.

– Çox möhkəm yatmışan. – Siqurd bu sözləri deyib, dəbilqəni kəskin hərəkətlə döyüşçünün başından götürdü.

Həmin anda qızıla çalan qalın şabalıdı saçları onun ayaqları üstünə təküldü. Sən demə, döyüşçü – qız imiş. Siqurd dəbilqəni əlində tut–

duğu halda nəfəsini çəkmədən yatmış qız tərəfə əyildi və onun üzünə baxdı.

– Yox, mən səhv eləmişəm, qaranquşlar mənə aldatmayıblar, – deyə pıçıldadı. – Məhəbbət ilahəsi Freyyanın özü belə, yəqin ki, sənə qədər gözəl deyildir. Bəs indi mən sənə necə oyadım?

Siqurd bir az fikirləşəndən sonra qızın zirehli paltarını çıxarmağa çalışdı, lakin paltarın düymələri pas atdığı üçün gənc cəngavərin səyi nəticəsiz qaldı. Siqurd qramı qınından sıyırdı, qarşısında uzanan gözəli yaralamamaq üçün ehtiyatla və cəld onun zirehlini, dizliklərini və əlcəklərini kəsdi. Ağır geyim boğuq bir cingilti ilə daşların üstünə düşdü. Eyni zamanda qızın solğun yanaqları səyrirdi. Alə gözələri heyrətlə gəncin üzünə dikildi.

– Sən kimsən? – deyə qız başını qaldırıb soruşdu.

Gənc dedi:

– Mən Siqurdam, frankların mərhum kralı Siqmundun oğluyam.

– Frankların mərhum kralı? – deyə qız soruşdu. – Nə çox yatmışam! Mən yuxuya gedəndə Siqmundun bığ yeri hələ tərləməmişdi. Sən isə, Siqurd, yəqin ki, məşhur qəhrəmansan?

Siqurd dedi:

– Mən hələ çox cavanam. Hələlik atamın qisasını almışam və əjdaha Fafniri öldürmüşəm.

Qız güldü və zirehin əzdiyi paltarını qaydaya saldı.

– Mən onsuz da bilirəm ki, sən igidsən, – dedi. – Məni ancaq dünyada ən igid adam oyatmalı idi.

– Axı sən kimsən və bura, bu dağa necə gəlib düşmüşən? – deyə Siqurd soruşdu.

Gözəl qız gülümseyib dedi:

– Mən valkir Brunxildəm. Sənin baban Volsunqun gənclik illərində mən dəfələrlə onunla yanaşı döyüş meydanında vuruşmuşam, həm də onun gözüne görünmədən. Bəli, Siqurd, bir çox döyüşdə iştirak eləmişəm və Odinin iradəsinə tabe olub, onun Valqallaya aparmaq istədiyi döyüşçüləri öldürmüşəm. Bir dəfə iki kral bir–biri ilə vuruşurdu. Onlardan biri, Qialqunnar, artıq yaşa dolmuş təcrübəli cəngavər idi, o biri Anqar cavan və qəşəng idi, həyatında ilk dəfə idi ki, yürüşə çıxmışdı. Səbəbini deyə bilmərəm, ancaq nə üçünsə Odin, qoca kralı sevirdi və ona kömək edəcəyinə söz vermişdi.

“Bura bax, Brunxild, – deyə o, mənə tapşırıq verdi, – yerə enib, Qialqunnarın tərəfində vuruşacaqsan. Düşməni öldürən kimi, onu

mənim yanıma, Valqallaya gətirəcəksən”.

“Yaxşı, hər şey sən dediyi kimi olacaq” – deyib, itaətlə cavab verdim və tapşırığı yerinə yetirmək üçün yerə tərəf uçdum.

Lakin Siqurd, öz təcrübəli düşməninə qarşı mərdliklə vuruşan Aqnarı görəndə, allahların demək olar ki, arxa çevirdiyi bu gözəl gəncə yazığım gəldi.

“Nə üçün də görək Valqallaya yer üzündəki həyatdan hələ kam olmayan gənc getsin, bu həyatdan bezən qoca isə sağ qalsın?” – deyə fikirləşdim. Və həmin anda Siqurd, mənim əlim qeyri-ixtiyari yuxarı qalxdı, gənc kralı öldürmək əvəzinə qoca kralı öldürdü.

Aqnar qələbə çaldı, onun düşmənlərinin qoşunu qaçıb pərən-pərən düşdü, mən də Qialqunnarın cəsədini götürüb, Valqallaya qalxdım. Ah, Siqurd, əllərimdəki yükü görəndə Odinin necə qəzəbləndiyini görəydin!

“Sən allahların iradəsinə qarşı çıxmağa cürət eləmişən, ədəbsiz! – deyə o nərildədi. – Artıq valkiri deyilsən! Sən elə bu gün insanların yanına gedəcəksən və sənin üçün seçəcəyimiz adamın arvadı olacaqsan”.

Mən dedim: “Böyük Odin, mən insanların yanına yollanıb ərə gederəm. Ancaq and içirəm sənə adına, bütün allahlara, göyrüş ağacı İqdrasilə və müqəddəs Urd çeşməsinə ki, ömründə bir dəfə də qorxu bilməyən adam mənim ərim olacaq!”

Bu sözləri eşidən Odin daha da hirsəndi və öz nizəsini var qüvvəsi ilə torpağa sancdı.

“Sən allahlara kələk gəlmək istəyirsən, Brunxild! – dedi. – Elə düşünürsən ki, heç vaxt ərə getməyəcəksən, çünki dünyada belə bir adam yoxdur, ancaq yanılırsan. Elə bir gün gələcək ki, bu adam doğulacaq! Həmin vaxtadək sən qocalmayasan deyə yatacaqsan, o səni yuxudan oyadana kimi yatacaqsan”.

Mən həm qorxdum, həm də sevindim, Asların ağsaqqalı isə bir qədər susub, kinli bir təbəssümlə dedi: “Mən dedim ki, o səni oyadacaq, demədim ki, sənənin ərin olacaq, Brunxild. Allahlar, onların iradəsinə tabe olmayanlara mərhəmət göstərmirlər”.

Bu söhbətdən sonra Odin məni bura, bu çadıra gətirdi və sehrli göyəm ağacının tikanını bədənime sancdı; bu ağacın şirəsi adamı uzun illər yatırır. Bax, Siqurd, buna görədir ki, mən burdayam və sənənin dünyada ən igid bir adam olduğunu bilirəm.

– Buna görə də sən mənim arvadım olacaqsan! – deyə gənc sevincle qışqırdı.

Brunxild gülümsünüb dedi:

– Tələsmə, Siqurd. Odin deməyib ki, sən mənim ərim olacaqsan.

– Lakin onu da deməyib ki, məndən ər olmaz, – deyə Siqurd qıza heyran-heyran baxdığı halda dilləndi. – Deməli, bu məsələni özümüz həll etməliyik. Bəlkə mən sənənin xoşuna gəlmirəm?

Brunxild cəld bir baxışla gənc cəngavəri süzdü. Sonra fikirli-fikirli dedi:

– Mən allahların yanında yaşamışam, ancaq onların da arasında səndən gözəlinə rast gəlməmişəm, Siqurd. Sənənin arvadın olmaq böyük xoşbəxtlikdir. Amma ürəyimə damıb ki, bizə belə üz verəcək. Dünya hökmdarı mənim özbaşınalığımı unutmayıb və bizi xoşbəxt eləməyəcək.

– Yox, Brunxild, yox! – deyə Siqurd hərəkətlə səsləndi. – Qoy allahlar nə bilirlər ələsinlər, mən isə and içirəm ki, bütün ömrüm boyu təkcə səni sevecəyəm.

Brunxild başını sinəsinə əyib cavab verdi:

– Ah, Siqurd, ehtiyatlı ol! Məgər bilmirsən ki, andını pozan hər kəs məhvə məhkumdur?

– Bəli, elədir, lakin mən onu pozmayacağam, – deyə cəngavər qətiyyətlə dilləndi. – Budur, bu – Andvarinin üzüyü Andvaranautdur, onu mənim sədaqətimin nişanəsi kimi sənə verirəm.

Brunxild diksində dedi:

– Andvaranaut? İnsana ölüm gətirən üzük? Sən də onu götür-müsən, Siqurd? Hə, belə görürəm ki, sən doğrudan da cəsarətli-sən! Yaxşı, mən bu üzüyü səndən alıram! Bəlkə bir yerdə həyat sürmək qismətimizə yazılmayıb, heç olmasa, bir yerdə ölərik.

Qız, Andvaranautu barmağına keçirdi və çadırdan çıxıb, xoşbəxtlik nuruna bürünmüş üzünü ətrafdakı meşələrə, çöllərə və dağlara sarı çevirdi.

– Salam sənə, ey günəş! – deyə o çiynlərindən açıqda qalmış əllərini səmaya qaldırdı. – Salam sənə, mavi göylər! Salam sizə, insanın gözünü və ruhunu oxşayan çiçəklər, otlar və ağaclar! Sizə də salam, ey bunları yaradan ulu Aslar! Mənim günahımdan keçin və keçmiş valkirinizə, heç olmasa, bir neçə illik xoşbəxtlik verin!

Sonra Brunxild onun ardınca çadırdan çıxan Siquurda tərəf dönüb dedi:

– Sigmundun oğlu və Volsunqun nəvəsi, biz gərək ayrılmaq. Ancaq qorxma, bu ayrılıq uzun çəkməyəcək. Mən gərək öz qardaşımı, kral Atlini¹ axtarıb tapam və ondan xahiş eləyəm ki, toyumuza hazırlıq görsün. Mən yatanda Atli hələ uşaq idi, indi yəqin ki, qocalıb.

– Mən Atli haqqında eşitmişəm, – deyə Siquur cavab verdi. – O, qüdrətli bir kral olub və xeyli torpaq ələ keçirib. Atlinin səltənəti bu dağdan cənub–şərq tərəfdədir. Mən səni ora müşayiət etməyə hazıram.

Brunxild etiraz etdi:

– Yox, yox, Siquur! Mən tək gedəcəyəm, düz altı aydan sonra isə dalımcə gələrsən. Lakin öz andını unutma.

Gənc cəngavər dedi:

– Mən səni unutmayacağım kimi onu da unutmayacağam. Bəs sən nəyə minib gedəcəksən? Axı sənin atın yoxdur.

– Atım olmasa da, qızılım var, qabağıma çıxan ilk kənddə özümə at alaram, – deyə Brunxild cavab verdi. – Məndən ötrü qorxuya düşmə, Siquur, özün də get. Eşidirsən? Getmək vaxtdır, əlvida!

Gənc cəngavər qeyri–iradi, keçmiş valkirinin iradəsinə boyun əyib:

– Əlvida, – dedi və qızın gözəl üzünə, uca və mütənasib boyuna sonuncu dəfə baxıb, aşağı enməyə başladı.

Qrani, Siquurda dağın ətəyində səbirlə gözləyirdi. Gənc atın belinə qalxıb, başını qaldırdı. Orda, sıldırımın lap kənarında dayanan Brunxild əllərini Siquurda sarı uzatmışdı. Gənc onun səsinə eşitdi:

– Əlvida, Siquur! Əlvida! Sədaqətli və namuslu ol, andını unutma!

¹ Atli – Şərqi Roma imperiyasını, İrani və Qərbi Avropanın bir sıra ölkələrini öz yürüşləri ilə xarabazara çevirən hunların məşhur sərkərdəsi Attilanın (453–cü ildə ölüb) skandinavca adıdır.

SİQURD QYUKİŊQLƏRİN QONAĞIDIR

Brunxildən ayrılan Siquur tələsmədən cənuba gedirdi. İki gündən sonra əsməyə başlayan sərin küləkdən və uzaqda qağayıların uçuşundan başa düşdü ki, böyük bir çayın yaxınlığındadır, tezliklə alçaq dağın zirvəsinə qalxıb, uca və qayalı sahillərin arası ilə axan enli bir çay gördü.

“Bu, gərək ki, Reyndir, – deyə Siquur fikirləşdi. – Orda, o biri sahilə isə Qyukinqlərin krallığı başlayır. Qaranquşların dediyinə görə, mənə burda gözləri şimal səmasının rəngini xatırladan sarışın bir qız gözləyir və mən onun əri olmalıyam. Axı, mən Brunxildin qarşısında and içmişəm və yer üzündə mənim nişanlımdan gözəl qız yoxdur. Ora getməyə dəyərmimi?”

Siquur aygırının yalını oxşadı və birdən güldü.

– Gedək, Qrani! – deyə qışqırdı. – Bəlkə orda yeni sərgüzəştlərə rast gələcəyəm, qaldı evlənməyə – heç kəs mənə bu işə məcbur eləyə bilməz.

O, atın başını boşaldıb, çayı keçməyə dayaz yer axtara–axtara sahilboyu irəliləməyə başladı.

Qyukinqlərin çox da böyük olmayan krallığı üç ölkənin – franklar, hunlar və qotlar ölkəsinin arasında idi. Qoca kral Qyuki artıq əlli ildən çox idi ki, bu ölkəni idarə edirdi. Nə zaman isə bir çox igidlik göstərmiş Qyuki indi xeyli zəifləmişdi, əgər iki oğlu, iki igid döyüşçü və bacarıqlı sərkərdə Qunnar və Xoqni olmasaydı, qoca kral ölkəsinə güclü və döyüşkən qonşularının hücumlarından qoruya bilməyəcəkdi. Bunlardan başqa, Qyukinin Qudrun adlı bir qızı və arvadının ilk erindən qalmış Quttorm adlı oğulluğu vardı; hiyləgərlikdə və xəsislikdə anası Krimxildə çox oxşayan Quttormu bacı və qardaşları sevmirdilər; Krimxild haqqında isə xəbər yayılmışdı ki, o, kinli cadugərdir.

Axşam idi, Qyukinqlərin ailəsi qəsrin salonlarından birində şam süfrəsi başında oturmuşdu. Qudrun pəncərəyə tərəf baxıb, birdən çığırdı:

– Ata, qardaşlar, ora baxın! – dedi. – Qəsrimizə bir süvari yaxınlaşır! O, necə də boylu–buxunlu və qəşəngdir! Yox, o əlbəttə ki, adi insan deyil, yerə enmiş allahlardan biridir.

Qyuki və oğulları tez pəncərəyə tərəf qaçdılar və həmin dəqiqələrdə qəsrin pəncərəsinə yaxınlaşan Siqurdu gördülər.

– O, bəlkə də As deyil, – deyə qoca kral başını buladı, – amma belə cəngavəri ömrümdə birinci dəfə görürəm.

Qunnar dedi:

– At da sahibindən geri qalmaz.

– Onun bahalı geyimi, yaxşı da silahı var. Görünür, adlı-sanlı nəsiləndir. Onu ləyaqətlə qəbul elə, – deyə Krimxild də pəncərəyə boylanıb, ərinə tapşırıq verdi.

Siqurd həyətdə daxil oldu, atdan yerə atılıb, qəsrin qapısına yaxınlaşdı, onu qoca kral və oğulları qarşıladılar.

Siqurd dedi:

– Salam sizə, Qyukinqlər! Mən Siqurdam, Volsunqlar nəslindən Siqmundun oğluyam. Qnitaxeyddən gəlirəm, orada əjdaha Fafniri öldürmüşəm.

– Belə qəhrəmanı evimdə qonaq görmək həmişə mənə xoşdur, – deyə Qyuki səmimi cavab verdi. – Atan mənim yadımdadır, Siqurd, bizim aramızda həmişə mehribançılıq olub. Gəl içəri, qoy bizdən ayrılacağın gün tez gəlməsin.

Qunnar dedi:

– Mənim də, qardaşımın da igidlərə hörmətimiz var. Fafniri isə ən qəhrəman adam öldürə bilirdi. Siqmundun oğlu, bizim dostumuz ol.

Birdən qardaşlarının arxa tərəfində durmuş Quttornun səsi eşidildi:

– Bura bax, Siqurd, deyirsən ki, əjdahanı öldürmüşsən. Bəs onun haqqında çox eşitdiyim xəzinəsi hamı? Yoxsa onu Qnitaxeyddə qoyub gəlmisən?

– Budur xəzinə, – deyə gənc cəngavər sadəlövhliklə cavab verdi və Qraninin böyürlərindən asılan kisələri göstərdi.

Quttornun tutqun gözləri parladı. O çığırdı:

– Necə, bu yekə kisələr qızılla doludur? Onda sən dünyada ən dövlətli adamsan!

Qyuki dedi:

– Kisələrdən nigaran qalma, Siqurd. Nə qədər ki, evimizdəsən, sənin xəzinən mənimki ilə birlikdə mühafizə olunacaq. İndi isə qəsrə gedək. Orada dincəlersən və şam eləyərsən.

– Və bizə, əjdaha ilə necə vuruşduğundan danışarsan, – deyə Qunnar əlavə etdi, onu irəli buraxıb, ardınca getdi.

Qyukinqlərin ailəsində hörmətlə qəbul edilən Siqurd uzun müddət onlarda qaldı, hər dəfə getmək haqqında söz salanda qoca kral onu öz qərarını dəyişməyə məcbur eləyirdi. Kralın hər iki oğlu, həm şən xasiyyətli Qunnar, həm də qaradınməz, fikirli Xoqni gənc Volsunqla səmimi dostlaşmışdı. Onlar bir yerdə ova gedir, yaxud silah işlətməkdə yarışdılar. Siqurd hər dəfə qardaşlara qalib gəlsə də, onlar qonağa paxıllıq eləmərdilər və Siqurdun qüvvəsinə, çevikliyinə ürekdən əhsən deyirdilər. Xüsusən, Fafnirin xəzinəsi barədə gecə-gündüz düşünüb, narahat olan Krimxild qonaqla çox mehriban dolanırdı.

– Bura bax, – deyə o, bir dəfə ərinə öz ürəyini açdı, – Qudrun üçün bundan yaxşı nişanlı tapa bilmərik, elə bilirəm, Siqurd da belə gözəllə evlənməyə razı olar. Gəl sən, bu işə əncam çək.

Qoca Qyuki təəccüblə səsləndi:

– Nə danışırısan sən, nə danışırısan! Mən, qonağımıza səndən az hörmət eləmirəm, ancaq harada görünüb ki, ata öz qızına elçilik eləsin! Siqurd isə, mənə, qızıma heç əhəmiyyət vermirdi.

– Əvəzində Qudrun gözlərini ondan çəkmir, – deyə Krimxild etiraz etdi. – Sən görək utanmayasan, Qyuki. Bu oğlan elə varlı və adlı-sanlıdır ki, onun xatirinə köhnə adəti pozmaq olar.

Krimxild haqlı idi. Siqurd qəsrə gələn gündən qız gecələr yatmır, birdən-birə onlara qonaq düşən gənc, gözəl cəngavər haqqında düşünürdü. Qudrun, özünün də gözəl olduğunu bilirdi. Aşıqlar nəhaq yerə ona mahnı qoşmur, hər yerdə onun zərif üzünü, mavi gözlərini və sarı saçlarını nəhaq yerə tərifləmirdilər, bir çox tanınmış knyaz isə qoca Qyukidən qızını istəmişdi. Lakin Siqurd, onun üzünə belə baxmırdı və Qudrun gizlində ağlayırdı.

Qoca kral arvadı ilə söhbətdən sonra: “Bəlkə doğrudan da qızımı Volsunqa nişanlayım?” – deyə fikirləşdi və ertəsi gün qonaqla birlikdə ovdan qayıdanda sanki sözləşdi soruşdu:

– Hə, Siqurd, evlənmək vaxtın çatmayıb?

– Tezliklə evlənəcəyəm, – deyə Siqurd güldü. – Hunlar ölkəsində mənə nişanım gözləyir. Kral Atlinin bacısıdır, adı da Brunxildir.

Qyuki məyus bir tərzdə dedi:

– Hə, deməli belə. Yaxşı, sənə xoşbəxtlik arzulayıram.

Kral həmin gün gənc cəngavərlə söhbətini Krimxildə xəbər verdi. Qoca kraliça əvvəlcə qəzəbdən ağardı, sonra gülümsündü.

– Siqurd, Brunxildlə evlənmək istəyir? – deyə fikirli halda dilləndi. – Yox, Qyuki, bu, baş tutmayacaq! O, Qudrunun əri olacaq.

Qyuki heyrətlə soruşdu:

– Sən onu zorla necə evləndirə bilərsən?

– Vaxt gələr, o özü bizdən qızımızı istəyər, – deyə Krimxild anlaşılmaz bir təbəssümlə gülümsündü və dinməzəcə otaqdan çıxdı.

Qoca kral bir söz deməyib başını buladı. Arvadının dediklərinin səbəbini bilməsə də – adətən yerinə yetdiyinə o alışmışdı, bu dəfə də həmin söhbətin nəticəsini gözləməyə başladı.

Ertəsi günü qəsri həyəcan bürüdü. Çapar xəbər gətirdi ki, qonşuluqdakı Qot krallarından biri, böyük qoşunla Qyukinqlərin ölkəsinə soxulub.

Narahat olmuş Qyuki oğlanlarını və oğulluğunu yanına çağırırdı.

– Düşmənimizin gücü çoxdur, balalarım, – deyə onlara müraciət etdi. – O qədər çoxdur ki, onlara qalib gəlməyə demək olar, ümid yoxdur. Mən daha qılınc tuta bilmirəm. Deməli, ölkəmizi siz qoruyacaqsınız və bəlkə də bu yolda namusla canınızı qurban verəcəksiniz.

Qunnar dedi:

– Biz indi düşməni qarşılamağa gedirik, ata! Əgər qotların qoşununun qəsrimizin yaxınlığında görsən, bil ki, biz artıq Valqalladayıq.

– Mən, bacımı və anamı qorumaq üçün burada qalacağam, deyə Quttorn dilləndi. – Hamımız məhv olsaq, onlar bizsiz nə oləyə bilirlər?

Qunnar öz qardaşlığına nifrətlə baxdı.

– Necə bilirsən, o cür də olə! – dedi. – Hamımızdan böyüksən, öz yerini sənə mən göstərməyəcəyəm.

– Sən haqlısan, Qunnar, – deyə Xoqni kinayə ilə gülümsündü, – belə yekə pəhləvan döyüşdə ancaq başqalarının ayağına dolaşa bilər.

Və Quttornun kinli nəzərlərinə əhəmiyyət vermədən o, yürüşə hazırlaşmağa getdi. Qunnar da onun dalınca yollandı, lakin qoşunun yanına getməzdən əvvəl gənc Volsunqla görüşdü.

– Sən burdan getməlisən, Siqurd, – dedi. – Biz düşmənlə vuruşmağa gedirik, geri qayıtmağımıza ümid yoxdur. Öz xəzinəni götürüb Qraniyə əyləş və frankların yanına çap. Orada özünü asanlıqla Danimarkaya yetirərsən.

Siqurd güldü.

– Məni yaxşı tanıyırsan! – dedi. – Babam Xialprek mənimlə vıdalaşanda dedi ki, öz adına layiq ol. Əgər mən düşmənlərin hücumuna məruz qalmış dostlarıma arxa çevirseydim, babamın nəsihətinə pis əməl oləyordım. Sizinlə gedəcəyik, Qunnar!

Qyukinq sevincindən çığırdı və Siquردu möhkəm qucaqladı. O, məhəbbətlə Siquردa baxıb dedi:

– Sənin köməyin müvəffəqiyyətimizə ümid verir. Ancaq həyatını təhlükəyə atırsan: qotlar yaxşı döyüşürlər.

– Qorxma! – deyə gənc Volsunq cavab verdi. – Adımın birinci yarisının mənası “qələbə” deməkdir və biz qalib gələcəyik!

Həmin gün onların üçü də qoşunla bir yerdə yürüşə çıxdı, qəhrəmanları həyəcanlı və kədərli Qyuki, Krimxild, Qudrun yola saldılar. Qunnar qayğılı və qaşqabaqlı idi, demək olar ki, danışmırdı. Xoqni isə həmişəkəndən də tutqun idi, yalnız Siquردun kefi kök idi. Onun üzündə dinclik və qələbəyə inam ifadəsindən başqa heç nə yox idi.

Və o, haqlı çıxdı. Ertəsi gün səhər üz-üzə gəldikləri qotlara qarşı vuruş Siquردa yeni şöhrət gətirdi. Kral Linqi ilə döyüşdə olduğu kimi, burada da o, təkbaşına yüzlərlə düşməni vuruş meydanından qaçmağa məcbur olədi. Öz qüdrətli atının üstündə gah orda, gah da burda görünən və hər yerdə düşməni meyllərini üst-üstə qalayan Siquرد dostlara da, düşmənlərə də, qəhrəmanlara qələbə bəxş oləmək məqsədi ilə göydən yerə enən böyük bir Allah təsiri bağışlayırdı. Qyukinq qardaşları ondan geri qalmamağa çalışırdılar və nəticədə Qot kralı qoşunun yarıdan çoxunu itirib, tələsik geri çəkilməyə məcbur oldu; o, qəti inanmışdı ki, Asların özləri ilə vuruşub.

Qaçan düşməni xeyli qovandan sonra geri qayıdarkən Qunnar dedi:

– Sən bizi bu gün xilas olədin, Siqurd. Bizi və bizim ölkəmizi. Mən səninlə necə də qohum olmaq istərdim!

– Mən də, – deyə çox danışmağı sevməyən Xoqni qısaca oləlavə etdi. Siqurd belə cavab verdi:

– Nə olar, özümə sizdən yaxşı qardaş tapa bilmərəm. Siz, mərd və namuslu oğlanlarsınız, mən sizi ürəkdən sevmişəm.

Qunnar dedi:

– Əgər sən də belə fikirləşirsənsə, gəl olə burada, düşmənlə vuruşduğumuz bu çöldə qardaşlaşma mərasimini yerinə yetirək.

– Mən hazıram, – deyə gənc Volsunq yəhərdən yerə düşdü.

Qardaşların ikisi də hazır dayandı. Qunnar öz döyüşçülərini çağırırdı və onlar uzun, enli çayır zolağı kəsib, nizələrinin ucunda yuxarı qaldırdılar. Çayırdan tökülən torpağın üstünə əvvəlcə Siqurd qədəm qoydu, dalca da ayaqlarını onun ləpirlərinə qoyan Qunnar və Xoqni irəli gəldilər. Sonra hər üç qəhrəman əllərinin dərisini cızıb, ordan süzən qanı torpaqdakı ləpirlərə damızdırdı. Daha sonra, qədim adətə görə, Qyukinqlərlə Siqurd qanqardaşları oldular, onlar gələcəkdə bir-birinin qisasını almalı idilər.

– İndi çayırı aşağı salın! – deyə Qunnar əmr etdi.

Döyüşçülər nizələrini dardılar və çayır əvvəlki yerinə düşdü – qardaşlaşma mərasimi qurtardı.

Qaliblər evə təntənə və sevinclə qayıtdılar. Qoca Qyuki yaşının çoxluğunu unudub, uşaq kimi onların qabağına yüyürdü. O, oğullarını qucaqlayıb bağrına basdı, Siqurda yaxınlaşanda isə nuru zəifləmiş gözlərindən isti yaşlar axdı.

– Sənin xəcalətindən necə çıxım, oğul? – deyə səsləndi. – Mənim qəsim, mənim ölkəm – hamısı sənə qurbandır, elə bil ki, doğma övladımsan!

Qunnar dedi:

– Siqurd onsuz da sənin oğlundur. Biz onu qardaşlığa qəbul eləmişik.

– Yaxşı iş görmüsünüz, – deyə qoca kral hərətlə dilləndi. – Sizin hər hansı biriniz öz andını pozsa, xilaskarımıza ziyan vursa, qoy o lənətə gəlsin!

Krimxild, Qudrun və Quttorm qəhrəmanları qəsrə gözləyirdilər. Qudrunun yanaqları həmişəkinə nisbətən allanmış idi, lakin Siqurd, iki həftədən sonra hunlar ölkəsinə yola düşəcəyini deyəndə qızın üzü tabaşir kimi ağardı. Qızının təşvişə düşdüyünü görən Krimxild, ona tərəf əyildi.

– Sakit ol, qızım, – deyə pıçıldadı, – get öz otağına. Hər şey yaxşı olacaq, mənə inan!

Həmin axşam qoca kraliça qəsrə çıxıb tək-tənha uzağa, meşəyə getdi. O, yalnız gecə qayıtdı, plaşının altında bir dəstə ot bağlısı tutmuşdu, tez də yataq otağına keçib, qulluqçulara əmr etdi ki, onu tək qoysunlar. Bütün gecəni Krimxildin otağından naməlum bir zəhərən kəskin qoxusu və kraliçanın kinli mızıltsı gəldi. Səhər isə qulluqçulardan biri, öz sahibəsinin yastığı altında balaca gil bardaq gördü ki, kraliça tez onu gizlətdi.

Günortadan sonra qəsrə xeyli qonaq toplaşmağa başladı; Qyuki onları düşmənlər üzərindəki qələbəni daha da təntənə ilə bayram etmək üçün çağırırmışdı. Axşama yaxın ziyafətin lap qızğın vaxtı idi. Siqurd ən hörmətli yerdə, qoca kralla Qunnarın arasında oturmuşdu. Ev sahibləri də, qonaqlar da balla dolu buynuzları onun şərəfinə bir-birinin dalınca boşaldırdılar, ancaq cəngavər özü az içirdi və həmişəkinə nisbətən az deyib-danışdı. O, Brunxild haqqında fikirləşirdi. Onların ayrıldığı vaxtdan beş ay keçmişdi və Siqurdun, qızın dalınca kral Atlinin sarayına gedəcəyi gün yaxınlaşırdı.

Gənc cəngavər öz-özünə deyirdi:

“Bəlkə Brunxild məni artıq unudub, yaxud Atli ona başqa ər tapıb?”

Siqurdun qulağının dibində kimin isə şirin səsi eşidildi:

– Nə bərdə fikirləşirsən, Siqurd? – o, yanında Krimxild gördü, kraliçanın əlində balla dolu buynuz vardı.

Kraliça şəfqətlə gülümsəyib dedi:

– Siqmundun igid və xeyirxah oğlu, bizim ailənin xoşbəxtliyi şərəfinə bunu iç. O sağlığa iç ki, allahlər sənə bəndələrin ən xoşbəxtinə məhəbbət yetirdikləri kimi, bizdən də mərhəmətlərini əsirgəməsinlər.

Siqurd onu incidəcəyindən qorxub, buynuzu aldı və ayağa qalxaraq birməfəşə içdi.

“Bu balın nə qəribə dadı var” – deyə o fikirləşdi. Həmin anda gənc cəngavərin beynində elə gurultu düşdü ki, tez öz yerinə əyləşdi.

Qunnar ona tərəf əyilib soruşdu:

– Sənə nə olub?

– Heç bir şey, – deyə Siqurd cavab verdi. – Başım bir balaca gicəlləndi.

Qyuki güldü:

– Bir gör nə yaxşı balımız var! O hətta sənin kimi cəngavərin də başını gicəlləndirir.

Siqurd bu zarafata cavab vermədi. Hiss etdi ki, nə isə mühüm bir şeyi unudub, ancaq bunun nə olduğunu yadına sala bilmədi.

Konarda dayanmış Krimxildin qırışmış dodaqlarında kinli bir təbəssüm vardı; o, bir neçə dəqiqə dinməzə Siquerdun fikirli üzünə baxdı, sonra qızını çağırmağı qulluqçularına əmr etdi.

Qız gələndə Krimxild ikinci buynuzu ona verdi və dedi:

– Əziz balam, bu balı Siquirda ver.

Qudrun gözlərini aşağı dikib, mütləqəddid halda cəngavərə yaxınlaşdı.

– Bu balı iç, Siquird, – deyər zorla pıçıldadı.

Gənc Volsunq başını qaldırdı və bir anlığa onların gözləri qarşılaşdı. “O, necə də gözəldir! – deyər Siquird düşündü. – Çox gözəldir! Mən isə beş aydır ki, ona demək olar əhəmiyyət verməmişəm! Amma bəlkə də, unuduğum şey elə budur?”

– Sağ ol, Qudrun, özün də xoşbəxt ol, – deyər Siquird ucadan səsləndi və buynuzu qızın əlindən aldı.

Qız cavab verdi:

– Sən də xoşbəxt ol.

Onların gözləri yenə bir-birinə zilləndi. Qudrun anasının yanına qayıdanda onun üzündə son bir neçə ayda ilk dəfə razılıq və sevinc ifadəsi duyulurdu.

Bir neçə gün keçdi. Siquird artıq Brunxildi yadına salmırdı. İndi ona belə görünürdü ki, Qnitaxeyddən birbaşa bura gəlib. Bir dəfə isə Qunnar ondan, Atlinin yanına nə üçün getmək istədiyini soruşanda Siquird çox təəccübləndi.

– Mən? Atlinin yanına?! – dedi. – Məgər mən onun yanına getməyə hazırlaşdım? Yox, Qunnar, hələlik sizin yanınızda qalacağam... Yaxşısı budur, de görüm, sən bacına nişanlansam, buna necə baxarsan?

Bunu eşidən Qyukinq fərəhlə Siquerdun əlindən yapışdı və onu arxasınca çəkdi. Onlar qəsrin bütün salonlarından keçib, nəhayət, kral və kraliçaya məxsus guşəyə gəldilər.

Qunnar gənc Volsunqu onların yanına gətirib dedi:

– Ata, ana! Mənim qardaşlığım qızınıza evlənmək istəyir. Siz buna nə deyirsiniz?

– Mən şadam, – deyər qoca kral tərəddüdlə səsləndi. – Mən səni çoxdan öz oğlum hesab eləyirdim, dostum, ancaq bəs sən ni...

– Biz şadiq, çox şadiq, Siquird! – deyər Krimxild tez ərin sözünü kəsdi və ona ani, qəzəbli bir nəzər saldı. – Və mənə elə gəlir ki, bu xəbər qızımı da sevindirəcək. Bacını bura çağır, Qunnar!

Gənc Qyukinq cəld Qudrunun dalınca qaçdı və az keçməmiş onlar birlikdə qayıtdı; qızın bütün simasında xoşbəxtlik və utancaqlıq ifadəsi vardı.

Krimxild dedi:

– Siquird sənə evlənmək istəyir. Onun arvadı olmağa razısanmı?

– O bunu istəməmişdən əvvəl də mən razı idim, – deyər Qudrun cavab verdi və tez üzünü yana çevirdi.

Kralla kraliçə tək qalanda Krimxild gülüb dedi:

– Hə, Qyuki, mən haqlı imişəm, ya yox? Siquird özü bizim qızımızla elçilik elədi.

– Bəli, sən haqlısan, – deyər qoca kral razılaşdı və sonra köksünü ötürüb əlavə etdi: – Hər halda burada nə isə bir yalan var. Yalan olan yerdə xoşbəxtliyə yer yoxdur və mən uşaqlarımızın taleyi üçün qorxuram, Krimxild.

QUNNARIN EVLƏNMƏSİ

Siquirdla Qudrunun toyundan bir il keçməmişdi ki, qoca kral Qyuki ağır xəstələndi və bir neçə gündən sonra oğlanlarının, qızının qucağında sakitcə öldü. Krimxild ondan əvvəl dünyadan köçmüşdü. Ölümündən qabaq istəklili oğlu Quttornu yanına çağırmış və onunla nə haqda isə uzun-uzadı danışmışdı; bundan sonra Quttorn daha qaradınmır olmuşdu.

Qunnar, ailənin böyük övladı kimi atasının var-dövlətinə yiyələndi və kral elan edildi, lakin onun Siquirdla dostluğu bundan zəifləmədi və o, qardaşlığını əvvəlki kimi özündən kənara buraxmırdı.

Bir dəfə Qunnar dedi:

– Danimarkaya qayıtmağının mənası yoxdur. Xialprekin başqa nəvələri var, nə qədər ki, sən bizim ölkəmizdəsən, deməli, buranı iki kral idarə edir. – Qunnar gülümsündü. – Bu, bizim xeyrimizədir. Ona görə ki, qotlarla müharibədən sonra bircə düşmən belə ölkəmizə hücum etməyə cəsarət göstərmir: onun keşiyində sən durmusan. Doğrudur ki, sən öz krallığın yoxdur, ancaq nə mən, nə də Xoqni evli deyilik. Deməli, sən uşaqların krallığın varisi olacaqlar.

– Axı nə üçün də evlənməyəsən? – deyər Siquird soruşdu. – Məgər istəmirsən ki, uşaqların olsun, sən də onlara öz adını verəsən?

Qunnar dedi:

– Doğrusu, mən özüm də bunu çoxdan fikirləşirəm. Ancaq bilmirəm ki, kimi özümə arvad seçim.

– Bura bax, Qunnar, – deyə kiçik Qyukinq dilləndi, – indicə Qunnar ölkəsindən bir səyyah gəlib. Deyir ki, kral Atli, öz bacısını ərə vermək istəyir və deyilənə görə, qız o qədər gözəldir ki, heç kəsi onunla müqayisə etmək olmaz. Ancaq qız allahlar qarşısında and içib ki, yalnız yer üzündə ən igid bir oğlan onun əri ola bilər və öz qəsrinin dövrəsinə oddan hasar çəkilib. Kim bu odu yarıb, qəsrə keçsə, o da kral Atlinin yəznəsi olacaq.

Qutturn hiyləgər bir təbəssümlə dedi:

– Gəlsənə ona elçi gedəsən, Qunnar. Yəqin ki, odun içindən keçməkdən qorxmazsan.

– Bir deyin görüm, bu gözəlin adı nədir? – deyə Qunnar soruşdu.

Siqurda gözücu baxan Qutturn cavab verdi:

– Onun adı Brunxildir.

– Brunxild? – deyə gənc Volsunq qeyri-iradi diksinib, təkrar etdi.

– Bu ad mənə tanışdır, ancaq onu harada eşitdiyimi xatırlaya bilmirəm.

Qunnar gülüb dedi:

– Harda eşitmiş olsan da, bundan sonra daha tez-tez eşidəcəksən! Mən bu əlçatmaz qızla evlənməyi qət etmişəm, Siqurd və bunun üçün üçqat alovun içindən keçməyə hazıram. Bəlkə sən də mənimlə Atlinin yanına gedəsən?

– Böyük həvəslə! – deyə Siqurd səsləndi. – Mən bu qüdrətli kralın yanına çoxdan getmək istəyirdim, indi də ən böyük istəyim odur ki, sən Brunxildlə evlənəsən. Nə vaxt yola düşək?

Qunnar ayağa durub dedi:

– Lap sabah. Tələsək ki, heç kəs bizi qabaqlamasın.

– İcazənizlə, mən də sizə qoşulum, – deyə Qutturn xahiş etdi.

– Mən də Atlinin yanında olmaq istəyirəm, Xoqni burda qalıb, qəsrə qoruyar.

Gənc kral ögey qardaşını sevməsə də, qəlbinə toxunmaq istəməyib razılıq verdi:

– Yaxşı. Razıyam, qoy Xoqni qəsrə qalsın. Hələlik sağ olun, gedim yola hazırlaşım.

“Brunxild, – deyə Siqurd bu adı bir neçə dəfə ürəyində təkrar etdi. – Brunxild... Yenə mənə elə gəlir ki, nə isə mühüm bir şeyi unutmuşam, ancaq nəyi – yadıma sala bilmirəm”.

Atli dövlətinin ərəzisi Reynin o biri sahilindən, Qyukinqlər ölkəsinin sərhədindən başlayırdı və Qunnar, Siqurd, Qutturn balaca atlı dəstəsinin müşayiəti ilə beşinci gün gəlib qəsrə çatdılar.

Hər yerdə öz sərtliyi və amansızlığı ilə şöhrət qazanmış, qəzəbli hunlar hakimi qonaqları qeyri-adi bir mehribanlıqla qarşıladı; Siqurda baxanda isə onun enli sifətində məmnun bir ifadə göründü.

– Səni birinci dəfə görəndə, bilirəm ki, kimsən, – dedi. – Sən, Volsunqlar nəslindən Siqmundun oğlu Siqurdsan. Elə düşünürəm ki, sənə bura nə üçün gəldiyini də bilirəm.

Gənc Volsunq dedi:

– Biz gəlmişik sənə bacın Brunxildə, hansı ki...

– ...Hansı ki, səni gözleməkdən gözələrinin kökü saralıb, Siqurd, – deyə Atli gülə-gülə onun sözünü kəsdi, canavar dişləri kimi ağ və iti dişləri ağırdı. – Brunxildin xatirinə görə od hasarından keçəsən, ancaq bu sənə kimi cəngavər üçün, əlbəttə, gərək çətin olmasın. Yaxşı, nə olar, Fafnirin qızılına yiyələnmiş qəhrəmanla və Odinin özünün varisi ilə qohum olmağımıza şadam.

Siqurd etiraz etdi:

– Sən yanlışsan, Atli. Mən bir ildən çoxdur ki, evliyəm. Mən yox, mənim qaynım Qyukinqlər nəslindən olan kral Qunnar, Brunxildlə evlənməyə gəlib və onun xatirinə od içindən keçməyə hazırdır.

– Bəli, Atli, mən Qunnar, Qyukinqin oğlu sənə bacınla evlənməyə gəlmişəm, – deyə gənc kral irəli çıxdı.

Təbəssüm Atlinin üzündən çəkildi və onsuz da xırda olan gözləri daha da balacalaşdı.

– Deməli, Siqurd artıq evlidir, – deyə o öz-özü ilə danışmış kimi yavaşca dilləndi, sonra isə ucadan əlavə etdi: – Mənim bacım Qunnar öz arzusuna görə, od içindən keçən adama qismət olacaq. Əgər bunu bacarsan, onunla evlənə bilərsən.

Qunnar qürurla dedi:

– Bacararam, Atli. De görüm, Brunxildin qəsrini necə tapa bilərəm?

Atli yenə gülümsəndi, ancaq bu dəfə onun təbəssümünü tutqun və kinli idi.

– Burdan cənub-şərq tərəfə gedərsiniz, iki saatdan sonra Qindarfial dağına çatarsınız, – deyə o cavab verdi. – Bacımın qəsr oradadır və sən öz şücaətini orada göstərə bilərsən, Qunnar.

Dostlar hunla vidalaşdılar və yola düzəlmək istəyəndə Atli birdən üzünü Siqurda tutub dedi:

– Siqmundun oğlu, mən görürəm ki, sən Qyukinqlərin yanında yaşayırsan. Bu, sənin qaynının, əlbəttə, ürəyindəndir, nə qədər ki Qyukinqlərlə bir yerdəsən, onlara bir düşmən də hücum etməyəcək. Lakin sən kimi bir qəhrəmana heç yaraşarmı ki, onun öz krallığı olmasın? Köç mənim yanıma, Siqurd. Mən sənə böyük qoşun verərəm, onunla ölkələr ələ keçirərsən və qüdrətli bir kral olarsan. Onda bizim hər ikimizdən bütün dünya qorxar.

Siqurd onun cavabını qorxu ilə gözləyən Qunnara baxıb gülümsündü. Sonra dedi:

– Yox, Atli. Əgər mən kral olmağı arzulasaydım, çoxdan bu arzuya çatardım. Mən, kral Linqini öldürdüm və atamın krallığını geri aldım, lakin bu krallığı babam Xialprekə verdim. Mən, Fafniri öldürdüm və Andvarinin xəzinəsini ələ keçirdim, lakin bu xəzinə Qunnarın var-dövləti ilə bir yerdədir. Mən hakimiyyət istəmirəm! Özgə torpaqlarına sahib olmaq istəmirəm, Atli! Öz şöhrətim, təmiz adım və sədaqətli dostlarıma mənə bəsdir.

Hunların hakimi taxtdan qalxıb, gənc Volsunqa yaxınlaşdı. O, enli kürəkli, pəhləvan görkəmli idi, lakin boyda uca deyildi və başı cəngavərin çiyinə güclə çatırdı.

– İxtiyar sahibisən, Siqurd, ixtiyar sahibisən, – deyər Atli, altından yuxarı Siqurda baxdı. – Mən səni yola gətirməyə çalışmayacağam, ancaq yadda saxla: ələ bir gün gələcək ki, Qunnardan uzaqlaşmaq haqqında xahişimi yerə saldıqna görə peşman olacaqsan. Ən yaxşı dostlar belə bəzən amansız düşmənlərə çevrilirlər. Əlvida!

Dostlar atlara minib, Qindarfiala tərəf çapanda Qunnar dedi:

– Atli qərribə şeylər danışdı. O, nə üçün fikirləşirdi ki, sən Brunxildlə evlənməyə hazırlayırsan və nə üçün biz bir-birimizə düşmən olmalıyıq?

– Bilmirəm, Qunnar, – deyər cəngavər fikirli halda dilləndi. – Mən də onun söylədiklərindən çox sözü başa düşmədim.

– Mən isə başa düşmüşəm, – Quttom bunu ələ yavaşca pıçıldadı ki, heç kəs eşitmədi.

Qunnarın döyüşçülərindən biri üzəngidə dikəlib, əlini qabağa uzatdı və birdən qışqırdı:

– Ora baxın, ora baxın! İrəliddə yanğın görünür.

– Düzdür, – deyər həmin tərəfə baxan Siqurd təsdiq etdi. – Bu, yəqin ki, Qindarfialdır. Sevgilinin qəsrini ətrafında əsil yanğın varmış, Qunnar!

Gənc kral cavab verməyib, atını dördnala çapdı. Yolçular kol-kosla örtülü geniş vadidən, sonra da kiçik meşədən keçib, düzənliyə çıxdılar və nəhayət, Brunxildin qəsrini gördülər. Qəsrin tikildiyi Qindarfial dağı çox da hündür deyildi, yastı yamacları vardı, dağdan çox iri təpəyə oxşayırdı. Yerin dərinliyindən çıxan uzun alov dilləri dağın dövrəsinə oddan hasar çəkmişdi. İsti ələ şiddətli idi ki, bir neçə yüz addımlıqda hiss olunurdu.

Siqurd başını buladı.

– Sən odun içindən piyada keçə bilməzsən, Qunnar, – dedi. – Öz zirehli paltarının içində diri-diri yanıb qovrularsan. Çalış ki, odun içindən atla keçəsen.

– Mən belə də edəcəyəm, – deyər Qunnar cavab verdi və çox düşünmədən yel kimi dağa sarı cumdu.

Siqurd və Qyukinqlərin qoşun əhli nəfəslərini içəri çəkib, Qunnarın dalınca baxırdı. Kral, demək olar ki, oda lap yaxınlaşdı, lakin bu zaman onun atı şahə qalxdı və sahibinin ciddi-cəhdinə baxmayaraq, geri qayıtdı. Qunnar hirsindən saçlarını yolurdu. O, yoldaşlarının yanına qayıdıb, ucadan çığırdı:

– Mən nə eləyim, Siqurd, nə eləyim? Bəlkə bu dəfə başqa atı sınaqdan çıxarım?

– Mənim Qranimi götür, – deyər Volsunq yəhərdən düşdü. – Elə bilirəm ki, o qorxmaz.

– Sağ ol, Siqurd, sən bu yaxşılığını heç vaxt unutmamam. – Yenidən eyni açılmış Qunnar, bu sözləri deyər-deyər öz atından düşüb, Volsunqun ayığına əyləşdi. – Mən onun köməyi ilə bütün maneələri keçərəm. İrəli, Qrani!

Ancaq Sleypnirin varisi yerindən tərpənmədi – o, yalnız öz sahibini tanıyırdı.

– İrəli, Qrani! – deyər Siqurd, Qraninin ona qulaq asacağına ümid eləyib qışqırdı.

Ağıllı heyvan gözücu Siqurda baxdı, fikirli-fikirli qulaqlarını tərpətdi və birdən gözlənilməz hərəkətlə Qunnarı belindən yerə atdı.

Qyukinq ayağa qalxıb donquldandı:

– Allahlara and olsun ki, ömrümdə ilk dəfədir atdan yıxılıram! Ancaq incimirəm. Sən atın, Siqurd, özün kimi güclüdür. Yaxşı, bəs mən özümü qəsrə necə yetirirəm? – deyər o yenə qaşqabağını tökdü. – Boş əllə evə qayıtmaqdan, ölsəm yaxşıdır.

Bu vaxtacan ögey qardaşının müvəffəqiyyətsizliyinə etinasızlıqla baxan Quttorn dedi:

– Bunun bircə çarəsi var. Anam öləndə bir sirri mənə açıb; həmin sirrin köməyi ilə adamlar bir-birinin cildinə girə bilirlər. Yalnız gözləri və səsləri dəyişmir. Sən hələlik Siquird ol, Siquird da sənin cildinə düşsün.

– Mən, başqasının adı ilə Brunxildlə evlənmək istəmirəm, – deyə Qunnar etiraz etdi.

Quttorn bu dəfə dedi:

– Onda Siquird sənin şəklini alıb, onunla evlənə bilər. Ertəsi gün yenə də hər kəs öz cildinə düşər.

– Yox, – deyə Qunnar qətiyyətlə dilləndi, – mən, hətta belə gözəldən ötrü də dostumun həyatını təhlükəyə ata bilmərəm.

Siquird gülüb dedi:

– Qorxma, Qrani mənə odun içərisindən asanlıqla keçirəcəm!

Qunnar bir müddət tərəddüdü keçirdi, ancaq müvəffəqiyyətsizlik xəcaləti onun şübhəsinə son qoydu və nəhayət, dostunun təkidində güzəştə getdi. Qoşun nəfərlərinin bu işdən xəbəri olmasın deyə, gənc kral, Siquird və Quttorn meşədə gözəldən itdilər, yarım saatdan sonra isə meşədən çıxdıqları zaman Siquird artıq Qunnar, Qunnar isə Siquird olmuşdu. Yalnız həmişəki kimi Volsunqun kəmərinə asılmış Qram, bir də gənc cəngavərin iri mavi gözləri onların yalanını üzə çıxara bilirdi, lakin meşənin ətrafında gözləyən döyüşçülər heç bir şey deyimədilər.

– Yaman da güclüsənmiş, Siquird! – deyə Qunnar dostunun qulağına pıçıldadı. – İndi mən sənə əllərinlə ən yekə ağacı kökündən qopara bilərəm.

Gənc cəngavər dedi:

– Sən də gücsüz deyilsən. Ancaq qorxuram ki, mənə hətta Qrani də tanımasın.

O öz atına yaxınlaşıb, onunla astadan danışmağa başladı:

– Sakit ol, Qrani, sakit ol. Mənəm, sənə sahibin.

Nəyə – öz qulaqlarınamı, yoxsa gözlərinəmi – inanacağını bilməyən güclü aygır həyəcanla kişnədi, ayaqlarını götürüb qoydu, lakin Siquird yəhərə sıçrayıb, adət etdiyi bir hərəkətlə cilovları əlinə alanda, at dərhal sakitləşdi və Volsunqun iradəsinə tabe olub, quş kimi irəli, odlı hasara tərəf cumdu.

– Çap, çap, – deyə Quttorn pıçıldadı. – Bəlkə orada öz əcəlini tapasan, mən də sənə dövlətinə sahib olam.

Quttorn sözünü deyib qurtarmamışdı ki, Siquird özünü dağa yetirdi və onu əhatə eləyən odun içində gözəldən itdi. Dözülməz istilik bir anlığa Siquirdə hər tərəfdən bürüdü, qaşlarını və saçlarını qarsaladı, lakin elə o andaca üzünü sərən bir yel oxşadı. Qrani, odun içindən keçib, Qindarfialın yamacı ilə yuxarı çapmağa başladı.

Qəsrin qapısından çıxan Brunxild, Siquirdun qabağına yüyürdü.

– Sənsən, sənsən! – deyə o, sevinclə qışqırdı, ancaq dayandı və iri-iri açılmış gözlərini Volsunqa zillədi.

Siquird da, nə edəcəyini bilməyərək susmuşdu.

“Necə də gözəldir! – deyə o, fikirləşdi. – Ancaq mənə elə gəlir ki, nəinki onun adını eşitmişəm, özünü də haradasa görmüşəm. Bəlkə yuxuda?”

Brunxild birdən acıqlı soruşdu:

– Sən kimsən?

Volsunq çaşdı: o, yalan danışmağı xoşlamırdı. Nəhayət:

– Mən Qyukinin oğlu, kral Qunnaram, – dedi.

– Bəs bu at, bu qılinc sənə haradandır? – deyə qız eyni ifadə ilə xəbər aldı.

Cəngavər tərəddüdlə dilləndi:

– Atı və qılını mənə yeznəm Siquird verib. Bunları bilmək nəyinə lazımdır?

Rəngi birdən ağarmış Brunxild suala cavab vermədən:

– Sənə yeznəm Siquird? – deyə təkrar etdi. – Sənə yeznəm Siquird?

Demək, Siquird evlidir?

Volsunq dedi:

– Bəli, mənəim bacım Qudrunla evlənib, bir ildən çoxdur.

“Qəribədir, o elə danışır ki, sanki mənə tanıyır”, – deyə Volsunq düşündü.

Keçmiş valkiri başını aşağı saldı və əlləri ilə üzünü tutub, qəsrə tərəf yönəldi. Qapının kandarından geri çevrildi və sakit halda dedi:

– Bağışla mənə, öz vədimi unutmuşam. Sən odun içindən keçmişən, mən də sənə arvadın olmalıyam. Xoş gəlmisən, mənəim ərəm!

Siquird yavaş-yavaş atdan düşdü və könülsüz bir yerləşlə qızın dalınca qəsrə girdi. Brunxildin ikinci təklifini də könülsüz qəbul eləyib, zəngin süfrənin arxasında oturdu və qarşısındakı yeməklərə demək olar ki, əl vurmadı.

Brunxild diqqətlə ona baxdı.

– Nədən narazısan? Bəlkə mən xoşuna gəlmirəm? – deyə soruşdu. Siqurd səmimiyyətlə dilləndi:

– Sənin kimi gözəli kim xoşlamaz! Amma mən uzun yol keçib gəlmişəm, yorulmuşam, yatmaq istəyirəm.

Siqurd daha bir söz demədən yerindən qalxdı və qıza baxmağa çalışaraq, yataq otağına keçdi.

O, burada əynində zirehli paltar çarpayıya uzandı, qınından sıyrılmış qılıncını yanına qoydu.

– Səhər tezdən məni oyadarsan, – deyə qıza tapşırırdı və yalandan xoruldamağa başladı.

Gecənin qaranlığı hələ tam çökilməmiş və göyün şərq ətəkləri yenicə qızarmağa başlayanda Siqurd ayağa qalxdı. “Mən getməliyəm, özü də tez, – deyə o, qət etdi. – Yalan danışa bilmirəm, Qunnar yəqin ki, məni gözləməkdən yorulub”.

Siqurd qıza müraciət etdi:

– De görüm, Brunxild, mən səni nə vaxt və necə burdan apara bilərəm?

– Bu çətin iş deyil, Qunnar, – deyə gözəl qız cavab verdi. – Qindarfial dağıni dövrəyə alan od cırdanların mağaralarından çıxır; onlar bu odu mənim xahişimlə yandırır. Sən onların üstündən ikinci dəfə keçəndə özləri odu söndürəcəklər. Onda öz adamlarını və atlarını dalımcə göndərərsən.

Tezliklə daha yalan danışmayacağına sevinən Siqurd:

– Yaxşı, – dedi, – indi yola düşürəm.

Brunxild birdən nəyi isə xatırlayıb, balaca üzüyü tələsik barmağından çıxardı və onu cəngavərə verib:

– Dayan, Qunnar, – dedi. – Bu, Andvaranautdur, cırdan Andvarinin üzüyü. Deyirlər ki, o qarğışdır və onu gəzdirən hər kəsə bədbəxtlik gətirir. Əgər qorxmursansa, bu üzüyü məndən al. O daha mənə lazım deyil.

– Andvaranaut! – deyə Siqurd böyük bir heyətlə səsləndi. Bu üzüyü Fafnirin xəzinəsində tapdığını aydınca xatırlayıb, “mənim üzüyüm” sözünü əlavə etmək istədi, lakin vaxtında özünü saxladı və sakitcə dilləndi: – Sağ ol, Brunxild, mən onu səndən alıram. Ancaq de görüm, bunu sənə kim verib?

Brunxild kədərli bir təbəssümlə dedi:

– Sənin üçün nə fərqi, Qunnar? Bəlkə bir vaxt sən özün bunu biləcəksən, indi isə get. Mən sənin adamlarını gözləyəcəyəm.

Siqurd daha heç bir söz deməyib, yüngülcə nəfəs aldı, qəsrəndən çıxdı və geriye yola düzəldi. O, fikrə elə dalmışdı ki, odun içindən ikinci dəfə necə keçdiyini belə hiss etmədi; elə həmin anda od, səhrə düşmüş kimi, dərhal söndü. Qunnar Siqudu meşənin ətəyində səbirsizliklə gözləyirdi. Quttorn onun yanında dayanmışdı. Volsunqu görəndə üzündə narazı bir ifadə oyandı.

Siqurd gənc krala yaxınlaşıb, sakitcə dedi:

– Atları və adamlarını Brunxildin dalınca göndər, Qunnar, bir saatdan sonra öz arvadını görə bilərsən.

Və Siqurd, özü ilə Brunxild arasında baş verən əhvalatı Qyukinqə danışdı, yalnız Andvaranaut haqqında heç nə demədi, səbəbini özü də bilmədən üzüyü qoynunda gizlətdi.

KRALİÇALARIN KÜSÜŞMƏSİ

Həmin gün günortaya yaxın Brunxild Qindarfial dağındakı qəsri ni tərk etdi, Qunnarın və onun yoldaşlarının müşayiəti ilə Qyukinqlər krallığına yollandı. Gənc kralın üzü xoşbəxtlik nuru saçdı. O, arvadının qeyri-adi gözəlliyinə tamaşa edə-edə atını onunla yanaşı sürürdü və nə Brunxildin, nə Siqurdun, nə də Quttornun onun sevincinə şərik olmadıqlarını duymurdu. Brunxild adı görkəmini almış Volsunqu görəndə kimi haldan-hala düşdü və sonra bütün yolu qaşqabağı açılmadı. Qırıxmış alından və çatılmış qaşlarından bilmək olardı ki, üreyində gizli dərdi var, buna görə də gülüşü qeyri-səmimi və qüssəli idi. Siqurd danışmır və ər-arvaddan uzaq olmağa çalışırdı. Uca dağ, onun zirvəsində lövhələrdən qurulmuş parlaq çadır, çadırın yanında əyləşən və şabalıdı saçları çiynlərinə dağılmış qız arabir Siqurdun gözləri qarşısında canlanır, ona xatırladırdı ki, andını unutmasın.

“Bu yuxudur, yoxsa həqiqət? – deyə o, fikirləşirdi. – Mən onu əvvəllər görmüşəm, əgər görmüşəmsə, necə olub ki, unutmuşam?”

Quttorn gözaltı Volsunqa baxır və deyəsən onun fikirlərini oxuyurdu.

“Görünür, anamın düzəltdiyi sehrli içki yavaş-yavaş öz qüvvəsini itirir, – deyə kralın ögey qardaşı öz-özünə pıclıladı və onun tutqun, kifir üzündə güclə sezilən kinli təbəssüm oyandı. – Görək, sonra nə olacaq”.

Onların səyahətinin sonu yaxınlaşdıqca, gündən-günə Qunnarın kefi daha da kökəlirdi, lakin qəsrə qayıtmaları onun gözlədiyi qədər də fərəhli olmadı. Brunxild ərinin evinə girib, Xoqnini soyuq salamladı, gəlini qucaqlamağa çalışan Qudrunu kəskin hərəkətlə, demək olar ki, nifrətlə kənara itələdi və bir kəlmə də danışmadan öz yataq otağına keçdi.

– Qoribə arvadın var, Qunnar, – deyə Xoqni təəccüblə dilləndi.
– Doğrudur o, gözəldir, amma elə görürəm, ürəyi qurdudur.

Kral, bacısının yaşla dolu gözlərinə baxmamağa çalışaraq, bir qədər çaşqın halda dedi:

– Eybi yoxdur. O bizə hələ öyrəşməyib. Bir neçə gündən sonra hər şey düzələcək.

Lakin günlər və həftələr keçir, heç bir şey dəyişmədi. Brunxild çalışdı ki, Qudruna tez-tez rast gəlməsin, aralarında söhbət olanda da onunla soyuq, hətta düşmənçəsinə danışdı. Bu nifrətin səbəbini başa düşməyən gənc qadın hər dəfə ağlayır, Siquddə əmələ gələn dəyişiklik onun dərini daha da artırır. Siquddə, demək olar ki, arvadı ilə danışmırdı, bütün günü evdə olmurdu, gah şəhər tezdən ova gedərdi, gah da qonşulardan birinə baş çəkirdi. Qoyunda gizlətdiyi Andvaranaut gənc cəngavərin sinəsini yandırır. Hafizəsi hələ dumanlı olsa da və bu hadisənin nə vaxt, necə baş verdiyini yadına sala bilməsə də, həmin üzüyü keçmiş valkiriyə öz əlləri ilə verdiyinə şübhə eləmədi. Nəhayət, bu nəhs üzük haqqında daha düşünməsin deyə, Siquddə onu Qudruna verdi və əhvalatı danışdı, yalnız əvvəllər həmin üzüyün özünə məxsus olduğu barədə bir söz demədi.

Volsunqun hekayəsini dinləyən Qudrun fikirləşdi: “Bəlkə Brunxild şübhələnilir ki, onu aldadıblar? Bəlkə elə buna görə nifrət eləyir? Axı mənim qardaşım yaxşı nəsiləndir, cavandır, gözəldir və igiddir. Brunxild belə adama ərə getdiyi üçün xoşbəxt olmalıdır”.

Qudrun, əlinə ilk fürsət düşən kimi yenə gəlinlə danışmağı və onunla dostlaşmağa cəhd etməyi qərara aldı.

Həmin söhbətdən bir neçə gün sonra Danimarkadan bir çapar gəlib, Volsunqa kədərli xəbər gətirdi. Ürəyinə daman şübhə Qreydisi aldatmamışdı: oğlu qayıtmamış ölmüşdü. Ağır dərd, gözəl valkirini müvəqqəti Siquddə unutdurdu və o, anasının yasını tutmaq üçün tələsik Xialprekin yanına yola düşdü.

Bir aydan artıq idi ki, Siquddə səfərdə idi; bir dəfə Qudrun çay sahilində gəzişəndə kolların arasından Brunxildin çimdini gördü.

“Bu da gözlədiyim fürsət: indi mən onunla danışa bilərəm!” – deyə Qudrun fikirləşdi və cəld soyunub çaya atıldı.

Ancaq məsələ onun fikirləşdiyi kimi olmadı. Keçmiş valkiri Qudrunu görüb, biri neçə addım kənara çəkildi və qəzəblə çığırdı:

– Mənə yaxınlaşmağa cürət eləmə, istəmirəm ki, sənin bədənini yuyan su mənə də toxunsun! Mən kralıçayam, sən isə Danimarka kralının keçmiş əsirinin, indi isə ərimin nökrəsi olan bir adamın arvadısən!

– Fafniri məğlub edən cəngavərin heç bir taxt-taca ehtiyacı yoxdur, – deyə Qudrun sarışın başını qürurla qaldırıb cavab verdi.
– Siquddə heç vaxt, heç kəsin nökrəsi olmayıb və olmayacaq. Krallar onunla dostluğu özlərinə şərəf bilirlər və onların arasında eləsi yoxdur ki, igidlikdə və dövlətdə mənim ərimə çata bilsin.

Brunxild nifrətlə gülümsünüb dedi:

– Hə, Siquddə, hansı bir əjdahanı öldürüb, onun xəzinəsinə yiyələndiyini artıq eşitmişəm. Hər halda bu ölkənin kralı artıq o deyil, mənim ərimdir; dünyada ən igid adam o deyil, mənim ərimdir, çünki mənə özünə arvad eləmək üçün odun içindən Siquddə yox, Qunnar keçib!

– Odun içindən Siquddə yox, Qunnar keçib? – deyə Qudrun təkrar etdi. – Deməli, sən heç bir şey bilmirsən?

Brunxild demək olar ki, çığırdı:

– Hə, hə, Siquddə yox, Qunnar! Sənin Siquddə mənim ərimlə müqayisədə miskin bir qorxaqdır, sən isə mənimlə, belə bir qəhrəmanın arvadı ilə yanaşı dayanmağa layiq deyilsən!

Qan Qudrunun başına vurdu. Nə elədiyini özü də bilmədən irəli çıxdı və əlini keçmiş valkirinin üzünə yaxınlaşdırdı: onun barmağında Andvaranaut üzüyü par-par yanırdı.

– Bu üzüyü də sən Qunnara vermişən? – deyə həyəcədən titrəyən səslə soruşdu. – Onda izah elə görüm, bu üzük mənim əlimə necə düşüb? Bəlkə elə düşünürsən ki, onu mənə qardaşım bağışlayıb?

Brunxild sarıldı və əli ilə ürəyini qamarladı.

– Bu üzük səndə haradandır? – deyə pıçıltı ilə soruşdu.

Gəlinin həyəcanını görüb sakitləşən Qudrun təntənə ilə dedi:

– Mən onu od içindən keçən adamdan, ərim Siquddədən almışam.

– Yalan deyirsən! – deyə Brunxild yenə çığırdı. – Yalan deyirsən! Qudrun güldü.

– Mən yalan deyirəm? – dedi. – Heç bu söz sənə, müdrik valkiriyə yaraşar? Məgər Qrani sahibindən başqa özgə bir adamı belinə

minməyə qoyardımı? Bəs sən özün, Siquddun mavi gözlərini qardaşının boz gözlərindən ayıra bilmədin?

Brunxild daha ona qulaq asmırdı. Suyu o yan-bu yana sıçradasıçırada cəld sahilə çıxdı, paltarını gətirib, arxaya baxmadan qəsə tərif qaçdı.

“Görəsən artıq-əskik danışmadım ki? – deyə tək qalmış Qudrun fikirləşdi. – Axı Brunxild özü günahkardır: mənə nə üçün təhqir elədi?”

Gəlinlə şöhbətindən həyəcanlanmış və kədərlənmiş Qudrun, bir xeyli çimdi, sonra isə qəsrin ətrafında gəzindi, evə ancaq gecə qayıtdı. Onu təşvişə düşmüş Qunnar qarşıladı.

– Brunxildə nə isə olub, – dedi. – O öz yataq otağından çıxmır, yemir, içmir, elə hey susur. Bəlkə onu sehləyiblər?

Qudrun gözlərini aşağı dikdi: aralarında baş verən küsüşməni qardaşına danışmaq istəmirdi.

– Mən heç nə bilmirəm, qardaş, – deyə yavaşca cavab verdi və tələsik öz otağına getdi.

Brunxild sonrakı günlərdə də nə səhər, nə günorta, nə də axşam yeməyinə gəldi. Bir bucağa sıxılıb gözlərini divara zilləmişdi, daşa dönmüş kimi yerindən tərpənmirdi və bir şey soruşanda cavab vermirdi. Qunnar tamam təşviş içində idi.

– Get onun yanına, Xoqni, – deyə qardaşına yalvardı, – bəlkə ona nə olduğunu sənə danışdı.

Xoqni narazı bir halda keçmiş valkirinin yanına getdi və tezliklə geri qayıtdı. Acıqla donquldandı:

– Yaxşısı budur, onda işin olmasın, Qunnar. Zənnimcə elə-bələ şıltaqlığı tutub. Bir-iki gündən sonra hər şey öz yoluna düşər.

Kral şübhə ilə başını yırğaladı, yaxında dayanmış gəlinin dərdini başa düşməsə də, onun qarşısında günahkar olduğunu hiss edləyən Qudrun mütləddid halda dedi:

– Qoy mən özüm onunla danışım, Qunnar. Mənə elə gəlir ki, bu nə sehrdir, nə də şıltaqlıqdır.

Kraliçanın yataq otağına cürətsiz giren Qudrun, gəlinin yuxusuzluqdan qızarmış gözlərini və meyit kimi rəngi ağarmış üzünü görəndə bərk qorxdı.

– Brunxild, Brunxild! – deyə çığırdı. – Mənəm, Qudrunam, gəlmişəm sənənlə görüşəm. De görüm, niyə belə kədərlisən?

Valkirinin tünd boz gözləri hərəkətsiz və cansız idi. Elə bil ki, o, nə bir şey görür, nə bir səs eşidirdi.

– Brunxild! – deyə Qudrun davam gətirməyib ağladı. – Sakit ol, Qunnar dünyada sənə hər kəsdən artıq sevir, igitlikdə də Siquddan geri qalmaz. Odun içindən ona görə keçə bilməyib ki, Qrani onu yaxına buraxmayıb.

Qudrun gəlinin qarşısında yerə çöküb, onun belini qucaqladı.

Brunxild tərpənmədi, onun qucağından çıxmaq üçün çırpınmadı və Qudruna elə gəldi ki, qolları arasındakı meyitdir. O, yataq otağından bayıra qaçıb çığırdı:

– Pərvərdigara! Bu nə iş idi mən gördüm?!

Bir saatdan sonra günəş qürub etməmişdən bir az əvvəl Siqudd atını çaparaq qəsə gəldi. O, əvvəlkindən də qaşqabaqlı idi, arvadı onu qucaqlayanda həmişəki kimi mehribanlıq eləmədi. Qudrun bunu, Siquddun öz anasına yas tutması kimi başa düşdü.

– Ah, Siqudd, bilsə idin ki, mən nə eləmişəm! – deyə o, səmiyyətlə etiraf etdi. – Brunxildə Andvaranautu göstərmişəm, indi, budur, neçənci gündür ki, gəlin nə yeyir, nə içir, nə də yatır, az qalib ki, özünü həlak eləsin.

Cəngavər diksindi.

– Sirrimizi ona nə cürətlə açmısan? – deyə qışqırdı. – İndi o, mənə ən amansız düşmən kimi nifrət eləyəcək, biz də görək qardaşının qəsrindən dərhal çıxıb gedək.

Qudrun başa düşmədi.

– Axı nə üçün, Siqudd? – dedi. – O sənə nə üçün nifrət etməlidir? Məgər Qunnar bu qədər pis adamdır? Bəlkə özün Brunxildlə danışasan və ondan üzr istəyəsən?

– Mən? Brunxildlə? – deyə Volsunq ağır-ağır dilləndi. – Yox, o... Siqudd sözünü qurtarmadı, Qunnar və neçə gündən bəri qəsrdə olmayan Quttom qapıda göründülər.

Qyukinq qardaşlarının böyüyü dostuna müraciətlə dedi:

– Bağışla mənə, Siqudd. Ancaq ögey qardaşım deyir ki, Brunxild sehlənib və onu bu sehrdən ancaq sən xilas eləyə bilsən.

Quttom hiyləgər təbəssümlə gah krala, gah da cəngavərə baxıb:

– Bəli, belədir, – deyə təsdiq etdi. – Siqmundun oğlu, onunla danış, dərhal halı yaxşılaşacaq.

Ərini oxşayan Qudrun da xahiş etdi:

– Ona kömək elə, Siqudd!

Volsunq bir dəqiqə tələddü keçirdi, sonra qəddini düzəldib, qetiyyətlə başını tərpətdi.

– Yaxşı, əgər hamınız bunu istəyirsinizsə, onun yanına gedərəm, – dedi.

Gənc cəngavər kraliçanın yataq otağının qapısını açanda Brunxild artıq bucaqda oturmamışdı, pəncərə qarşısında dayanmışdı və onun gözləri əvvəlki kimi parlayırdı.

– Mən səni gözləyirdim, Siqurd, – sakitcə dilləndi. – Mən Qraninin addım səslərini, sonra da qəsrdə sənin öz səsinə eşitdim. O, bir vaxt məni yuxudan oyatdığı kimi, indi də fikirlərimdən ayrılmğa məcbur etdi. Hərçənd, yaxşı olardı ki, heç tamam ayılmayıdım.

Volsunq soruşdu:

– De görüm, nəyin dərdini çəkirsən?

– Axı Siqurd, sən gerek bunu məndən soruşmayasan! – deyərək valkir səsəndi. – Yaxşısı budur, de görüm, mənim andlarım necə oldu? Mən allahlara söz vermişdim ki, dünyada ən igid adama əvə gedəcəyəm, bu igid isə başqasına evləndi. Sonra da and içdim ki, onun içindən keçib qəsrinə gələn igidin arvadı olacağam. Sən gerek yaxşı biləsən, sözümə əməl eləmişəm, ya yox!

Siqurd karıxmış halda dedi:

– Axı Qunnar da çox igiddir, onun şöhrəti heç də mənimkindən az deyil. O...

– Hər nədənsə, mənim ürəyimdə ona yer yoxdur! – deyərək Brunxild Siqurdun sözünü kobudcasına kəsdi. – Məgər əjdahanı o öldürmüşdü? Məni yuxudan o oyatmışdı? Məgər iki dəfə onun içindən o keçmişdi? Yox, bunları başqası eləyib, asanlıqla andını unudan adam eləyib!

Volsunq başını aşağı salıb dedi:

– Bəli, mən onu unutmuşam, Brunxild. Səni, görüşümüzü unutmuşam, bunun necə baş verdiyini özüm də bilmirəm. Mən öz andımı indi, Danimarkadan qayıdanda xatırladım. De görüm, nə istəyirsən?

– Sənin ölümünü! – deyərək kraliça çılgınlıqla qışqırdı. – Yalnız sənin ölümünü! Daha heç nə istəmirəm!

Volsunq, sərt və sakit bir ifadə ilə dilləndi:

– Sən mənim ölümümü tezliklə görə bilərsən, Brunxild. Fəqir mənə demişdi ki, bu yaxında həlak olacağam, ürəyim də bunu mənə xəbər verir.

Valkirinin acıqlı üzü bir az yumşaldı. Nəhayət, o, səndəliyə əyləşib dedi:

– Əminəm ki, sənə yaddaşı dumanlandıran içki veriblər. Bunu ancaq Krimxild eləyə bilərdi. Bilirəm, o, cadugər idi. Pərvərdigara, bu nə belədir! – deyərək Brunxild yenə çığır və əlləri ilə başını tutdu. – Ürəyim sənə can atır, sən isə mənə nifrət eləyirsən!

Siqurd Brunxildin yanında əyləşib, təəccüblə təkrar etdi:

– Mən sənə nifrət eləyirəm? Öz-özümə nifrət eləyirəm ki, görüşümüzü unutmuşam! Öz-özümə nifrət eləyirəm ki, başqasılə evlənməmişəm! Mən səni yenidən sevirəm, əvvəlkindən də artıq sevirəm! Gəl buradan gedək Danimarkaya, ya da frankların və ya qardaşın Atlinin yanına gedək, orada birlikdə yaşayaq.

– Yox! – deyərək Brunxild möhkəm səsle cavab verib ayağa qalxdı.

– Heç bir vaxt! Heç vaxt mənim ikinci ərim olmayacaq və mənə bu təklifi eləmək – sənə yaraşmaz.

Volsunq başını buladı.

– Mən səni başa düşmürəm, Brunxild, – dedi. – Gah deyirsən ki, sənə əzizəm, gah da mənim ölümümü istəyirsən. Gah Qunnarı görmək istəmirsən, gah da ona sadıq qalmaq istəyirsən. Mən yenə də, yenə də səndən soruşuram: nə istəyirsən?

– Məgər özüm bilirəm ki? – deyərək valkiri cavab verdi. – Mən sənin məhəbbətinə sahib olmağı arzulayırdım, indi o mənə yox, bu lənətə gəlmiş sarışın və mavigözlü Qudruna məxsusdur. Mən Siqurda əvə etmək istəyirdim, amma Qunnara qismət oldum, indi isə nə sənə meylim var, nə də ona. Ah, əgər ikimiz də ölsəydik! Bu bizim üçün hər şeydən yaxşı olardı! Əlvida!

Və o, Siqurda qapını göstərdi.

Gənc cəngavər Brunxildin işarəsinə əməl eləyib, dinməzce otaqdan çıxdı. Qunnara dedi ki, Brunxildin halı indi yaxşıdır, dili açılıb. Sonra qəsrə tərk etdi.

Siqurd gecə yarısına qədər meşəni dolandı, qulaqlarında hələ də Brunxildin sözləri əks-səda verirdi: “Ah, əgər ikimiz də ölsəydik! Bu bizim üçün hər şeydən yaxşı olardı!”

Qunnar arvadının vəziyyətinin yaxşılaşdığını Siquddan eşidib, Brunxildin yanına gəldi.

– De görüm, Brunxild, sənə nə olmuşdu? – deyər qayğıkeşliklə soruşdu. – Quttorn düz deyirmi ki, səni sehrləyiblər?

Brunxild kinayə ilə ərinin gözələrinə baxıb, öz növbəsində soruşdu:

– Yaxşısı budur, sən mənə də görüm, odun içindən keçib yanıma gələn kim idi: sən, yoxsa Siqudd?

Qyukinq karıxdı və dodaqlarını dişlədi.

– Qrani, məni yaxın buraxmadı, – bir az susub dilləndi. – Ancaq sənə bu sirri kim açıb?

Valkiri acı-acı gülümsünüb dedi:

– Sənin bacın Qudrun, elə bunun üçün də dərdim başımdan aşırı.

– Məgər mənə ərə gəldiyindən narazısan? – deyər Qunnar qaş-qabağını tökdü.

Brunxild dedi:

– Ondan narazıyam ki, Siqudd səni də, məni də aldadıb. O səninlə dostluğuna xəyanət eləyib.

– Xəyanət eləyib? – deyər Qunnar çıxırdı. – Siqudd mənə xəyanət eləyib? Yox, bu, ola bilməz!

Kraliça dediyini təsdiq etdi:

– Lap belədir ki, var! İndi sən mənim dərdimin səbəbini bilirsən. Əgər Volsunq sağ qalsa, mən səndən ayrılıb, qardaşım Atlinin yanına gedəcəyəm. Həmişəlik ayrılacağam.

Gənc kral dedi:

– Sən görək belə danışmayasan, Brunxild. Məni incitməyə insanın necə yol verir?

– Əgər sən Siquddu öldürməsən, məni daha artıq incidəcəksən! – deyər kraliça sərt cavab verdi. – Sənə üç gün vaxt verirəm. İndi isə get, məni tərk qoy!

Nə edəcəyini bilməyən Qunnar qardaşını axtarmağa getdi, Brunxild isə yenə əlləri ilə başını qamarladı.

– Mən nə eləyirəm? – deyər inildədi. – Sevdiiyimi adamı nə üçün öldürürəm? Axı o, mənim ərim olmayacaq. O bu şərəfsiz Qudrunun malıdır. Mən də buna dözə bilmirəm.

Brunxildin dediklərini Qunnardan öyrənən Xoqni güldü:

– O səni aldadır, – dedi. – Siqudd aramızdakı dostluğa xəyanət edə bilməz. Brunxild, nəyə görə isə ona nifrət eləyir. Ona və Qudruna.

Kral dedi:

– Ancaq o, məni hədələyir, deyir ki, Volsunq sağ qalsa, Atlinin yanına gedəcək. Mən də inanıram ki, dediyini eləyəcək.

İlk baxışdan qardaşının arvadından xoşu gəlməyən Xoqni:

– Qoy getsin! – dedi. – Onsuz biz daha xoşbəxt yaşayırdıq!

– Yox, Xoqni! – deyər Qunnar qətiyyətlə səsləndi. – Mən Brunxildə çox sevirəm, ondan ayrılıb bilmərəm.

Kiçik Qyukinq soruşdu:

– Axı sən, qan qardaşı olduğun Siquddu necə öldürə bilərsən?

– Quttorn ona and içməyib, qızıldan ötrü nəyə desən razı olar, – deyər Qunnar cavab verdi.

Xoqni qardaşına yaxınlaşdı və əllərini onun çiyninə qoydu. Yavaşca dedi:

– Bura bax, Qunnar, sən elə namussuz bir hərəkətə yol verirsən ki, o, bizim başımıza xeyli bədbəxtlik gətirər. Üçlükdə biz məğlubedilməz, Siqudd olmasa, düşmənlər yenə də ölkəmizə soxurlar. Mən bilirəm: sən Brunxildə sevirsən və onu itirməkdən qorxursan, ancaq sədaqətli dostu itirmək daha qorxuludur. Təkrar eləyirəm ki, Volsunqun namussuzluğuna inanmıram. Hərçənd, – deyər o, yavaşca əlavə etdi, – bəlkə də gözün onun xəzinəsində qalıb, narahatsan?

Qunnar yüngülcə qızardı.

– Bəli, Siquddun xəzinəsi daha böyükdür və o, bizi daha da qüdrətli eləyə bilərdi, – dedi. – Əgər Siquddun xəyanətindən xəbər tutmasaydım, xəzinəsi heç yadıma düşməyəcəkdi. İndisə görək o ölsün.

– Bu barədə Quttornla danış, – deyər Xoqni acıqla donquldandı. – Sən mənim böyük qardaşımsan və kralımızsan, mən də sənə tabe olmalıyam, ancaq yadında saxla: başımıza bəla açacaqsan.

Qunnar qardaşına baxmadan dedi:

– Get, Quttornu yanıma gətir.

Xoqni köksünü ötürdü, kralın əmrini yerinə yetirməyə getdi və bir neçə dəqiqə sonra ögey qardaşı ilə bərabər qayıtdı.

Kral Quttorna:

– Siqudd mənə xəyanət eləyib, – dedi. – Onu öldürməyə razısanmı? Siquddun xəzinəsinin üçdə bir hissəsini sənə hədiyyə verərəm.

– Mən onun xəyanətindən çoxdan xəbərdaram, – deyər Quttorn güldü, – əlbəttə, sənə xahişini yerinə yetirərəm. Anam ölümündən

əvvəl mənə dedi ki, Volsunq, hələ Qudruna rast gəlməmişdən əvvəl Brunxildi tanıyırmış və onunla evlənmək istəyirmiş. Ancaq mən bunu sənə deməyə qorxurdum – axı onsuz da mənə inanmayacaqdın. Öz kinli düşməninə həddən artıq seviridin.

Qunnar kiçik qardaşı Kyukinqə döndü:

– Əşidirsənmi, Xoqni?

Xoqni çiynlərini çekdi. Sonra dedi:

– Əgər Brunxild doğru danışsaydı belə, Siquirdü öldürmək yenə də namussuzluq olardı.

“Hə, – deyə Quttorn qardaşlarına baxdı, – yaxşı ki, anamın sehrli içkisi barədə onlara bir söz deməmişəm, yoxsa, güman ki, Qunnar öz qərarını dəyişərdi. Belədən isə Fafnirin xəzinəsi mənim əlimə keçəcək”.

Siquird bütün gecəni yatmadı, səhər tezdən isə meşəyə getdi və nahara qədər orada gəzindi.

“Mən burda qala bilmərəm, – deyə fikirləşdi. – Bu, mənə də, Qunnara da, arvadlarımıza da əzab verər. Elə bu gün axşam Qyukinqlərə deməliyəm ki, mən də, Qudrun da Danimarkaya yola düşürük. Fafnirin xəzinəsinə heç kəs toxunmayıb, bu xəzinə ilə biz hər yerdə yaxşı dolanırıq, qoca Xialprek də sevinər ki, onun sarayında yaşayırıq”.

Siquird bunu qət edəndə halı bir az yüngülləşdi və nahardan sonra dərhal uzanıb yatdı. Ərinə mane olmamaq üçün Qudrun öz yataq otağına çekildi, Siquirdun xidmətçiləri isə sarayda idilər, buna görə də, əlində yalın qılinc tutmuş Quttornun cəngavərin otağına ehtiyatla yanaşdığını heç kəs görmədi.

– Hamıdan igid, hamıdan güclü və hamıdan zəngin adam kimi şöhrət qazanmış, əjdahaya qalib gəlmiş cəngavər, həyatla vidalaş! – deyə o pıçıldadı. – Qarşısından qoşunların qaçdığı qəhrəmanı miskin dilənçi Quttornun əli məhv eləyəcək və sənin qızıllarına sahib olacağam.

Kralın ögey qardaşı Volsunqun yataq otağının qapısına yaxınlaşıb qulaq asdı, yalnız yatanın sakit tənəffüsünü eşitdi. İşi belə görüb qapını açdı və bir neçə dəqiqə hərəkətsiz dayanıb, Siquirdun gözəl üzünə, qızılı saçlarına baxdı.

Yatağa yaxınlaşıb, tərəddüd etmədən qılinc Volsunqun nəslinin axırını yadigarının üreyinə sancdı. Cəngavərin gözləri açıldı və Quttorn onun baxışlarına davam gətirməyib, dəhşət içində qapıya tərəf qaçdı, lakin Siquird son nəfəsini toplayıb, Qramı götürdü və qatilin dalınca atdı. Qılinc kəndə xainin başının üstünü aldı və onu kiçik parçaladı. Quttorn cıqırını da çıxara bilmədi.

Sən-küyə hamıdan əvvəl Qudrun gəldi. Can üstə olan ərinə görüb, onun yanında yerə çökdü və dərddən az qala bihüş olub, üzünü Siquirdun qanlı sinəsinə sıxdı.

– Ağlama, Qudrun, – deyə Siquird əlini arvadının sarışın saçlarına çekdi. – Fafnirin dedikləri öz yerini aldı, Odin məni yanına çağırır. Bəlkə də elə ölməyim yaxşıdır. Əlvida!

Bu vaxt Qunnar və Xoqni otağa girdilər. Kral kəndə ögey qardaşının cəsədini görəndə rəngi ağardı.

– Görürəm ki, Siquird özü öz qisasını alıb, – dedi.

– Bəli, bu qisası ancaq bir nəfərdən ala bilib. Bizdən isə başqaları intiqam alacaqlar, – deyə Xoqni ah çekdi.

Qunnar çiynlərini çekib cavab verdi:

– Hə, buna hələ çox qalıb. İndi isə onun qızılları bizim əlimizdədir, Brunxild də mənim yanımda qalacaq.

– Yox, o sənin yanında qalmayacaq, – deyə Qyukinqin arxasından kimin isə səsi eşidildi. – O, lənətə gəlmiş qatillə yaşamayacaq.

Qunnar geri çevrildi. Brunxild qapı ağzında dayanmışdı. Üzü ağarmışdı, gözləri od saçır, nifrətlə ərinə və qaynına baxırdı, sonra əli ilə onları kənara itələyib, cəngavərin cəsədinə yaxınlaşdı və ağlayan Qudrunun yanında ayaq saxladı.

– Qəhrəmanlar qəhrəmanı, sən öldün, özünə varis qoymayıb öldün, – dedi. – Ancaq sən qorxma, sən qisasın yerdə qalmayacaq, mən isə ardınca gələcəyəm. Orda, – o əli ilə səmanı göstərdi, – orda, Valqallada biz yenə bir yerdə olacağıq.

– Sən nə danışırısan? – deyə Qunnar dəhşət içində arvadına tərəf atıldı.

Brunxild var qüvvəsi ilə onu özündən uzağa itələyib çıxırdı:

– Mənə yaxınlaşmağa cürət etmə! Sən əbədi sadiq qalacağın and içdiyin cəngavəri öldürməsən, günahsız bir cəngavəri. Ona görə ki, mən yalan demişəm, Siquird heç bir vaxt sizinlə dostluğuna xəyanət etməyib.

– Alçaq qadın, bəs nə cürətlə bizi onun ölümündə günahlandırırısan?! – deyə Xoqni dözmədi. – Məgər o sən ucbatından məhv olmayıb? Məgər sən qardaşımı hədələyib demirdinmi ki, onu atıb, Atlinə yanına gedəcəksən?

Valkiri dedi:

– Bəli, hədələyirdim, ancaq o öz dostluğuna və andına sadiq olsaydı, mənə qulaq asmazdı. Lakin Qunnarı Fafnirin qızılları yoldan

çıxardı, özündən çox-çox təmiz və nəcib olan bir igidin qanını axıtdı. Bu, sizə baha oturacaq. Mən sənin köksünə sancılacaq xəncəri görürəm, Xoqni, ilanlar yuvasında əyləşmiş Qunnarı görürəm, Qyukinqlər nəslinin necə məhv olduğunu görürəm. Mənim qarğışım və allahların qarğışları son nəfəsinizə kimi sizdən əl çəkməyəcək.

Qəzəbindən əsən Xoqni:

– Qardaş, – dedi, – ona əmr elə ki, səsinə kəssin, yoxsa özüm onun ağzını yumaram.

– Yox, yox, lazım deyil! O, bu saat sakitləşər, – deyər Qunnar qardaşını saxladı.

– Hə, onda qal onunla bir yerdə! – Xoqni bu sözləri hirsle deyərək, Quttornun cəsədinə bir təpik ilişdirdi və otaqdan çıxdı.

– Əsəbiləşmə, Brunxild, – deyər Qunnar nəvəsiylə arvadına yaxınlaşdı, – yaxşısı budur, Qudruna kömək etmək haqqında fikirləş. Görürsən, huşunu itirib.

Valkiri nifrətlə gülümsündü.

– Qudrun, tezliklə sakit olacaq, hətta səninlə barışacaq da, – dedi. – Belələri sevməyi bacarmırlar. Mən isə, mənə əziz olan sevgilimin dalınca gedəcəyəm. Get burdan, rədd ol! Daha sənlik bir iş qalmayıb.

Özünü itirmiş kral, qardaşını köməyə çağırmağa qaçdı, Brunxild isə qulluqçuların hamısı çağıraraq dedi:

– Siz artıq bilirsiniz ki, Siquird ölüb. Mən onun taleyinə şərik olmaq istəyirəm. Kim bizim ardımızca gəlməyə razıdır?

Qulluqçular başlarını bulayıb, qorxu ilə geri çəkildilər.

Biri dedi:

– Bəsdür qan töküldü.

İkincisi əlavə etdi:

– Xel səltənətində yaşamaqdansa, yer üzündə yaşamaq yaxşıdır.

Başqaları da bir səslə qışqırdılar:

– Hə, hə, biz hələ yaşamaq istəyirik!

– Hə, onda yaşayın, – deyər kraliçə saymazyana əllərini yellədi,

– Qunnara da deyin ki, mənim cəsədimi tonqalda Siquirdla bir yerdə yandırın, Volsunq mənim qəsrimdə gecələdiyi zaman elədiyi kimi, Qramı ikimizin arasına qoysun. Əlvیدا.

Qorxudan donmuş qulluqçular bir söz deməyə, ya da bir şey eləməyə vaxt tapmamış, Brunxild Siquirdun qılıncını götürdü və möhkəm əli ilə ürəyinə sancdı.

Arvadının sonuncu xahişini yerə salmağa cürəti çatmayan, dərin yasa batmış Qunnar onun üçün və sonuncu Volsunq üçün yeganə bir tonqal qalamağı əmr elədi. Brunxildin ikinci xahişini yerinə yetirib, Qramı onların arasına qoymaq Qunnardan ötrü çətin idi. Siquirdun gözəl qılıncına yiyələnməyi o, çoxdan arzulayırdı, ancaq fikirləşəndə ki, Odinin bağışladığı bu qılınc od o qədər də zərər verməz, – bu xahişə də razı oldu. Adətə əməl eləyib, Volsunqun ovçu şahinini, itini və tamam qoşqulanmış, yəhərlənmiş atlarından birini də oda atdılar. Qunnar, Qrinini də özünə saxlamaq istəyirdi, lakin tonqalın alovu yenidən Siquirdun və Brunxildin cəsədlərini bürüyüb sütun kimi ucalmışdı ki, güclü aygır tövlədən bayıra sıçradı və onu tutmağa çalışan mehtərləri ətrafa dağıdıb, birbaşa odun içində atıldı. Qyukinq sonra Qramı və atın sümüklərini külün içində nəhaq yerə atırdı. Gözəl qılınc, gözəl at izsiz-tozsuz itmişdirlər.

Xoqni qardaşının məyus üzünə baxıb dedi:

– Bax, görürsən qardaş, allahlar bizdən üz döndəriblər. Qorxuram ki, Brunxildin qarğışları yerinə yetsin, Qyukinqlər nəslə də Volsunqlar nəslinin dalınca o dünyaya getsin.

QYUKİŖQLƏRİN MƏHVİ

Qudrun, Brunxild kimi Siquirdla birlikdə özünü tonqalda yandırmadı. O, ilk günlər ərinin dalınca ağıladı, sonra yavaş-yavaş sakitləşdi, hətta Siquirdun ölümü üçün qardaşlarının təsirindən də keçdi, onlarla barışdı. İki aydan sonra isə Atilin elçiləri Qyukinqlərin qəsrinə gəldilər: hunların qəzəbli hökmdarı Fafniri öldürmüş Siquirdun dul arvadını almaq istəyirdi.

Qunnar bu xəbəri Qudruna çatdıranda qadın dedi:

– Sənə təəccüb eləyirəm, qardaş! Qyukinqin qızı və Odinlər varisinin dul arvadı huna ərə getmə, bu onun ləyaqətinə yaraşarmı? Yoxsa ərimdən xilas olduğun kimi, mənə də xilas olmaq istəyirsən? Nə üçün Atlinin elçilərinə dərhal rədd cavabı vermədin?

– Hirsələnmə, Qudrun, – deyər kral mülayim cavab verdi. – Mən səni məcbur etmək, sənin iradəyə qarşı çıxmaq fikrində deyiləm, ancaq unutma ki, Atli kin saxlayandır. Əgər sən onu rədd eləsən, biz Atlinin qoşunları ilə vuruşmalı olacağıq və kim bilir qələbəni Allah kimə verəcək. Bu haqda fikirləş və sabah səhər mənə qəti sözünü de.

Gənc qadın sakitcə və kədərli dedi:

– Daha fikirləşməyə bir şey qalmayıb, Qunnar. Hər şeyi başa düşdüm, atamın oğulları heç vaxt deyə bilməzlər ki, onların ölümünə səbəb mən olmuşam. Get hunlara mənim razılığımı bildir, onlarla getməyə hazıram.

Qunnar bacısını bərk-bərk qucaqladı.

– Sağ ol, Qudrun! – sevincə səsləndi. – Sən bizə xoşbəxtlik gətirirsən. İndi biz yenə Atli ilə qohum olarıq və heç bir düşmən bizə bata bilməz.

Tək qalan Qudrun, acı-acı gülümsünüb dedi:

– Vaxt vardı ki, sən Atlinin özündən də qorxmurdun. O zaman mənim xoşbəxtliyimi öz xoşbəxtliyin üçün qurban verməzdin.

Lakin Qudrun tərəddüdə yol vermədi, Atlinin onun dalınca gəndərdiyi kiçik döyüşü dəstəsinə qoşulub, şərqə tərəf yola düşdü.

Qunnar bacısını yola salandan sonra, öz növbəsində qonşuluqdakı Qot krallarından birinin Qlaumvor adlı qızına, Xoqni isə Qlaumvorun bacısı Kostberreya evləndi. Hər iki Qyukinqlərin arvadları gənc, gözəl və şən idilər, özləri ilə qəsrə o qədər sevinc, şadlıq gətirmişdilər ki, qardaşlar daha Brunxildin nə qarğışları, nə də nəhs peyğəmbərliyi haqqında fikirləşirdilər.

Hiss olunmadan bir il gəlib keçdi, bir gün Qunnarın yanına yenə Atlinin çaparı gəldi. Qudrunun oğlu olmuşdu və qoca kral Qyukinqləri sarayına, təntənəli ziyafətə çağırırdı.

Qunnar çaparın sözlərinə dinməzcə qulaq asdı və onun qəlbinə sevinc deyil, kədər və beladan xəbər verən bir hiss bürüdü. Səbəbini bilməsə də, birdən xəyanətdən şübhələndi.

– De görüm, bacım mənə bir şey göndərməyib ki? – deyə çapardan soruşdu.

Vinqi (çaparın adı belə idi) dərhal cavab vermədi, tərəddüd keçirdi. Nəhayət, dilləndi:

– Kralçamız xahiş elədi ki, bu məktubu və üzüyü sənə verim. – O, həmin şeyləri qoltuğundan çıxardı.

Xoqni məktubu çapardan alıb, cəld gözədən keçirdi və gülümsündü.

– Vinqi düz deyir, bizim üçün qorxulu bir şey yoxdur, Qunnar, – dedi. – Qudrun yazır ki, ziyafətə gəlin.

– Sən əminsən ki, məktubu o göndərib? – deyə Qunnar şübhə ilə başını buladı.

Xoqni heyrətlə qardaşına baxdı. Qunnarı heç vaxt belə inamsız görməmişdi. Tez dedi:

– Əlbəttə, o göndərib, Qunnar! Bu da onun üzüyü, Andvaranaut, Fafnirin xəzinəsindən ona qalan axırıncı şey. – O üzüyü barmağına taxdı.

– Qoy belə olsun, ancaq fərqi yoxdur, mən getmək istəmirəm, – deyə Qunnar etiraz etdi. – Yaxşısı budur, bacı oğlunun dünyaya gəlməsini evdə qeyd eləyək.

Çapar ikiqat əyilib dedi:

– Mənim ağam tapşırırdı deyəm ki, o, ən qiymətli hədiyyələri, atları və silahları sizdən əsirgəməyəcək. Əgər ziyafətə gəlməseniz, o, bu rədd cavabını düşmənçilik kimi başa düşəcək, çox inciyəcək.

– Atımız və silahımız onsuz da kifayət qədərdir, – deyə Qunnar qaşqabağını tökdü. – Ancaq mən, Atli ilə aranı pozmaq istəmirəm. Yaxşı, gəriy, öz ağanın yanına qayıt, ona və mənim bacıma da ki, biz gələcəyik.

Vinqi şübhə ilə onun gözlərinə baxıb soruşdu:

– Deməli, sözüne əməl eləyəcəksən, böyük kral?

Qyukinq yerindən qalxıb qəzəblə çığırdı:

– Biz Qyukinqlər heç vaxt havayı danışmırıq! Əgər mənim yeznəmin elçisi olmasaydın, bu həyasızlıq sənə baha oturardı.

– Qəzəblənmə, cənab, – deyə hun başını aşağı salıb itaətlə cavab verdi. – Atli və kraliça sənə razılığını almadan geri qayıtmayı mənə yasaq eləyiblər, indi rahat qayıda bilərəm.

Artıq qəzəbi keçmiş Qunnar dedi:

– Dayan! Tələsmə! Əvvəlcə ye və dincəl, sabah səhər yola düşərsən.

– Sağ ol, ancaq biz hunlar yəhərdə doğuluruq və yorğunluq nə olduğunu bilmirik, – deyə Vinqi gülümsündü. – Əlvida, kral Qunnar. Mən bu xoş xəbəri Atliyə və sənə bacına verərəm, əvəzində böyük ənam alaram. Əlvida!

Hunu yola salmağı Xoqniyə tapşırandan sonra Qunnar arvadını çağırırdı:

– Atli və Qudrun bizi qonaq çağırırlar, Qlaumvor, – dedi. – Xoqni ilə mən getməyi qət etmişik, ancaq sənənlə Kostberre burada, qəsrə qalsanız yaxşıdır.

Qlaumvor qorxmuş halda dedi:

– Necə, sən hunların yanına gedirsən? Yox, yox, Qunnar, mənə qulaq as və öz qərarını dəyiş. Bu gecə mən dəhşətli yuxu görmüşəm: sən, əl-ayağın bağlanmış halda, dərin çuxurda əyləşmişdin, yan-yörəndə zəhərli ilanlar qaynaşırdılar. Belə yuxuların axırı yaxşı olmur, inan mənə. Səni fəlakət gözləyir.

Qunnarın üzü tutuldu. O, keçmiş arvadının son sözlərini xatırladı.

– Gecdir, Qlaumvor, gecdir, – deyə pıçıldadı. – Mən söz vermmişəm, onu yerinə yetirməsəm adımlı ləkələyərəm. Ancaq sənın təşvişin nahaqdır. Əgər Atlinin bizə qarşı pis niyyəti olsaydı, bacım bizi öz yanına çağırmazdı. Bu da Xoqni, ondan soruşa bilərsən, məktubu özün oxuyub.

Kiçik qardaş gözlərini qəsrin torpaq döşəməsinə zilləyib dedi:

– Mən onu pis oxumuşam, Qunnar! Bir az bundan əvvəl məktubu bir də oxuyanda gördüm ki, orada bir neçə söz düzəldilib, həm də Qudrunun əli ilə yox. Bacım yazır ki, ziyafətə gəlməyin, Andvaranautda isə camış dərisinin tükünü tapdım. Hunların yanına nahaq getmək istəməmişsənmiş qardaş. Orada bizi ölüm gözləyir.

Qlaumvor başdan-ayağa əsdi və ayaq üstə dura bilməyib sənədləyib oturdu.

Kral yenə inamsızlıqla soruşdu:

– Axı, Atlinin bizə niyə qəzəbi tutub? Biz ki, ona pislik eləməmişik.

– Bəs Siqurd bizə nə pislik eləmişdi? – Xoqni kinayə ilə diləndi. – Onu niyə öldürdük? Fafnirin qızılı bizi bu işə vadar elədi, indi də həmin qızılı Atli ələ keçirmək istəyir.

– Onu bizdən ala bilməyəcəm, – deyə Qunnar dişlərini qıcıtdı. – Mən bu qızılın üstündə ən yaxşı dostumu və qan qardaşımı öldürmüşəm, andımı pozmuşam. Ölümə getməli olsam belə, verməyəcəyəm!

Birdən Qlaumvor qışqırıb ərinə tərəf atıldı:

– Sən daha Atlinin yanına getməyəcəksən, əzizim, eləmi?

– Yox, gedəcəyəm! – deyə kral qaşlarını çatdı. – Sən isə Qlaumvor öz otağına get; mən Xoqni ilə danışmalıyam.

Kraliça dəridən köks ötürüb, itaətlə getdi. Qunnar da sözünə davam etdi:

– Özün yaxşı bilirsən ki, sözümüze əməl etməliyik, Xoqni, ancaq qızıl haqqında dediklərim qətidir. Qoy Atli bizi tutsun, ölkəmizi ələ keçirsin – qızılı ala bilməyəcək. Biz xəzinəni gizlətməliyik, özün də

elə gizlətməliyik, heç kəs tapa bilməsin. Mənə bu işdə kömək elə. Mən yalnız sənə inanıram.

– Hamısından yaxşısı, gəl xəzinəni Reynə ataq, – deyə kiçik Qyukinq təklif etdi.

Qunnar razılıqla başını əydi.

– Sən haqlısan, – dedi, – belə də eləyərək.

Həmin gecə qəsrə hamı yatdığı zaman, qardaşlar Fafnirin qızlarını ilə dolu kisələri götürüb, bir-birinin dalınca, əziyyətlə Reynin sahilinə daşıdılar. Orada lap dərin bir yer tapıb, kisələrin ağzını açdılar və qızılların hamısını suya boşaltdılar.

Axırıncı qızıl külçəsi güclü çayın sürətli axınında gözdən itəndə kral dedi:

– Sən bunu yaxşı fikirləşdin, Xoqni. İndi nəinki Atli, hətta biz özümüz belə xəzinəni çayın dibindən çıxara bilməyəcəyik. Reqni adlı hansı bir cırdanına dediklərini Siqurd mənə danışmışdı, qədim zamanlarda Fafnirin qızılı da çayın dibində, cırdan Andvarinin ixtiyarında imiş, o xəzinəsini ələ keçirənləri qarğıybmış. Bəlkə indi bu xəzinə öz keçmiş sahibinə qayıdacaq.

– Qoy onda üzünü də özünə qayıtсын! – deyə Xoqni qışqırdı, Andvaranautu barmağından çıxardı və var qüvvəsi ilə Reynin ortasına atdı.

Balaca üzük səssizcə suya batdı və Qunnara elə göründü ki, onun batdığı yerdə çay qırmızı rəngə boyandı. O, əllərini qaldırıb tən-tənə ilə dedi:

– Nəhs qızıl, əbədi yoxa çıx! Sən də onu qoruyub saxla, böyük Reyn! Sənin dalğaların, bu qızıldan ötrü axan qanları yuyanacan keyli vaxt keçəcək...

– Və bu qan hələ də axacaq, – deyə Xoqni əlavə etdi. – Əsrlər keçəcək, bir çox şanlı nəsillər yer üzündən silinəcək, Andvarinin qarğıışı isə əvvəlki kimi adamlara əzab verəcək və hamıdan qabaq bizi məhv edəcək, Qunnar.

Qlaumvor və Kostberre öz ərlərini hunlar ölkəsinə yola salanda keyli ağladılar, qardaşlar özləri də dinməzce, sərt bir görkəmlə onların ardınca gedirdilər. Qunnarın döyüşçülərindən heç birinin geri qayıtmağa ümidi yox idi, lakin onların arasında eləsi də yox idi ki, getmək istəməsin. Başlarına ağır, buynuzlu dəbilqə qoymuş, əyinlərinə parlaq zirehli geymiş bu saqqallı, gündən qaralmış adamlar bir-birinin dalınca, bir cərgədə yeriir, sanki aprel günəşinin şəfəqlərinə bürünmüş çölləri, meşələri, yolda rast gəldikləri balaca kəndləri görmürdülər.

Onlar eyni ilə dinməzəcə, sakit halda Atlinin qəsrində döyüşçülər üçün qurulmuş bir çox çadırın yanından keçdilər, hunlar bu çadırlardan Qunnarın qoşununa düşməncəsinə bir maraqla baxırdılar.

Qunnar və Xoqni atdan düşəndə, kralın nökrələri qonaqların gəldiyini Atliyə xəbər verməyə qaçanda, Qudrun qəsrin qapısı ağzında göründü.

– Necə, siz burdasınız? – deyə dəhşət içində çığırdı. – Axı mən sizə yazmışdım ki, gəlməyəsiz.

Qunnar bacısına yaxınlaşıb dedi:

– Vinqi yolda məktubdakı sözləri düzəltmişdi, Qudrun. Biz bunu başa düşəndə artıq gec idi: söz vermişdik ki, gələcəyik.

Qudrun ağladı:

– Ah, Brunxild, Brunxild! Sənin qarğışların öz yerini alır, hətta mənim Atliyə ərə getməyim də baş verəcək hadisənin qabağını ala bilmədi.

– Məgər ərin bizi öldürmək istəyir? – deyə Xaqni soruşdu.

Hunların kraliçası dedi:

– Bu barədə mənə bir söz deməyib, ancaq hiss eləyirəm ki, nə isə pis bir şey fikirləşib. Tez-tez Siqurdun xəzinəsini xatırlayır, görünür onu ələ keçirmək istəyir.

– Xəzinə artıq yoxdur... – deyə Xoqni güldü.

O, sözünü axıra çatdırıb bilmədi; nökrələr qayıdıb xəbər verdilər ki, Atli ziyafət salonunda qonaqları gözləyir.

Qoca kral Qyukinqləri süni bir mehribanlığa qarşıladı.

– Səni yenə görməyimə şadam, Qunnar, səni də görməyimə şadam, Xoqni. Vinqiden eşitdim ki, sizi gəlməyə razı salmaq üçün çox çalışmalı olub. Köhnə dostlarımla və qonşularımla mənə qarşı bu soyuqluğun səbəbi nədir?

– Sən səhv edirsən, Atli, ya da bizi ələ salırsan, – deyə Qunnar cavab verdi. – Biz səninlə ikibaşlı qohum olduğumuz halda hansı soyuqluqdan danışırısan? Yoxsa, unutmusan ki, mən sənin mərhum bacının əri olmuşam, sən də Qudrunla evlənmişən?

Hun yenə də mehribanlığa razılaşdı:

– Hə, hə, sən haqlısan, biz qohumuq. Və mən yenə təkrar edirəm ki, sizi evimdə görməyimə şadam, hərçənd, Qunnar, sən də, Xoqni, sən də mənə bir balaca borclusunuz.

– O hansı boredur, Atli? – deyə Qunnar nədən söhbət getdiyindən başa düşmürmüş kimi soruşdu.

Atli cavədən-dırnağacan silahlanmış və salona dolmuş hun döyüşçülərini cəld nəzərdən keçirib:

– Budur, bir ildən artıqdır ki, Brunxild ölüb, Qunnar, – dedi, sonra öz taxtına əyləşib, əlinin işarəsi ilə Qyukinqləri yaxınlaşmağa dəvət elədi. – Həm də sənin taqşının ucundan ölüb, sən isə indiyədək onun qanbahasını mənə göndərməmişən.

– Brunxild özü, Siqurdun qılıncı ilə özünü vurdu, – deyə gənc kral cavab verdi. – Mən ancaq onda günahkaram ki, Brunxildin əlini tuta bilmədim. Əgər sən başqa cür fikirləşirsənsə, onda de görüm, sənə ərə verdim bacım məgər sənin bacın qədər qiymətli deyil?

Atli yenə gülümsəndi.

– Mənim üçün oğlan doğan qadını necə aldada bilərəm? – dedi. – Əziz qaynım, mənə verdiyin arvaddan ötrü sağ ol, ancaq bu məsələdə sən məni aldatmışan. Siqurdun xeyli qızılı vardı, bəs nə üçün Qudrun birçə üzük gətirib?

– Siqurdun qızılı mənə, bir də qardaşıma çatıb, – deyə Qunnar sakitcə cavab verdi. – Bacım özü bu qızılı bizə verib.

Hun kinayə ilə soruşdu:

– Özü verib?

– Özü, ya qeyri-özü, hər halda qızıl bizdə qalacaq, – böyük Qyukinq qaşlarını çatdı.

Atlinin yarıörtülü gözləri birdən iri-iri açıldı və aşkar bir qəzəblə qardaşların üzünə zilləndi.

– Səhv eləyirsən, Qunnar, – deyə o, ağır-ağır cavab verdi. – Bu qızıl sizdə qalmayacaq, ya da siz özünüz həmişəlik mənim yanımda qalacaqsınız.

Xoqni əlini qılıncın dəstəyinə qoyub, cürətlə söhbətə qoşuldu:

– Bizə hədə-qorxu gəlmə, Atli. Unutma ki, biz sənin qonağıyıq.

Hunların rəhbəri alına düşmüş, yal kimi cod, uzun çal saçını başının kəskin hərəkəti ilə geri atdı və qardaşların üstünə atılmaq istəyirmiş kimi yerindən boylandı. Bunu gören Qudrun Qunnarı və Xoqnini kənara itələdi və Atlinin qarşısında diz çökdü.

– Hökmdarım, onları əfv et, – deyə yalvardı. – Sənin üçün doğduğum oğlumuzun xatirinə onları əfv et. Qonaqpərvərlik qanunlarını pozma və qoy çıxıb getsinlər.

Qəzəbindən boğulan Atli ilan kişi fişıldadı:

– Mən görək qonaqpərvərlik qanunlarını pozmayam? Onlara getməyə icazə verəm? Yox, Qudrun, yox! Onlar qızıl xatirinə səni dilənçi eləyiblər, dünyada tayı-bərabəri olmayan, ən böyük və ən nəcib cəngavər Sıqurdu qızıl xatirinə öldürüblər, ona verdikləri sözü qızıl xatirinə unudublar, mən də qardaşlarının evimə qonaq geldiklərini qızıl xatirinə unudacağam.

Atli öz döyüşçülərini çağırdı: – Tutun onları! Salın zindana! Bəlkə bundan sonra dilləri açıla!

Xoqni cavab əvəzində yalnız güldü və qılıncını sıyırdı. Qunnar da onun kimi elədi və hunlardan ikisi həmin anda yerə sərilirdi. Qalanları Qyukinq qardaşlarını dövrəyə aldılar.

Öz taxtında ayaq üstə durmuş Atli qışqırdı:

– Öldürməyin, diri tutun!

Qunnar və Xoqni kürək-kürəyə söykəni, qılınclarını elə qəzəblə işlədirdilər ki, hun döyüşçüləri onlara yaxınlaşa bilmirdilər. Qyukinqlərin dəstəsi döyüşün səs-küyünə gəldi; onları daban-dabana izləyən hunların yeni dəstələri də salona doluşdular, bir neçə dəqiqədən sonra salon başdan-başa qana boyandı və cəsədlə doldu.

Əlinə keçən ilk dəbilqəni başına qoyan Qudrun da ölənlərdən birinin qılıncını götürdü və özünü qardaşlarının köməyinə atdı. O, üç hunu öldürə bildi, bunlardan biri Atlinin kiçik qardaşı idi. Lakin tezliklə Qudrun tərk-i silah edildi və ərinin əmri ilə yataq otağına aparıldı. Qudrun orada başını yastığa sıxıb, dişlərini qıcıtdığı halda, ürəyi çırpına-çırpına silahların cingiltisinə və ölənlərin nələsinə keyli qulaq asdı.

Qyukinqlər bütün günü və bütün gecəni səhəracən vuruşdular, özlərinin döyüş şərəfini bir daha sübut etdilər, lakin onların zərbələri getdikcə zəifləyir, köməkçilərinin sayı isə getdikcə azalırdı, nəhayət, günəş çıxdığı zaman, qardaşlar əl-qolları bağlı vəziyyətdə, salonlardan birində uzanmışdılar.

Xoqni laxtalanmış qanla örtülü başını çətinliklə qardaşına tərəf çevirib dedi:

– Bilirsən ki, mən ölümdən qorxmuram, Qunnar. Ancaq nə özümü, nə də arvadlarımıza çatacaq xəzinədən ötrü ölmək axmaqlıq deyilmi? Onun yerini hunlara söylə və inanıram ki, bizi buraxarlar.

Qlaumvor və Kostberre haqqında fikirləş, ölkəmiz Atlinin əlinə keçəndən sonra onların başına gələcək fəlakət haqqında fikirləş.

– Sus, Xoqni! – deyə gənc kral hiddətlə cavab verdi. – Bu qızılı yad əllərə verməkdənsə, mənim üçün min dəfə ölmək və qohumlarımin ölümünü görmək daha yaxşıdır. Mən artıq heyifsilənməyə başlamışam ki, bu qızılların yerini sən də bilirsən.

Xoqni köksünü ötürüb, başını yana çevirdi və böyük Qyukinqin üzündə tutqun bir təbəssüm oyandığını görmədi.

Axşam Qunnarı yenidən hunlar rəhbərinin yanına gətirdilər.

– Hə, Siqurdun qızılını özün mənə verəcəksən, yoxsa ondan ötrü bütün ölkənizi soyub-talamalı olacağam? – deyə Atli soruşdu.

Qunnar dedi:

– Yeznə, qızılı elə gizlətmişik ki, onu tapa bilməyəcəksən. Ancaq mənim bir xahişimə əməl eləsən, onun yerini sənə deyərəm.

– Buna söz verirəm, – Atli başını əydi.

Qunnar gözlərini endirib dedi:

– Qoy Xoqninin ürəyini bura gətirsinlər. İstəmirəm ki, qardaşım sağ qalıb, sonra məni qorxaqlıqda təqsirləndirsin.

Atli, demək olar ki, qorxu ilə Qunnara baxdı.

– Necə, sən qardaşına ölüm arzulayırsan? – deyə inamsızlıqla soruşdu.

– Bəli! – Qunnar qətiyyətlə dilləndi.

– Yaxşı, qoy sən deyən olsun, – deyə hun razılaşdı və xidmətçilərindən birini çağırıb, onun qulağına nə isə pıçıldadı.

Nökər təzim eləyib çıxdı və yarım saatdan sonra geri qayıtdı; əlində məcməyidə isti və hələ də canı getməmiş ürək vardı.

Atli dedi:

– Budur sən qardaşının ürəyi, Qunnar. İndi de görüm qızılı harda gizlətmisən?

Qunnar bərkdən güldü.

– Sən məni uşaq hesab eləyirsən, yeznə! – dedi. – Bir bax, bu ürək hələ də qorxudan əsir. Deməli, o qorxaq adamın ürəyidir, Xoqni isə sənə hər hansı cəngavərindən də igiddir.

Qoca kral bir az fikirləşib, yenə xidmətçini yanına çağırdı və tezliklə həmin qızıl məcməyidə ikinci ürəyi gördü. Böyük Qyukinq sarsılıb pıçıldadı:

– Hə, bu Xoqninin ürəyidir. Ölümü sakitcə qəbul eləyən sahibi kimi o da sakitdir.

– Bəs xəzinə hardadır, Qunnar? – deyə Atli yenə soruşdu. – Görürsən ki, sənə arzun yerinə yetirilib.

Gənc kral nifrətlə dilləndi:

– Eh, yeznə, sən necə də axmaqsan! Axı mən, Xoqnini öldürməyə sənə ona görə məcbur elədim ki, qardaşımın sirri açacağından qorxurdum. Atli, Fafnirin qızılı heç vaxt sənə xəzinəndə olmayacaq. Əgər ondan ötrü iki qardaşımın həyatını və bacımın xoşbəxtliyini qurban vermişəmsə, arvadımı biabır və babalarımın ölkəsini talan eləmişəmsə, qızılın yerini heç sənə deyərəm? Sənə gülməyim tutur, Atli!

Qyukinq elə bildirdi ki, onun sözləri hunu qəzəbləndirəcək, ancaq Atli birdən gülümsəndi.

– Mən bunu gözləyirdim, – dedi. – Mən Andvarinin qarğışını hələ Brunxildən eşitmişdim. Andvarinin xəzinəsini öz gözlərimlə görmək istəsəm də, sevinirəm ki, Siqurdun və sizin, Qyukinqlərin taleyi mənim nəslimə qismət olmayıb. Ancaq sən, Qunnar, cəzadan yaxanı qurtara bilməyəcəksən! O, sənə öz cinayətlərin qədər dəhşətli olacaq. Sənə ilan yuvasına atacaqlar. Mən bilirəm ki, bu cəza sənə bəxtinə yazılıb, qoy belə də olsun!

İgidliyinə baxmayaraq, Qunnarın üzü dağ qarından da ağ oldu və o, qeyri-ixtiyari Brunxildin adını öz-özünə pıçıldadı.

Kral xidmətçiləri Atlinin əmrinə əməl eləyib, Qunnarın əl-ayağını bağladılar və qəsdən çıxardılar. Qunnar həyətdə onu gözləyən Qudrunu gördü.

– Qoxma, mən sənə kömək etməyə çalışıram, – deyə Qudrun cəld qardaşına pıçıldadı.

Lakin Qunnar başını buladı: o xilas olacağına artıq inanmırdı.

Qəsdən iki yüz addım uzaqda, – çöldə, dibində bataqlıq əmələ gəlmiş, onlarca əfi ilanının qaynaşdığı bir quyu vardı. Xidmətçilər Qyukinqi ora atdılar və dəhşətdən əsdikləri halda qaçıb uzaqlaşdılar. Qunnarın səs-küylə ora düşməsi ilanları qorxutdu və onlar öz yuvalarında gizləndilər.

Gənc kral mavi bahar səmasının bir parçasına qüssə ilə baxıb fikirləşdi: “Tez ol, Qudrun, tez köməyimə gəl! Bəlkə doğrudan da mənə kömək etməyə bildin!”

Birdən yuxarıda, çuxurun kənarında sarışın baş göründü.
– Bacı! – deyə Qunnar ümidlə pıçıldadı. – Gəlmisən? Tələs və nə qədər ki, ilanlar öz yuvalarından çıxmayıblar, məni buradan xilas clə!

Qudrun dedi:

– İndi olmaz, qardaşım, bizi görürlər. Gecəyəcən gözlə, mən gələne kimi ilanlar sənə dəyməsinlər deyə, bunu götür.

Və o, əlindəki udu aşağı atdı.

– Sağ ol, bacı! – deyə Qunnar səsləndi.

Lakin Qudrun artıq gözdən itmişdi.

Bir azdan sonra gənc kral nə isə xışıldı və fısıltı eşitdi: ilanlar yastı başlarını qabağa uzadıb, birbaş ona tərəf sürünürdülər. Qunnar özünü Qudrunun atdığı udu güclə çatdırıb, dişləri ilə onun simlərini dartmağa başladı. Simlərin iniltiyə oxşar kəskin səsi ilanları sakitləşdirdi və onlar yatırlarmış kimi bir-birinin dalınca başlarını aşağı saldılar. Ud getdikcə daha ucadan səslənir, Qunnarın ürəyi getdikcə daha artıq ümidlə və sevincə döyünürdü, elə bu vaxt gənc kral azman bir ilan gördü ki, o dayanmadan, düz əsirin üstünə sürünürdü. Qunnar, bir neçə dəfə var qüvvəsi ilə simləri dartdı – heç bir təsiri olmadı; çığırdı – ilan qorxmadı. Qunnar hər şeyin bitdiyini başa düşüb, gözlərini yumdu. Həmin anda qarnında ani, lakin əzablı bir sancı duyub, ağrıdan çığırdı; ilanın zəhəri Qunnarın bədəninə yayılır, ona olmanın əziyyəti verirdi, nəhayət, zəhər onun ürəyinə çatdı.

Qyukinqlərin sonuncu varisi belə öldü və onların nəslə yer üzündən belə silindi, lakin Volsunqların dastanı bununla qurtarmır.

Dastanda deyilir ki, Qudrun Atlidən intiqam alaraq, öz doğma oğlunu öldürür, sonra Atlinin özünü qətlə yetirir, üçüncü dəfə ərə gedir, yenə də ərini və uşaqlarını itirir. Ancaq bu haqda söhbətə başlasaq çox uzun çəkər, hər uzun əhvalata da yaxşı demək olmaz. Buna görə də, yaxşısı budur, Volsunqların və onların faciəli taleyini burada, Braqinin başqa bir dastanını danışaq.

DƏMİRÇİ VÖLÜNDÜN DASTANI

VÖLÜNDÜN GƏNCLİYİ

Qədim zamanlarda, Zelandiyanın cənubdakı Men adasında güclü nəhəng Vadi yaşayırdı, onun üç oğlu vardı: Slaqfid, Egil, Völünd. Siz nəhənglərin kinli və qaniçən olduqlarını yəqin ki, artıq eşitmişiniz, lakin Vadi heç də belə deyildi. O, nə müharibə xoşlayırdı, nə də dava-dalaş, yalnız torpaq şumlamaq və taxıl əkməklə məşğul idi. Böyük oğlu Slaqfidi də əkinçi eləmişdi; ikinci oğlu Egil ovçuluğu öyrənmək üçün ovçuya, kiçiyi Völündü isə dəmirçilik sənətinə yiyələnmək üçün dəmirçiye vermişdi.

Völündün o zaman doqquz yaşı vardı. Onun sahibkarı Mime qoca və təcrübəli usta idi, oğlana da çox şey öyrətmişdi, ancaq üç ildən sonra Vadi oğlunu evə gətirib, dəmirçiliyi bacarıb-bacarmadığını soruşanda balaca Völünd dedi:

– Əziz ata, Mimenin bildiklərinin hamısını mən də bilirəm, amma o, öz işində nə qədər usta olsa da, bu, mənim bilmək istədiyimdən azdır.

– Afərin! – deyə Vadi onu təriflədi. – Arzunu yerinə yetirmək üçün mən səni cırtdanlara şagird verəcəyəm; nə insanların, nə də nəhənglərin arasında onlardan yaxşı usta tapmaq olmaz.

Hamı bilir ki, filiz yataqlarının və ya qiymətli qaş-daşların olduğu bütün yerlərdə qara elflər, yaxud cırtanlar yaşayırlar, onlar yeraltı sərvətlərin emalı ilə məşğuldurlar; lakin ən çevik və bacarıqlı cırtanlar o dövrlərdə Zelandiyanın Kallöva dağında yaşayırdılar. Vadi oğlu ilə birlikdə həmin cırtanların yanına yollandı. Oğlanı çiyinə qoyub, Men adasını Zelandiyadan ayıran Qrönsund boğazını dayaz yerden keçdi və təpələrin, çayların üstündən asanlıqla addımlayıb, elə həmin axşam özünü Kallöva dağına yetirdi. O da məlumdur ki, qara elflər günəşdən gizlənilir, çünki onun şüaları elfləri daşa döndərir. Buna görə də Vadi dağın yaxınlığında günəşin batmasını gözlədi, sonra cırtanların qapısını döydü.

Bəzi balıqçulaqları öz-özünə açıldığı kimi, dağ da dərhal aralandı və onun içərisindən iki cırtan qardaş çıxdı: ikisinin də uzun qara saqqalı vardı, ikisinin də başında qırmızı papaq vardı, ikisinin də boyu bir arşından artıq olmazdı, – xülasə, onlar iki damcı su kimi birbirinə oxşayırdılar, ancaq onlardan yaşlının saqqalı bir qədər uzun idi.

– Bizdən nə istəyirsən? – deyər cırtanlar Vadidən soruşdular.

Nəhəng dedi:

– Oğlumu yanınıza gətirmişəm. Ona öz gözəl sənətinizi öyrədin, həmin sənəti ki, hətta allahlar da onu sizin kimi bacarmırlar.

Vadinin tərifindən vəcdə gəlmiş cırtanlar öz aralarında məsləhətləşdilər və belə cavab verdilər:

– Yaxşı, əgər sən bizə yarım gırvənkə qızıl versən, onu bir il yanımızda saxlarıq.

Vali o qədər də varlı deyildi, ancaq cırtanların şərtinə razı oldu, oğlanı onların yanında qoyub, bir ildən sonra gələcəyini və dərslərini haqqını verəcəyini vəd elədi.

On iki ay yerin altında yaşayan və həmin müddətdə bir dəfə günəşi görməyən Völündün kefi o qədər də yaxşı deyildi, bunun əvəzində o, öz yeni müəllimlərindən elə çox şey öyrəndi ki, bunları yer üzündə yaşayan, nə vaxt işə əlinə çəkic və kəlbətin götürən bir dəmirçi belə bilmirdi. Çevik və zəhmətsevər oğlan tezliklə cırtanların gördükləri hər işi öyrəndi, qardaşlar ona diqqət yetirəndə inandılar ki, bu oğlanın bacarığı sayəsində gözlədiklərindən daha artıq qızıl əldə eləyə bilirlər.

Böyük cırtan bir gün öz qardaşına dedi:

– Onu bir il də yanımızda saxlasaq, yaxşı olar.

– Hə, sən haqlısan, – deyər kiçik qardaş razılaşdı, – ancaq qorxuram ki, o öz ustalığı ilə bizi ötəndə, daha heç kəs bizə yaxın durmasın. Böyük qardaş güldü.

– Qorxma, – dedi. – Mən elə eləyəyəm ki, o bizim dağdan diri çıxmaz. Amma qoy əvvəlcə onun atası ilə danışım. Nəhənglər güclü və təhlükəlidirlər, lakin bizdən, cırtanlardan çox-çox axmaqdırlar.

Qardaşların pis niyyətindən xəbər tutmayan Völünd, onların tərifini eşitmək üçün var qüvvəsi ilə işləyirdi. Həftələr, aylar keçdi, nəhayət, Vadi oğlunu evə aparmaq üçün vəd etdiyi qızılı götürüb cırtanların yanına gəldi.

Böyük cırtan onun qabağına çıxdı və Völündün müvəffəqiyyətlərindən xəbər tutmaq istəyən nəhəngə dedi:

– Sənin oğlun çox şey öyrənib, ancaq əsil usta olmaq üçün o, gərək bir il də yanımızda qalsın.

– Mən buna məmnuniyyətlə razı oldım, amma daha qızılımla yoxdur, – deyər Vadi cavab verdi.

– Bizə qızıl lazım deyil, – hiyləgər cırtan dilləndi. – Sən gətirdiyini də geri apara bilərsən. Qoy Völünd yanımızda havayı öyrənsin, lakin bir şərtlə: əgər bir ildən sonra yanımıza gələndə bir saat belə geciksən, boynunu vuracağıq.

Vadi fikirləşib güllümsündü:

– Yaxşı, razıyam. Amma getməmişdən əvvəl oğlumla danışmaq istəyirəm.

Hiyləsinin baş tutduğuna sevinən cırtıdan dərhal Völündü çağırırdı. Vadi, oğlunu bir qədər uzağa, dağın ətəyinə, sıx göyəm kollarının bitdiyi yerə apardı və cırtıdanlarla söhbətini oğluna danışdı.

– Çalışacağam ki, sənin dalınca vaxtında gəlim, oğlum, – deyə əlavə etdi, – ancaq adam bilmir ki, başına nə gələcək, buna görə də öz bıçağımı burda, bu kolların arasında sənin üçün qoyuram. Mən döyüşçü deyiləm, səni də dinc zəhmətlə öyrətmişəm, lakin o adam ki, görür onu öldürmək istəyirlər, silaha əl atmır – o kişi deyil.

Və Vadi iri qılınc boyda olan bıçağını kolların arasına atıb, oğlunu bərk-bərk qucaqladı və geriye yola düşdü.

Vadi bütün ili oğlu barədə təşvişlə fikirləşdi və təyin olunmuş vaxta gecikəcəyindən qorxub, həmin gündən xeyli əvvəl evdən çıxdı. O yolla addımlamır, qaçırdı və beləliklə, şərtləşdirilmiş vaxtdan bir gün əvvəl Kallöva dağına çatdı.

“Lap yaxşı, – deyə Vadi fikirləşdi. – Evəcən yolumuz uzaqdır, mən isə çox yorulmuşam. Vaxtından qabaq gəlmişəm, yaxşıca yatıb dincələ bilərəm”.

Nəhəng dağın ətəyində yatıb, şirin yuxuya getdi.

Vadini gözləyən cırtıdanların da rahatlığı pozulmuşdu. Nəhəngin, təyin olunacaq günü unudacağına ümid bağlayıb, cırtıdanlar bütün sirlərini Völündə açmışdılar: qızıldan və gümüşdən cürbəcür zərif bəzək şeyləri düzəltməyi, qiymətli daşları cilalamağı və hətta şüşə üfurməyi də ona öyrətmişdilər. Ancaq ilin axırı yaxınlaşanda, oğlanın atasının vaxtında gələcəyini fikirləşən cırtıdanlar qorxuya düşdülər və dağda dar bir deşik açdılar, gündə bir neçə dəfə, günəş şüası onlara dəyməsin deyə, ehtiyatla bayıra baxmağa başladılar.

Cırtıdanlar yatmış Vadini görəndə və onun güclü xorultusunu eşidəndə necə də qorxdular!

Kiçik qardaş böyük qardaşa dedi:

– O artıq burdadır və biz Völündü ona verməliyik, tək dağımız vaxtından əvvəl onun xorultusundan dağılıb parçalanmasın.

– Dağ parçalanmayacaq, – deyə böyük cırtıdan cavab verdi, – amma onun zirvəsində, güclə yerində duran bir neçə ağır daş var. Əgər biz, bu daşları aşağı itələsək, onlar birbaşa nəhəngin üstünə düşəcəklər və ola bilsin ki, bizi ondan həmişəlik xilas eləyəcəklər.

Qardaşlar bu cür etdilər. İtələdikləri daşlar başqa daşları da arxasına çəkdi və Vadi gurultuya oyanıb, yerindən qalxmağa vaxt tapmamış, daş seli onun başına töküldü, nəhəngi yerindəcə öldürdü.

Cırtıdanlar hətta sevinciklərindən qucaqlaşdılar. Axşam dağı aralayıb, Völündü bayıra çıxartdılar və Vadinin meyitini göstərib dedilər ki, o da ölməyə hazırlaşsın.

Atasının cənazəsini görəndə gənc (Völündün artıq on beş yaşı vardı), özünü ağlamaqdan güclə saxladı, lakin cırtıdanların öz bıçaqlarını itiləməyə başladıklarını görüb, dərindən ürəyində gizlətdi və öz-özünə belə qərara gəldi ki, böyüdüynü cırtıdanlara göstərməyin vaxtı çatıb.

Völündün anası bəyaz elflər nəslinə mənsub idi, buna görə də onun uşaqları öz gözəlliyi və qüvvəsi ilə seçilsələr də, boyda adi adamlardan hündür deyildilər, lakin hər halda qara elflər daha balaca idilər və gənc dəmirçi onların öhdəsindən asanlıqla gələcəyinə ümid bəsləyirdi.

Völünd cırtıdanlara dedi:

– Başım sizin ixtiyarınızdadır. Onu istədiyiniz vaxt kəsə bilərsiniz. Ancaq icazə verin, ölməmişdən əvvəl atamla vidalaşım.

– Vidalaş, amma tez ol, – deyə qardaşlar cavab verdilər, lakin sonra Völündün qaçaacağından qorxub, onunla birlikdə getdilər.

Gənc özünü atasının qulağına nə isə pıçıldaymış kimi göstərib gecənin qaranlığına bürünmüş göyəm kollarını gözaltı nəzərdən keçirir, nəhəngin öz xəncərini hansı kola atdığını xatırlamağa çalışırdı. Birdən Völündün bəxtindən göydə ay göründü və gənc onun işığında yaxındakı kollardan birində nəyin isə parıldadığını sezə bildi.

Völünd vaxt itirməyib, cəld ora atıldı. Cırtıdanlar da onun dalınca cumdular, ancaq gənc onlardan çəpik idi. Cırtıdanlardan əvvəl kola çatdı və atasının bıçağından iki əlli yapışb, birinci zərbə ilə böyük qardaşı, ikinci zərbə ilə isə kiçik qardaşı öldürdü.

Tək qalan və bir qədər özünə gələn Völünd, bundan sonra nə edəcəyini fikirləşməyə başladı. Evə, böyük qardaşının yanına qayıtmağa meyli yox idi və Kallöva dağında da qalmaq istəmirdi.

– Dünyanı seyrə çıxacağam, – deyə nəhayət, qət etdi. – Bəlkə mən də bir yerdə öz xoşbəxtliyimi tapa bildim.

Cırtıdanların sığınacağına xeyli qızıl, gümüş və qaş-daş vardı. Gənc bunları dağarcığına doldurdu, alətlərini və yemək ehtiyatını da oraya qoydu, sonra atasını hörmətlə dəfn eləyib, yola düzəldi.

Nə insana, nə də heyvana rast gəlmədən, Völünd bütün günü yol getdi və axşam çayın ağzına yetişdi; sahilə qasırğanın böyrü üstə yığıldığı nəhəng bir ağac gördü.

Ağacı hər tərəfdən diqqətlə gözdən keçirən Völünd öz-özünə dedi: “Bu ağacda ustalığımı sınaqdan çıxara bilərəm. Üzmək – piyada getməkdən asandır, dənizin o tayında isə həyat, yəqin ki, bizim vətəndə olduğundan yaxşıdır”.

Völünd baltanı və iskenəni dağarcıqdan çıxardı, işə başladı. O, ağacın köklərini və budaqlarını kəsib, gövdəsini qabıqdan təmizləyəndən sonra iskenə ilə içini ovdu, tir böyük boru şəklinə düşəndə onda kiçik pəncərə açdı, cırıtdanların sığınacağından götürdüyü şüşəni ora saldı. Sonra Völünd dağarcığı tirin içinə qoydu, özü də ora girdi, içəri tərəfdən bütün dəlmə-deyişi möhkəm ördü, tir sahildən qopub, suya düşənəcən onu yırgaladı; suyun axarı onu sürətlə dənizə tərəf apardı.

“Görəsen məni hara aparıb çıxaracaq?” – deyə Völünd fikirləşdi və pəncərədən bayıra baxdı, ancaq göydən və dalğalardan başqa heç nə görmədi.

VÖLÜND, KRAL NİDQODUN YANINDA

Völünd üç gün dənizdə üzdü, nəhayət, dalğalar və külək onun “qayığını” İsveçin cənub sahilinə gətirdi, o zamanlar burada kral Nidqod hökmranlıq edirdi.

Bu kral qarındolusu yeməyi xoşlayırdı və onun döyüşçüləri kral mətbəxi üçün təzə balıq tutmaq məqsədi ilə hər səhər dənizə tor atırdılar. Bu dəfə elə oldu ki, onlar morina və siyənəklə birlikdə, içində Völündün əyləşdiyi tiri də dənizdən çekib çıxardılar.

Döyüşçülər tapdıqları şeyə maraqla baxanda Nidqod özü sahile gəldi.

– Əcəb tirdir, – dedi. – Mənim ziyafət otağım üçün ondan təzə stollar düzəltmək olar. Onu ortadan mişarlayın və qəsrimə aparın.

Döyüşçülər kralın əmrini yerinə yetirmək istəyirdilər ki, tirin içindən səs gəldi:

– Dayanın, dayanın, yoxsa məni də mişarlayarsınız!

Tirin içindən dəniz allahı Eqirin, yaxud başqa bir qüdrətli ruhun əyləşdiyini güman eləyən döyüşçülər qorxub ətrafa dağılıdılar, Nidqod isə krallıq özəmətinə ləkə gəlməsin və qorxaq kimi şöhrət qazanmasın deyə, yalnız bir neçə addım geri çekildi, sonra titrək səsle soruşdu:

– Gözlə tir, de görüm, sən kimsən və harada doğulmusan?

Gənc pəncərəciyi açıb, cavab verdi:

– Adım Völünddür, özüm də Zelandiyada doğulmuşam, amma tir deyiləm, insanam, bu saat buradan çıxacağam.

Völünd iskenəni götürüb, bir neçə zərbə ilə tirdən deşik açdı və oradan çıxdı.

Gənc dəmirçini, boylu-buxunlu və gözəl oğlanı görəndə Nidqod təəccübləndi və elə bildi ki, Völünd şahzadədir. Hörmətlə dedi:

– Qərrib oğlan, səni öz qəsrimdə salamlasam, çox şad olaram. Əlli ildən artıqdır ki, bu dünyada yaşayıram, ancaq adamların tirin içində üzdüyünü heç görməmişdim. Yəqin ki, sən çox ağıllısan və öz məsləhətinlə mənə kömək eləyə bilərsən.

Völünd krala təşəkkür elədi və məmnuniyyətlə onun dalınca düşdü, lakin yolda xatırladı ki, dağarcığı sahilə qalıb, içində də bütün var-dövləti.

– Məni burada gözlə, bu saat qayıdıram, – deyə Nidqoddan xahiş elədi.

Kral həvəslə razı oldu, gənc isə geriye, tirə tərəf qaçdı, cırıtdanların dağından götürdüyü qaş-daşı və alətləri oradan çıxarıb, torpağa basdırdı. “Bir gün gələr bunlar mənə lazım olar, – deyə fikirləşdi. – Kim bilir, başıma nə gələcək?”

Həmin gündən Völünd qonaq kimi kralın qəsrimdə yaşamağa başladı. Gənci hələ də şahzadə hesab eləyən Nidqod onun şərəfinə bir-birinin dalınca ziyafətlər düzəltdirdi, lakin zəhmətə öyrəşmiş Völündə bu uzun bekarçılıq özab verirdi. Bir səhər o, kralın ən yaxşı bıçağını götürüb, dəniz sahilindəki qayanın üstünə çıxdı və ağacdən balaca sığın fiquru yonmağa başladı. İş axıra çatmaq üzrə idi ki, bıçaq birdən Völündün əlindən sürüşüb qayaya dəydi, dənizə düşdü; dəniz də bu yerdə elə dərin idi ki, ən yaxşı üzgüçü belə bıçağı oradan çıxara bilməzdi.

Völünd fikrə getdi. Kralın bu bıçağı necə sevdiyini o, yaxşı bilirdi və ev sahibini kədərləndirməmək üçün əhvalatı ondan gizlətməyi qərara aldı. Axşamı gözləyib, öz alətlərini torpaqdan çıxardı və ehtiyatla kral dəmirçixanasına gəldi. Orada artıq heç kəs yox idi. Gənc bundan istifadə eləyib, eyni ilə Nidqodun bıçağına oxşayan yeni bir bıçaq düzəltdi, qəsrə qayıdıb onu köhnə bıçağın yerinə qoydu.

Ertəsi gün nahara mal ətindən bozartma hazırlanmışdı və Nidqod, adəti üzrə, ən yağlı və ən yumşaq parça kəsmək üçün bıçağı əlinə aldı. Lakin o, bıçağı bozartmaya toxunduran kimi, Völündün düzəlt-diyi bıçaq ətini sümüyü ilə birlikdə kəsib, dəstəyəcən stola sancıldı.

Nidqod bıçağı diqqətlə nəzərdən keçirib, əmr elədi:

– Mənim dəmirçim Amiliaqı bura çağırın!

Kral dəmirçisi dərhal gəldi.

– De görüm, Amiliaq, bu bıçağı kim düzəldib? – deyər soruşdu.

Dəmirçi dedi:

– Əlbəttə, mən! Məgər sənə ölkəndə mənim dəmirçixanamdan başqa ikincisi də var?

– Yox, Amiliaq, ikinci dəmirçixana yoxdur, ancaq hər halda bu sənə işinə oxşamır, – deyər kral cavab verdi. – Bunu düzəldən kimdir, sənədən çox-çox bacarıqlıdır.

Dəmirçi qürurla dilləndi:

– Dünyada mənədən bacarıqlısı yoxdur!

Bunu eşidəndə Völünd elə hirsələndi ki, həqiqəti danışmağı qəti etdi.

– Böyük kral, Amiliaq səni aldadır! – dedi. – Bu bıçağı mən düzəltmişəm.

O, bıçağı necə itirdiyini, onun əvəzinə yenisini necə düzəltdiyini danışdı.

– Deməli, sən dəmirçisən? – deyər kral qaşqabağını tökdü; o bu qədər aşağı rütbəli bir adamı indiyəcən şahzadə hesab etdiyi üçün özündən narazı idi.

Völünd dedi:

– Bəli, dəmirçiyəm. Amiliaq özünü nə qədər tərifləsə də, öz sənətimə heç də ondan pis bilmirəm.

– O, yalan deyir, – Amiliaq hirsələndi. – Mən onu yarısa çağırıram. Qoy o, bir qılnc düzəltsin, özün görürsən ki, bu qılnc mənim düzəltdiyim dəbilqəni və zirehi parçalaya bilməyəcək.

Völünd sakitcə dedi:

– Mən sənə təklifini həvəslə qəbul eləyirəm, Amiliaq. Ancaq qoy mənim üçün elə bir dəmirçixana düzəltsinlər ki, orada işləyə bilim.

– Dayan, – kral dəmirçisi dilləndi. – Bizim adətə görə, hər bir höcətdə zəmin duranlar olmalıdır. Sizlərdən kim mənə zəmin dura bilər? – deyər o, stol arxasında əyləşən saray əhlinə müraciət etdi.

İki nəfər dərhal yerindən qalxıb, irəli çıxdı. Onlar bir səsle dedilər:

– Biz, Amiliaqa zəmin dururuq.

Völünd də ziyafətdəkilərin hamısını gözəndən keçirdi, ancaq onlardan heç kəs qərrib oğlanın tərəfində durmadı.

Nidqodun gəncə qəzəbi artıq keçmişdi. “Sadə dəmirçi olanda nə olar, – deyər kral fikirləşdi. – Fərqi yoxdur, belə bacarıqlı ustanın gələcəkdə mənə köməyi dəyər, bacarıqlı olmağı isə üzüb gəlmişdi həmin tirdən və bir də bu bıçaqdan bilinir”.

Amiliaq güldü.

– Völünd, görünür, özünə zəmin tapa bilməyəcəksən. Yaxşısı budur, yarışdan imtina elə və gəl dəmirçixanamda mənə şagird ol.

– Tələsmə, Amiliaq, – deyər kral ayağa qalxdı. – Mən özüm ona zəmin dururam. Öz dəbilqəni və zirehini hazırla, sən də, Völünd, öz qılncını düzəlt. İki aydan sonra bilək ki, sizdən kim lovğalanır və kim həqiqəti deyir.

Nidqodun əmri ilə onun döyüşçüləri Völünd üçün balaca bir dəmirçixana tikdilər. O, qəsrin yaxınlığındakı sıx meşəlikdə idi. Gənc bütün alətlərini ora daşdı və dərhal işə başladı. İki həftə yorulmadan közəmiş dəmir çubuğu zindana döyəcədi və nəhayət, elə bir qılnc düzəltdi ki, o, ən yumşaq yunla dolu iki kisəni kəsdi və iki öküz boyda olan qayanı parçaladı. “Hər halda, bundan da yaxşısını düzəldə bilərəm, – deyər Völünd qəti etdi, – əgər belədirsə, onda niyə bununla kifayətlənir?”

Və o, qılncı yenə kürəyə atdı.

Bu dəfə gənc üç həftə qılncı ilə əlləşdi və iyirmi birinci gün həmin qılnc yunla dolu üç kisəni kəsdi və üç öküz boyda qayanı parçaladı.

Völünd qılncı “Mimunq” adlandıraraq, krala göstərmək üçün onun yanına gətirdi.

Nidqod dedi:

– Mən bilirdim ki, sən yaxşı ustasan və Amiliaqı məğlub edəəcəksən, yoxsa sənə zəminə gətirməzdim. Sənə qılncın çox yaxşıdır, hətta krala layiqdir və sizin yarışınızdan sonra onu özümə gətirəcəyəm.

Völünd dinməzəcə başını əyib, getməyə tələsdi. Dəmirçixanaya gəlib öz-özünə güldü: “Pis fikirləşməmişəm, kral! Deməli, mən altı həftə ondan ötrü işləmişəm ki, krala layiq qılnc düzəldim? Yox, Nidqod, bu qılnc yalnız onu düzəldən elə layiqdir və o, mənə qalacaq!”

Lakin kralla mübahisəyə girişməsin deyə, gənc təzə çubuq götürdü və bir neçə saatdan sonra cyni ilə Mimunqa oxşayan, lakin onun kimi möhkəm və iti olmayan qılnc düzəltdi. Sonra da iki qın qayırdı: Mimunq üçün sadə, o biri qılnc üçün isə bər-bəzəkli qın və sakitcə yarış gününü gözləməyə başladı.

Amiliaq da həmin günə hazırlaşdı. O, qeyri-adi qalınlığı olan dəbilqə və zirehli geyim düzəltdi, əmin idi ki, rəqibinin qılncı bunları qətiyyənlə parçalaya bilməyəcək.

Yarışdan xeyli əvvəl Amiliaq, onu zaminə götürmüş iki saray adamı ilə birlikdə kral qəsrinə gəldi və hərbi libasını geyinib, həyətin ortasında səndəliddə lovğa bir görkəmlə oturdu.

– Mən öz qələbəmə o qədər inanıram ki, Völündə dəbilqəni və zirehi öz əynimdə sınaqdan çıxarmağa icazə verirəm, – deyə o, qürurla elan etdi. – Bu gün ölkəmizdə kimin ən yaxşı dəmirçi olduğunu öz gözələrinizlə görüb, mənim şöhrətimə qiymət verərsiniz, bu avaranı isə qovarsınız.

Yarış yerinə gəlib, Amiliaqın fikrindən xəbər tutan Völünd onu inandırmağa çalışdı ki, nəhaq riskə gedir, ancaq kral dəmirçisi gəncə qulaq asmadı.

– Sən lovğanın birisən! – dedi. – Mən sənə qılncından qorxmuram. O, mənim zirehimi heç cıza da bilməyəcək. Ya qılncı vur, ya da boynuna al ki, məğlub olmusan!

Völünd hələ də tərəddüd keçirərək, Mimunqu ehtiyatla rəqibinin dəbilqəsinə toxundurdu.

– Mən sənə ölüm arzulamıram, Amiliaq, – deyə yavaşca pıçıldadı. – Təbəbbüründən əl çək, nə qədər gec deyil, əlimi saxla.

Amiliaq hiss etdi ki, Mimunqun tiyəsi onun dəbilqəsinə münasib kimi kəsir, ancaq nifrətlə güldü. Və hiddətlə çığırdı:

– Vur, deyirəm sənə! Vur, qorxaq! Mən heç nədən qorxmuram! Völünd qaşlarını çatıb, qılncı bir balaca tərpetdi və lovğa dəmirçi cıncırını çıxarmadan belə ikiye bölünüb yerə yığıldı.

Qəsrin artırmasında durub, yarışa tamaşa edən Nidqod səsləndi:

– Hamıdan yüksəyə qalxmaq istəyən adam, hamıdan da aşağı enir! Qüssələnmə, Völünd, Amiliaq öz cəzasını aldı. Bundan sonra mənim dəmirçim sən olacaqsan. Ver mənə öz qılncını, kəmərimdən asım.

– Onun qını yoxdur, böyük kral! – deyə gənc cavab verdi. – Bu saat dəmirçixanaya gedib, onu gətirərəm.

Völünd bunu deyib tez getdi və bir saatdan sonra qılncı gətirib ehtiramla krala verdi.

Völündün qılncı dəyişdiyini başa düşməyən Nidqod dedi:

– Sağ ol, indi sən yalnız mənim üçün və sənə dediyim vaxtda işləyəcəksən. Bunu yadında saxla və əmrimi pozma.

Beləliklə, Völünd ürəyinə yatmasına baxmayaraq, uzun müddət kralın dəmirçisi oldu. O, vətəni və qardaşları üçün darıxırdı və əgər Nidqodun qızı Bodvildə vurulmasaydı, çoxdan buradan gedərdi. Völünd qızın fikrini çəkir, gecələr də yatmırdı, ancaq ona elçi göndərməyə qorxurdu, bildirdi ki, məğrur kral onsuz da bu işə razılıq verməyəcək. “O, şahzadə xanımdır, mən isə burada adi nökrəm, – deyə düşünürdü, – ona evlənməyə sənətkarlığım da kömək eləməz”.

İş elə gətirdi ki, Nidqod, qonşu krallardan biri ilə vuruşmaq fikrinə düşdü və Völünd onunla birlikdə yürüşə çıxmalı oldu. Hər iki tərəfin qoşunu bir-birinin yaxınlığında dayanmışdı və amansız vuruşa hazırlaşdı, birdən Nidqodun yadına düşdü ki, tilsimi evdə qoyub; bu tilsimin ona qələbə gətirdiyinə kral möhkəm inanırdı.

Nidqod öz adamlarına dedi:

– Günəş çıxanacan kim bu tilsimi mənə gətirsə, qızımı ona verəcəyəm.

Völünd kralın yanında dayanmışdı və onun sözlərini eşitdi. Vaxtı itirməyib, atın belinə sıçradı, ehtiyat üçün də iki at götürüb və dayanmadan bu atdan – o ata minərək, qəsrə tərəf götürüldü.

“Gərək birinci çatam! – deyə öz-özünə təkrar edirdi. – Nə olsun ki, şahzadə deyiləm, sadə dəmirçiyəm, – əgər tilsimi gətirsəm, Nidqod sözünü pozmayıb, Bodvildə mənə verməli olacaq”.

Völünd, doğrudan da hamıdan əvvəl qəsrə çatdı və geri qayıdanda yolda kralın saray adamlarından birinə rast gəldi. Bu adam:

– Hey, dəmirçi, tilsimi bura ver! – deyə çığırdı. – Yoxsa şahzadə xanımla evlənmək fikrinə düşübsən? Fərqi yoxdur, Nidqod onu sənə verməyəcək!

Oğlan cavab verməyib, yan keçmək istəyəndə saray adamı onun qabağını kəsdi və qılncını sıyırdı.

Völünd də Mimunqu qınından çıxarıb:

– Yol ver, keçim, – dedi.

– Oho! Olmaya, mənimlə vuruşmaq istəyirsən! – deyə Völündün rəqibi güldü. – Dayan, indi sənə dərsini verərəm!

Saray adamı qılınıcı hərlədi, lakin qılınıc Mimunqa dəyən kimi iki parça oldu. Völündün rəqibi xəncərə əl atdı, ancaq onu qınından çıxara bilmədi, ürəyinə sancılan qılınıcdan yerə yığıldı.

Völünd başqa rəqiblərinə rast gəlməkdən ehtiyat eləyib, yoldan çıxdı və çöllərdən kəsmə keçib, dan yeri qizaranda özünü kralın düşərgəsinə yetirdi.

– Bu da sənin tilsimin, kral, – dedi. – Bodvildi mənə verəcək-sənmi?

Nidqodun gözləri iri-iri açıldı, qulaqlarına inanmadı.

– Bodvildi sənə?! – deyə qəzəblə çığırdı. – Ağlın başındadır, dəmirçi? Hətta Amiliaq belə bu sözü mənə deməyə cürət etməzdi! Rədd ol burdan və tələyinə şükür elə ki, həyasızlığına görə səni elə buradaca edam elətdirmirəm!

Völünd də qışqırdı:

– Əgər belədirsə, əlvida, yalançı kral! Bəsdir sənin üçün işlədim. Qoy indi başqaları bu işi görsünlər!

Nidqod həyasız tutdurmaq üçün xidmətçilərini çağırmağa vaxt tapmamış, Völünd onun çadırından çıxdı, yenə də atın belinə sıçradı və çapıb uzaqlaşdı. Heç kəs onu təqib etmədi: şeypur səsləri krala xəbər elədi ki, düşmən qoşunu onun üstünə gəlir və kral daha öz dəmirçisi haqqında fikirləşmədi, bir də ki, dəmirçi artıq uzaqda idi.

VÖLÜNDÜN QİSASI

Völünd, kralın yanından uzaqlaşandan sonra əvvəlcə dənizin o tayına, Zelandiyaya getmək istədi, sonra Bodvildi xatırlayıb, İsveçdə qaldı.

“Bəlkə Nidqod öldü, ya da öz qərarını dəyişdi, – deyə fikirləşdi. – Niyə vaxtından əvvəl ruhdan düşüm və sevdiyimdən əl çəkim?”

Völünd öz qızıl-gümüşünü torpaqdan çıxardı və kralın müharibədə olmasından istifadə eləyib, onun sarayından uzağa, şimala yola düşdü, “Canavar vadisi” deyilən xəlvət və insan ayağı dəyməmiş bir yerə gəlib çıxdı. Gənc burada özünə koma tikdi və ovla, balıq tutmaqla məşğul olub, tək-tənha yaşamağa başladı. O öz sevimli peşəsini də unutmur və axşamlar vaxtını boş keçirməyib, cırdanların qızıl-gümüşündən çox gözəl üzüklər düzəldirdi.

Bir neçə il keçdi, Völünd yaşa doldu, balaca sarışın saqqalı çıxdı, komasındakı üzüklərin sayı isə yeddi yüzə çatdı, lakin o, hələ də

Bodvildi unuda bilmir və qızın gec-tez ona arvad olacağına inanırdı. Qızılıın axırınıc qalığından Bodvild üçün üzük qayırdı, sayca yeddi yüz birinci olan bu üzük başqalarından qat-qat qəşəng idi: Völünd axşamlar tez-tez üzüyü kisədən çıxarır və onu qızın barmağına keçirəcəyi günü həsrətlə arzulayırdı.

Gənc aşıq kral haqqında demək olar ki, fikirləşmirdi, kral isə həyasız dəmirçini unutmamışdı və onu əldən buraxdığı üçün özünü danlayırdı.

Nidqod oğullarına və saray adamlarına:

– Bu vaxt ərzində o mənim üçün və mənim döyüşçülərim üçün nə qədər yaxşı qılınıc düzəldə bilirdi! – deyir və hər ay “Völündü tapın və yerini saraya xəbər verin!” əmrini verib, döyüşçülərini ölkənin hər tərəfinə göndərirdi. Nəhayət, krala xəbər çatdı ki, usta dəmirçi “Canavar vadisi”ndə tək yaşayır və Nidqod bir dəstə döyüşçü ilə dərhal ora yollandı.

Axşamdan xeyli keçmişdi, Völünd həmişəki kimi, tək oturub, Bodvild üçün düzəltdiyi üzüyü əlində oynadanda birdən qapı açıldı və qoşun dəstəsi, başda kral özü olmaqla komaya doluşdu.

Nidqod, onun keçmiş dəmirçisinin qarşısındakı qızıl və gümüşdən qayırlmış üzük qalağını görüb kinli-kinli qışqırdı:

– Gör burda nə ilə məşğul imişsən! De görüm, bu qızılları hardan almısan?

– Bu qızıllar mənimdir, hələ sənin ölkənə gələndə gətirmişəm, – deyə Völünd cavab verdi.

Kral divardan Mimunqu çıxarıb soruşdu:

– Bəs bu nədir? Bunu da özünlə gətirmisən? Yox, sən oğrusan! Sən qızılı da, mənim qılınıcımı da oğurlamısan, oğru kimi də öləcəksən!

– Mən, ancaq mənə çatası şeyləri özüm üçün saxlamışam! – deyə gənc dəmirçi cürətlə səsləndi. – Mimunqu mən özüm düzəltmişəm, buna görə də mənimdir!

Kral qəzəbindən ayaqlarını yerə döyüb çığırdı:

– Onun əl-ayağını bağlayıb, qəsrinə aparın! Biz orada onun üçün elə cəza fikirləşərik ki, dünyada eşidilməmiş olsun.

Nidqodu “Canavar vadisi”nə müşayiət edən oğullarından biri dedi:

– Onu nə üçün öldürək? Yaxşı ustadır və hələ bizə yarayar. Əmr elə ki, qaça bilməsin deyə, yalnız onun ayaqlarının vətərlərini kəsinlər, özünü də qoy qalsın qəsrdə.

O biri şahzadə də bu fikrə şorik çıxdı:

– Doğru deyir. Qoy o ömrü boyu öz dəmirçixanasında öyləşib bizim üçün silah və cürbəcür bəzək şeyləri qayırınsın.

– Siz haqlısınız balalarım. Hə, Völünd, xeyirxahlığımıza görə, mənə və oğullarıma təşəkkür elə. Sən sağ qalacaqsan və bizim üçün işləyəcəksən. Bu, böyük hörmətdir və hər kəs ona layiq ola bilməz.

“Sizə mən təşəkkür eləyim? – deyə Völünd öz-özlüyündə gülümsündü. – Nə üçün? Əvvəlcə mənə təhqir elədiniz, sonra soyub-taladınız, indi də bütün ömür boyu şikəst qoymaq istəyirsiniz. Bəli, bir vaxt sizə təşəkkür eləyərdəm, elə təşəkkür ki, heç vaxt yadırlıxdan çıxmaz!”

Völündün krala və onun oğullarına qarşı kini elə şiddətli idi ki, Nidqodun döyüşçüləri ayaqlarının vətərlərini kəsəndə ağrı hiss etmədi, ancaq qəsrin yaxınlığındakı balaca dəmirçixanada tək qalanda qəzəbdən və çarəsizlikdən ağladı.

Açgöz və simic Nidqod Völündün yanına getməyi hamıya qadağan eləmişdi (yeməyi belə ona özü aparırdı) və gənc dəmirçi, dustaq-xanada imiş kimi yaşayırdı, yalnız hərdən meşəyə odun və çır-çırpı dalınca gedirdi.

O özü üçün yaxşı qoltuq ağacları düzəltmişdi, xəstə ayaqlarını isə ağac qabığı ilə çəkib bağlamışdı, birtəhər yerisə də, əlbəttə, qaça bilmirdi, həm də qaçmaq fikrində deyildi.

“Əvvəlcə qisas alacağam, – deyə səhərdən axşamədək düşüncəli idi. – Mənə əzab verənlərin borcunu qaytaracağam, sonra isə buradan necə çıxmaq barədə fikirləşəcəyəm”.

Ataları kimi açgöz olan kral oğulları tezliklə Nidqodun əmrini pozdular və gizlicə Völündün yanına gəlib, onlar üçün bəzək şeyləri, ya da silah qayırmağı xahiş etməyə başladılar.

– Qorxma, haqqını verəcəyik, – dedilər, – yadında saxla ki, sağ qaldığın üçün bizə minnətdarsan.

Bu sözləri eşidəndə gənc dəmirçinin gözləri qanla doldu və o, tez özünü şahzadələrdən yana çevirib dedi:

– Yaxşı, mən sizin üçün silah da, bəzək şeyləri də düzəldərdəm, ancaq bir şərtlə: siz onların dalınca ilk qar yağanda gələrsiniz, bütün yolu dalı-dalı addımlarsınız. İstəmirəm ki, atanız onun əmrini pozduğum üçün mənə yenə cəzalandırınsın.

Kral oğulları Völündün şərtinə sevincə razı oldular və işinin əvəzində bollu hədiyyə verəcəklərini bir də vəd eləyib, getdilər.

– Hə, bu dəfə siz mənə daha aldatmazsınız, – deyə Völünd onların dalınca baxdı. – Mənə hədiyyə də gətirəcəksiniz, ancaq bu, sizin öz başınız olacaq.

Völündün dəmirçixanasının küncündə hündür bir sandıq vardı ki, o, burada öz alətlərini və azuqə ehtiyatını saxlayırdı. Völünd sandığı açıb, qapağının qırağını elə itiləmişdi ki, hər hansı qılncdan da kəsərli olmuşdu.

İki-üç həftədən sonra ilk qar yağdı və şahzadələr bəzək şeylərinin dalınca gəldilər. Onlar Völündün şərtinə ciddi əməl eləyib, bütün yolu dalı-dalı yerimşdilər.

– Hə, göstər görək, bizim üçün nə düzəltmişən, – deyə qardaşlar dəmirçini tələsdirdilər, onların gözləri açgözlükdən parlayırdı. Dəmirçi tutqun ifadə ilə gülümsündü.

– Qorxmayın, işimdən razı qalıb, şikayət etməyəcəksiniz, – dedi və sandığın qapağını qaldırıb əlavə etdi: – Bir bura baxın.

Şahzadələr tələsik sandığın içinə əyildilər və həmin anda qapaq düşdü, qardaşların başları sandığın dibinə diyiyləndi.

– Budur, bu da mənim intiqamım! – deyə Völünd cəsədləri oda atdı. – Mən iki düşmənimə öldürüb, üçüncüsünü dərdə saldım. Mən ki, kölə halında yaşayacağam və ömrümü burada, bu dəmirçixanada keçirəcəyəm, bunun mənə nə faydası oldu?

Tezliklə saray adamları kral uşaqlarının yox olmasından xəbər tutdular və bunu da bildilər ki, qardaşlar dəmirçinin yanında olublar, ancaq ləpirlər onun komasına tərəf deyil, komasından kənara getdiyi üçün heç kəs Völündü qətlə günahlandıra bilmədi. Nidqod isə bu qərara gəldi ki, oğullarını meşədə yirtici heyvanlar parçalayıb.

Kral, gənc dəmirçidən bütün xəzinəsini alıb, Völündün Bodvild üçün düzəltdiyi üzüyü qızına bağışladı. Üzük Bodvildin çox xoşuna gəldi, lakin bir dəfə qardaşlarının sirli yoxa çıxmasından bir az sonra, qız üzüyünü təsadüfən döşəməyə salıb bilmədən tapdaladı və sındırdı, üzük ikiye bölündü.

– Völündün yanına apar, qızım, – deyə Nidqod məsləhət verdi. – Bunu o qayırb, özü də düzəldər.

Bodvild qulaq asıb, ertəsi günü dəmirçixanaya getdi. Sevdii qızı görəndə Völünd qızardı və hətta Bodvildlə salamlaşmağı da unutdu.

Oğlanın karıxdığını hiss etməyən qız dedi:

– Sənin yanına böyük xahişə gəlmişəm. Mən üzüyümü sındırmışam. Mənə kömək edə bilərsənmi?

– Sənin üçün dünyada hər şey eləyə bilərəm, – deyə dəmirçi cavab verdi. – Axı bu üzüyü də ona görə düzəltmişəm ki, bir gün bunu sənə bağışlayım.

Qız təəccüblə gözlərini qaldırıb oğlanın üzünə zillədi, lakin Völünd çox gözəl olduğuna görə baxışlarını daha aşağı salmadı. Bir gün sonra üzüyünü geri almaq üçün o, yenə dəmirçixanaya gəldi, daha sonra elə-belə gəldi, nəhayət, hər gün dəmirçixanaya gəlməyə başladı. Atasından və qardaşlarından pis sifətlər götürməyən qız, gənc dəmirçiyə səmimi və qızgın bir eşqlə vuruldu, hətta atasından xəbərsiz ona arvad olmaqdan da çəkinmədi.

Völünd xoşbəxt idi, lakin qorxu ona əzab verirdi. Bilirdi ki, tezliklə Bodvildin uşağı olacaq, Nidqodun bundan xəbər tutub, onu və qızını öldürəcəyindən qorxurdu.

Bir dəfə səhər Völünd fikirli halda dəmirçixananın kandarında əyləşib arvadını gözləyirdi, lakin Bodvildin əvəzində o, ucaboylu, enlikürekli bir ovçu gördü, naməlum ovçu birbaşa ona sarı gəlirdi.

– Völünd! – deyə ovçu qışqırdı. – Məgər məni tanımadın? Mən sənin qardaşın Egiləm.

Völünd göz yaşlarını saxlaya bilmədi.

– Vaxtında gəlmişən, qardaş! – deyə səsləndi. – Yalnız sən, buradan qaçmaq üçün mənə kömək eləyə bilərsən. De görüm, yaxşı ox ata bilərsən?

Egil qəhqəhə çəkdi.

– Mən üç yüz addımlıqdan uçan sərcəni vururam, – deyər cavab verdi. – Sənə kömək eləməyə hazıram. Ancaq de görüm, nə etməliyəm?

Völünd dedi:

– Bu saat ova get, mənə iki kisə quş lələyi gətir. Onların mənə nə üçün lazım olduqlarını sonra sənə deyərəm.

– Üç gündən sonra quş lələklərini məndən istə, əgər gətirməsəm, mənə qarşı hesab eləmə, – deyər Egil meşədə gözəndən itdi.

Onun harada ov etdiyini, həmin vaxtda nə qədər quş vurduğunu heç kəs deyər bilməz, ancaq üçüncü günün axşamı quş lələyi ilə dolu iki kisə Völündün qabağında hazır idi.

Gənc dəmirçi dedi:

– Ürəkəndən sənə təşəkkür eləyirəm, Egil! Sənin sərrast gözün və möhkəm əlin mənə ölümdən, əsirlikdən qurtardı. Bu lələklərdən özümə qanad düzəldib, onların köməyi ilə vətənə, Zelandiyaya uçacağam. Mənim dalımca gedəcəksən, yoxsa burda qalacaqsan?

– Yaxşı olar ki, sən qaçanacan mən kral qəsridə yaşayım, Völünd, – deyər ovçu cavab verdi. – Bəlkə orda sənə bir köməyim dəydi, sən uçandan sonra mən də çıxıb gedərəm.

Völünd dedi:

– O zaman, Egil, elə ola bilər ki, mən qəsrin üstündən uçanda kral mənə görsün, oxla mənə vurmağı sənə ömr eləsin, əgər ona qulaq asmasan, səni zindana saldırar. Bil ki, sol əlimin altında öküz dərisinin qovugunu tutacağam, içi də qanla dolu. Onu nişan alarsan: qan yerə tökülər, kral da elə bilər ki, yaralanmışam, sən də qaçıb aradan çıxarsan.

Qardaşlar bu cür də şərtləşdilər, sonra Egil qəsre getdi, Völünd isə özü üçün qanad düzəltməyə başladı.

Bu qanadlar Völündün özünün gözlədiyindən də qat-qat yaxşı çıxmışdı. Qanadlar qartal qanadından seçilmirdi, ancaq bunlar daha böyük və həm də pərqu kimi yüngül idilər.

Völünd onları sınaqdan çıxardı və inandı ki, bu qanadlarla çətinlik çəkmədən göyə qalxa bilər. O, arvadını yanına çağırdı, onu bağrına basıb dedi:

– Əlvida, sevgilim! Qorxma, mən kralı yola gətirərəm ki, o səni də, bizim körpəmizi də sağ qoysun. Uşağı tərbiyələndir və mənə unutm. Vaxt gələr, dalınca qayıdaram.

Gözləri yaşla dolmuş Bodvild:

– Əlvida, sevimli ərim! – dedi. – Harada olsan da, ayrılığımız nə qədər çəksə də, bil ki, mən həmişə yalnız səni sevcəyəm.

Ertəsi günü səhər, dan yeri söküləndə Völünd qanadlarını tərpətib havaya qalxdı və qəsre tərəf uçdu. O, qəsrin qüllələrinin birinə qonub, ucadan kralı çağırmağa başladı.

Nidqod pəncərəni açıb, bayıra boylandı.

– Bu cür bərkəndən çıxıran kimdir? – deyər soruşdu.

Gənc dəmirçi dedi:

– Mənəm, Völündəm. De görüm, oğullarının indi harada olduğunu bilmək istəyirsənmi?

– Əlbəttə, istəyirəm, – deyər kral heyratla cavab verdi. – Ancaq əvvəlcə mənə başa sal, bu qanadlar sənə hardandır?

Völünd dedi:

– Bu barədə sonra, Nidqod, sonra. Mən bura uçub gəlmişəm ki, sənə oğullarından xəbər verim. And iç ki, mənim arvadıma və uşağıma, hər kim olsalar belə, əl dəyməyəcəksən, mən də sənə şahzadələr barədə həqiqəti söyləyim.

Kral and içdi:

– And içirəm ki, nə sənin arvadına, nə də uşağına, kim olsalar belə heç bir ziyan vurmayacağam.

Völünd qışqırdı:

– Onda bil ki, sənin oğlanlarını mən öldürmüşəm! Mən onların cəsədlərini dəmirçixanada ona görə yandırdım ki, sən mənə soyub-talamışdın, azadlığımı əlimdən almışdın. Onu da bil ki, mənim arvadım – sənin qızındır və tezliklə onun körpəsi olacaq, söz vermişən ki, heç birinə toxunmayasan. İndi özün görürsən ki, sadə dəmirçi heç də kraldan pis deyil. Əlvida! Mən vətənimə qayıdaram.

Völünd qanadlarını tərpətib, cənuba uçdu.

– Dayan, əlimdən qaçıb qurtara bilməyəcəksən! – deyər kral dişlərini qıcıtdı. – And içmişəm ki, Bodvildə və uşağına toxunmayım, amma səni, fərqi yoxdur, öldürəcəyəm!.. Hey, Egil! – Kral ovçunu çağırdı. – Özünü öyüb deyirdin ki, yaxşı ox atırsan. Bu quşu vur, səni başdan-ayağa qızıla tutaram, vura bilməsən, zindana salaacağam.

Egil dedi:

– Bu saat, kral!

– Yaralandı, yaralandı! – deyə Nidqod sevinclə çığırdı, atını minib dəmirçinin uçduğu tərəfə çapdı, lakin yerdə yalnız oxla dəşilmiş qovuş tapdı.

Aldadıldığını duyan kral, keşikçilərə Egili tutmağı əmr elədi, ancaq ovçu firsətdən istifadə edib gizlənmişdi.

Völünd isə getdikcə daha uzaqlarda uçurdu, nəhayət, Men adasına gəlib çıxdı, böyük qardaşı Slaqfidin həyətinə endi, o da Völündü böyük fərəhlə qarşıladı.

İsveçdən balıqçı qayığında qaçmış Egil də bir həftədən sonra qardaşlarına qovuşdu.

Hər üç qardaş dostcasına və şən yaşayırdı. Slaqfid yeri əkib-becərir, Egil ovçuluq eləyir, Völünd isə onlar üçün silah və alət düzəldirdi.

İki il keçdi. Kral Nidqod öldü, taxta isə onun bacısı oğlu çıxdı, təzə kral xeyirxah və ədalətli bir adam idi. Völünd bundan xəbər tutub, yenə İsveçə gəldi. Yeni kral nəinki arvadını və oğlunu, həm də Mimunq qılınıcını ona qaytardı. Bu qılinc artıq Völündə lazım olmasa da, məmnuniyyətlə aldı.

Heç bir vaxt döyüş şöhrətinə həvəs göstərməyən gənc dəmirçi, öz gürzünü və gözəl sənətini şöhrətdən üstün tuturdu. O, bunlarla bir yerdə lap qocalanacan firavan və xoşbəxt həyat sürdü, zəhmət-sevərliyinə görə də öz xalqının məhəbbətini, hörmətini qazandı.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Ön söz	4
--------------	---

ALLAHLAR HAQQINDA DASTANLAR

Kral Qülfinin Asqarda səyahəti	13
Dünyanın yaranması	16
Mundilfyöri və onun uşaqları	18
Elflər və cırdanlar	19
Falçılar	21
Asqard və Aslar	23
Lokinin uşaqları	28
Sifin saçları	33
“Şairanə bal”	39
Asların qəsri necə tikilmişdir	46
İdunun oğurlanması	50
Myolnirin oğurlanması	57
Torun Utqarda səyahəti	62
Torun Qrunqnirle təkbətək döyüşü	70
Tor Qeydoron qonağıdır	78
Tor və ilan Mitqard	83
Alvisin elçiliyi	87
Baldrın ölümü	93
Tor allahların ziyafəti üçün tiyan gətirir	101
Loki necə cəzalandırıldı	105
Valanın öncəgörməsi	109

QƏHRƏMANLAR HAQQINDA DASTANLAR

VOLSUNQLARIN DASTANI

Sigmund	
Siqninin toyu	117
Volsunqun ölümü	121
Dişi sığın	126
Sinfiotli	130

Siqmundun intiqamı	134
Sinfiotlinin ölümü	138
Siqmundun ölümü	143

Siqurd

Siqurdun gəncliyi	151
Reqinin hekayəsi	157
Siqurd atasının qisasını alır	162
Siqurd əjdaha ilə vuruşur	171
Siqurd Brunxildi oyadır	180
Siqurd Qyukinqlərin qonağıdır	185
Qunnarın evlənməsi	193
Kraliçaların küsüşməsi	201
Siqurdun ölümü	208
Qyukinqlərin məhvi	213

DƏMİRÇİ VÖLÜNDÜN DASTANI

Völündün gəncliyi	225
Völünd kral Nidqodun yanında	230
Völündün qisası	236

Buraxılışa məsul:	<i>Əziz Güləliyev</i>
Texniki redaktor:	<i>Rövşən Ağayev</i>
Tərtibatçı-rəssam:	<i>Nərgiz Əliyeva</i>
Kompyuter səhifələyicisi:	<i>Azər Quliyev</i>
Korrektorlar:	<i>Elnaz Xəlilqızı</i> <i>Pərinaz Səmədova</i>

Yığılmağa verilmişdir 20.06.2006. Çapa imzalanmışdır 28.08.2006.
Formatı 60x90 $\frac{1}{16}$. Fiziki çap vərəqi 15,5. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 131.

Kitab “Şərq-Qərb” mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17.

